

MGGP S.A.
33-100 Tarnów
ul. Kaczkowskiego 6

Załącznik nr 1
do Uchwały nr. XXXVIII/292/17
Rady Gminy Bieliny
z dnia 30 listopada 2017r.

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ
I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO
GMINY BIELINY**

CZĘŚĆ I
UWARUNKOWANIA WRAZ Z DIAGNOZĄ

Tarnów-Kraków, listopad 2017 r.

Spis treści

1. WPROWADZENIE	9
1.1. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY BIELINY	9
1.2. ZAKRES OPRACOWANIA STUDIUM	9
1.3. ZADANIA I CELE STUDIUM	9
1.4. ZAWARTOŚĆ STUDIUM.....	12
2. ZEWNĘTRZNE POWIĄZANIA FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNE	14
2.1. PODSTAWOWE INFORMACJE I DANE O GMINIE BIELINY	14
2.2. CHARAKTERYSTYKA POWIĄZAŃ FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNYCH GMINY BIELINY	16
2.2.1. Powiązania wynikające z naturalnych warunków środowiskowych	16
2.2.2. Powiązania w zakresie infrastruktury technicznej	19
2.2.3. Powiązania komunikacyjne	19
2.2.4. Związki z ośrodkami o określonych dominujących funkcjach, mających wpływ na Gminę	20
3. PRZEZNACZENIE, ZAGOSPODAROWANIE I UŻYTKOWANIE TERENÓW	22
3.1. AKTUALNY STAN PRAWNY DOTYCZĄCY PRZEZNACZENIA TERENÓW	22
3.2. STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW	24
3.3. ZAGOSPODAROWANIE TERENU - SIEĆ OSADNICZA	26
3.3.1. Charakterystyka ogólna jednostek osadniczych	27
3.3.2. Ocena rozwoju osadnictwa	29
3.4. STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO W GMINIE	36
4. DIAGNOZA I UWARUNKOWANIA ROZWOJU OSADNICTWA I ZAGOSPODAROWANIA TERENÓW	37
5. ŚRODOWISKO NATURALNE	38
5.1. POŁOŻENIE FIZYCZNOGEOGRAFICZNE	38
5.2. ZASOBY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	39
5.2.1. Budowa geologiczna	39
5.2.2. Surowce mineralne	40
5.2.3. Rzeźba terenu	41
5.2.4. Klimat lokalny i waloryzacja klimatyczna	43
5.2.5. Klimat akustyczny środowiska	44
5.2.6. Warunki hydrogeologiczne	45
5.2.7. Wody powierzchniowe	47
5.2.8. Gleby	50
5.2.9. Bioróżnorodność szaty roślinnej i fauny	53
5.2.10. Energia ze źródeł odnawialnych	56
5.3. ZAGROŻENIA	57
5.3.1. Zagrożenia naturalne	57
5.3.2. Zagrożenia antropogeniczne	59
5.4. TERENY I OBIEKTY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODREBNYCH	62
5.4.1. Park Narodowy	65
5.4.2. Obszar sieci ekologicznej Natura 2000	66
5.4.3. Rezerwat przyrody	68
5.4.4. Park Krajobrazowy	69
5.4.5. Obszary chronionego krajobrazu	69
5.4.6. Pomniki przyrody	70
5.4.7. Ochrona gatunkowa	70
5.4.8. Gleby chronione	73
5.4.9. Lasy ochronne	73
5.4.10. Proponowane formy ochrony przyrody	73
5.4.11. Strefy ochronne ujęć wody	74
6. DIAGNOZA I UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZASOBÓW I STANU ŚRODOWISKA NATURALNEGO	74
7. DZIEDZICTWO KULTUROWE, ZABYTKI I DOBRA KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	78
7.1. ZASOBY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ ICH STAN ZACHOWANIA.....	78
7.1.1. Obiekty wpisane do rejestru zabytków i gminnej ewidencji zabytków	78
7.1.2. Zabytkowe cmentarze	82
7.1.3. Stanowiska archeologiczne	84
7.2. KRAJOBRAZ KULTUROWY	86
8. DIAGNOZA I UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZASOBÓW KULTUROWYCH I KRAJOBRAZOWYCH	89
9. WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	92
9.1. LUDNOŚĆ.....	92

9.2. RYNEK PRACY	94
9.3. MIESZKALNICTWO	96
9.3.1. Charakterystyka zasobów mieszkaniowych	96
9.3.2. Charakterystyka typów zabudowy mieszkaniowej	97
9.3.3. Wyposażenie zabudowy mieszkaniowej w infrastrukturę techniczną	100
9.4. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	101
9.4.1. Zdrowie i opieka społeczna	101
9.4.2. Oświata i wychowanie	101
9.4.3. Kultura	104
9.5. POZIOM WYPOSAŻENIA I ZASPOKOJENIA W ZAKRESIE USŁUG	107
10. DIAGNOZA I UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	109
11. SYSTEMY KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	112
11.1. KOMUNIKACJA	112
11.1.1. Komunikacja drogowa	112
11.1.2. Komunikacja autobusowa i mikrobusowa	117
11.2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	118
11.2.1. Zaopatrzenie w wodę	118
11.2.2. Odprowadzenie i oczyszczanie ścieków	120
11.2.3. Gospodarka odpadami	122
11.2.4. Elektroenergetyka	122
11.2.5. Zaopatrzenie w gaz	123
11.2.6. Telekomunikacja	124
11.2.7. Ciepłownictwo	124
11.2.8. Melioracje i stan regulacji rzek	124
11.2.9. Cmentarnictwo	127
12. DIAGNOZA I UWARUNKOWANIA ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	127
13. ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA	129
13.1. ZAGROŻENIE PRZESTĘPCZOŚCIĄ	129
13.2. ZAGROŻENIE BEZPIECZEŃSTWA W RUCHU DROGOWYM	130
13.3. ZAGROŻENIE POŻAROWE	130
13.4. ZAGROŻENIE POWODZIOWE	130
13.5. ZAGROŻENIA RUCHAMI MASOWYMI	131
14. DIAGNOZA I UWARUNKOWANIA ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA 131	
15. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	132
15.1. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA	132
15.2. ROLNICTWO	133
15.2.1. Warunki przyrodnicze	133
15.2.2. Struktura użytkowania gruntów	134
15.2.3. Produkcja rolna	135
15.2.4. Struktura agrarna	136
15.2.5. Charakterystyka rolnictwa jako działalności gospodarczej	137
15.3. LEŚNICTWO	138
15.3.1. Struktura gruntów leśnych	138
15.3.2. Charakterystyka lasów	141
15.4. TURYSTYKA I REKREACJA	142
15.4.1. Turystyka poznawcza i wypoczynkowa	142
15.4.2. Szlaki turystyczne i poznawcze	143
16. DIAGNOZA I UWARUNKOWANIA ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI	145
17. STAN PRAWNY GRUNTÓW	149
18. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI CELÓW PUBLICZNYCH	152
19. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZADAŃ SŁUŻĄCYCH REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH	189
20. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU	190
21. DIAGNOZA I UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY WYNIKAJĄCE Z ISTNIEJĄCYCH UWARUNKOWAŃ	191
22. BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ – ANALIZA I WNIOSKI	201
22.1. ZAŁOŻENIA WSTĘPNE	201
22.2. BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ – OKREŚLENIE MAKSYMALNEGO ZAPOTRZEBOWANIA 201	
22.3. BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ – CHŁONNOŚĆ OBSZARÓW	206

22.4. BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ – ANALIZA PORÓWNAWCZA	214
22.5. BILANS TERENÓW – WNIOSKI	215
22.6. MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA	216

Spis tabel

Tabela 1. Gmina Bieliny – podstawowe dane za 2012 r.	16
Tabela 2. Wykaz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego Gminy Bieliny ..	22
Tabela 3. Struktura użytkowania gruntów	24
Tabela 4. Struktura użytkowania gruntów	25
Tabela 5. Charakterystyka sołectw Gminy Bieliny	26
Tabela 5a. Charakterystyka sołectw Gminy Bieliny	26
Tabela 5b. Charakterystyka sołectw Gminy Bieliny	27
Tabela 6. Ruch budowlany w sołectwach w latach 2006 - 2013 (wg wydanych pozwoleń na budowę)	30
Tabela 6a. Ruch budowlany w sołectwach w latach 2006 – 2015 (wg wydanych pozwoleń na budowę)	31
Tabela 7. Zbiorcze zestawienie wydanych w l. 2006 - poł. 2013 pozwoleń na budowę w Gm. Bieliny	32
Tabela 7a. Zbiorcze zestawienie wydanych w l. 2006 - poł. 2013 pozwoleń na budowę w Gm. Bieliny	32
Tabela 8. Zbiorcze zestawienie wydanych w latach 2006 - 20013 decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w Gminie Bieliny	32
Tabela 9. Złoża na terenie Gminy Bieliny	41
Tabela 10. Klasyfikacja bonitacyjna użytków rolnych w Gm. Bieliny – na podst. informacji z SP w Kielcach	51
Tabela 11. Bioróżnorodność fauny Gór Świętokrzyskich	55
Tabela 12. Wynikowe klasy jakości powietrza strefy gminy Bieliny dla kryterium ochrony zdrowia z uwzględnieniem poszczególnych zanieczyszczeń	61
Tabela 13. Pomniki przyrody w Gminie Bieliny	70
Tabela 14. Wybrane chronione gatunki roślin których dotyczy Artykuł 4 Dyrektywy Rady 79/409/EWG i gatunki wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG	70
Tabela 15. Wybrane chronione gatunki zwierząt których dotyczy Artykuł 4 Dyrektywy Rady 79/409/EWG i gatunki wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG	71
Tabela 16. Wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków i gminnej ewidencji zabytków w Gminie Bieliny	81
Tabela 17. Wykaz cmentarzy zabytkowych w Gminie Bieliny	82
Tabela 18. Położenie stanowisk archeologiczne wg sołectw w Gminie Bieliny	84
Tabela 19. Liczba ludności z podziałem na poszczególne sołectwa	92
Tabela 20. Dane dotyczące ludności w latach 2006-2012	93
Tabela 20a. Wybrane dane demograficzne w latach 2006-2014	93
Tabela 21. Wybrane dane demograficzne w latach 2006-2012	94
Tabela 22. Wybrane dane dotyczące rynku pracy w latach 2006-2015	95
Tabela 23. Wybrane dane dotyczące rynku pracy w latach 2006-2013	95
Tabela 24. Struktura bezrobocia oraz dynamika poszczególnych kategorii bezrobotnych na dzień 31.10.2013 r.	95
Tabela 25. Zasoby mieszkaniowe w Gminie Bieliny	96
Tabela 26. Charakterystyka zasobów mieszkaniowych Gminy Bieliny	96
Tabela 27. Wnioski w sprawie zmiany przeznaczenia terenu pod zabudowę mieszkaniową	100
Tabela 28. Mieszkania wyposażone w urządzenia techniczno-sanitarne (w %)	100
Tabela 29. Samorządowy Zespół Opieki Zdrowotnej w Gminie Bieliny	101
Tabela 30. Szkolnictwo na terenie Gminie Bieliny	102
Tabela 31. Wykaz cyklicznych wydarzeń kulturalnych i sportowych organizowanych na terenie Gminy w 2013 r.	105
Tabela 32. Zdarzenia drogowe na drodze wojewódzkiej nr 753 w latach 2011-2012	113
Tabela 33. Parametry techniczne dróg powiatowych w Gminie Bieliny	114
Tabela 34. Czynne cmentarze w Gminie Bieliny	127
Tabela 35. Zagrożenie przestępczością	130
Tabela 36. Podmioty gospodarcze w Gminie Bieliny	132
Tabela 37. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych sekcji PKD w Gminie Bieliny	132
Tabela 38. Struktura użytkowania gruntów w Gminie Bieliny	134
Tabela 39. Struktura użytków rolnych w Gminie Bieliny	135
Tabela 40. Procentowy udział gleb poszczególnych klas bonitacyjnych w ogólnej powierzchni sołectw	135

Tabela 41. Struktura upraw w Gminie Bieliny w 2010 r.	136
Tabela 42. Zwierzęta gospodarskie oraz gospodarstwa utrzymujące zwierzęta wg pogłowia w Gminie Bieliny	136
Tabela 43. Struktura gospodarstw rolnych w Gminie Bieliny	137
Tabela 44. Struktura przestrzenna gruntów leśnych w Gminie Bieliny	138
Tabela 45. Struktura własność gruntów leśnych w Gminie Bieliny	139
Tabela 46. Stan prawny gruntów w Gminie Bieliny	149
Tabela 47. Zapotrzebowanie na PUZ wynikające z wniosków o zmianę przeznaczenia terenu	205
Tabela 48. Zapotrzebowanie na PUZ uwzględniające wszystkie czynniki rozwojowe Gminy	206
Tabela 49. Chłonność obszarów o wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej	206
Tabela 50. Chłonność pozostałych obszarów objętych mpzp	209
Tabela 51. Chłonność obszarów przeznaczonych pod zabudowę w stanie istniejącym	211
Tabela 52. Zapotrzebowanie na PUZ w zestawieniu ze stanem aktualnym	214
Tabela 53. Bilans porównawczy - Zapotrzebowanie na PUZ a stan aktualny	215

Spis rysunków

Rys. 1. Położenie Gminy Bieliny na tle powiatu kieleckiego	14
Rys. 2. Obszar objęty Studium – z podziałem na sołectwa	15
Ryc. 3. Korytarz Południowo-Centralny (KPdC-8C i KPdC-8A) – opracowanie własne	18
Rys. 4. Złoża na terenie Gminy Bieliny – opracowanie na podstawie PIG, 2013 r.	41
Rys. 5. Jednolite Części Wód Podziemnych w obrębie i sąsiedztwie obszaru opracowania	46
Rys. 6. Jednolite Części Wód Powierzchniowych w obrębie i sąsiedztwie obszaru opracowania	47
Rys. 7. Scalone Części Wód Powierzchniowych w obrębie i sąsiedztwie obszaru opracowania	48
Rys. 8. Wielkoobszarowe formy ochrony przyrody w obszarze Gminy	64
Rys. 9. Układ komunikacyjny Gminy Bieliny	117
Rys. 10. Schemat sieci wodociągowej Gminy Bieliny	119
Rys. 11. Schemat sieci kanalizacyjnej Gminy Bieliny	121
Rys. 12. Schemat sieci elektroenergetycznej Gminy Bieliny	123
Rys. 13. Schemat rozmieszczenia obszarów zmeliorowanych oraz planowanych zbiorników małej retencji zawartych w „Programie małej retencji dla województwa świętokrzyskiego”	126
Rys. 14. Schemat rozmieszczenia lasów na terenie Gminy Bieliny	140
Rys. 15. Struktura własności gruntów w Gminie Bieliny	150
Rys. 16. Schemat rozmieszczenia gruntów gminnych oraz Skarbu Państwa w obszarze Gminy Bieliny	151

Spis fotografii

Fot. 1. Kościół p.w. św. Oblubieńca NMP w Bielinach	79
Fot. 2. Kapliczka św. Rozalii w Bielinach	79
Fot. 3. Zabytkowy młyn wodny w Belnie	80
Fot. 4. Zabytkowy dom nr 5 w Kakoninie	80
Fot. 5. Kaplica w Makoszynie	80
Fot. 6. Widok z drogi wojewódzkiej na centrum Bielin	88
Fot. 7. Bieliny – przykład drewnianej zabudowy mieszkaniowej o tradycyjnych cechach architektonicznych (obiekt zabytkowy)	98
Fot. 8. Kakonin – budynek mieszkalny, przykład tradycyjnej architektury drewnianej	98
Fot. 9. Huta Nowa – współczesny dom nawiązujący do tradycyjnej zabudowy mieszkaniowej	98
Fot. 10. Makoszyn – dom o współczesnych cechach stylowych	98
Fot. 11. Huta Nowa – budynek mieszkalny w zagrodzie, charakterystyczny w regionie	99
Fot. 12. Lechów – zabudowa zagrodowa, budynki gospodarcze w części frontowej działki	99
Fot. 13. Bieliny – usługi budowlane	99
Fot. 14. Lechów – usługi samochodowe	99
Fot. 15. Droga krajowa nr 74	112
Fot. 16. Droga wojewódzka nr 753	113

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba wniosków złożonych w sprawie zmiany planów miejscowych w miejscowościach Gminy Bieliny	34
Wykres 2. Liczby uczniów w szkołach podstawowych i oddziałach przedszkolnych Gminy Bieliny w latach 2009-2013	103
Wykres 3. Podmioty gospodarcze wpisane do CEIDG. Stan na dzień 02.12.2013 r.	107

ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY BIELINY

CZĘŚĆ I

UWARUNKOWANIA WRAZ Z DIAGNOZĄ

**BIURO PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO
MGGP S.A W TARNOWIE**

ZESPÓŁ PROJEKTOWY:

Główny projektant:

mgr inż. arch. Małgorzata Przybysz - Ławnicka
mgr inż. arch. Magdalena Czechowska

mgr inż. arch. Tomasz Oberc

mgr inż. arch. Renata Gevorgyan

mgr Ewa Oleszkowicz

mgr Arkadiusz Kosiaty

mgr inż. arch. Agata Korzeniowska
(członek POIU z siedzibą w Katowicach nr KT- 463)

mgr inż. Paulina Gębiś

inż. Rafał Karwat

mgr Marcin Rosegnal

WPROWADZENIE

1. WPROWADZENIE

1.1. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY BIELINY

Obowiązek sporządzenia i uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wynika z ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity, Dz. U. z 2015 r. poz. 199 z późn. zm.). Niniejsze opracowanie stanowi realizację Uchwały Nr VII/37/11 Rady Gminy Bieliny z dnia 27 maja 2011 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia projektu zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Bieliny.

1.2. ZAKRES OPRACOWANIA STUDIUM

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest opracowaniem strategicznym, dotyczącym Gminy Bieliny w jej granicach administracyjnych.

Niniejsze opracowanie, zwane dalej „Studium”, stanowi zmianę w postaci nowej edycji „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Bieliny”, przyjętego Uchwałą Nr XVII/20/2000 Rady Gminy w Bielinach z dnia 27 września 2000 r. z późn. zm.

1.3. ZADANIA I CELE STUDIUM

Studium nie stanowi aktu prawa miejscowego, jednak jego ustalenia są wiążące dla organów Gminy przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, stanowiąc dokument o charakterze aktu kierownictwa wewnętrznego – zobowiązują władze samorządowe do określonej w nim polityki przestrzennej.

Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity, Dz. U. z 2015 r. poz. 199 z późn. zm.), celem studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest określenie polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego, po uprzednim rozpoznaniu uwarunkowań rozwoju gminy.

Zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w Studium uwzględniono uwarunkowania wynikające w szczególności z:

- dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu;
- stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony;
- stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego;
- stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;

- rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym lub określenia przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych;
- warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia;
- zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia;
- potrzeb i możliwości rozwoju gminy, uwzględniających w szczególności:
- analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne,
- prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego,
- możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy,
- bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę;
- stanu prawnego gruntów;
- występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych;
- występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych;
- występowania udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla;
- występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych;
- stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami;
- zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych;
- wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej.

Zgodnie z art. 10 ust 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w Studium określono:

- kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów, w tym wynikające z audytu krajobrazowego,
- kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny przeznaczone pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy,
- obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego i uzdrowisk,
- obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej,
- obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym,

- obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów,
- obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary przestrzeni publicznej,
- obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne,
- kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej,
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych,
- obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny,
- obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. z 2015 r. poz. 2120),
- obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji,
- obszary zdegradowane,
- granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych,
- obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie.

Studium uwzględni w szczególności ustalenia:

- Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego¹,
- Planu Rozwoju Gminy Bieliny na lata 2004-2013²,
- Programu rozwoju turystyki Gminy Bieliny na lata 2011-2015³,
- Projekt Lokalnego Programu Rewitalizacji Miejscowości Bieliny⁴,
- Projekt Planu odnowy miejscowości Huta Nowa na lata 2010-2016⁵,
- Projekt Planu odnowy miejscowości Makoszyn⁶,
- Projekt Planu rozwoju miejscowości Lechów⁷,
- Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Bieliny na lata 2009-2016⁸,

---

¹ Uchwała Nr XLVII/833/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 22 września 2014 r.

² Przyjęty Uchwałą Nr XVI/116/2004 Rady Gminy Bieliny z dnia 14 czerwca 2004 roku.

³ Przyjęty Uchwałą Nr XV/81/11 Rady Gminy Bieliny z dnia 30 grudnia 2011 r.

⁴ Przyjęty Uchwałą Nr XXV/140/08 Rady Gminy Bieliny z dnia 27 listopada 2008 r.

⁵ Przyjęty Uchwałą Nr XLII/258/10 Rady Gminy Bieliny z dnia 26 stycznia 2010 r.

⁶ Przyjęty Uchwałą Nr XXXI/179/09 Rady Gminy Bieliny z dnia 27 marca 2009 r.

⁷ Przyjęty Uchwałą Nr XLVI/285/10 Rady Gminy Bieliny z dnia 23 lipca 2010 r.

- Opracowania ekofizjograficznego podstawowego dla Gminy Bieliny⁹.

1.4. ZAWARTOŚĆ STUDIUM

Studium zawiera¹⁰:

- 1) część określającą uwarunkowania, o których mowa w art. 10 ust. 1 ustawy, przedstawioną w formie tekstowej¹¹ oraz graficznej, którą stanowi rysunek nr 1 „Uwarunkowania” w skali 1:10 000;
- 2) część określającą kierunki zagospodarowania przestrzennego Gminy Bieliny, o których mowa w art. 10 ust. 2 ustawy, przedstawioną w formie tekstowej¹² oraz graficznej, którą stanowią:
  - rysunek nr 2 „Kierunki rozwoju” w skali 1:10 000;
  - rysunek nr 3: „Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej i drogowej” w skali 1:10 000,
- 3) uzasadnienie zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz syntezę ustaleń Studium¹³.

---

⁸ Przyjęty Uchwałą Nr XLVIII/297/10 Rady Gminy Bieliny z dnia 17 września 2010 r.

⁹ Sporządzony na potrzeby niniejszego Studium w październiku 2013 r.

¹⁰ Zgodnie z § 4. ust 1. rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. z 2004 r. nr 118 poz. 1233).

¹¹ Zawarte w części I tekstu Studium.

¹² Zawarte w części II tekstu Studium.

¹³ Zawarte w części II tekstu Studium.

POWIĄZANIA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE GMINY BIELINY

2. ZEWNĘTRZNE POWIĄZANIA FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNE

2.1. PODSTAWOWE INFORMACJE I DANE O GMINIE BIELINY

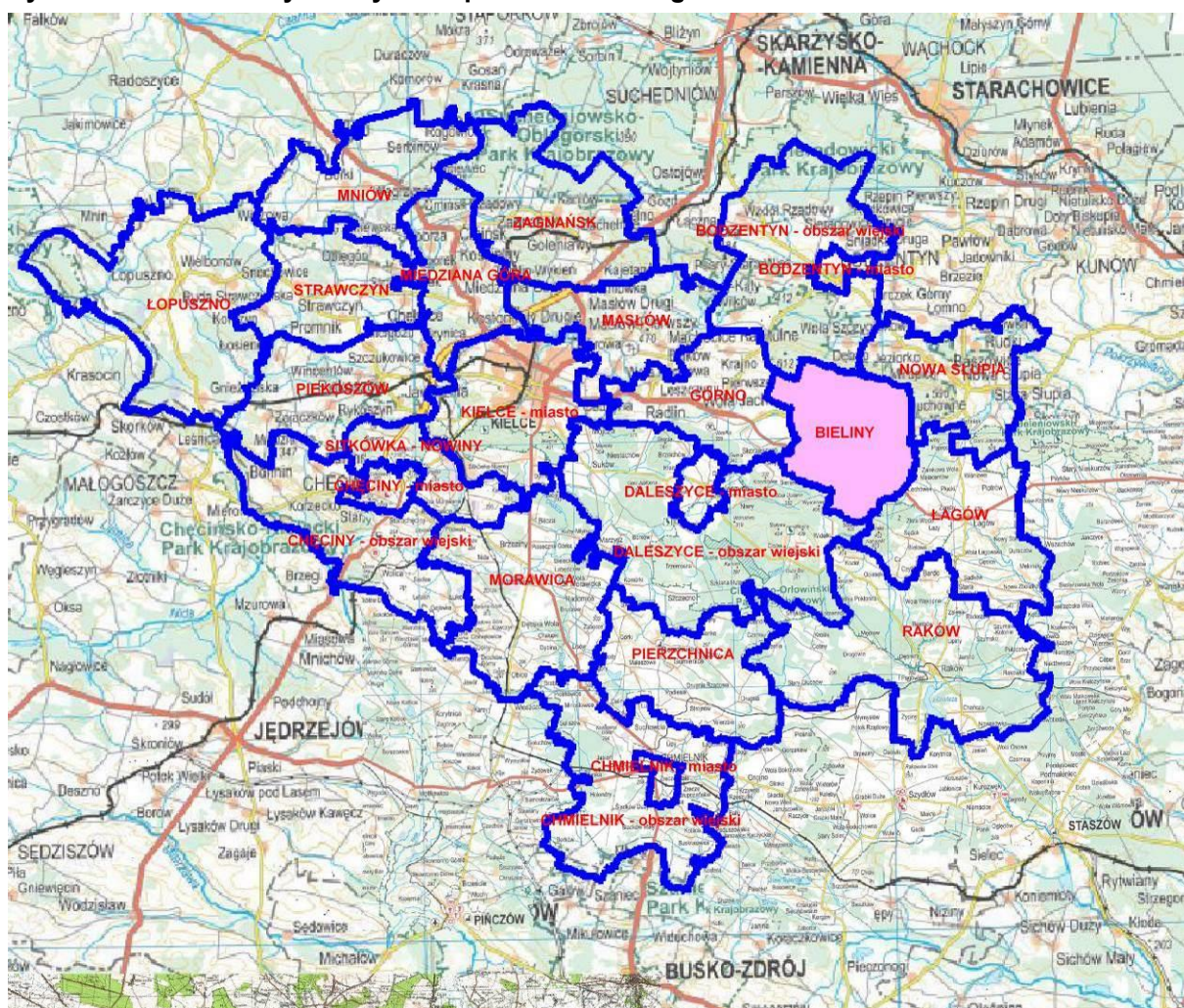
Gmina Bieliny położona jest w granicach województwa świętokrzyskiego, w powiecie kieleckim.

Gmina graniczy z następującymi jednostkami administracyjnymi:

- gminą Daleszyce – od południowego-zachodu (dł. granicy 8,1 km);
- gminą Górno – od północnego-zachodu (dł. granicy 10,1 km);
- gminą Bodzentyn – od północy (dł. granicy 7,9 km);
- gminą Nowa Słupia – od północnego-wschodu (dł. granicy 11,6 km);
- gminą Łagów – od południowego-wschodu (dł. granicy 5,9 km).

Gmina znajduje się w odległości 23 km na wschód od Kielc – stolicy województwa świętokrzyskiego.

Rys. 1. Położenie Gminy Bieliny na tle powiatu kieleckiego

W skład Gminy Bieliny wchodzi 15 sołectw:

Bieliny Kapitulne, Bieliny Poduchowne, Huta Podłysica, Huta Szklana, Huta Stara, Huta Nowa, Huta Koszary, Czaplów-Zofiówka, Lechów, Makoszyn, Belno, Napęków, Górki Napękowskie, Porąbki oraz Kakonin.

Rys. 2. Obszar objęty Studium – z podziałem na sołectwa

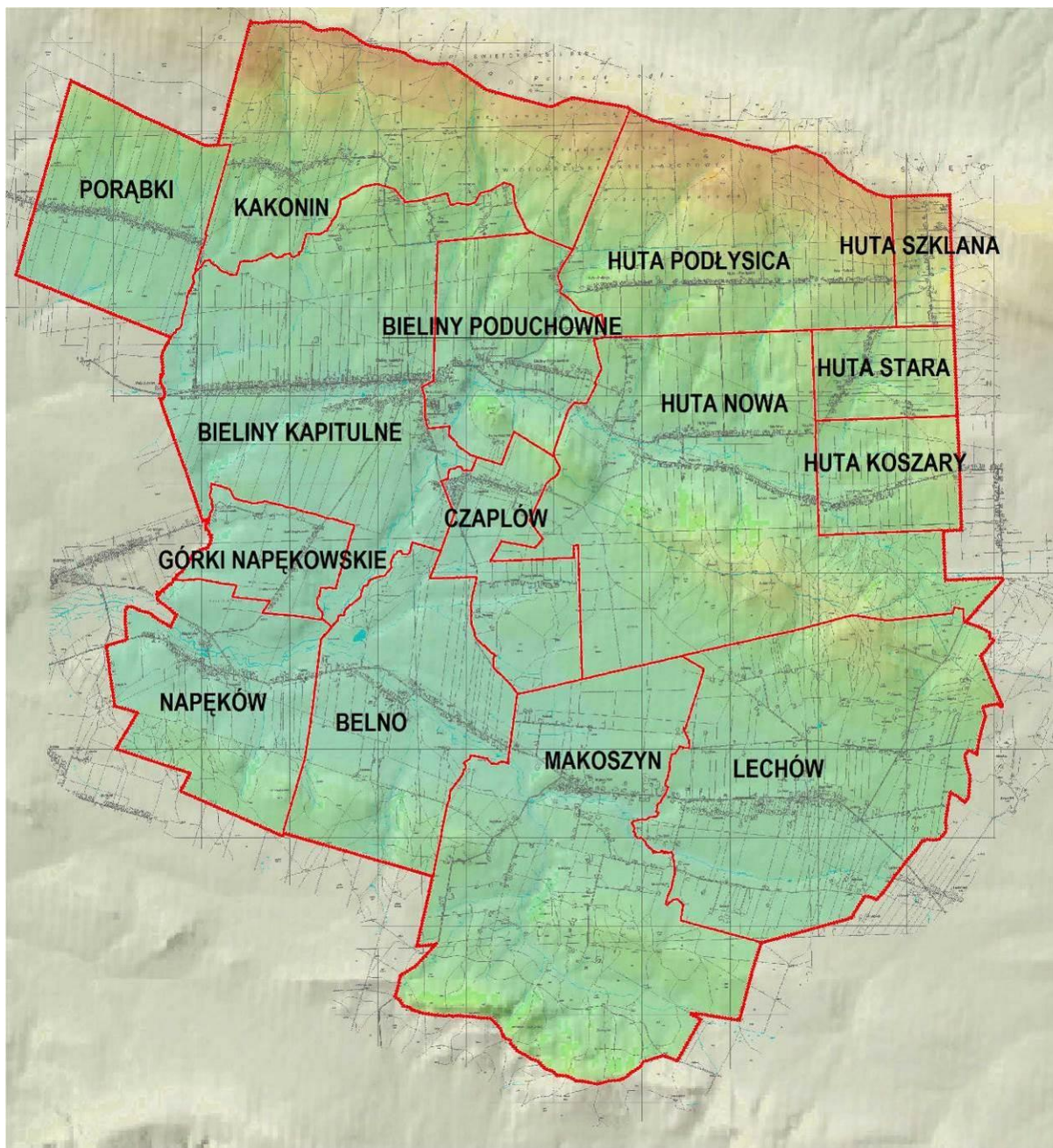

Tabela 1. Gmina Bieliny – podstawowe dane za 2012 r.

Wyszczególnienie	Gmina Bieliny	Powiat kielecki	Województwo świętokrzyskie
Powierzchnia (km ²)	88,28	2 245	11 710,50
Ludność	10 131	206 551	1 280 124
Gęstość zaludnienia (osób/km ²)	115	92	109
Przyrost naturalny na 1000 M (w ‰)	3,1	1,2	-1,7
Stopa bezrobocia rejestrowanego (%)	11,7	18,4	15,2
W % ogółem ludność w wieku produkcyjnym	64,1	64,8	63,6
Ludność wieku nieprodukcyjnego na 100 osób wieku produkcyjnego**)	56,0	54,4	60

Źródło: Dane GUS BDL 2012 r.

Powierzchnia Gminy Bieliny wynosi 88,28 km², co stanowi 0,75% obszaru województwa świętokrzyskiego. W granicach powiatu kieleckiego Gmina jest ósmą pod względem liczby ludności i 21 w województwie.

Ludność w liczbie 10 131 stanowi 4,9% ogółu ludności powiatu kieleckiego i 0,8% ludności województwa świętokrzyskiego. Gęstość zaludnienia w Gminie jest większa zarówno od średniej w powiecie, jak i województwie.

Przyrost naturalny ludności w 2012 r. w wysokości 3,1‰ był wyższy od analogicznego wskaźnika dla powiatu oraz znacznie wyższy dla województwa, dla którego wynosi -1,7‰. Według stanu na 2012 r., ludność w wieku produkcyjnym stanowi 64,1% ludności Gminy. Wskaźnik obciążenia ludności produkcyjnej ludnością nieprodukcyjną, wynoszący 56,0, jest wyższy od powiatu, ale niższy od analogicznego wskaźnika dla województwa.

2.2. CHARAKTERYSTYKA POWIĄZAŃ FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNYCH GMINY BIELINY

2.2.1. Powiązania wynikające z naturalnych warunków środowiskowych

Na terenie Gminy znajdują się: Świętokrzyski Park Narodowy, Cisowsko – Orłowiński Park Krajobrazowy oraz Świętokrzyski i Cisowsko – Orłowiński Obszar Chronionego Krajobrazu, z cennymi obiektami przyrodniczymi, urozmaiconym krajobrazem i kompleksami leśnymi.

Obszar Świętokrzyski w północnej części Gminy stanowi fragment **obszaru węzłowego o randze międzynarodowej**, natomiast **Obszar Cisowsko - Orłowiński** w południowej części Gminy Bieliny, stanowi fragment **obszaru węzłowego o randze krajowej**. Są to najważniejsze węzły regionalnego systemu przyrodniczego, połączone korytarzem ekologicznym wzdłuż doliny rzeki *Lubrzanki*.

Obszar Świętokrzyski o charakterze wyżynno-górskim obejmuje najstarszy w kraju, obok Sudetów, masyw górski – Góry Świętokrzyskie, charakteryzujące się malowniczymi, ułożonymi równoleżnikowo, pasmami górkami o łagodnych zboczach i wielu punktach widokowych. Cały obszar wyróżnia się zróżnicowanymi glebami i wysoką

lesistością, związaną z występowaniem dużych kompleksów leśnych, posiadających w wielu miejscach naturalne drzewostany Puszczy Świętokrzyskiej. Utworzono tu Świętokrzyski Park Narodowy, który w granicach Gminy zajmuje obszar 882,92 ha. Szczególnym walorem Parku są gołoborza, czyli rumowiska skalne powstałe na stokach, w wyniku wietrzenia kambryjskich piaskowców kwarcytowych.

Obszar Cisowsko - Orłowiński położony jest w zlewniach *Nidy* i *Czarnej Staszowskiej*. Rzeźba terenu wyróżnia się licznymi garbami denudacyjnymi, kotlinami i dolinami o charakterze przełomów. Rzeki płyną naturalnymi korytami, tworząc liczne zakola i meandry. W ich otoczeniu znajdują się duże kompleksy łąk. Lasy zajmują większość powierzchni obszaru. Niektóre fragmenty o charakterze pierwotnym są pozostałością Puszczy Świętokrzyskiej, np. las bukowy chroniony w rezerwacie „Zamczysko”. Na dziale wodnym u podnóża Pasma Cisowskiego, w niecce otoczonej zalesionymi wydmmami, znajduje się kompleks torfowisk, przechodzący miejscami w niedostępne grzędzawiska. Tutaj bierze swój początek Czarna Staszowska, odprowadzająca wody z większej części tych lasów oraz potok Trupień.

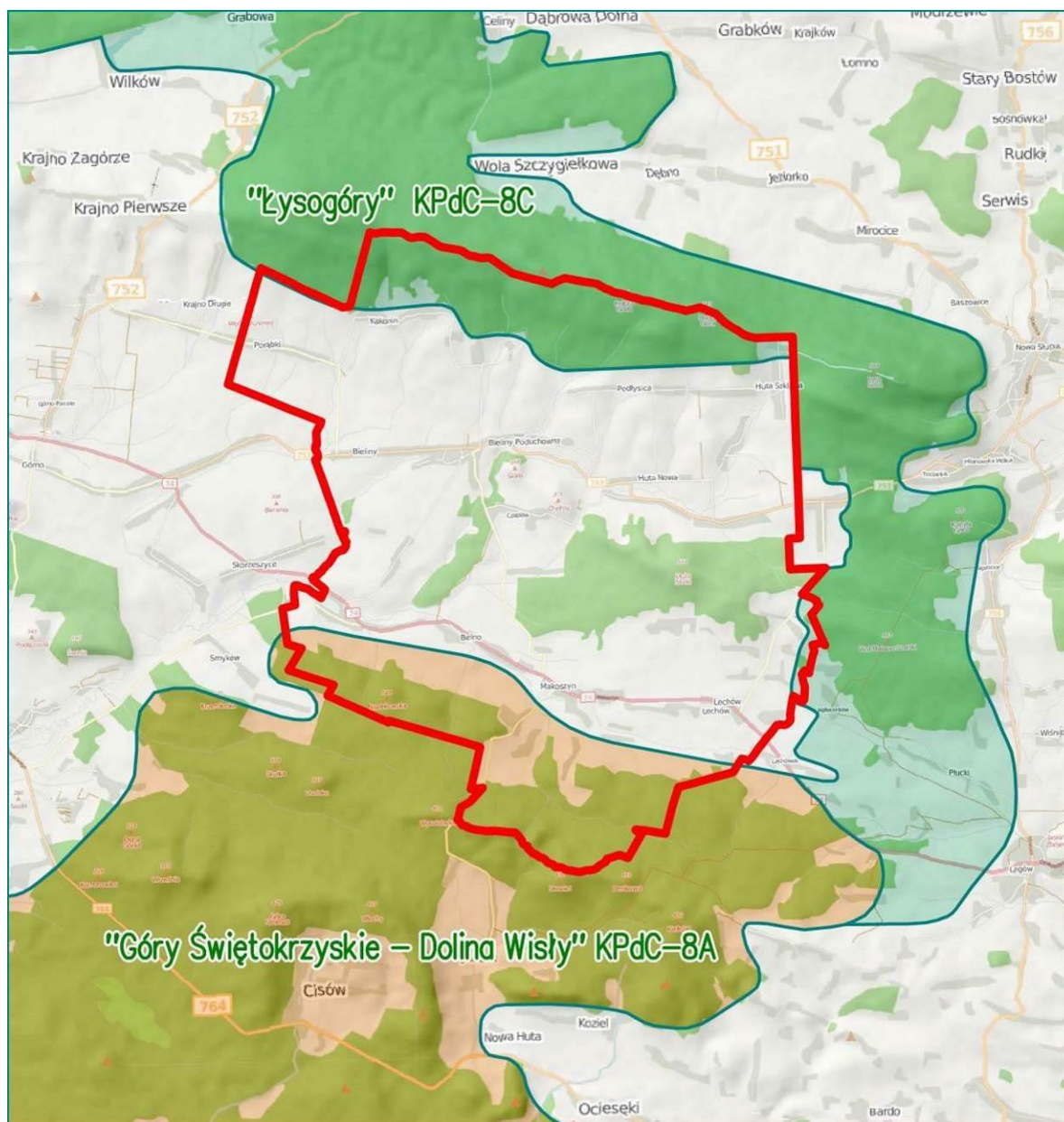
W paśmie Cisowsko-Orłowińskim, w części północnej, występuje las jodłowo-bukowy, na południu - rozległe tereny podmokłe z torfowiskiem „Białe Ługi”.

Najcenniejsze przyrodniczo obszary Gminy, odznaczające się największą bioróżnorodnością, pełnią funkcję węzłów ekologicznych o randze międzynarodowej i krajowej.

W 2005 r., na zlecenie Ministerstwa Środowiska, opracowany został projekt korytarzy ekologicznych, łączących Europejską Sieć Ekologiczną Natura 2000 w Polsce (Jędrzejewski i in. 2005). System obszarów chronionych w ramach sieci *ECONET-PL*, łącząc się z obszarami chronionymi sąsiednich województw, tworzy transgraniczne powiązania ekologiczne o znaczeniu krajowym i międzynarodowym.

Na terenie kraju wyróżniono 7 korytarzy głównych (Korytarz Północny KPn, Korytarz Północno-Centralny KPnC, Korytarz Południowo-Centralny KPdC, Korytarz Zachodni KZ, Korytarz Wschodni KW, Korytarz Południowy KPd, Korytarz Karpacki KK). Korytarze te łączą tereny położone na przeciwległych granicach kraju – są to *korytarze międzynarodowe*. Pozostałe korytarze, łączące obszary położone wewnątrz kraju z korytarzami głównymi oraz zapewniające wariantowość dróg migracji, to *korytarze krajowe*.

Ryc. 3. Korytarz Południowo-Centralny (KPdC-8C i KPdC-8A) – opracowanie własne

Korytarz Południowo-Centralny Migracji Zwierząt KPdC łączy Roztocze z Borami Dolnośląskimi. Przechodzi przez Puszcę Świętokrzyską, Przedborski i Załęczański Park Krajobrazowy, Lasy Lublinieckie, Bory Stobrawskie, Lasy Milickie i Dolinę Baryczy.

Główną funkcją korytarzy ekologicznych jest funkcja przyrodnicza, stąd ochrona tych struktur wymaga zapewnienia i utrzymania warunków siedliskowych w ich obrębie oraz drożności na ich przebiegu. Stanowią one optymalne połączenia między terenami uznanymi za ostoje zwierzyny, umożliwiające przemieszczanie się zwierząt w ramach aktywności dobowej, sezonowych wędrówek, migracji oraz kolonizacji nowych obszarów przez młode osobniki. Ostojami zwierzyny, które spełniają ważną rolę w zabezpieczeniu odpowiednich warunków siedliskowych, są przede wszystkim duże, zwarte obszary leśne oraz doliny rzeczne, zapewniające migrację roślin i zwierząt, a sam ciek – migrację ryb i organizmów wodnych.

W celu ochrony środowiska przyrodniczego Gminy oraz zachowania jej powiązań przyrodniczych z terenami sąsiednimi, koniecznym jest uwzględnienie funkcjonowania w jej obszarze **korytarzy ekologicznych**. Zakres działań ochronnych może obejmować utrzymanie korytarzy ekologicznych, łączących obszary Natura 2000 oraz obszary chronionego krajobrazu.

Lokalne korytarze ekologiczne utworzone są przez doliny rzek, strumieni, kanałów, otwarte tereny niezabudowane: pola, łąki, roślinność ruderalną, pasy zadrzewień, zakrzaczeń, aleje drzew oraz małe płaty różnych siedlisk.

W wyznaczonej sieci korytarzy największą powierzchnię stanowią:

- Lasy – około 55%,
- łąki, pastwiska i uprawy rolne – około 42%,
- wody i mokradła – 2,5%.

2.2.2. Powiązania w zakresie infrastruktury technicznej

Gmina Bieliny w zakresie infrastruktury technicznej powiązana jest z terenami sąsiednimi poprzez:

- linie elektroenergetyczne średnich napięć 15 kV wyprowadzone z GPZ 110/15 kV „Kielce-Wschód” i rozdzielni sieciowej w Daleszycach, nawiązane drugostronnie do GPZ-u w Nowej Słupi; w kierunku wschód-zachód przebiega tranzytem linia napowietrzno-kablowa 15 kV z GPZ-u „Kielce -Wschód” na Święty Krzyż,
- zaopatrzenie w wodę północne sołectwa Gminy (Kakonin, Huta Nowa, Huta Podłysica, Huta Stara, Huta Koszary, Huta Szkalna i Porąbki) z wodociągu „Krajno” w gminie Górno oraz fragmentu sołectwa Lechów z miejscowości Lechówek w gminie Łagów,
- odprowadzanie ścieków z sanktuarium na Świętym Krzyżu w gminie Nowa Słupia do oczyszczalni ścieków w Bielinach.

2.2.3. Powiązania komunikacyjne

Korzystna dostępność komunikacyjna Gminy Bieliny, zapewniona jest poprzez przebiegające w kierunku wschód-zachód drogi:

- krajową nr 74, zapewniającą połączenie z takimi ośrodkami, jak: Sulejów, Kielce, Kraśnik, Frampol, Zamość oraz Hrubieszów,
- wojewódzką nr 753 relacji Wola Jachowa – Nowa Słupia, umożliwiającą połączenie Gminy z gminami Górno i Nowa Słupia

Powiązanie komunikacyjne z sąsiednimi gminami zapewniają również drogi powiatowe i gminne. Wymienić wśród nich należy:

- drogi powiatowe:
  - nr 0334T – Daleszyce - Smyków – Napęków;

- nr 0337T - Makoszyn - Widełki - Wólka - Nowa Huta;
- nr 0318T – Leszczyny - Krajno Drugie - Porąbki - Bieliny Kapitulne;
- nr 0324T – Czapłów - Huta Nowa - Huta Stara - Św. Krzyż;
- nr 0641T – Bartoszowiny – Lechów,
- drogi gminne:
  - nr 308022T - Górki Napękowski – Skorzeszyce (Gmina Górno);
  - nr 308026T – Lechów – Lechówek (Gmina Łagów).

Gmina nie posiada komunikacji kolejowej, natomiast ma bardzo dobrze rozwiniętą komunikację autobusową.

Gmina Bieliny posiada regularne połączenia podmiejskich linii MPK Kielce. Połączenia te obsługują miejscowości położone wzdłuż drogi krajowej nr 74 (Napęków, Belno, Makoszyn i Lechów). Gmina jest również obsługiwana przez PKS Ostrowiec i liczne połączenia przewoźników prywatnych, co dodatkowo zwiększa dostępność i ułatwia połączenie wszystkich sołectw z sąsiednimi miejscowościami.

2.2.4. Związki z ośrodkami o określonych dominujących funkcjach, mających wpływ na Gminę

Gmina Bieliny powiązana jest z Kielcami jako ośrodkiem wojewódzkim, głównie w obszarach:

- wojewódzkiej administracji samorządowej i rządowej, administracji szczebla powiatowego,
- wysokospecjalistycznych usług publicznych (lecznictwa zamkniętego, kliniki, szkolnictwo ponadgimnazjalne, wyższe uczelnie, placówki kultury, usługi komercyjne),
- zatrudnienia – mieszkańcy Gminy Bieliny znajdują zatrudnienie m.in. w Kielcach, Ostrowcu Świętokrzyskim i Opatowie.

Kielce jako potencjalny obszar metropolitalny, w szerszym zasięgu powinien pełnić funkcję „motoru” transformacji gospodarczej, drogą eksportu bodźców rozwojowych, zwłaszcza kapitału, innowacyjności oraz powiązań instytucjonalno – gospodarczych.

W praktyce oznacza to m. in.:

- wzmocnienie i rozszerzenie dojazdów do pracy z sąsiadujących obszarów oraz w efekcie zwiększenie częstotliwości korzystania z usług o wysokim standardzie (handel, zdrowie, oświata, kultura itp.);
- deglomerację przedsiębiorczości i kapitału do coraz bardziej oddalonych ośrodków satelitarnych;
- rosnący popyt na oddalone od centrów tereny budowlane;
- intensywniejsze korzystanie z usług turystycznych i rekreacyjnych, generujące rozwój wielogłęziowego przemysłu turystycznego na obszarach obrzeżnych.

DIAGNOZA STANU ISTNIEJĄCEGO I UWARUNKOWANIA

3. PRZEZNACZENIE, ZAGOSPODAROWANIE I UŻYTKOWANIE TERENÓW

3.1. AKTUALNY STAN PRAWNY DOTYCZĄCY PRZEZNACZENIA TERENÓW

Gmina Bieliny od 2000 r. realizuje politykę przestrzenną zgodnie z zasadami, określonymi w „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Bieliny”, przyjętym Uchwałą Nr XVII/20/2000 Rady Gminy w Bielinach z dnia 27 września 2000 r. Ww. Studium składa się z części tekstowej i rysunkowej:

- tekstowej - część A – Uwarunkowania rozwoju,
- tekstowej - część B – Kierunki zagospodarowania przestrzennego,
- planszy Nr 1 – ekofizjografia, zasady i stan środowiska przyrodniczego,
- planszy Nr 2 – ekofizjografia, synteza uwarunkowań przyrodniczych,
- planszy Nr 3 – Zagospodarowanie przestrzenne – stan istniejący,
- planszy Nr 4 – Kierunki zagospodarowania przestrzennego.

Studium zostało zmienione Uchwałą Nr XXX/214/05 Rady Gminy w Bielinach z dnia 30 listopada 2005 r. Zmiana Studium nastąpiła w wyniku m. in.: korekty przebiegu trasy drogi ekspresowej S-74, wyznaczenia nowego cmentarza w Bielinach i poszerzenia istniejącego w Makoszynie, konieczności wyznaczenia nowych terenów pod inwestycje budownictwa mieszkaniowego i usługowego oraz w związku z opracowywaniem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla poszczególnych sołectw.

Zmiany Studium określone zostały w części tekstowej B oraz na planszy Nr 4.

Zagospodarowanie terenów następowało w oparciu o ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, przedstawionych w tabeli.

Tabela 2. Wykaz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego Gminy Bieliny

Miejscowość	Nr i data Uchwały Rady Gminy Bieliny	Nazwa planu	Nr i data uchwały Rady Gminy Bieliny w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany planu
Makoszyn	Uchwała Nr XXXIX/273/06 z dnia 25 maja 2006 r. (opublikowana Dz. U. Woj. Świętokrzyskiego z 2006 r. Nr 162, poz. 1940)	Uchwała w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Bieliny - miejscowości Makoszyn	Uchwała Nr VII/38/11 z dnia 27 maja 2011 r.
Belno	Uchwała Nr XXXIX/271/06 z dnia 25 maja 2006 r. (opublikowana Dz. U. Woj. Świętokrzyskiego z 2006 r. Nr 162, poz. 1938)	Uchwała w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Bieliny - miejscowości Belno	Uchwała Nr XXIII/132/12 z dnia 24 września 2012 r.
Bieliny	Uchwała Nr XXXVI/247/06 z dnia 28 marca 2006 r. i Uchwała Nr XXXIX/269/06 z dnia 25 maja 2006 r. (opublikowana Dz. U. Woj. Świętokrzyskiego z 2006 r. Nr 162, poz. 1933 i 1934)	Uchwała w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Bieliny - miejscowości Bieliny	Uchwała Nr XXIII/133/12 z dnia 24 września 2012 r.

Czapłów	Uchwała Nr XXXVI/248/06 z dnia 28 marca 2006 r. i Uchwała Nr XXXIX/268/06 z dnia 25 maja 2006 r. (opublikowana Dz. U. Woj. Świętokrzyskiego z 2006 r. Nr 162, poz. 1935 i 1936)	Uchwała w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Bieliny - miejscowości Czapłów	Uchwała Nr XXIII/134/12 z dnia 24 września 2012 r.
Górki Napękowskie	Uchwała Nr XXXVI/249/06 z dnia 28 marca 2006 r. (opublikowana Dz. U. Woj. Świętokrzyskiego z 2006 r. Nr 149, poz. 1761)	Uchwała w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Bieliny - miejscowości Górki Napękowskie	Uchwała Nr XXIII/135/12 z dnia 24 września 2012 r.
Kakonin	Uchwała Nr XXXVI/255/06 z dnia 28 marca 2006 r. (opublikowana Dz. U. Woj. Świętokrzyskiego z 2006 r. Nr 149, poz. 1767)	Uchwała w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Bieliny - miejscowości Kakonin	Uchwała Nr XXIII/136/12 z dnia 24 września 2012 r.
Lechów	Uchwała Nr XXXIX/272/06 z dnia 25 maja 2006 r. (opublikowana Dz. U. Woj. Świętokrzyskiego z 2006 r. Nr 162, poz. 1939)	Uchwała w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Bieliny - miejscowości Lechów	Uchwała Nr XXIII/137/12 z dnia 24 września 2012 r.
Napęków	Uchwała Nr XXXIX/270/06 z dnia 25 maja 2006 r. (opublikowana Dz. U. Woj. Świętokrzyskiego z 2006 r. Nr 162, poz. 1937)	Uchwała w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Bieliny - miejscowości Napęków	Uchwała Nr XXIII/138/12 z dnia 24 września 2012 r.
Nuta Nowa	Uchwała Nr XXXVI/251/06 z dnia 28 marca 2006 r. (opublikowana Dz. U. Woj. Świętokrzyskiego z 2006 r. Nr 149, poz. 1763)	Uchwała w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Bieliny - miejscowości Huta Nowa	Uchwała Nr XXIII/139/12 z dnia 24 września 2012 r.
Huta Podłysica	Uchwała Nr XXXVI/252/06 z dnia 28 marca 2006 r. (opublikowana Dz. U. Woj. Świętokrzyskiego z 2006 r. Nr 149, poz. 1764)	Uchwała w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Bieliny - miejscowości Huta Podłysica	Uchwała Nr XXIII/140/12 z dnia 24 września 2012 r.
Porąbki	Uchwała Nr XXXVI/259/06 z dnia 28 marca 2006 r. (opublikowana Dz. U. Woj. Świętokrzyskiego z 2006 r. Nr 149, poz. 1768)	Uchwała w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Bieliny - miejscowości Porąbki	Uchwała Nr XXIII/141/12 z dnia 24 września 2012 r.
Huta Stara	Uchwała Nr XXXVI/253/06 z dnia 28 marca 2006 r. (opublikowana Dz. U. Woj. Świętokrzyskiego z 2006 r. Nr 149, poz. 1765)	Uchwała w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Bieliny - miejscowości Huta Stara	Uchwała Nr XXIII/142/12 z dnia 24 września 2012 r.
Huta Koszary	Uchwała Nr XXXVI/250/06 z dnia 28 marca 2006 r. (opublikowana Dz. U. Woj. Świętokrzyskiego z 2006 r. Nr 149, poz. 1762)	Uchwała w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Bieliny - miejscowości Huta Koszary	Uchwała Nr XXIII/143/12 z dnia 24 września 2012 r.
Huta Szklana	Uchwała Nr XXXVI/254/06 z dnia 28 marca 2006 r.	Uchwała w sprawie miejscowego planu zagospodarowania	-

	(opublikowana Dz. U. Woj. Świętokrzyskiego z 2006 r. Nr 149, poz. 1766) Zmiana: Uchwała Nr XIX/111/12 z dnia 24 maja 2012 r. (opublikowana Dz. U. Woj. Świętokrzyskiego z 2012 r. poz. 1966)	przestrzennego gminy Bieliny - miejscowości Huta Szklana	
--	--	--	--

Źródło: UG Bieliny

3.2. STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW

Gmina Bieliny jest jednostką administracyjną o charakterze rolniczym. Użytki rolne stanowią 61% całkowitej powierzchni, lasy i grunty leśne 37% powierzchni. Na pozostałe grunty przypada 1,2%.

Tabela 3. Struktura użytkowania gruntów

Wyszczególnienie		Powierzchnia
Użytkowanie gruntów [%]:	Użytki rolne	61,03
	Lasy i zadrzewienia	37,77
	Pozostałe grunty i nieużytki	1,2
Średnia wielkość indywidualnego gospodarstwa rolnego [ha]		3,37

Źródło: Starostwo Powiatowe w Kielcach, 2013 r.

Tabela 4. Struktura użytkowania gruntów

Użytkowanie gruntów	Belno	Bieliny	Czapłów	Górki Napękowskie	Huta Nowa	Huta Podlyśca	Huta Stara	Huta Koszary	Huta Szklana	Kakonin	Lechów	Makoszyn	Napęków	Porąbki	Suma
Użytki rolne	357,7975	1327,9153	172,3147	163,1113	591,4639	336,8274	153,9478	189,0164	82,7515	254,185	904,837	602,9204	291,0094	419,8358	5847,9334
• Grunty orne	273,691	963,2714	124,7317	138,7218	419,1318	239,9957	113,7312	140,1191	55,1894	184,1285	646,2688	368,4803	204,8874	314,8519	4187,2
• Sady	4,9857	69,0407	2,704	5,2501	26,9262	22,0972	5,472	3,2458	4,3798	18,21	11,5095	7,4425	1,9742	16,14	199,3777
• Łąki trwałe	42,02	164,7143	21,5441	0,94	56,1633	22,91	10,3034	15,8294	1,4669	28,6541	109,0457	36,2101	58,2242	44,3617	612,3872
• Pastwiska trwałe	22,0676	58,8006	7,488	13,092	67,3327	33,0136	16,4346	23,618	15,8876	13,5691	104,7774	163,2449	9,0311	32,3793	580,7365
• Grunty rolne zabudowane	12,715	67,3681	15,1649	4,9292	21,3599	18,3809	8,0066	6,2041	5,8278	9,6233	32,9356	26,1926	15,5225	11,3229	255,5534
• Grunty pod stawami	0,00	0,00	0,00	0,00	0,33	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,33
• Grunty pod rowami	2,3182	4,7202	0,682	0,1782	0,22	0,43	0,00	0,00	0,00	0,00	0,3	1,35	1,37	0,78	12,3486
Grunty leśne, zadrzewienia i zakrzewienia	229,4129	69,3377	110,7467	8,5111	559,9286	380,64	4,02	9,5712	4,0597	520,99	125,2473	549,044	163,2063	4,7154	2739,4309
• Lasy	217,4329	63,3408	108,4797	7,1311	558,9697	379,68	4,0	9,0412	4,0597	520,27	123,7273	538,634	146,9007	3,05	2684,7171
• Grunty zadrzewione i zakrzewione	11,98	5,9969	2,267	1,38	0,9589	0,96	0,02	0,53	0,00	0,72	1,52	10,41	16,3056	1,6654	54,7138
Grunty zabudowane i zurbanizowane	15,5883	44,5671	8,2066	2,6171	21,5435	10,0927	4,6407	7,9365	7,1285	4,2532	27,4364	24,1016	15,6472	2,88	196,6394
• Tereny mieszkaniowe	0,6183	10,8154	0,6144	0,00	1,5385	0,5392	0,1335	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	14,2593
• Tereny przemysłowe	0,2535	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,2535
• Inne tereny zabudowane	0,00	0,8718	0,00	0,00	0,00	0,00	0,1330	0,00	1,25	0,00	1,82	0,04	0,00	0,00	4,1148
• Zurbanizowane tereny niezabudowane	0,00	0,1055	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,19	0,00	0,2475	0,00	0,00	0,00	2,543
• Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	0,00	1,1982	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,14	0,00	0,58	0,00	0,00	1,9182
• Drogi	14,7165	31,5762	7,5922	2,6171	20,005	9,5535	4,3742	7,9365	3,6885	4,1132	25,3689	23,4816	15,6472	2,88	173,5506
Grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	2,1400	7,6701	0,00	0,00	4,14	0,45	1,87	1,09	0,99	1,4	1,35	1,58	3,13	0,00	25,8101
Grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	0,00	0,16	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,16
Nieużytki	1,8400	2,7929	1,8990	0,25	1,41	0,8	0,00	0,08	0,00	1,77	1,98	1,49	3,4	0,16	17,8719
Tereny różne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
POWIERZCHNIA SOŁECTWA OGÓŁEM (ha)	606,7787	1452,4431	293,167	174,4895	1178,486	728,8101	164,4785	207,6941	94,9297	782,5982	1060,8507	1179,136	476,3929	427,5912	8827,8457

Źródło: Opracowanie na podstawie materiałów ze Starostwa Powiatowego w Kielcach 2013 r.

3.3. ZAGOSPODAROWANIE TERENU - SIEĆ OSADNICZA

Sieć osadniczą Gminy Bieliny tworzy 15 sołectw.

Tabela 5. Charakterystyka sołectw Gminy Bieliny

Jednostka osadnicza	Powierzchnia w ha	% ogółu powierzchni gminy	Liczba ludności (stan na 30.06.2013)	% ogółu ludności Gminy
Bieliny Kapitulne	1 059,93	12	1 910	18,6
Bieliny Poduchowne	392,5	4,4	673	6,5
Huta Podłysica	728,81	8,25	669	6,4
Huta Szklana	94,92	1,07	213	2,0
Huta Stara	164,47	1,86	383	4,0
Huta Nowa	1 178,4	13,35	1 100	10,6
Huta Koszary	207,66	2,35	215	2,1
Czapłów – Zofiówka	293,16	3,32	548	5,3
Lechów	1 060,85	12,01	1 288	12,6
Makoszyn	1 179,13	13,35	786	7,6
Belno	606,77	6,87	461	4,5
Napęków	476,39	5,4	665	6,5
Górki Napękowskie	174,48	2,0	226	2,2
Porąbki	427,59	4,84	703	6,8
Kakonin	782,58	8,86	376	3,6
Ogółem	8 827,81	100,0	10 216	100

Źródło: UG Bieliny 2013 r.

Tabela 5a. Charakterystyka sołectw Gminy Bieliny

Jednostka osadnicza	Powierzchnia w ha	% ogółu powierzchni gminy	Liczba ludności (stan na rok 2014)	% ogółu ludności Gminy
Bieliny	1 452,43	16,4	2 565	0,25
Huta Podłysica	728,81	8,25	665	0,06
Huta Szklana	94,92	1,07	217	0,02
Huta Stara	164,47	1,86	369	0,04
Huta Nowa	1 178,4	13,35	1 100	0,11
Huta Koszary	207,66	2,35	214	0,02
Czapłów – Zofiówka	293,16	3,32	565	0,06
Lechów	1 060,85	12,01	1 304	0,13
Makoszyn	1 179,13	13,35	797	0,08
Belno	606,77	6,87	466	0,05
Napęków	476,39	5,4	674	0,07
Górki Napękowskie	174,48	2,0	226	0,02
Porąbki	427,59	4,84	695	0,07
Kakonin	782,58	8,86	383	0,04
Ogółem	8 827,81	100,0	10 250	100

Źródło: UG Bieliny 2014 r.

Tabela 5b. Charakterystyka sołectw Gminy Bieliny

Jednostka osadnicza	Powierzchnia w ha	% ogółu powierzchni gminy	Liczba ludności (stan na 2015)	% ogółu ludności Gminy
Bieliny	1452,43	16,4	2541	0,23
Huta Podłysica	728,81	8,25	663	0,06
Huta Szklana	94,92	1,07	219	0,02
Huta Stara	164,47	1,86	372	0,04
Huta Nowa	1178,4	13,35	1123	0,10
Huta Koszary	207,66	2,35	214	0,02
Czapłów – Zofiówka	293,16	3,32	570	0,06
Lechów	1060,85	12,01	1321	0,12
Makoszyn	1179,13	13,35	801	0,08
Belno	606,77	6,87	475	0,05
Napęków	476,39	5,4	689	0,07
Górki Napękowskie	174,48	2,0	227	0,02
Porąbki	427,59	4,84	693	0,07
Kakonin	782,58	8,86	383	0,04
Ogółem	8 827,81	100,0	10291	100

Zródło: UG Bieliny 2015 r.

3.3.1. Charakterystyka ogólna jednostek osadniczych

Wartościowymi elementami tworzącymi strukturę zabudowy Gminy Bieliny są jednostki osadnicze, które w krajobrazie otwartym Gminy tworzą zespolony układ zabudowy, skupionej wzdłuż dawnych szlaków komunikacyjnych. Do tego typu jednostek należą m. in.: **Bieliny Kapitulne, Bieliny Poduchowne i Makoszyn.**

Według typologii fizjonomicznej w większości układy osadnicze Gminy ukształtowane są w postaci ulicówek i rzędówek: Bieliny, Belno, Huta Nowa, Huta Podłysica, Huta Szklana, Huta Stara, Huta Koszary, Kakonin, Napęków, Porąbki i Górki Napękowskie.

Wyjątek stanowią Makoszyn i Lechów, gdzie układom ulicowym towarzyszy zabudowa rozproszona i przysiółkowa oraz Czapłów, gdzie tradycyjny układ został zaburzony przez osiedle domów jednorodzinnych. Poszczególne układy osadnicze miejscowości ulegają przekształceniom, szczególnie poprzez rozwój nowej zabudowy wzdłuż dróg stanowiących pierwotnie dojazd do pól. Taki niejednorodny układ powstał w miejscowości Bieliny, gdzie oprócz istniejących przysiółków planowane są nowe zespoły zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.

Najbardziej zwarta zabudowa zlokalizowana jest w Bielinach Kapitulnych - wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 753 (klasy G) oraz gminnej nr 308002 T, Porąbkach - wzdłuż drogi powiatowej nr 0318 T, Hucie Podłysica - wzdłuż drogi powiatowej nr 0322T, Czaplowie,

Hucie Nowej, Hucie Starej - wzdłuż drogi powiatowej nr 0324 T, Hucie Nowej i Hucie Koszary - wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 753, Napękwie wzdłuż drogi powiatowej nr 0334 T oraz Belnie - wzdłuż drogi gminnej nr 308007T.

W miarę zwarta zabudowa występuje również wzdłuż drogi krajowej nr 74 przebiegającej przez sołectwa: Napęków, Belno, Makoszyn oraz Lechów.

Układ zabudowy Gminy Bieliny charakteryzuje tendencja rozciągania się zabudowy wzdłuż głównych dróg publicznych, co jest zjawiskiem nieporządanym, ze względu na przestrzenne łączenie się miejscowości oraz utrudnienia w użytkowaniu dróg – szczególnie krajowej i wojewódzkiej.

Dominująca zabudowa sołectw to zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i zagrodowa. Miejscowościami charakteryzującymi się dużym udziałem zabudowy zagrodowej są północne sołectwa: Górki Napękowskie, Porąbki, Kakonin, Huta Podłysica i Huta Stara. Koncentracja zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej ma miejsce w Bielinach Poduchownych, Czaplowie, Napękwie i Hucie Nowej. Wszystkie te obszary mają potencjalne możliwości oraz predyspozycje rozwojowe.

Większość miejscowości nie ma wykształconych „centrów”, stanowiących ośrodki życia wsi. Wyjątek stanowią Bieliny, Makoszyn oraz Huta Szklana. Zwarte obszary z koncentracją usług – centra, tworzą tu głównie obiekty sakralne, użyteczności publicznej oraz usług komercyjnych (zespoły handlowo – usługowe), a w Hucie Szklanej głównie usługi turystyczne. Najwięcej obiektów usługowych oraz usług zlokalizowanych w zabudowie mieszkaniowej znajduje się w miejscowościach: Bieliny, Belno i Lechów.

W sołectwach **Bieliny Kapitulne i Bieliny Poduchowne** można wyróżnić dwa centra usługowe miejscowości. Pierwsze z nich związane jest z położeniem przy drodze wojewódzkiej, gdzie zlokalizowane są usługi handlu oraz ważne usługi publiczne, m.in. kościół, poczta oraz straż pożarna. Urząd Gminy oraz szkoła tworzy drugie duże centrum, położone na południe od drogi wojewódzkiej. Pas zabudowy wzdłuż drogi wojewódzkiej stanowi kontynuację układu sąsiedniej miejscowości Wola Jachowa (od zachodu) oraz Huta Nowa (od wschodu).

W **Belnie** brak wyodrębnionego centrum usługowego. Istniejące usługi zlokalizowane są punktowo wzdłuż drogi krajowej nr 74 oraz przy drodze gminnej nr 308007T „Belno-przez wieś”, odbiegającej od niej na południe.

Podobną strukturę przestrzenną mają: **Czaplów, Górki Napękowskie, Huta Nowa, Huta Podłysica, Makoszyn, Lechów, Napęków i Porąbki**, ze względu m. in. na rozproszenie usług zlokalizowanych w zabudowie mieszkaniowej.

W **Hucie Podłysica**, wśród istniejących usług przeważają usługi agroturystyczne w zabudowie mieszkaniowej.

Mimo dużych walorów krajobrazowych Gminy, pojedyncza zabudowa letniskowa występuje jedynie w miejscowościach Makoszyn, Czaplów, Lechów i Bieliny Kapitulne.

Miejscowość **Kakonin** jest najdalej wysuniętą na północ wsią Gminy. Znaczną część miejscowości stanowi duży teren leśny. W jej ulicowej strukturze, centrum wytworzone jest wokół zabytkowej zagrody (nr 5) - przy wjeździe do miejscowości od strony Bielin.

Trudno jest określić wyraźną tendencję co do formy, jak i jakości zabudowy na terenie Gminy. Cechuje ją pod tym względem znaczne zróżnicowanie, zarówno w obrębie jednej formy charakterystycznej dla Gminy, jak i poszczególnych jednostek osadniczych. Jednak przeważa forma zabudowy w niewielkim stopniu nawiązująca do tradycji lokalnych.

Oprócz obiektów sakralnych, stanowiących zabytki budownictwa i architektury (Bieliny Kapitulne, Bieliny Poduchowne i Makoszyn) oraz charakterystycznych dla woj. świętokrzyskiego drewnianych, zabytkowych kapliczek. W Gminie występują pojedyncze budynki mieszkalne o wartościowych cechach tradycyjnych, w tym objęte ochroną konserwatorską (tj. 2 domy w Bielinach Poduchownych oraz drewniana chałupa w Kakoninie).

Współczesna ekspansja zabudowy mieszkaniowej (jednorodzinnej) w tereny rolnicze powoduje zmiany w istniejących układach komunikacyjnych, będąc również przyczyną rozrostu sieci drożnej, a tym samym stałe powiększanie się terenów zurbanizowanych kosztem terenów rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

3.3.2. Ocena rozwoju osadnictwa

Rozwój budownictwa w poszczególnych miejscowościach jest zróżnicowany. W okresie od stycznia 2006 r. do końca sierpnia 2013 r. wydano łącznie 355 pozwoleń na budowę. Intensywny ruch budowlany ma miejsce w Bielinach (22% ogółu wydanych pozwoleń) oraz Lechowcie, Makoszynie i Hucie Nowej. Najmniejszy ruch budowlany odnotowano w Hucie Koszary, Kakoninie i Hucie Starej.

Tabela 6. Ruch budowlany w sołectwach w latach 2006 - 2013 (wg wydanych pozwoleń na budowę)

Jednostka osadnicza	2006				2007				2008				2009				2010				2011				2012				2013 *				Suma
Makoszyn	-	1	-	-	5	-	1	-	8	-	-	1	6	-	-	-	5	1	1	-	11	-	-	1	9	-	1	1	-	-	-	-	52
Belno	2	-	-	-	3	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	3	-	-	-	1	-	-	-	2	-	-	-	1	-	-	-	14
Bieliny	3	-	2	-	4	-	-	2	12	-	1	2	8	-	-	2	6	-	-	-	6	1	1	1	12	-	1	4	8	-	-	2	79
Czapłów	1	-	-	-	5	-	-	-	4	-	-	-	2	-	-	-	6	1	-	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	22
Górki Napękowskie	-	-	1	-	2	-	-	-	4	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	1	-	-	-	2	-	-	-	14
Kakonin	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	3	-	-	-	-	-	1	-	6	
Lechów	-	-	-	-	8	2	1	1	9	-	1	1	4	-	-	-	6	1	-	2	7	-	1	-	7	-	-	-	2	-	1	-	54
Napęków	-	-	-	-	2	-	-	-	4	-	-	-	5	-	-	-	2	-	-	-	1	-	1	-	5	-	-	-	-	-	1	-	21
Huta Nowa	1	-	-	-	5	1	-	-	4	-	1	-	5	-	-	-	4	-	-	-	6	-	1	-	5	-	2	-	3	-	1	-	39
Huta Podłysica	2	1	-	-	2	-	-	-	1	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	1	1	-	-	1	-	-	-	14
Porąbki	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	3	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	2	-	2	-	1	-	1	1	13
Huta Stara	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	2	-	-	-	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	7
Huta Koszary	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	-	-	5	
Huta Szklana	-	-	-	1	1	-	-	-	2	1	-	1	3	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	2	-	-	-	1	15
Suma	9	2	3	1	38	3	2	4	50	1	4	5	41	0	0	3	35	3	1	2	43	2	6	3	49	3	7	7	19	0	5	4	355
odmowa/ przeniesienie/ uchylenie	3				-				5				3				2				5				11				3				32
Ogółem	18				47				65				47				43				59				77				31				387

Źródło: UG w Bielinach (* rok 2013 do 31.08.2013 r.)

- budynki mieszkalne - nowe
- budynki mieszkalne - rozbudowa i przebudowa
- bud. gospodarcze, inwentarskie, garaże
- inne budynki, w tym użyteczności publicznej i usługowe

Tabela 6a. Ruch budowlany w sołectwach w latach 2006 – 2015 (wg wydanych pozwoleń na budowę)

Jednostka osadnicza	2006-2013				2014				2015				Suma
Makoszyn	44	2	2	2	4	2	4	2	4	2	4	-	72
Belno	14	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	16
Bieliny	59	1	5	13	5	-	3	1	6	5	-	-	98
Czaplów	20	2	-	-	-	-	-	-	3	-	1	-	26
Górki Napękowskie	13	-	1	-	1	-	-	-	2	1	-	-	18
Kakonin	5	-	1	-	1	-	-	-	1	1	-	-	9
Lechów	43	3	4	4	5	1	1	-	7	1	-	-	69
Napęków	19	-	2	-	1	1	-	-	1	-	-	-	24
Huta Nowa	33	1	5	-	5	1	-	-	4	-	4	-	53
Huta Podlysica	12	2	1	-	2	-	-	-	3	-	-	-	20
Porąbki	8	-	3	1	2	2	-	-	1	1	-	-	18
Huta Stara	4	2	4	1	1	-	-	-	2	-	-	-	14
Huta Koszary	3	-	2	-	1	-	-	-	3	-	-	-	9
Huta Szklana	6	1	-	7	2	2	-	-	1	-	-	-	19
Suma	283	14	30	28	30	9	8	3	40	11	9	-	465
odmowa/ przeniesienie/ uchylenie	32				6				6				44
Ogółem	387				56				66				509

- Źródło: UG w Bielinach (* rok 2013 do 31.08.2013 r.)
- budynki mieszkalne - nowe
  - budynki mieszkalne - rozbudowa i przebudowa
  - bud. gospodarcze, inwentarskie, garaże
  - inne budynki, w tym użyteczności publicznej i usługowe

Tabela 7. Zbiorcze zestawienie wydanych w I. 2006 - poł. 2013 pozwoleń na budowę w Gm. Bieliny

Lp.	Rodzaj inwestycji	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*	Suma
1.	Budynki mieszkalne	9	38	50	41	35	43	49	19	284
	przebudowa – rozbudowa	2	3	1	0	3	2	3	0	14
2.	Budynki gospodarcze, inwentarskie, garaże	3	2	4	0	1	6	7	5	28
3.	Inne budynki, w tym użyt. publicznej i usługowe	1	4	5	3	2	3	7	4	29
Ogółem		15	47	60	44	41	54	66	28	355

Źródło: UG w Bielinach (* rok 2013 do 31.08.2013 r.)

Tabela 7a. Zbiorcze zestawienie wydanych w I. 2006 - poł. 2013 pozwoleń na budowę w Gm. Bieliny

Lp.	Rodzaj inwestycji	2006-2013	2014	2015	Suma
1.	Budynki mieszkalne	284	30	40	354
	przebudowa – rozbudowa	14	9	11	34
2.	Budynki gospodarcze, inwentarskie, garaże	28	8	9	45
3.	Inne budynki, w tym użyt. publicznej i usługowe	29	3	-	32
Ogółem		355	50	60	465

Źródło: UG w Bielinach (* rok 2013 do 30.12.2015 r.)

Wśród nowych inwestycji przeważają budynki mieszkalne jednorodzinne, zazwyczaj z garażem, obiektami gospodarczymi i towarzyszącą infrastrukturą techniczną – 284, tj. 80% wszystkich inwestycji. W latach poprzednich mieszkańcy Gminy wnioskowali przede wszystkim o poszerzenie oraz wyznaczenie nowych terenów zabudowy mieszkaniowej. Ponadto zmodernizowano część budynków użyteczności publicznej, m. in. kompleks budynków ZSS i UG w Bielinach oraz Centrum Tradycji i Turystyki Gór Świętokrzyskich.

Tabela 8. Zbiorcze zestawienie wydanych w latach 2006 - 2013 decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w Gminie Bieliny

Lp.	Rodzaj inwestycji	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*	Suma
1.	Budowa obiektów użyt. publ. – boiska sportowe, wiaty, zagosp. terenu	0	0	2	3	0	0	0	2	7
2.	Budowa sieci wodociągowej	2	1	1	1	1	1	1	0	8
3.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej	0	0	1	0	3	0	1	0	5
4.	Budowa, przebudowa dróg publ. i wewn., parkingów, chodników, kładki itp.	1	0	0	2	9	1	0	1	14
5.	Budowa, przebudowa sieci energet., oświetlenia ul., stacji transf., przyłączy	0	2	5	9	10	5	14	8	53
6.	Inne (l. telekom., zjazdy, zb. bezodpł., zgłoszenie robót)	1	0	0	1	5	0	0	0	7
7.	Przeniesienie, odmowa, zmiana, decyzji, brak rozpatrzenia, sprostowanie	0	1	4	2	4	0	2	7	20
Ogółem		4	4	13	18	32	7	18	18	114

Źródło: UG w Bielinach (* rok 2013 do 24.09.2013 r.)

W okresie od 2006 r. do września 2013 r. wydanych zostało blisko 100 pozwoleń na budowę dotyczących inwestycji celu publicznego. Gmina Bieliny i podległe jej jednostki oraz instytucje odpowiedzialne za realizację inwestycji publicznych (m. in. PGE Dystrybucja S.A., ZDP, GDDKiA), zrealizowały ponad kilkadziesiąt inwestycji celu publicznego. Wśród nich przeważają inwestycje polegające na rozbudowie i przebudowie sieci energetycznej oraz budowie oświetlenia (ok. 50% wszystkich inwestycji), modernizacji, budowie i przebudowie infrastruktury technicznej: dróg i ulic, kanalizacji sanitarnej, sieci wodociągowej. Do realizacji gminnych należą ponadto: utworzenie strefy rekreacyjnej wraz z budową boisk sportowych w Bielinach oraz budowa kompleksu sportowego w Lechowie – w ramach programu „Moje Boisko - Orlik 2012”, zagospodarowanie centrum wsi Makoszyn, Huta Nowa i Bieliny, terenu wokół strażnicy OSP i parkingu w Bielinach oraz wykonanie wiat wzdłuż „Świątokrzyskiego Szlaku Paproci” – w Hucie Starej, Hucie Szklanej i Hucie Podłysice. Od 2011 r. w Góry Świątokrzyskie oraz do klasztoru na Świętym Krzyżu dodatkowo przyciąga turystów zrekonstruowana „Wioska Średniowieczna” w Hucie Szklanej.

Ponadto w Hucie Starej, w budynku Szkoły Podstawowej utworzone zostało Szkolne Schronisko Młodzieżowe dla młodzieży i pielgrzymów. Stworzono blisko 50 miejsc noclegowych wraz z zapleczem sanitarno - gastronomicznym i rekreacyjnym – pole namiotowe oraz boisko sportowe.

Inwestycje realizowane są na terenie całej Gminy, część z nich jest nadal w trakcie realizacji. W terenach wyposażonych w infrastrukturę techniczną w najbliższych latach prawdopodobnie nastąpi intensyfikacja osadnictwa.

Gospodarka przestrzenna w Gminie Bieliny prowadzona jest na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, sporządzonych dla poszczególnych miejscowości, obejmując cały obszar Gminy. Ze względu na rolniczy charakter Gminy, największą powierzchnię w ww. opracowaniach planistycznych zajmują tereny zabudowy zagrodowej.

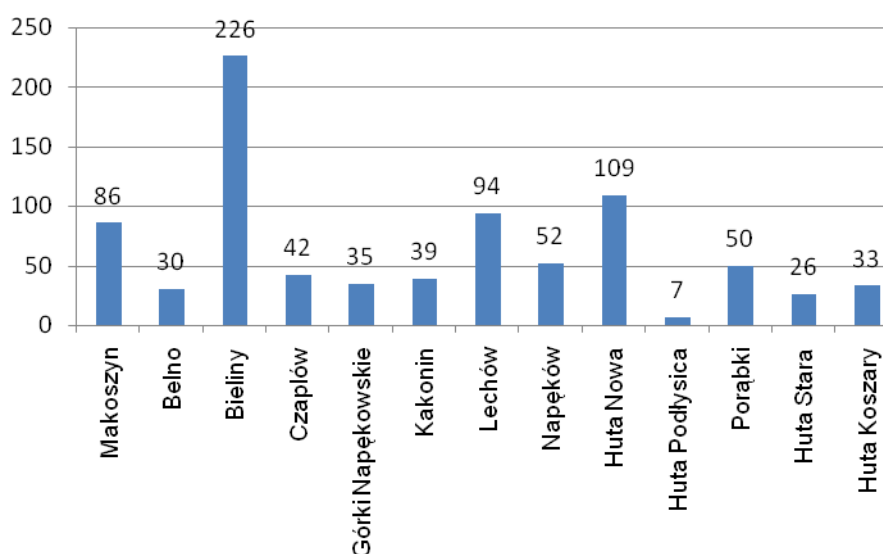
Zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym Gminy zakładają uzupełnienie istniejących oraz wyznaczenie nowych terenów pod zabudowę zagrodową i mieszkaniową jednorodzinną, głównie wzdłuż istniejących dróg publicznych, w tym klas GP, G i Z.

Stopień realizacji ustaleń planów miejscowych Gminy jest zróżnicowany w zależności od miejscowości. Najbardziej dynamiczne przekształcenia mają miejsce w centralnej części Gminy - Bieliny, Lechów, Huta Nowa, oraz po południowej stronie drogi krajowej nr 74 – we wsi Makoszym. Zgodnie z ustaleniami planów zagospodarowania przestrzennego, w stopniu zadowalającym rozwija się sektor usług publicznych i komercyjnych, a w Hucie Szklanej – usług agroturystycznych i turystycznych.

Wyznaczone w planach tereny pod inwestycje budownictwa zagrodowego i mieszkaniowego obecnie nie zostały wyczerpane.

Jednym ze znaczących wyznaczników rozwoju osadnictwa na terenie Gminy są **wnioski indywidualne** złożone przez mieszkańców Gminy w ramach procedury opracowania Studium. Równolegle prowadzone są procedury w sprawie zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego poszczególnych miejscowości, w związku z tym analizie poddane zostały również wnioski dotyczące zmiany planów (w sumie ok. 830 wniosków mieszkańców).

Wykres 1. Liczba wniosków złożonych w sprawie zmiany planów miejscowych w miejscowościach Gminy Bieliny

Zdecydowana większość wniosków prywatnych dotyczyła zmiany przeznaczenia gruntów rolnych w ramach konkretnych działek ewidencyjnych - pod zabudowę mieszkaniową, zagrodową lub mieszkaniowo - usługową. W dalszej kolejności wnioski dotyczyły przeznaczenia pod usługi i tereny produkcyjno - usługowe.

Uwzględniając wnioski mieszkańców, koniecznym będzie wyznaczenie nowych terenów pod inwestycje, w szczególności pod zabudowę mieszkaniową, uzupełniając istniejącą - rozwiniętą wzdłuż dróg - zabudowę oraz w terenach obecnie rolnych, gdzie wystąpiła koncentracja tych wniosków, z uwzględnieniem przepisów szczególnych, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju Gminy. Jednak istnieje zagrożenie zbyt dużego rozprzestrzenienia się zabudowy. Wystąpi również konieczność - na etapie projektów planów miejscowych - sporządzenia wniosków w sprawie uzyskania zgody na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne.

Przy rozstrzygnięciu wniosków dotyczących przeznaczenia nowych terenów pod zabudowę, jako priorytetowe należy traktować następujące kryteria:

- unikanie rozproszenia zabudowy (wymogi zachowania ładu przestrzennego),
- możliwość zapewnienia dostępu do drogi publicznej;
- unikanie nadmiernego przyrostu nowych terenów pod zabudowę w obrębie granic obszarów chronionych, ze względu na zachowanie wartości przyrodniczych i krajobrazowych, w tym parku narodowego i parku krajobrazowego, obszarów chronionego krajobrazu i obszarów Natura 2000;
- spełnienie wymagań wynikających z przepisów odrębnych.

3.4. STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO W GMINIE

„Ład przestrzenny” to harmonijne ukształtowanie przestrzeni, z uwzględnieniem potrzeb społeczno – gospodarczych i przyrodniczo - kulturowych. Właściwe ukształtowanie przestrzeni zapewnia jej uporządkowanie i zachowanie walorów kompozycyjno – estetycznych. Polega to m. in. na odpowiednim rozmieszczeniu funkcji gospodarczych, które bezkonfliktowo sąsiadują ze sobą i zapewniają optymalne wykorzystanie przestrzeni.

Współczesna struktura osadnictwa wiejskiego kształtowała się poprzez kontynuację historycznego układu zabudowy. Dla większości wsi w Gminie Bieliny jako charakterystyczny można uznać stan rzeczy, w którym:

- historyczna zabudowa wsi zlokalizowana jest wzdłuż głównego ciągu komunikacyjnego (oprócz dróg klasy lokalnej lub zbiorczej, są to również drogi klasy głównej i ruchu przyspieszonego), często w odległościach mniejszych, niż jest to wymagane dla nowej zabudowy, sytuowanej wzdłuż drogi danej klasy,
- nowe budynki powstawały jako kolejne linie zabudowy, obsługiwane na ogół prostopadłymi do drogi publicznej dojazdami wewnętrznymi, których szerokość często wynosi nie więcej niż 3 – 3,5 m,
- budynki powstawały wzdłuż drogi publicznej również jako kontynuacja układu „ulicówki”, co doprowadziło do przestrzennego łączenia historycznie odrębnych jednostek osadniczych.

Dla ochrony ładu przestrzennego konieczne jest przeciwdziałanie niekorzystnym zjawiskom przestrzennym, związanym z wprowadzaniem nowej zabudowy, w szczególności przez ograniczanie liczby kolejnych linii zabudowy, obsługiwanych komunikacyjnie przez służebność przejazdu lub drogę wewnętrzną o niewystarczającej szerokości, a także ograniczanie niekontrolowanego, przestrzennego „rozlewania” się układów osadniczych.

Ze względu na fakt, że problem ochrony środowiska i wykorzystania jego zasobów stanowi integralną część procesów rozwojowych, zachowanie stanu środowiska przyrodniczego powinno odgrywać podstawowe znaczenie dla kształtowania polityki przestrzennej Gminy. W związku z tym zaspokajanie aspiracji rozwojowych społeczności lokalnej odbywać się musi przy założeniu racjonalnego wykorzystania przestrzeni - jako dobra ograniczonego i nieodnawialnego.

W zagospodarowaniu przestrzennym Gminy Bieliny należy dążyć do aktywizacji turystycznej, poprzez rozbudowę urządzeń infrastruktury turystycznej, w tym związaną z wyciągami i trasami narciarskimi, oraz budowę zbiorników retencyjnych, które mają pełnić również rolę rekreacyjną, a także rozbudowę infrastruktury technicznej.

4. DIAGNOZA I UWARUNKOWANIA ROZWOJU OSADNICTWA I ZAGOSPODAROWANIA TERENÓW

- Strukturę funkcjonalno-przestrzenną Gminy tworzą elementy o różnym charakterze:
  - **wsie Gminy** – charakteryzujące się zabudową rozwiniętą głównie wzdłuż dróg, w formie ulicówek i rzędówek, o funkcji rolniczej i mieszkaniowej; w środkowej części Gminy dodatkowo z funkcją usługową, w północnej części - funkcją turystyczną, a w południowej – funkcją rekreacyjno - wypoczynkową,
  - **tereny otwarte** – obejmujące kompleksy terenów rolnych, w większości wolnych od zabudowy,
  - **tereny leśne** – obejmujące kompleksy leśne (głównie w obrębie Świętokrzyskiego Parku Narodowego, Cisowsko – Orłowińskiego Parku Krajobrazowego oraz pasma Jeleniowskiego).
- W znacznym stopniu na kształt funkcjonalno - przestrzenny Gminy, w tym rozmieszczenie i rozwój osadnictwa, wpływa **przebieg dróg: krajowej nr 74 i wojewódzkiej nr 753**.
- Uwarunkowaniem rozwoju sieci osadniczej jest m. in. ukształtowanie terenu i przydatność gruntu pod zabudowę.

Obszar Gminy Bieliny *posiada korzystne warunki dla rozwoju układów osadniczych*, szczególnie w środkowej części Gminy – w pasach na północ i południe od dróg: krajowej i wojewódzkiej. Część terenów w północnej i południowej części Gminy, o mało zróżnicowanej rzeźbie, pozwalają na rozszerzenie terenów zabudowy. Najszybciej rozwijającymi się strukturami przestrzennymi w obszarze Gminy są: Bieliny, Lechów, Makoszyn i Huta Nowa.

Wyłączenia z zainwestowania wymagają tereny w obrębie chronionych kompleksów rolnych i leśnych, zagrożone powodzią (wzdłuż Bielnianki i Nidzianki) **oraz tereny zagrożone osuwaniem mas ziemnych** (w Bielinach Poduchownych i Hucie Nowej).

- Obszary osadnictwa wiejskiego, stanowiące istotny element rozwoju przestrzennego Gminy, predysponowane do rozwoju wielofunkcyjnego, wymagają wprowadzenia zmian w zagospodarowaniu przestrzennym. Wydane decyzje o pozwolenie na budowę w ostatnich 5 latach potwierdzają **utrzymanie się tendencji rozwojowej budownictwa, zwłaszcza mieszkaniowego jednorodzinnego**. Zwiększony ruch budowlany powoduje, iż poszczególne jednostki osadnicze zwiększają swoje potrzeby w zakresie terenów pod zabudowę. Wpływa to na rozwój przestrzenny jednostek osadniczych i ich fizjonomię. Rozproszenie zabudowy jest zjawiskiem niekorzystnym ze względów ekonomicznych (wyższe koszty wyposażenia terenu w infrastrukturę techniczną) oraz może wpłynąć na

obniżenie jakości struktur osadniczych i krajobrazu. **Rozwój przestrzenny obszarów wiejskich winien odbywać się na zasadzie kontynuacji i uzupełnienia wykształconych układów.** Możliwości terenowe dla rozwoju zabudowy w sąsiedztwie istniejących siedlisk posiadają wszystkie sołectwa, jednak najwięcej wniosków objęło obszary w środkowej części Gminy.

- Sprzyjającym uwarunkowaniem rozwoju wszystkich jednostek osadniczych jest ich wyposażenie w infrastrukturę elektroenergetyczną i wodociągową. W infrastrukturę kanalizacyjną wyposażone są: Bieliny, Huta Szklana, Huta Stara, Huta Podłysica, Huta Koszary, Kakonin, Huta Nowa oraz Czaplów. **Budowa urządzeń i sieci kanalizacyjnych w pozostałym obszarze Gminy to warunek prawidłowego rozwoju osadnictwa, ochrony środowiska oraz podniesienia standardów życia mieszkańców.** Obecnie na terenie Gminy nie istnieje sieć gazowa i nie jest planowana jej realizacja w najbliższej przyszłości.
- Gminę charakteryzuje **dobre skomunikowanie wewnętrzne** siecią dróg powiatowych i gminnych, łączących ośrodek gminny z pozostałymi wsiami oraz poszczególne jednostki osadnicze między sobą. Drogi krajowa i wojewódzka wpisują Gminę w układ drogowy województwa i kraju.
- Rozwój wiejskich jednostek osadniczych o wysokich walorach krajobrazowych, z obiektami dziedzictwa kulturowego, winien uwzględniać **tereny pod zabudowę turystyczno – rekreacyjną.** Najkorzystniejsze warunki dla rozwoju funkcji turystycznej posiadają wsie w części północnej i południowej Gminy, m.in.: Kakonin, Huta Podłysica, Huta Szklana, Makoszyn, Belno i Lechów.

5. ŚRODOWISKO NATURALNE

5.1. POŁOŻENIE FIZYCZNOGEOGRAFICZNE

Rozpatrując położenie Gminy Bieliny na tle podziału regionalnego Polski wg Kondrackiego [Kondracki J., 2001], leży ona w obrębie następujących jednostek:

Prowincja: Wyżyna Małopolska (34),

Podprowincja: Wyżyna Środkowomałopolska (342),

Makroregion: Wyżyna Kielecko-Sandomierska (342,3),

Mezoregion: Góry Świętokrzyskie (342.34-35).

Góry Świętokrzyskie są obszarem wyjątkowym w skali europejskiej. Ich dzisiejszy kształt jest wynikiem działania procesów geologicznych w okresie 540 milionów lat. Na niewielkiej powierzchni obecne są skały i skamieniałości wszystkich okresów dziejów Ziemi, począwszy od skał kambryjskich z początków ery paleozoicznej, a na trzeciorzędowych i czwartorzędowych

skończywszy. Można tu obserwować zjawiska tektoniczne w postaci zdeformowanych plastycznie skał różnego wieku, przykłady różnych środowisk powstawania skał morskich i lądowych, przykłady procesów geologicznych formujących rzeźbę powierzchni ziemi, wreszcie pozostałości po eksploatacji surowców rudnych (żelaza, miedzi, ołowiu) i innych kopalin mineralnych, z najstarszą na ziemiach polskich neolityczną kopalnią krzemienia pasiastego w Krzemionkach Opatowskich.

5.2. ZASOBY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

5.2.1. Budowa geologiczna

Góry Świętokrzyskie charakteryzuje skomplikowana geneza, stąd wynika zróżnicowana budowa geologiczna obszaru będącego przedmiotem opracowania.

Podłoże omawianego obszaru budują skały paleozoiczne, rozciągające się między dwiema antyklinami: łuską Łysogór i siodłem Pasma Orłowińskiego. Wypiętrzenia te budują skały wieku kambryjskiego: Pasma Łysogórskie – piaskowce kwarcytowe, szarogłazy, mułowce i iłowce, a Pasma Orłowińskie – piaskowce kwarcytowe. W środkowej części Gminy piaskowce kwarcytowe dolnego dewonu budują wzniesienia Pasma Bielińskiego. Piaskowce i mułowce z wkładkami iłów i zlepieńców odsłaniają się na brzegu koryta Belnianki w Bielinach. Wapienie i łupki dewonu środkowego i górnego zalegają w obniżeniach synklinalnych. Środkiem Gminy, na kierunku NW-SE, biegnie antyklina Bielin, zbudowana z karbońskich iłolupków, szarogłazów i margli.

Skały kambryjskie i dewońskie odsłaniają się na powierzchni terenu w licznych odkrywkach. Najbardziej znane odsłonięcia znajdują się w Łysogórach, są to kwarcytowe *gołoborza*, a także grupa skałek środkowodewońskich dolomitów na granicy sołectw Górki Napękowskie i Bieliny, objęta ochroną jako pomnik przyrody nieożywionej „**Kamień Ławki**”.

Góry Świętokrzyskie były kilkakrotnie poddawane ruchom górotwórczym. W orogenezie kaledońskiej (sylur/dewon) wypiętrzony został obszar kielecki, położony na południe od obszaru łysogórskiego. Wszystkie serie paleozoiczne, choć w niejednakowym stopniu, objęte zostały fałdowaniem hercyńskim.

W środkowej części obszaru Gminy, poza szczytowymi partiami Pasma Bielińskiego i Orłowińskiego, skały paleozoiczne przykryte zostały osadami czwartorzędowymi. Są to utwory glacialne i fluwioglacialne, związane ze zlodowaceniem południowopolskim i środkowopolskim. Osady zlodowacenia najstarszego i południowopolskiego zachowały się fragmentarycznie. Są nimi resztki glin zwałowych w okolicy Lechowa.

Równinę między Bielinami, Napękowem, Belnem, Makoszyńcem i Lechowem budują osady moreny dennej zlodowacenia środkowopolskiego: gliny piaszczyste, ły zastoiskowe, piaski i żwiry fluwioglacialne.

Ze zlodowaceniem północnopolskim związane są utwory ilasto-piaszczyste i lessy, występujące głównie na południowym skłonie Łysogór: w Porąbkach, Kakoninie, Podłysicy, Hucie Szklanej, Hucie Nowej i Bielinach. Osiągają miąższość maksymalnie do 10 m. W wyniku nasilającej się w holocenie erozji i denudacji, zwarte płyty pokryw lessowych porożcinane zostały przez cieki powierzchniowe głębokimi dolinami oraz przemyte i redeponowane u podnóży stoków i w dolinach. Osady holocenijskie – żwiry, piaski, gliny, ropy i torfy budują terasy zalewowe w dolinach rzek, stożki napływowe i pokrywy podstokowe.

5.2.2. Surowce mineralne

Bieliny zalicza się do centralnej części Gór Świętokrzyskich. Kopaliny występujące na terenie Gminy to: *piaskowce kwarcytowe, surowce węglanowe, surowce ilaste, piaski* oraz niegdyś eksploatowane, dziś bez znaczenia gospodarczego – *rudę żelaza* (prawdopodobnie XV i XVI – wieczne dymarki bazowały na tych rudach).

Według „Opracowania ekofizjograficznego”, na terenie Gminy Bieliny eksploatowane były w XX w. złoża kopaliny użytecznych, głównie piaski czwartorzędowe, systemem „na dziko”. W ostatnich latach, ze względu na ochronę krajobrazu, zaniechano eksploatacji kopaliny.

Zgodnie z Bilansem zasobów kopaliny w Polsce (wg stanu na dzień 31.12.2015r), na terenie Gminy udokumentowano 5 złóż surowców mineralnych, z których 4 są rozpoznane szczegółowo, a jedno wstępnie (złoże „Duża Skala i Wał Małacentowski”). Złoża te na podstawie Mapy Geośrodowiskowej Polski, Państwowego Instytutu Geologicznego (2006 r.) zaliczone zostały do złóż konfliktowych i bardzo konfliktowych z uwagi na ochronę krajobrazu i terenów leśnych. Jednocześnie dla złóż „Napęków” i „Duża Skala i Wał Małacentowski” występuje konflikt związany z zagospodarowaniem terenów w obowiązujących dokumentach prawa miejscowego - dot. miejscowości Napęków i Lechów. Przez złożo „Napęków” zaplanowano przebieg drogi ekspresowej S74, zgodnie z opracowaniami dotyczącymi tej drogi, natomiast na fragmencie złoża „Duża Skala i Wał Małacentowski” wprowadzony został teren obsługi ruchu turystycznego.

Rys. 4. Złóża na terenie Gminy Bieliny – opracowanie na podstawie PIG, 2013 r.

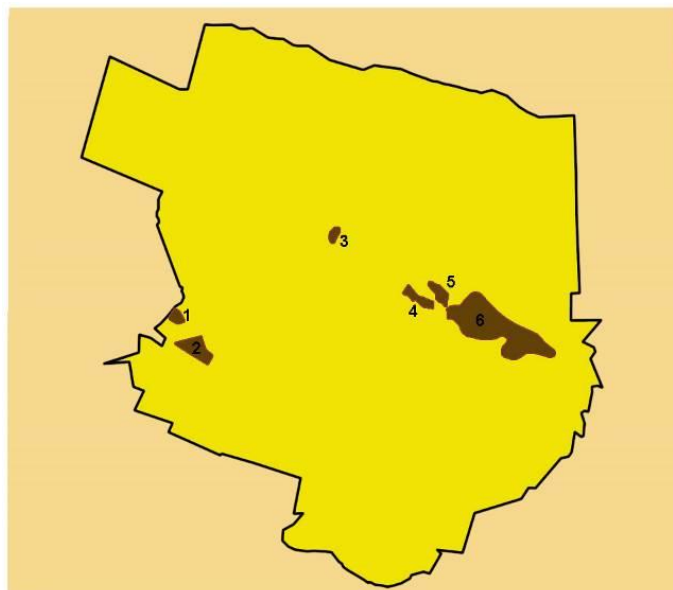

Tabela 9. Złóża na terenie Gminy Bieliny

L.P.	NAZWA ZŁOŻA	KOPALINA	STAN ZAGOSPODAROWANIA
1 i 2	Napęków - Pole A (2) - Pole B (1)	Kryszywa naturalne	Złoże rozpoznane szczegółowo
3	Góra Skąła	Kwarcyty	Złoże rozpoznane szczegółowo
4	Wojtkowa Góra I (Huta N.)	Kwarcyty	Złoże rozpoznane szczegółowo
5	Wojtkowa Góra II (Huta N.)	Kwarcyty	Złoże rozpoznane szczegółowo
6	Duża Skąła i Wał Małacentowski	Kamienie drogowe i budowlane	Złoże rozpoznane wstępnie

źródło: Opracowanie własne na podstawie PIG, 2013 r.

5.2.3. Rzeźba terenu

Rzeźba terenu – jeden z komponentów środowiska przyrodniczego (ekosystemu), wykazuje ścisły związek z budową geologiczną, tektoniką, klimatem i wodami powierzchniowymi. Czynniki morfogenetyczne, głównie erozja i denudacja, zmienne w czasie i przestrzeni, wywierały i nadal wywierają decydujący wpływ na ewolucję rzeźby terenu.

Charakteryzując rzeźbę terenu Gminy Bieliny, można wydzielić następujące mikroregiony morfologiczne (Balwirczak-Jakubowska, Czamecki, 1989):

- *Partie szczytowe Pasma Łysogórskiego,*
- *Dolna część stoków Łysogór* okryta utworami lessowymi, rozcięta dolinami i wąwozami,
- *Dolina Belnianki,*
- *Pasma Bielińskie,*

- *Równina denudacyjna* zbudowana z osadów polodowcowych (Niecka Łagowska),
- *Dolina Nidzianki*,
- *Pasma Orłowińskie*.

Góry Świętokrzyskie, w obrębie których położona jest Gmina Bieliny, są niskimi górami rusztowymi, zachowującymi generalnie kierunek WNW-ESE. Przecinają je uskoki zgodne z kierunkiem masywu górskiego i prostopadle do niego. Masyw Łysogór nasunięty jest na synklinę kielecko-łagowską, zwaną także Padołem Kielecko-Łagowskim (342.347). W obrębie tej synkliny położona jest większa część obszaru Gminy Bieliny.

Najwyższy punkt na terenie Gminy Bieliny leży w Paśmie Łysogórskim – na kulminacji Księża Skąła (549,7 m npm), najniższy znajduje się w korycie rzeki Belnianki – w Napękowie (269,1 m npm). Deniwelacje maksymalne osiągają 280,6 m. Tereny o dużych deniwelacjach jednostkowych i spadkach z reguły porośnięte są lasem. Odśrodkowy układ sieci dolinnej w ogólnych zarysach nie nawiązuje do układu głównych elementów rzeźby. Rzeki wcięły się w utwory różnej odporności, a rzeka Belnianka, zmieniając w Bielinach bieg, przecięła Pasma Bielińskie przełomem.

Łysogóry są najwyższym pasmem w Górach Świętokrzyskich, najwyższy szczyt stanowi Łysica - 612 m npm. Północna granica Gminy biegnie od Przełęczy Kakonińskiej w kierunku SE, przez kulminację Łysogór: Sztymber - 530 m npm, Księża Skąła - 550 m npm, Hucka Góra - 547 m npm. Na grzbiecie Łysogór i zboczach występują rumowiska skalne – gołoborza.

Południowy łagodny stok Łysogór budują przeważnie łupki i szarogłazy z pokrywą lessową o miąższości do 10 m. W pokrywę i jej podłoże wcięły się wciosa o dnie zasypanym rumowiskiem, jary, parowy, wąwozy, odwadniane przez ciekłe stałe i okresowe.

Stoki o spadkach 5-10°, z glebami lessowymi użytkowane rolniczo (grunty orne), zagrożone są erozją oraz denudacją naturogeniczną i uprawową. Natomiast stoki zalesione, strome, o spadkach 10-35°, zagrożone są osuwaniem, splezywaniem i splukiwaniem.

Na południe od Łysogór, oddzielone doliną Belnianki, biegnie Pasma Bielińskie z kulminacjami: Chelny - 375,2 m npm, Góra Wojtkowa - 417,3 m npm, Góra Duża Skąła - 447,5 m npm i wzniesienie bez nazwy - 446,3 m npm w miejscowości Lechów.

Środkowa część Gminy: Lechów, Makoszyn, Belno, Napęków, Górki Napękowskie, Czaplów i zachodnia część Bielin, rozcięta dolinami Belnianki, Kakonianki i Nidzianki, położona jest na równinie denudacyjnej, zbudowanej z osadów fluwioglacjalnych z okresu zlodowacenia środkowopolskiego. Równinę tę od Pasma Orłowińskiego oddziela dolina rzeki Nidzianki w Niece Łagowskiej.

Obszar Gminy na południe od rzeki Nidzianki znajduje się w obrębie Pasma Orłowińskiego, którego grzbiet w granicach Gminy Bieliny przekracza wysokość 400 m npm (G. Wysokówka - 427,6 m npm, Zamczysko - 400 m npm).

Północny skłon Pasma Orłowińskiego rozcinają dolinami cieki, dopływy rzeki Nidzianki.

W rzeźbie terenu występują różne formy antropogeniczne: wyrobiska poeksploatacyjne, hałdy, nasypy, groble, rowy melioracyjne i wąwozy drogowe. Na skarpach głębszych wyrobisk powstają obrywy i zsuwy, a nawet małe osuwiska.

Położenie Gminy w centralnej części Gór Świętokrzyskich, budowa geologiczna, warunki klimatyczne i procesy morfodynamiczne, które ulegały zmianom na skutek czynników endogenicznych i egzogenicznych, wywarły decydujący wpływ na rzeźbę terenu.

Zróźnicowanie rzeźby terenu stanowi o walorach krajobrazowych regionu i warunkuje rozwój różnych form zagospodarowania terenu, uwzględniających ograniczenia wynikające z ochrony krajobrazu.

5.2.4. Klimat lokalny i waloryzacja klimatyczna

Gmina Bieliny położona jest w różnych regionach klasyfikacji klimatycznych Polski. Są to:

- *Wyżyna Świętokrzyska* (Romer E., 1949),
- *Kraina Świętokrzyska* (Okołowicz W., Martyn D., 1979),
- *Region Gór Świętokrzyskich* (Wiszniewski W., Chełchowski W., 1987),
- *Region XXI – Wschodniomłopolski* (Woś A., 1996).

Charakterystyczne cechy klimatu na terenie Gminy:

- średnia temp. lipca: 17°C;
- średnia temp. stycznia: -4°C;
- średnia dobowa temp.: 15°C;
- amplituda roczna: 21°C;
- czas trwania zimy: powyżej 100 dni;
- czas trwania lata: 60 - 80 dni;
- średnie roczne sumy opadów: 600 - 800 mm;
- średnia roczna liczba dni:
  - z pogodą słoneczną: 42 dni,
  - z pochmurną: 201 dni,
  - z dużym zachmurzeniem: 120 dni,
  - bez opadu: 198 dni,
  - z opadem: 165 dni.

Podstawowymi czynnikami kształtującymi klimat na terenie Gminy są:

- rzeźba terenu;
- gleby;
- szata roślinna;

- cyrkulacja atmosferyczna;
- ekspozycja stoku;
- wysokości bezwzględne.

Cyrkulacja atmosferyczna determinuje zmienność stanów pogody. Generalnie w ciągu roku przeważa *cyrkulacja zachodnia*. Latem, wiosną i jesienią przynosi ona większe zachmurzenie, opady oraz obniża temperaturę powietrza, a zimą podnosi temperaturę.

Cyrkulacja wschodnia zimą obniża temperaturę powietrza, a latem podwyższa. Wiatry północne zawsze obniżają temperaturę, odwrotnie wiatry południowe, które niosą ciepłe powietrze. Latem przeważają wiatry zachodnie, a zimą wschodnie. Ukształtowanie terenu, grzbiety górskie, o niezbyt dużych wysokościach bezwzględnych 400-600 m npm, mają klimat lokalny - chłodniejszy od terenów przyległych, wyżynnych i równinnych.

Bardzo istotnym czynnikiem klimatycznym jest ekspozycja stoku, nachylenie oraz rodzaj i stopień zadrzewienia. Najmniejsze opady notuje się na obszarach niżej położonych, w Bielinach - 673 mm. Minimum opadowe przypada w styczniu, a maksymalne opady w lipcu. Wiosna jest deszczowa. Na zawietrznych północnych i północno-wschodnich stokach Łysogór, częściej niż na stokach nawietrznych, występują burze i deszcze nawalne. Okres wegetacyjny trwa 190-200 dni. Dolinne formy wklęsłe sprzyjają powstawaniu inwersji termicznych. W dolinach występują niższe temperatury powietrza niż na stokach pasm górskich. Tu również częściej zalegają mgły i wcześniej niż w wyższych partiach wzniesień pojawiają się przymrozki.

Na powierzchniach gruntów rolnych, o ekspozycji południowej, temperatury są wyższe niż na stokach północnych i czas usłonecznienia jest dłuższy. Wilgotność względna powietrza kształtuje się na poziomie 80%.

5.2.5. Klimat akustyczny środowiska

Hałas jest definiowany jako każdy dźwięk, który w danych warunkach jest określany jako szkodliwy, uciążliwy lub przeszkadzający, niezależnie od jego parametrów fizycznych. Wpływ na hałas ma szeroko rozumiana działalność człowieka. Działania związane z ochroną przed hałasem wynikają z art. 112 ustawy Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (tekst jednolity, Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 z późn. zm.). Stwierdzono w nim, że ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez: utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie, zmniejszanie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Z uwagi na fakt, że hałas jest traktowany jako jedno ze źródeł zanieczyszczeń środowiska, zostały określone dopuszczalne normy hałasu dla obszarów o różnym przeznaczeniu. Zostały one

zawarte w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t. j. Dz. U. z 2014 r. poz.112).

Podstawowymi źródłami hałasu w Gminie są pojazdy samochodowe, maszyny i ciągniki rolnicze oraz maszyny i urządzenia przemysłowe. W obszarze nie ma zakładów emitujących hałas z pracujących instalacji o ponadnormatywnym charakterze.

Największym zagrożeniem akustycznym jest **hałas komunikacyjny** wzdłuż drogi krajowej nr 74 i drogi wojewódzkiej nr 753.

Przy drodze krajowej nr 74, raz do roku (od 1999) prowadzone są przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach badania na długości trasy pomiarowej równej 139,04 km, zarówno w bezpośrednim sąsiedztwie jezdni, jak i na pierwszej linii zabudowy. W 2001 r. pomiary hałasu wykazały, że w punktach pomiarowych sąsiadujących z jezdnią natężenie hałasu przekroczyło wartość 72,6 dB, natomiast na pierwszej linii zabudowy - 67,2 dB. Wyniki tych badań wskazują na znaczne przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku zgodnie z rozporządzeniem.

5.2.6. Warunki hydrogeologiczne

Budowa geologiczna wraz z tektoniką, a także rzeźba terenu, klimat i wody powierzchniowe warunkują zróżnicowanie wodonośności różnych struktur hydrogeologicznych.

Obszar Gminy Bieliny leży w centrum trzonu paleozoicznego, między dwoma pasami wychodni skał kambru, otaczającymi pas skał dewońskich. Niskoporowate i słabo przepuszczalne skały kambryjskie są prawie bezwodne. Płytkie występowanie nieprzepuszczalnych skał kambryjskich nie stwarza warunków dla przepływu wód podziemnych, które jedynie gromadzą się w szczelinach i utworach zwietrzelinowych, i nie tworzą poziomów wodonośnych. Słaba wodonośność tych utworów i ponadnormatywna zawartość żelaza i manganu nie stwarza warunków dla lokalizacji ujęć.

Korzystniejsze warunki hydrogeologiczne związane są ze strukturą geosynklinalną, która zajmuje większą część obszaru Gminy. Większe szczeliny w skrasowiakach wapieniach dewońskich gromadzą znaczne ilości wody. Zbiorniki wód podziemnych zlokalizowane są lokalnie pod względem głębokości i zasobności.

Zróżnicowanie warunków hydrogeologicznych i wodonośności skał, piętrowe występowanie zbiorowisk wód podziemnych (utworów wodonośnych, kolektorów), poprzedzielanych utworami niewodonośnymi (izolatorami, utworami półprzepuszczalnymi i słabo przepuszczalnymi), stanowi podstawę dla wydzielenia pięter wodonośnych – jednostek hydrostratygraficznych, należących do określonej epoki stratygraficznej:

- *Piętro wodonośne staropaleozoiczne* – skały tego piętra są bezwodne,
- *Piętro wodonośne dewonu*,

- *Piętro wodonośne czwartorzędu.*

Znacząca część obszaru Gminy zlokalizowana jest w obrębie jednolitej części wód podziemnych JCWPd:

- **JCWPd nr 121 PLGW2200121** o łącznej powierzchni 1 936 km²;
- **JCWPd nr 101 PLGW2300101** na krańcu północnym.

Rys. 5. Jednolite Części Wód Podziemnych w obrębie i sąsiedztwie obszaru opracowania

W **JCWPd nr 121** występuje piętro czwartorzędowe nieciągłe - najczęściej jedna warstwa wodonośna. Poziomy starsze występują w skomplikowanych strukturach geologicznych i często odsłaniają się na powierzchni terenu. Pomiędzy nimi zalegają niewodonośne lub bardzo niskowodonośne utwory jury dolnej, jury środkowej, karbonu, dewonu dolnego, syluru, ordowiku i kambru.

Strefy ochronne ujęć wód podziemnych.

W Gminie Bieliny występują:

- ujęcie wód podziemnych z utworów dewonu środkowego, ze studni zasadniczej nr 3 i awaryjnej nr 1 dla wodociągu grupowego Bieliny,
- ujęcie wód podziemnych z utworów dewonu środkowego, ze studni nr 1 i nr 2 dla wodociągu grupowego w Belnie.

Ujęcia wód podziemnych dla wodociągów grupowych w Bielinach i Belnie posiadały ustanowione przed 2002 r. strefy ochronne. Zgodnie z art. 21 ust.1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 32, poz.159), strefy ochronne ujęć wody ustanowione przed 1 stycznia 2002 r. wygasły z dniem 31 grudnia 2012 r.

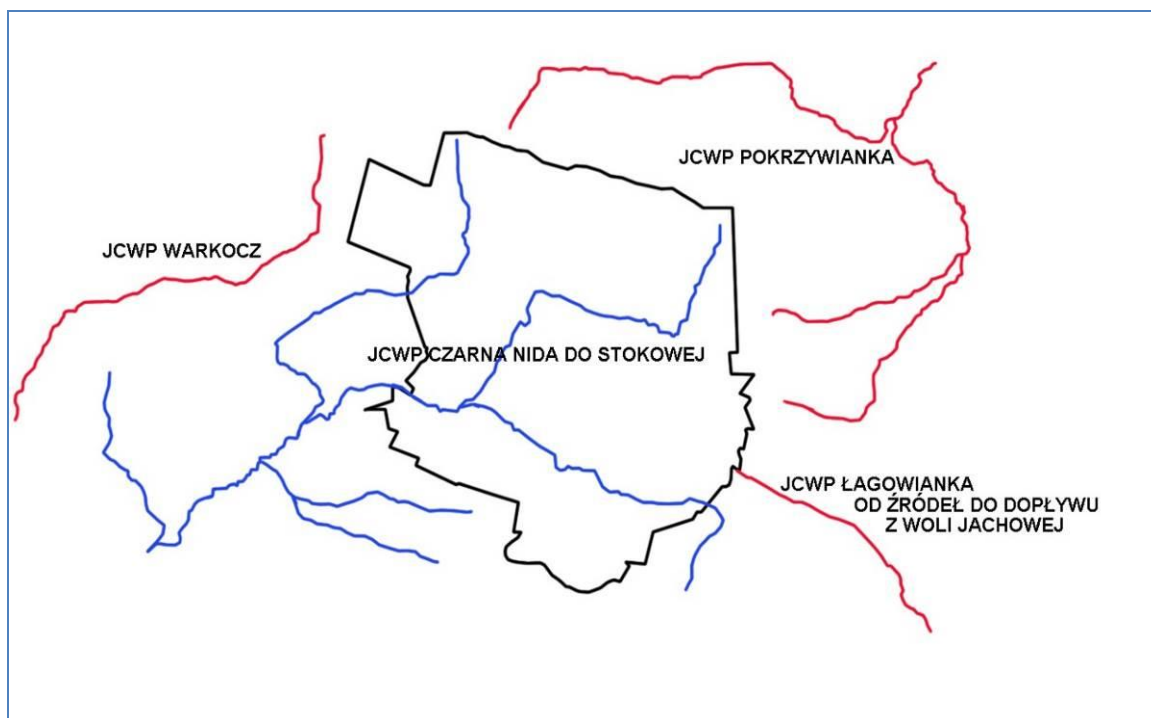
Urząd Gminy w Bielinach wystąpił z wnioskiem do Starostwa Powiatowego w Kielcach o ustanowienie strefy ochrony bezpośredniej dla ujęć w Bielinach i Belnie. Pozostałe ujęcia wód podziemnych wskazane w opracowaniu ekofizjograficznym (rozdz. 2.2) przed 2002 r. nie posiadały ustanowionych stref ochronnych.

5.2.7. Wody powierzchniowe

Obszar Gminy leży w hydrologicznym regionie dorzecza Górnej i Środkowej Wisły – w obrębie czterech jednolitych części wód powierzchniowych **JCWP**:

- a) **PLRW20006216434** (Czarna Nida do Stokowej),
- b) **PLRW200062164469** (Warkocz),
- c) **PLRW20006234849** (Pokrzywianka),
- d) **PLRW20006217824** (Łagowianka od źródeł do dopływu z Woli Jastrzębskiej).

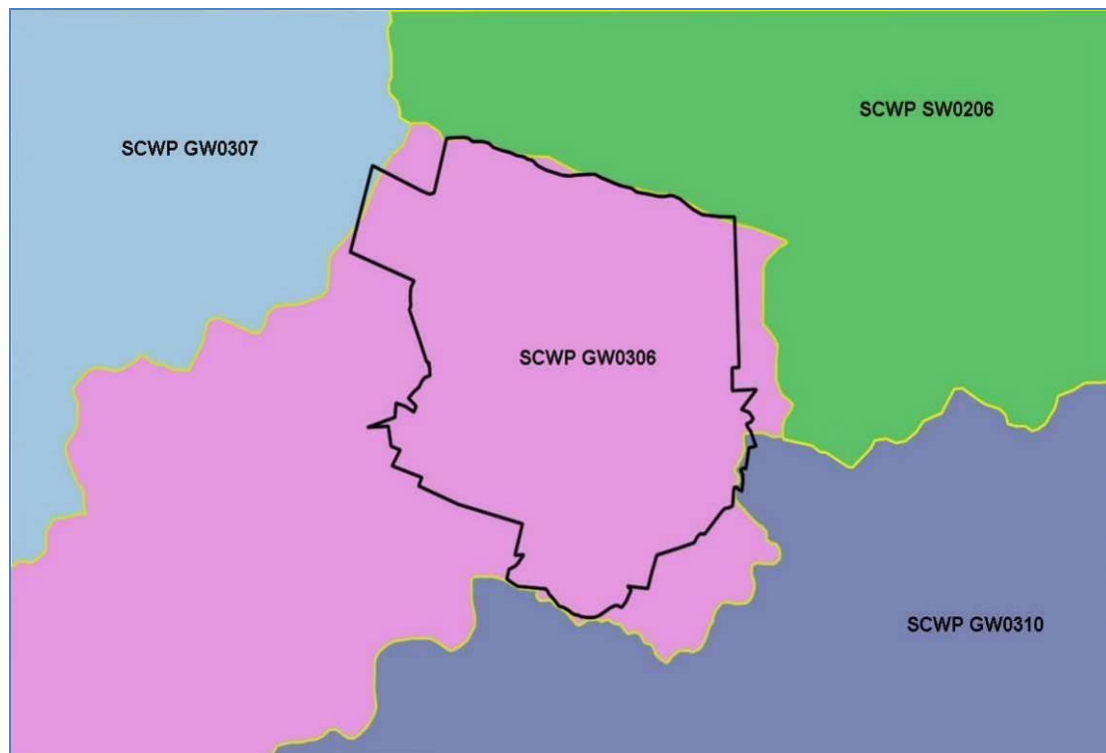
Rys. 6. Jednolite Części Wód Powierzchniowych w obrębie i sąsiedztwie obszaru opracowania

Gmina znajduje się na granicy czterech scalonych jednolitych części wód **SCWP**:

- a) **GW0306** – Czarna Nida od źródeł do ujścia Pierzchnianki wraz z nią,
- b) **GW0307** – Czarna Nida od ujścia Pierzchnianki do ujścia Morawki, na krańcach północno – zachodnich,
- c) **SW0206** – Świślina do ujścia, północne krańce,
- d) **GW0310** – Czarna od źródeł do zbiornika Chańcza, krańce południowe.

Rys. 7. Scalone Części Wód Powierzchniowych w obrębie i sąsiedztwie obszaru opracowania

Większa część obszaru Gminy Bieliny leży w zlewni rzeki II rzędu – *Nidy*, a niewielki fragment w miejscowości Lechów - w zlewni rzeki II rzędu *Czarnej Staszowskiej*. Obie rzeki są lewobrzeżnymi dopływami *Wisły*.

Bezpośrednio obszar Gminy odwadnia rzeka *Belnianka* (IV rzędu), której źródło znajduje się na wysokości 450 m npm, na południowym stoku Łysogór, powyżej sołectwa Huta Podlysica. Dopływem *Belnianki* jest rzeka *Nidzianka* (V rzędu), mająca źródło główne koło przysiółka Dąbrowa w Lechowie (308,2 m npm).

W układzie sieci rzecznej *Belnianki* przeważają dwa kierunki biegu cieków: równoległe do pasm górskich oraz poprzeczne względem grzbietów (przełomy), zbliżone do południowego i południowo-zachodniego. Sieć hydrograficzna *Belnianki* jest dobrze rozwinięta, posiada wyraźny dendryczny układ, z rozwiniętym zasilaniem bocznym. W górnym odcinku *Belnianka* osiąga spadek 10,6 promila, co klasyfikuje ją do rzek górskich.

Belnianka jest dopływem *Czarnej Nidy* (III rzędu), a ta łącząc się z *Białą Nidą* tworzy rzekę *Nidę* (II rzędu). Południowo-wschodni fragment obszaru gminy odwadnia rzeka *Łagownica* (III rzędu), uchodząca do *Czarnej Staszowskiej* (II rzędu).

Źródła na południowych stokach Łysogór są mało wydajne - ok. 0,1 litra/sek, a niektóre w porze suchej wysychają.

Źródłowe odcinki dopływów *Belnianki*: *Czerwone Stoki*, *Kakonianka*, *Potok Podleski*, *Daljonka*, *Hutka*, *Koszarówka* i inne bez nazwy, mają cechy potoków górskich (koryta wcięte w szerszych

piaszczystych i kamienistych dnach dolin, duże spadki i nurt potoków nie hamowany przez zadrzewienia i zakrzewienia).

Cieki w regionie Gór Świętokrzyskich mają śnieżno-deszczowy reżim zasilania. Wezbrania występują w marcu i są związane z wiosennymi roztopami, lipcowe - z deszczami nawalnymi. Późnojesienne wysokie stany wód wywołane są opadami w listopadzie i w grudniu.

Cechą charakterystyczną sieci rzecznej Gór Świętokrzyskich jest jej niezgodność z układem pasm. Rzeki często zmieniają kierunek i tworzą odcinki przełomowe. Malowniczy przełom z bystrzami i progami skalnymi wyerodowała na terenie Gminy rzeka Belnianka, wykorzystując uskoki tektoniczne przecinające Pasma Bielińskie. Poniżej sołectwa Czaplów dno doliny Belnianki poszerza się do 300 m. Jest ono zalewane w czasie powodzi i podtapiane w czasie intensywnych opadów atmosferycznych.

W dolinie Nidzianki, będącej dopływem Belnianki, terasa rędzina poszerza się do 100-200 m - poniżej Makoszyna, w Belnie i Napękwie.

Na terenie Gminy nie ma stawów i oczek wodnych o powierzchni powyżej 1 ha. Małe zbiorniki wód powierzchniowych wyschły lub zostały zarośnięte roślinnością, a niektóre zamuliły cieki w czasie wezbrań. Największy zbiornik - o pow. około 1 ha - znajduje się w wyrobisku poeksploatacyjnym w Belnie.

U podnóży pasm górskich, na równinach, występują mokradła, które w porze deszczowej zamieniają się w okresowe rozlewiska, a zanikają w porze suchej.

„Program małej retencji dla województwa świętokrzyskiego” z 2006 r. zakłada realizację przez Samorząd Województwa Świętokrzyskiego dwóch zbiorników: „Belno” i „Baranka”, oraz dodatkowo, w ramach zadań własnych Gminy, budowę zbiorników: Lechów, Makoszyń I, Huta Koszary, Huta Nowa II, Huta Nowa I. Gmina Bieliny posiada opracowaną w 2006 r. „Koncepcję zbiorników małej retencji na terenie gminy Bieliny”. W opracowaniu tym wytypowano ogółem 12 lokalizacji zbiorników małej retencji, w tym wspomniane wyżej: „Belno”, „Baranka”, „Lechów”, „Makoszyń I”, „Huta Koszary” i „Huta Nowa II”.

W systemie zarządzania gospodarką wodną, obszar Gminy należy do **Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie**. Obowiązek badania i oceny jakości wód powierzchniowych w ramach Programu Państwowego Monitoringu Środowiska na lata 2013-2015 wynika z art. 155 a ust. 2 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2015 r. poz. 469), przy czym zgodnie z ust. 3 tego artykułu, badania jakości wód powierzchniowych w zakresie elementów fizykochemicznych, chemicznych i biologicznych należą do kompetencji Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Kielcach.

Głównym źródłem zanieczyszczenia wód powierzchniowych na przedmiotowym obszarze są ścieki komunalne z jednostek osadniczych, przemysłowe, wody opadowe z terenów

zurbanizowanych, z gnojowicy, z nawozów, a także wymywanie z gruntów rolnych związków azotu i fosforu.

Projektowane przeznaczenie terenów pod funkcje mieszkaniowe, usługowe, zwiększenie ilości dróg, po zagospodarowaniu spowodują zwiększenie ilości ścieków, odpadów i śmieci.

Teren Gminy położony jest poza Głównymi Zbiornikami Wód Podziemnych. Nie zwalnia to jednak od działań na rzecz wzrostu retencji zlewniowej i zabezpieczenia poziomów wodonośnych przed wzrostem zanieczyszczeń.

Na obszarze Gminy występują tereny bezwodne-kwarcyty i łupki kambryjskie w północnej i południowej części Gminy. Wody podziemne występują natomiast w utworach dewonu środkowego i górnego oraz czwartorzędowych. Poziomy te przeważnie nie są izolowane od powierzchni terenu warstwą utworów nieprzepuszczalnych. Dlatego istnieje duże ryzyko narażenia tych wód na wpływy zanieczyszczenia atmosferycznego. Zasoby wód podziemnych w Gminie związane są bezpośrednio z infiltracją wód opadowych oraz z dolinami rzecznyymi, a przez to narażone na kontakty z zanieczyszczonymi wodami rzek.

Zaopatrzenie terenu Gminy Bieliny w wodę podziemną odbywa się z wykorzystaniem wody poziomu dewonu środkowego. Wody poziomu czwartorzędowego wykorzystywane są w mniejszej ilości, głównie przez indywidualnych odbiorców.

Ponadto na terenie Gminy znajdują się studnie głębinowe, ujmujące poziom dewonu środkowego i górnego oraz czwartorzędowy - przy szkołach i ośrodku zdrowia. Studnie te nie są eksploatowane.

Na terenie Gminy Bieliny nie prowadzi się monitoringu wód podziemnych. Jakość wody podziemnej jest stale kontrolowana na ujęciach komunalnych przez stację Sanitarno-Epidemiologiczną.

Obecnie Gmina jest w 100% zwodociągowana. Długość sieci wodociągowej wynosi 133,7 km, a liczba gospodarstw podłączonych do sieci wodociągowej – 2360 [szt.].

Woda na potrzeby wodociągu komunalnego jest uzdatniana ze względu na przekroczenia poziomu żelaza i manganu.

5.2.8. Gleby

Gleba jest naturalnym tworem wierzchniej warstwy skorupy ziemskiej. Powstaje ze zwietrzliny skalnej, w wyniku oddziaływania na nią organizmów żywych i czynników klimatycznych.

Zróznicowanie czynników glebotwórczych warunkuje różnorodność występujących gleb. Gleby szkieletowe zajmują partie szczytowe i grzbiety pasm górskich. Na podłożu bezwapiennych skał kwarcytowych powstały gleby jałowe, skąpe w składniki pokarmowe, cechujące się kwaśnym odczynem. Na podłożu osadów fluwioglacjalnych, głównie na równinnej Niece Łagowskiej,

wykształciły się głównie gleby bielicowe i pseudobielicowe. Należą one do gleb słabych i bardzo słabych (kompleks żytnej słaby i bardzo słaby oraz pastewny słaby).

Powszechnie występują również gleby brunatne właściwe, wylugowane i kwaśne. Na południowym skłonie Łysogór, na lessach, powstały gleby czarnoziemne, które występują płatami we wsiach: Huta Nowa, Huta Stara-Koszary, Huta Podłysica, Porąbki i Bieliny.

Do lepszych gleb należą rędziny brunatne i czarnoziemne, występujące w południowej części Gminy - we wsiach: Belno, Makoszyn i Lechów. W dolinach rzecznych Belnianki i Nidzianki wykształciły się gleby bagienne (torfowo-murszowe i glejowe) - głównie na terenach podmokłych, okresowo zalewanych oraz mady - na terasie rędzinnej. Lokalnie występują czarne ziemie zdegradowane, które zajmują głównie użytki zielone.

Na typy gleb, klasy bonitacyjne i ich rolniczą przydatność wpływają m. in.: zawartość części organicznych w glebach, zmiany litologiczne zwierzelin skał macierzystych, poziom zalegania wód gruntowych oraz zmienność stosunków powietrzno-wodnych.

Tabela 10. Klasyfikacja bonitacyjna użytków rolnych w Gm. Bieliny – na podst. informacji z SP w Kielcach

Klasa	I	II	III	IV	V	VI
%	-	-	1,76	31,3	30,1	11,9

Źródło: SP w Kielcach 2013 r.

Według klasyfikacji bonitacyjnej, na użytkach rolnych w Gminie Bieliny dominują gleby klasy IV i V (odpowiednio 31,3% i 30,1%) oraz gleby klasy VI, stanowiąc 11,9% ogólnego ich areалу, natomiast najlepsze gleby klasy III (gleby klas I-II w ogóle nie występują) zajmują łącznie 1,76% areálu, przy czym gleby tej klasy znajdują się w północnej części Gminy - w bezpośrednim sąsiedztwie Świętokrzyskiego Parku Narodowego. W centralnej części Gminy występują gleby klasy IV i gleby klas słabszych. W części południowej przeważają gleby słabe V i VI klasy, z domieszką zwartych kompleksów gleb klasy IV.

Zagrożenia pokrywy glebowo-roślinnej

Degradacja gleb obejmuje niekorzystne zmiany w środowisku glebowym, powodujące obniżenie ich urodzajności. Może być powodowana przez naturalne czynniki przyrodnicze lub niewłaściwą działalność człowieka.

Zagrożenie rolniczej przestrzeni produkcyjnej ma charakter ilościowy i jakościowy. Charakter ilościowy wyraża się w zmniejszeniu powierzchni użytkowanej rolniczo w następstwie przejmowania gruntów na cele nierolnicze. Tego typu proces występuje w Gminie Bieliny ze stałą tendencją wzrostową. Zagrożenia jakościowe gruntów rolnych związane jest z oddziaływaniem zanieczyszczeń przemysłowych, komunikacyjnych i rolniczych, zmianą stosunków wodnych, a także z mechanizacją rolnictwa i produkcją zwierzęcą.

Wśród różnych form niszczenia pokrywy glebowej przez rolników należy wskazać: deformacje stosunków wodnych, niewłaściwą mechanizację i wadliwą chemizację. Mechanizacja rolnictwa, w wyniku której na polach stosowane są ciężkie ciągniki, ciężkie pługi, maszyny żniwne, kombajny i koparki, może spowodować ujemne skutki dla środowiska glebowego i jego urodzajności. Ciężki sprzęt rolniczy ugniata glebę, niszczy jej strukturę i zmniejsza porowatość. Efektem tego jest występujące zachwianie równowagi wodno-powietrznej gleby, co ujemnie wpływa na wzrost i plonowanie roślin. Chemizacja gleb, obok korzyści, powoduje postępujące w czasie zagrożenie środowiska glebowego. Zbyt duże dawki nawozów ujemnie wpływają na gleby i organizmy w nich żyjących oraz przyczyniają się do eutrofizacji wód. Źródłem chemicznych skażeń gleb są także stosowane w ochronie roślin pestycydy, herbicydy i fungicydy.

Największym zagrożeniem naturalnym gleb na terenach Gminy jest erozja eoliczna, która powoduje wywiewanie cząstek gleby, głównie na odsłoniętych orką polach **oraz erozja wodna,** której sprzyja ukształtowanie terenu. Konsekwencją erozji jest zmniejszanie miąższości gleby, wymywanie składników pokarmowych oraz pogorszenie jej struktury.

Zagrożeniem dla gleb i roślinności stanowią także dzikie **wysypiska śmieci** i **wypalanie traw**, które niszczy biocenozy nad brzegami cieków, przy drogach, na miedzach, łąkach i w pasach śródpolnych zadrzewień. Likwidacja tych zagrożeń poprawi stan i jakość środowiska.

Obszarowe zmniejszenie powierzchni użytkowanej rolniczo w następstwie przejmowania na cele nierolnicze i nieleśne, kompensowane będzie wzrostem powierzchni leśnej i zadrzewionej.

Zmiana kierunku orki na stokach, zwiększenie areалу użytków zielonych, obudowa biologiczna cieków, zadrzewienia skarp, wąwozów, przydrożne i śródpolne zmniejszają natężenie erozji gleb i zapobiegają ich dalszej degradacji.

Monitoring i ochrona gleb

W celu śledzenia zmian zachodzących w glebach, na terenie województwa świętokrzyskiego prowadzony jest monitoring jakości gleby i ziemi na poziomie krajowym i wojewódzkim.

Badania gleb na poziomie krajowym prowadzone są przez *Instytut Uprawy i Nawożenia Gleb (IUNG) w Puławach*. Gleby objęte badaniami to grunty orne, charakteryzujące się dużym zróżnicowaniem typologicznym, składem granulometrycznym, klasą bonitacyjną oraz przydatnością rolniczą. Monitoring gleb prowadzony jest w celu obserwowania zmian jakości pod wpływem czynników antropopresji. Jedno z zadań tego podsystemu dotyczy długofalowych zmian chemizmu gleb. Badania te wykonywane są w oparciu o sieć krajową, cyklicznie co 5 lat.

Zadaniem krajowej sieci monitoringu chemizmu gleb ornych jest ocena kształtowania się zmian właściwości gleb w warunkach działalności rolniczej i pozarolniczej.

Jak wynika z prowadzonych badań, ocena zanieczyszczenia powierzchniowej warstwy gleb użytków rolnych (0-20 cm), metalami ciężkimi i siarką nie jest niepokojąca.

Badane gleby cechuje:

- naturalna zawartość metali ciężkich w glebach (kadmu, miedzi, chromu, niklu, ołowiu i cynku) określana jako **0 stopień zanieczyszczenia** w skali 0-V, tj. od naturalnej zawartości do bardzo silnego zanieczyszczenia,
- niska zawartość siarki siarczanowej (S-SO₄), określana jako **I stopień zanieczyszczenia** siarką w skali I-IV tj. od niskiej zawartości do zawartości bardzo wysokiej.

Wyniki badań IUNG Puławy wskazują, że zawartość składników chemicznych (Cd, Cu, Ni, Pb i Zn oraz S-SO₄ i WWA) jest mało zróżnicowana w poszczególnych latach badań. Zaistniałe zmiany stanu zanieczyszczenia gleb mieszczą się praktycznie w obrębie jednej klasy.

Badania w ramach sieci wojewódzkiej prowadzone były na obszarach:

- związanych z koncentracją na danym obszarze przemysłu, a więc nie dotyczą bezpośrednio obszaru opracowania,
- przebiegiem ciągów komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu (DK 74),
- lokalizacją składowisk odpadów.

Miały one na celu dokumentowanie zmian zachodzących w glebach, sygnalizowanie zagrożeń i umożliwienie wczesnego podejmowania działań ochronnych.

Generalnie można stwierdzić, że gleby województwa świętokrzyskiego charakteryzują się naturalną zawartością określonych składników chemicznych. Brak większych zmian w stężeniu mierzonych zarówno przez IUNG Puławy, jak i Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska substancji czy pierwiastków wskazuje na niewielki ich dopływ na drodze antropogenicznej.

Od 2000 r. na terenie całego województwa notuje się systematyczny wzrost liczby gospodarstw ekologicznych, dzięki uprawie bez wykorzystania nawozów sztucznych i chemicznych środków ochrony roślin. Rolnictwo ekologiczne przyczynia się do zachowania różnorodności biologicznej, a wytworzona żywność ma wysoką jakość. Ponadto wpływa również pośrednio na ochronę gleb, a zwłaszcza na zachowanie żyzności i biologicznej aktywności.

5.2.9. Bioróżnorodność szaty roślinnej i fauny

Najcenniejszym składnikiem szaty roślinnej są **ekosystemy leśne**. Na terenie Gminy Bieliny tworzą je trzy duże kompleksy: **łysogórski, bieliński i orłowiński**.

Według regionalizacji przyrodniczo-leśnej Gmina Bieliny położona jest w obrębie jednostek:

VI Kraina Małopolska,

Dzielnica Gór Świętokrzyskich,

Mezoregion Łysogórski.

Natomiast w podziale geobotanicznym jest to:

Obszar Euro-Syberyjski,
Prowincja Środkowo-Europejska,
Dział Bałtycki,
Poddział Pasa Wyżyn Środkowych,
Kraina Świętokrzyska,
Okręg Łysogórski.

Charakterystyczną cechą Gminy jest sąsiedztwo dużych kompleksów lasów państwowych, posiadających najwyższy status środowiskowy i ochronny. Są one najważniejszym ogniwem, łączącym główne komponenty środowiska przyrodniczego oraz stanowią najcenniejszy i najliczniej reprezentowany składnik wszystkich form ochrony przyrody i krajobrazu.

Obecnie lasy zajmują **30,4%** powierzchni ogólnej Gminy Bieliny. Powierzchnia lasów i gruntów leśnych w Gminie wynosi **2 684 ha**, w tym lasy stanowiące własność Skarbu Państwa - **1 937,3 ha**. Lasy nie będące własnością Skarbu Państwa obejmują powierzchnię **748 ha**. Właścicielami tych lasów są głównie osoby prywatne oraz wspólnoty gruntowo-leśne.

Wśród siedlisk dominują lasy *mieszane wyżynne, bory i lasy świeże* oraz *bory mieszane*. Przeważają lasy *bukowo – jodłowe (żyźne i kwaśne buczyny, wyżynne bory jodłowe)*, rzadziej są to *bory sosnowe i mieszane*, z udziałem dębu, jaworu, klonu i cisa, odnawiające się z samosiewu. W strukturze wiekowej dominują drzewostany powyżej 50 lat.

Występuje tu 35 gatunków drzew, z jodłą (*Abies Alba*), a także bukiem (*Fagus sylvatica*), sosną, dębem, świerkiem, lipą szerokolistną. Spotyka się bogate skupiska modrzewia (*Larix polonica*) i resztki, niegdyś bardzo częstego cisa (*Taxus toccata*) – **400 letni okaz, uznany za pomnik przyrody, rośnie koło kościoła w Makoszynie**. Liczne drzewa pomnikowe spotyka się na obszarze ŚPN.

W drzewostanach dominuje sosna i jodła oraz buk, dąb, modrzew. Wiele drzew występuje na granicy swego zasięgu, np. północno-wschodnia granica występowania buka, jodły, świerka.

Niezwykle cenne lasy pasma Łysogórskiego, z wyżynnym, **jodłowym borem mieszanym (*Abietetum polonicum*)**, w różnych wariantach, są pod zarządem ŚPN. Występuje również **buczyna karpacka (*Dentario glandulosoae – Fagetum*)**. Na gołoborzach występuje pionierski zespół **jarzębiny świętokrzyskiej (*Sorbetum santae crucianum*)**.

Zespoły łąkowe

W zależności od stopnia wilgotności podłoża, rozróżnia się dwa wielkie zespoły łąkowe:

- Zespoły łąk stale lub okresowo wilgotnych – rząd **Molinietalia**,
- Zespoły łąk świeżych – rząd **Arrhenatheretalia**.

Łąki te występują przede wszystkim w dolinach rzek, kanałów i rowów melioracyjnych. Przykładem dobrze wykształconych łąk z rzędu *Molinietalia*, reprezentowanym najczęściej przez zespół

ostrożnia łąkowego (*Cirsetum rivularis*), spotkać można na terenie otuliny Świętokrzyskiego Parku Narodowego i Cisowsko-Orłowińskiego Parku Krajobrazowego.

Na skrajach lasów i zarośli często spotykane są zbiorowiska okazałych ziół kserotermicznych z rzędu *Origanetalia*.

Zespoły synantropijne

Rośliny synantropijne stanowią jedno z początkowych ogniw w procesie sukcesji do trwałych zbiorowisk potencjalnych. Są roślinnością glebotwórczą, ich skład gatunkowy ulega stałym przekształceniom wraz z polepszaniem się warunków glebowych.

Na polach, gdzie uprawia się rośliny okopowe i pospolite warzywa, takie jak: ziemniaki, buraki, cebulę, marchew i inne, występuje prawie zawsze: komosa biała (*Chenopodium album*), rdest plamisty (*Polygonum persicaria*), gwiazdnica pospolita (*Stellaria media*), gorczyca polna (*Sinapsis arvensis*), perz właściwy (*Agropyron repens*).

Typy siedlisk wymagające ochrony w obszarach Natura 2000:

- 91PO – wyżynny jodłowy bór mieszany (*Abietetum polonicum*),
- 6510 – niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*).

Fauna i jej bioróżnorodność

W faunie Gór Świętokrzyskich występują liczne gatunki górskie i borealno-górskie. Osobliwością strumieni jest wypławek kątogłowy – z rodziny wirków, spotykany wyłącznie w potokach górskich. Stanowiska dżdżownicy (*Eisenia lucens*) występują tylko w lasach górskich. Reliktowymi gatunkami są ślimaki z rodziny świdrzyków. Z lasami jodłowymi związane są trzy gatunki zwójek, które przyczyniają się do niszczenia drzewostanów.

Z drzewostanem bukowym związany jest bardzo rzadki chrząszcz – *nadobnica alpejska*, oprócz niego występuje w zespołach dębowych największy chrząszcz w naszym kraju – *jelonek rogacz*.

Z owadów licznie występują biegacze, a także dwa chronione gatunki tęczników: *tęcznik liszkarz* i *tęcznik mniejszy*. Spotkać możemy także rzadkiego w Polsce *koziaroga dębosza*. Wśród objętych w naszym kraju ochroną motyli, występują tu: *paź królowej*, *paź żeglarczy* i największy z nich – *zmierzchnica trupia główka*. Spotkać tu także można przedstawiciela owadów górskich i podgórskich *niepylaka mnemozynę*.

Bioróżnorodność fauny Gór Świętokrzyskich obejmuje 3 300 gatunków zwierząt. Wśród nich m. in.:

Tabela 11. Bioróżnorodność fauny Gór Świętokrzyskich

Ryby (Pisces)	5 gatunków, w wodach <i>Belnianki</i> stwierdzono występowanie <i>szczebli potokowej</i> , <i>kiełbia</i> , <i>klenia</i> , <i>śliza</i> i <i>miętusa</i>
Płazy	14 gatunków, m.in.: <i>traszkę zwyczajną</i> i <i>grzebieniastą</i> a na polanie Bielnik także <i>traszkę górską</i> , <i>huczek (grzebiuszka)</i> – (<i>Pelobates fuscus</i>) i <i>ropuchę szarą</i> (<i>Bufo bufo</i>).

(Amphibia)	
Gady (Reptilia)	5 gatunków: jaszczurka zwinka (<i>Lacerta agilis</i>), zaskroniec zwyczajny (<i>Natrix natrix</i>), gniewosz plamisty (<i>Coronella omstrica</i>), żmija zygzakowata (<i>Vipera berus</i>), jaszczurka żyworodna (<i>Lacerta vivipara</i>), żyją tu także jedyne w kraju jaszczurki beznogie – padalce.
Ptaki (Aves)	Z typowo górskich przedstawicieli gnieźdzą się tu <i>orzechówki</i> (lasos jodłowe) i <i>pliszki górskie</i> . Ponadto z gatunków często występujących w górach możemy spotkać <i>płochacza-pokrzywnicę</i> i <i>kopciuszka</i> . Z rzadkich ptaków swe siedliska ma tu <i>kruk</i> i <i>orlik krzykliwy</i> . Z drzewostanami jodłowymi związanych jest ponad 50 gatunków ptaków, z czego 6 wyłącznie w nich bytuje. Spotkać można: <i>sikorę sosnowkę</i> , <i>mysikrólika</i> , <i>sikory: czubatkę i czarnogłówkę</i> , <i>raniuszka</i> , <i>pełzaczę: leśnego i ogrodowego</i> , <i>kowalika</i> , a także liczne gatunki <i>dzięciołów</i> oraz <i>sójkę</i> , <i>krzyżodzioba</i> , <i>ziębę</i> i <i>trznadla</i> . Typowymi przedstawicielami lasów bukowych są: <i>świstuszka pierwiosnek</i> , <i>piecuszek</i> , <i>pokrzywki</i> . Spotkać możemy także <i>grubodzioba</i> , <i>sikorę modrą</i> , <i>rudzika</i> i <i>dzierzbę gąsiorka</i> . Rzadkim gatunkiem jest <i>bocian czarny</i> i <i>jastrząb gołębiarz</i> . Na otwartych polach stwierdzono 7 gatunków ptaków lęgowych: <i>kuropatwy</i> (<i>Perdix perdix</i>), <i>przepiórki</i> (<i>Coturnix coturnix</i>), <i>bażanta</i> (<i>Phasianus colchicus</i>), <i>skowronka polnego</i> (<i>Alauda arvensis</i>), <i>pokrzewki cierniówki</i> (<i>Sylvia communis</i>), <i>gąsiorka</i> (<i>Lanius collurio</i>) i <i>trznadla</i> (<i>Emberiza citrinella</i>).
Ssaki (Mammalia)	45 gatunków, spośród ssaków występuje <i>ryjówka malutka</i> , z ssaków mięsożernych pospolity jest <i>lis</i> , a rzadki <i>borsuk</i> . Powszechnie występuje tu <i>kuna leśna</i> i <i>domowa</i> oraz <i>łasica</i> , rzadziej <i>gronostaj</i> . Gryzonia reprezentowane są przez <i>żołędnicę koszatkę</i> , <i>popielicę</i> , <i>orzesznicę</i> , <i>normicę rudą</i> , <i>normika zwyczajnego darniówkę</i> i inne, w tym najmniejszą z gatunku <i>mysz badyłarkę</i> . W lasach zamieszkuje <i>wiewiórka</i> w odmianach czarnych i rudych. Z tzw. zwierzyny grubej licznie występuje <i>sarna</i> oraz <i>dzik</i> , rzadziej <i>jeleń</i> . W ostatnich latach przywiezione zostały w Góry Świętokrzyskie <i>bobry</i> które doskonale się tu zadomowiły.

5.2.10. Energia ze źródeł odnawialnych

Wykorzystanie energii stanowi jedną z podstawowych przesłanek rozwoju gospodarczego, społecznego i poprawy jakości życia. Zapotrzebowanie na energię nieustannie rośnie, a problem zaspokajania potrzeb energetycznych jest stale aktualny. Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych może w znacznym stopniu przyczynić się do poprawy jakości powietrza atmosferycznego oraz ograniczenia zużycia krajowych zasobów surowców.

Obecnie głównym źródłem energii odnawialnej w kraju jest biomasa i energia wodna.

Na podstawie Analizy eko-energetycznej Gminy Bieliny wskazano możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii, oszacowania potencjału teoretycznego, technicznego, ekonomicznego zasobów Gminy Bieliny w zakresie biomasy rolniczej, leśnej i odpadowej, energii słonecznej dla potrzeb fotowoltaiki i kolektorów słonecznych, energii wiatru, wód powierzchniowych oraz pochodzącej z wnętrza Ziemi.

Rodzaje i źródła energii odnawialnej które są dostępne w Gminie i mają duży potencjał rozwoju to:

- **biomasa rolnicza,**
- **biomasa leśna,**
- **energia słoneczna.**

Ograniczony lub niemożliwy jest natomiast rozwój energii pozyskiwanej z geotermii głębokiej, z farm wiatrowych, oraz z biopaliw pierwszej generacji.

Wykorzystanie energii z wód płynących dla elektrowni ultraniskospadowych może być ograniczone ze względu na wielkość rzek w Gminie. Są to małe rzeki o niskich i średnich przepływach z niewielkimi możliwościami zastosowania technologii przewidzianych dla rzek średnich i dużych. Rozwiązaniem mogą być technologie ultraniskospadowe, jednak ich moc i potencjał ekonomiczny jest bardzo mały.

W kwestii farm wiatrowych – Gmina nie ma dobrych warunków rozwoju tych źródeł z kilku powodów:

- *słaby wiatr,*
- *strefy ochronne* – tereny Świętokrzyskiego Parku Narodowego i jego otuliny, Cisowsko - Orłowińskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny,
- *wysoka średnia gęstość zaludnienia.*

Dotychczas w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii (OZE), zainstalowano kolektory słoneczne: w Centrum Tradycji i Turystyki Gór Świętokrzyskich, w szkole w Hucie Starej, na kotłowni kompleksu szkolno-administracyjnego w Bielinach oraz kocioł grzewczy na pelet w Centrum Tradycji i Turystyki Gór Świętokrzyskich. Dodatkowo działa ok. 20-25 instalacji kolektorów słonecznych, kilkadziesiąt instalacji grzewczych z opcją spalania biomasy – peletu, stanowiące opcjonalne ogrzewanie kominkowe w nowych domach, powstałych po 2000 r.

5.3. ZAGROŻENIA

5.3.1. Zagrożenia naturalne

Zagrożenia naturalne, występujące na obszarze Gminy Bieliny, związane są ze zjawiskami meteorologicznymi i hydrologicznymi. Zjawiska meteorologiczne to głównie susza glebowa. Natomiast występujące lokalnie deszcze mogą być przyczyną zagrożeń powodziowych, jednak są one ściśle związane z cechami fizycznymi systemu hydrologicznego. Zależą od retencyjności wodnej gleb i stanu infrastruktury przeciwpowodziowej.

Zagrożeniem naturalnym gruntów rolnych i leśnych jest erozja. Województwo świętokrzyskie zajmuje trzecie miejsce w kraju pod względem zagrożenia erozją wietrzną i drugie ze względu na erozję wodną powierzchniową. Skutkiem erozji w korytach cieków są obrywy i zsuwy, podcięcia i rozmywanie brzegów (rzeka przesuwą koryto), a na stokach wody opadowe pogłębiają wąwozy erozyjne i koryta cieków.

Inne zagrożenie stanowią ruchy masowe (osuwanie, obrywanie, spływanie, spływ pokrywy zwietrzelinowej), które aktywizują się wraz z erozją po rozlewnych i burzowych opadach o dużym natężeniu, a także po wiosennych roztopach.

Możliwość ograniczenia zagrożeń ruchami masowymi i erozją są ograniczone, sprowadzają się do odwodnienia terenów osuwiskowych, umocnienia skarp, zwiększenia terenów zalesieniowych, zmiany użytkowania gruntów na korzyść użytków zielonych zadrzewionych, zalesionych oraz wyłączania z zabudowy kubaturowej gruntów potencjalnie zagrożonych ruchami masowymi, na stokach stromych o spadkach powyżej 20%.

Największym zagrożeniem naturalnym gleb na terenach Gminy jest *erozja eoliczna*, która powoduje wywiewanie cząstek gleby, głównie na odsłoniętych orką polach oraz *erozja wodna*, której sprzyja ukształtowanie terenu Gminy.

Istotnym zagrożeniem naturalnym są podtopienia i zagrożenia powodzią. Powodzią nazywane jest ekstremalne wezbranie wody w ciekach naturalnych, podczas którego woda, po przekroczeniu stanu brzegowego, zalewa doliny rzeczne, powodując zagrożenie dla ludności i mienia. Należy dodać, iż wezbrania powodziowe zalewając dna dolin mają także skutki pozytywne: nawadniają łąki, podnoszą poziom wód gruntowych przez infiltrację, zwiększają parowanie z powierzchni wody, a tym samym zwiększają wilgotność powietrza, co ma znaczenie klimatyczne.

W czasie burz, opadów nawalnych i rozlewnych oraz wiosną (topnienie śniegu), podtapiane są tereny stanowiące zagłębienia nieckowate, a także położone w dolinach cieków o małych spadkach. Ze względu na utrudniony spływ powierzchniowy, gromadzi się tu woda na dłuższy czas, powodując podtopienia.

Rzeki *Belnianka* i *Nidzianka*, płynące przez obszar Gminy Bieliny, nie posiadają obwałowań. Z uwagi na brak Studium określającego granice obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią dla terenów nieobwałowanych narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, w Opracowaniu Ekofizjograficznym wyznaczono obszary zagrożone zalaniem wodami powodziowymi, a także tereny podtapiane w czasie wysokich stanów wód w ciekach powierzchniowych i deszczy nawalnych, na podstawie wizji terenowych oraz informacji uzyskanych z Urzędu Gminy.

W czasie deszczy nawalnych i wezbrań powodziowych w 1997 r., 2001 r., 2010 r., 30 maja i 5 czerwca 2013 r., wystąpiły podtopienia o charakterze spływu powierzchniowego - także poza dolinami rzek, na południowych stokach Pasma Łysogórskiego, w miejscowościach: Porąbki, Huta Podłysica, Kakonin i Bieliny.

W Bielinach 20 lipca 1997 r. uszkodzony został i częściowo zamulony budynek hydroforni ujęcia wody dla wodociągu grupowego wraz z drogą dojazdową do ujęcia.

Wezbrania cieków i katastrofalny spływ powierzchniowy wód opadowych w czasie nawałnic w maju i czerwcu 2013 r. spowodowały duże straty materialne.

5.3.2. Zagrożenia antropogeniczne

Zagrożenia antropogeniczne dla środowiska naturalnego związane są z działalnością człowieka, wykorzystaniem i przetwarzaniem zasobów. Obszarami o największym wśród zagrożeń środowiska, związanych z **gospodarką komunalną**, należy wymienić:

- *ścieki komunalne* – niedostatecznie oczyszczone,
- *odpady komunalne* – nadal notuje się niski stopień odzysku odpadów komunalnych, a główną metodą ich unieszkodliwiania jest składowanie,
- *niską emisję* – zanieczyszczenie powietrza, co znajduje odzwierciedlenie we wzroście stężeń dwutlenku siarki i pyłu w powietrzu w sezonie grzewczym.

System transportowy stwarza zagrożenie dla środowiska głównie z tytułu transportu drogowego, w tym przede wszystkim tranzytowego (tzw. TIR), a więc emisja spalin, generowanie hałasu i wibracji, degradacja walorów przyrodniczych (w tym fragmentacja korytarzy ekologicznych) i krajobrazowych oraz nadzwyczajne zagrożenia środowiska. Największe potencjalne zagrożenie hałasem i emisją spalin występuje wzdłuż drogi krajowej nr 74. Ponadto, należy pamiętać o zagrożeniu wynikającym z katastrof podczas transportu materiałów niebezpiecznych oraz niekontrolowanym napływie zanieczyszczeń powietrza z dużych ośrodków przemysłowych ponadregionalnych (Bełchatowa, Śląska i Krakowa).

Rolnictwo jest źródłem odpadów niebezpiecznych (pozostałości po środkach ochrony roślin) oraz zanieczyszczeń obszarowych, będących głównym zagrożeniem dla jakości wód powierzchniowych.

Rozwój **turystyki i rekreacji**, zwłaszcza niekontrolowany, skutkuje „dzikim zagospodarowaniem” obszarów cennych przyrodniczo oraz zagrożeniem środowiska, w związku z infrastrukturą techniczną, nie zabezpieczającą w pełni środowiska oraz nadmierną liczbą turystów (w tym zmotoryzowanych).

Zanieczyszczenie atmosfery

Jakość powietrza w województwie świętokrzyskim w 2014 r. była analizowana zgodnie z zasadami określonymi w art. 89 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz. U. z 2013 r. poz.1232 z późn. zm.). Ocena jakości powietrza jest dokonywana w nowym układzie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza określonym znowelizowaną wersją rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie stref. Zakres zanieczyszczeń, które obejmuje, stanowi 13 substancji w systemie monitoringu jakości powietrza.

Rok 2012 był okresem transpozycji do prawa polskiego Dyrektywy 2008/50/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy, szczególnie w zakresie dotyczącym monitoringu pyłu zawieszonego PM_{2,5}.

Podstawowymi aktami prawnymi, określającymi obowiązki, zasady i kryteria w zakresie prowadzenia oceny powietrza w Polsce są:

- *Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (tekst jednolity, Dz. U. z 2013 r. poz. 1232 z późn. zm.),*
- *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. poz. 1031),*
- *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. poz. 914).*
- *Rozporządzenie Ministra Środowiska z 13 września 2012 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. poz. 1032).*

Dla województwa świętokrzyskiego opracowane zostały programy ochrony powietrza (POP), zawierające listy działań i przedsięwzięć naprawczych, których realizacja pozwoli uzyskać wymierne efekty w zakresie poprawy jakości powietrza.

Sejmik Województwa Świętokrzyskiego Uchwałą nr XVII/248/15 z dnia 27 listopada 2015 r. przyjął „Aktualizację Programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych”. Uchwała ta stanowi akt prawa miejscowego, który jest źródłem powszechnie obowiązującego prawa na obszarze województwa. Aktualizacja POP przewiduje realizację szeregu działań naprawczych w obszarze planowanie przestrzenne, w tym m.in.: wprowadzanie w dokumentach planistycznych zapisów dotyczących:

- ograniczeń w lokalizacji obiektów powodujących wzmożone natężenie ruchu samochodowego (centra logistyczne, handlowe i in.);
- stosowania systemów grzewczych ograniczających negatywny wpływ na jakość powietrza atmosferycznego;
- rozwoju zieleni i terenów zielonych.

Gmina Bieliny została wymieniona w Aktualizacji POP jako jedna z gmin, w których, w szczególności powinny być prowadzone działania naprawcze w tym zakresie.

W województwie świętokrzyskim, dla celów klasyfikacji pod kątem zawartości: ozonu, benzenu, dwutlenku azotu, tlenków azotu, dwutlenku siarki, tlenku węgla, pyłu zawieszonego PM₁₀, zawartego w tym pyłu ołowiu, arsenu, kadmu, niklu i benzo(a)piranu oraz dla pyłu PM_{2,5},

wyłoniono 2 strefy oznaczone symbolem PL2602: miasto Kielce i strefę świętokrzyską, do której należy obszar Gminy Bieliny.

Jakość powietrza określana jest na podstawie pomiarów stężenia pyłu zawieszonego PM10 i PM2.5, SO₂, NO₂, NO_x, O₃, C₆H₆ i CO₂. Dodatkowo systematyczne pomiary zawartości arsenu, kadmu, niklu i benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10.

Ocena jakości powietrza pod względem spełnienia kryteriów ochrony zdrowia obejmuje następujące substancje: SO₂, NO₂, CO, C₆H₆, O₃, pył zawieszony PM10, zawartość arsenu, ołowiu, kadmu, niklu, benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 oraz pył zawieszony PM2,5.

Zasady zaliczenia strefy do określonej klasy (A, B, C), oparte są na ocenie poziomu substancji w powietrzu i stężeń zanieczyszczeń. Określa się jedną klasę strefy ze względu na ochronę zdrowia i jedną klasę ze względu na ochronę roślin.

Kryteria zaliczenia strefy do określonej klasy:

- Klasa strefy A – poziom stężeń nie przekraczający poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych,
- Klasa strefy B – poziom stężeń powyżej poziomów dopuszczalnych, lecz nie przekraczający poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji,
- Klasa strefy C – poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji i poziomów docelowych.

Z opracowania „Ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim w 2013 roku”, Kielce 2014 r. wykonanego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach wynika, że w *strefie świętokrzyskiej*, do której zaklasyfikowano Gminę Bieliny, jakość powietrza jest **dobra**, natomiast stężenie pyłu PM10, benzo(a)piranu oraz pyłu PM2,5 przekroczyło dopuszczalne normy – **klasa C**.

Tabela 12. Wynikowe klasy jakości powietrza strefy gminy Bieliny dla kryterium ochrony zdrowia z uwzględnieniem poszczególnych zanieczyszczeń

Zanieczyszczenie	SO ₂	NO ₂	PM10	Pb	C ₆ H ₆	CO	O ₃	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2.5
Klasa	A	A	C	A	A	A	A	A	A	A	C	C

Źródło:
Ocena jakości

powietrza w województwie świętokrzyskim w 2013 roku., WIOŚ Kielce, 2014 r.

W ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, w podsystemie Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego (ZMŚP), funkcjonuje Stacja Monitoringu na Świętym Krzyżu Uniwersytetu Świętokrzyskiego. Stacja zlokalizowana jest na północnym stoku Łyśca (Św. Krzyż), na wysokości ok. 513,5 m n.p.m. - na terenie Świętokrzyskiego Parku Narodowego. Badania realizowane są w obszarze zlewni i obejmują m. in.: meteorologię, chemizm powietrza, pył zawieszony, chemizm opadów atmosferycznych, wody gruntowe i powierzchniowe.

Najczęściej występującymi charakterystycznymi zanieczyszczeniami powietrza są:

- pyły, dwutlenek siarki, tlenki azotu,
- tlenek i dwutlenek węgla.

Największym antropogenicznym źródłem emisji różnych substancji jest proces spalania paliw. Znaczący wpływ na jakość powietrza ma emisja ze środków transportu.

Emisja komunikacyjna stwarza zagrożenie w pobliżu dróg o dużym natężeniu ruchu kołowego (DK 74, DW 753). Zanieczyszczenia komunikacyjne (tlenek i dwutlenek węgla, tlenki azotu, węglowodory, pyły z metalami ciężkimi) pogarszają jakość powietrza atmosferycznego oraz wpływają na wzrost stężenia ozonu w troposferze.

Znaczący wpływ na zanieczyszczenie powietrza mają również lokalne przestarzałe kotłownie, pracujące dla potrzeb centralnego ogrzewania, oraz małe przedsiębiorstwa spalające węgiel w celach grzewczych i technologicznych. Nie posiadają one praktycznie żadnych urządzeń ochrony powietrza.

Głównym paliwem w sektorze gospodarki komunalnej jest węgiel o różnej jakości i różnym stopniu zasiarczenia. Funkcjonujące w tym sektorze stare urządzenia grzewcze posiadają niską sprawność.

Największymi emitentami zanieczyszczeń do powietrza zlokalizowanymi na terenie Gminy są:

- piece, kotłownie indywidualne w gospodarstwach domowych,
- zanieczyszczenia komunikacyjne.

5.4. TERENY I OBIEKTY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODREBNYCH

W granicach administracyjnych Gminy Bieliny występują:

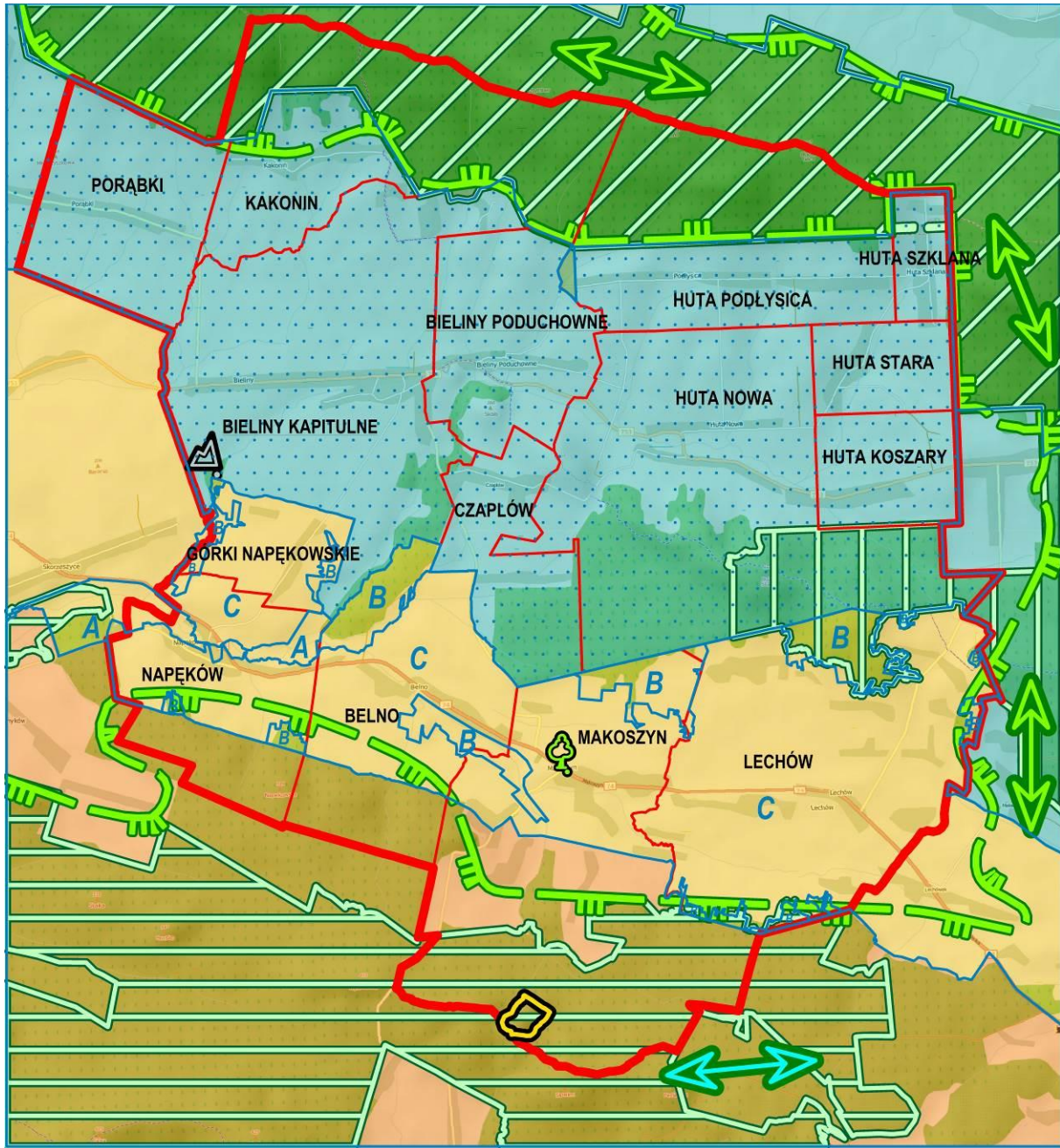
- **park narodowy** wraz z otuliną,
- **park krajobrazowy** z otuliną,
- **rezerwat przyrody**,
- **obszary chronionego krajobrazu**,
- **Obszary Natura 2000**,
- **pomniki przyrody**,
- **chronione gatunki** roślin, zwierząt i grzybów.

Razem tworzą wieloprzestrzenny system ochrony przyrody, obejmujący powierzchnię Gminy. Jest to obszar szczególnie atrakcyjny pod względem ukształtowania terenu i walorów krajobrazowych, ze względu na:

- *Świętokrzyski Park Narodowy* (ŚPN) – 882,92 ha w granicach Gminy;
- *Świętokrzyski Obszar Chronionego Krajobrazu*, utworzony na terenie otuliny ŚPN (5 330,15 ha), co łącznie z ŚPN stanowi 62,4 % obszaru Gminy;

- Cisowsko – Orłowiński Park Krajobrazowy (1 041 ha);
- Cisowsko – Orłowiński Obszar Chronionego Krajobrazu, będący jednocześnie otuliną COPK (2 446 ha);
- Obszary Natura 2000:
  - Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Łysogóry PLH260002 (874,44 ha),
  - Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Ostoja Jeleniowska PLH260028 (329,13 ha),
  - Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Lasy Cisowsko-Orłowińskie PLH260040 (488,33 ha),
- Rezerwat przyrody Zamczysko o nr rej. R-21 (pow. 12,96 ha);
- Pomnik przyrody o nr rej. 87 – Cis pospolity;
- Pomnik przyrody o nr rej. 129 – Skalki.

Rys. 8. Wielkoobszarowe formy ochrony przyrody w obszarze Gminy

Obszary sieci ekologicznej NATURA 2000:

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk "Lysogóry" PLH260002

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk "Ostoja Jeleniowska" PLH260028

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk "Lasy Cisowsko-Orlowińskie" PLH260040

Rezerwat Przyrody "Zamczysko"

Pomniki Przyrody:

pomnik przyrody żywej
 pomnik przyrody nieożywionej

Krajowa sieć ekologiczna (ECONET-PL)

Korytarze ekologiczne:
 Łysogóry KPdC-8C / Góry Świętokrzyskie
 -Dolina Wisły KPdC-8A

5.4.1. Park Narodowy

Park narodowy stanowi najwyższą formę prawną i organizacyjną ochrony obszarów najcenniejszych, tj. takich, które cechują się dużymi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi w skali całego kraju.

Świętokrzyski Park Narodowy został utworzony Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 3 stycznia 1996 r. w sprawie Świętokrzyskiego Parku Narodowego (Dz. U. Nr 4, poz. 29), uchylającym częściowo Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 1 kwietnia 1950 r.

Utworzony w 1950 r. jako drugi po Białowieskim park narodowy w Polsce. Utworzenie Parku poprzedziły wieloletnie starania, zapoczątkowane jeszcze w okresie zaborów (1908 r.) przez Polskie Towarzystwo Krajoznawcze. Obejmuje on centralną część Gór Świętokrzyskich, z najwyższym pasmem Łysogór i wzniesieniami: Łysicą oraz Łysą Górą. W skład Parku wchodzi również część dolin Wilkowskiej i Czarnej Wody, a także Góra Psarska, Miejska i Chełmowa, kompleksy lasów oraz uroczysko Serwis-Dąbrowa. W 1996 r. do Parku przyłączono wschodnią część Pasma Klonowskiego oraz Skarbę „Zapusty”, położoną w Paśmie Pokrzywiańskim (Dz. U. Nr 4, poz. 29).

Obszar Parku wynosi 7 626,45 ha, a obszar otuliny 20 786,07 ha. ŚPN zajmuje północną część Gminy - o powierzchni **882,92 ha**. Obecnie przygotowwany jest projekt planu ochrony Świętokrzyskiego Parku Narodowego i SOO Natura 2000 PLH260002 Łysogóry na lata 2013-2033.

Szczególną osobliwością Parku są **gołoborza** (rumowiska kwarcytowe), powstałe w wyniku wietrzenia mechanicznego wychodni skał wieku kambryjskiego w okresie peryglacjalnym.

Na terenie Parku znajduje się 5 rezerwatów ścisłych, o łącznej powierzchni 1740,9 ha. W obszarze Parku dominują zbiorowiska leśne (lasy jodłowo-bukowe, bory mieszane sosnowo-dębowe z udziałem jodły, modrzewia, świerka i buka, grądy, bory wilgotne i bagienne), będące pozostałością Puszczy Świętokrzyskiej. Flora roślin naczyniowych w ŚPN liczy około 700 gatunków, w tym 35 gatunków drzew i ok. 25 rzadkich gatunków górskich. Spotkać tu można wiele gatunków prawnie chronionych, np. *śnieżyczka przebiśnieg*, *pióropusznik strusi*, *tojad dzióbaty*, *wawrzynek wilcze łyko*, *pełnik europejski*, *lilia złotogłów*, *parzydło leśne* i inne.

Świat zwierząt reprezentowany jest na terenie Parku przez przedstawicieli większości grup systematycznych. Wśród bezkręgowców najliczniej występują owady. Faunę Gór Świętokrzyskich tworzy ok. 5 000 gatunków, z tego ponad 60% występuje na terenie Parku. Obecny jest tu m.in. *relikt polodowcowy z grupy widelnic*, *pluskwiak wodny*, *reliktowe gatunki ślimaków z rodzaju świdrzyk*, *traszka górską*, *kumak nizinny*, *ropucha zielona*, *jaszczurka zwinka*, *zaskroniec zwyczajny* i *gniewosz plamisty*.

Na terenie Parku występuje około 150 gatunków ptaków, m.in. *cietrzew, orlik krzykliwy, bocian czarny* i inne. Spośród ssaków występują: *sarny, jelenie, dziki*.

Wyróżnione na terenie ŚPN typy siedliskowe i zespoły leśne:

- **Bór mieszany wyżynny (BM wyż.)**
  - Środkowopolski bór mieszany
  - Wilgotny bór trzcinnikowy
  - Sosnowy bór bagienny
- **Las mieszany wyżynny (LM wyż.)**
  - Jarzębina Świętokrzyska
  - Wyżynny jodłowy bór mieszany
  - Typowa postać grądy wysokiego
  - Środkowopolski bór mieszany
  - Łęg olszowy
  - Wilgotny bór trzcinnikowy
- **Las mieszany górski (LMG)**
  - Jarzębina świętokrzyska
  - Wyżynny jodłowy bór mieszany
- **Las wyżynny (L wyż)**
  - Środkowopolski bór mieszany
  - wariant z jodłą pospolitą, wariant z modrzewiem polskim
  - Wyżynny jodłowy bór mieszany
  - Typowa postać grądu wysokiego
  - Grąd niski kokoryczkowy
  - Grąd jodłowy
  - Buczyna karpacka
- **Las górski (LG)**
  - Buczyna karpacka
  - Wyżynny jodłowy bór mieszany
- **Ols (OI)**
  - Łęg olszowy.

5.4.2. Obszar sieci ekologicznej Natura 2000

W granicach Gminy Bieliny znajdują się Obszary Natura 2000:

- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Łysogóry PLH260002,
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Ostoja Jeleniowska PLH260028,
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Lasy Cisowsko-Orłowińskie PLH260040.

Obszar Natura 2000 PLH260002 Łysogóry – pow. 8 081,3 ha (na terenie Gminy 874,44 ha).

Na terenie Świętokrzyskiego Parku Narodowego w ramach formy ochrony Natura 2000, utworzono specjalny obszar ochrony siedlisk o nazwie „Łysogóry”, kod obszaru PLH260002. Na obszarze tym stwierdzono 7 rodzajów siedlisk oraz 31 gatunków roślin i zwierząt tzw. „siedlisk i gatunków naturalnych” to znaczy takich, dla których konieczne jest wyznaczenie obszaru Natura 2000. Obszar obejmuje najwyższą część Gór Świętokrzyskich – starych gór uformowanych przez wypiętrzenie kaledońskie, a potem przez orogenezę hercyńską. Osobliwością tego pasma jest obecność podszczytowych rumowisk piaskowców kwarcytowych z okresu kambryjskiego, nazywanych gołoborzami, nieporośniętych przez florę naczyniową. Obszar jest w ponad 90% porośnięty przez lasy, w większości są to lasy jodłowo-bukowe. Mniej liczne są bory sosnowe z udziałem dębu. Lasy charakteryzują się znacznym stopniem naturalności, czy wręcz pierwotności. Większa część terenu jest własnością Skarbu Państwa (Świętokrzyski Park Narodowy – 90%, Lasy Państwowe – 4%). Pozostała część (6%) to enklawy gruntów należące do właścicieli indywidualnych.

Obecnie wykonywany jest Projekt planu ochrony Świętokrzyskiego Parku Narodowego i SOO Natura 2000 PLH260002 Łysogóry na lata 2013-2033.

Obszar Natura 2000 PLH260040 Lasy Cisowsko-Orłowińskie – pow. 10406,87 ha (na terenie gminy 488,33 ha).

Obszar zajmujący południową część Pasma Orłowińskiego w Górach Świętokrzyskich. Położony w zlewniach Nidy i Czarnej Staszowskiej. Znajduje się częściowo na terenie Cisowsko-Orłowińskiego Parku Krajobrazowego oraz Cisowsko-Orłowińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Celem ochrony tej ostoi jest zabezpieczenie naturalnego lasu o charakterze górskim na niżu. W ostoi szacunkowo naliczono około 700 gatunków roślin naczyniowych, z tego 42 gatunki objęte ochroną ścisłą oraz 10 ochroną częściową. Na terenie obszaru występuje w sumie 19 typów siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej. Jest to rozległy obszar leśny, wraz z otaczającymi go wilgotnymi łąkami w dolinach rzecznych. Drzewostany głównie jodłowe, sosnowo-jodłowe i bukowo-jodłowe z udziałem jaworu, klonu i cisa, odnawiające się z samosiewu. Niektóre fragmenty o charakterze pierwotnym są pozostałością Puszczy Świętokrzyskiej, np. las bukowy chroniony w rezerwacie „Zamczysko”. Rzeźba terenu jest bardzo urozmaicona, z licznymi garbami denudacyjnymi, kotlinami, dolinami o charakterze przełomów. Sieć wodna jest dobrze rozwinięta. Rzeki płyną naturalnymi korytami, tworząc liczne zakola i meandry.

W ich otoczeniu znajdują się duże kompleksy łąk. Niezwykle cenne przyrodniczo są torfowiska wysokie i przejściowe, otoczone borami bagiennymi i bagiennymi lasami olszowymi.

Plan działań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Lasy Cisowsko-Orłowińskie określa zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z 2014 r. (Dz. Urz. Woj.Świętokrzyskiego z 2014 r. poz. 1141 ze zm.).

Obszar Natura 2000 PLH260028 Ostoja Jeleniowska – pow. 3589,24 ha (na terenie gminy 329,13 ha).

Obszar Specjalnej Ochrony Siedlisk - Ostoja Jeleniowska w Paśmie Jeleniowskim to jeden z większych kompleksów leśnych w Górach Świętokrzyskich. Celem ochrony tego obszaru jest zabezpieczenie naturalnego lasu o charakterze górskim na niżu, z obecnością gatunków chronionych i górskich. Ostoja zdominowana jest przez lasy bukowo-jodłowe (żyzne i kwaśne buczyny, wyżynne bory jodłowe), rzadziej grądy i łągi, sporadycznie występują niewielkie płaty łąk ekstensywnie użytkowanych. Na terenie obszaru występują też dobrze wykształcone piargi i gołoborza krzemianowe. Obszar ten obejmuje teren *Jeleniowskiego Parku Krajobrazowego*, położonego poza granicą Gminy Bieliny.

Zgodnie z art. 33 *ustawy o ochronie przyrody* (tekst jednolity, Dz. U. z 2013 r. poz. 1220 z późn. zm.), w obszarach Natura 2000 zabrania się podejmowania działań mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

- 1) pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000;
- 2) wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000;
- 3) pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

5.4.3. Rezerwat przyrody

Rezerwat przyrody to obszar (poniżej 500 ha), obejmujący zachowane w stanie pierwotnym lub w niewielkim stopniu zmienionym ekosystemy, określone gatunki roślin, grzybów i zwierząt oraz elementy przyrody nieożywionej (mające wartość naukową, przyrodniczą, kulturową lub krajobrazową).

Rezerwat przyrody „Zamczysko” został ustanowiony zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 15 maja 1959 r. Jest to rezerwat leśny o powierzchni 12,96 ha, położony między miejscowościami Makoszyn i Widelki (Gmina Daleszyce), w Paśmie Orłowińskim, na Górze Wysokówka (412 m n.p.m.). Został on utworzony ze względów naukowych, w celu zachowania fragmentu lasu mieszanego o charakterze pierwotnym. Rezerwat ten stanowi wielogatunkowe zbiorowisko leśne (buk, klon zwyczajny, jodła, jawor i dąb bezszypułkowy).

Z gatunków rzadkich odnotowano: *czosnek niedźwiedzi*, *żywiec gruczołowaty i cebulkowy*, *marzanka wonna*, *kopytnik* i *gajowiec*.

W obszarze rezerwatu obowiązują zakazy wymienione w art. 15 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t. j. Dz. U. z 2013 r. poz. 627 z późn. zm.). Dla ww. rezerwatu ustanowiono plan ochrony Rozporządzeniem Nr 57/2002 Wojewody Świętokrzyskiego z 18 listopada 2002 r. (Dz. Urz. Woj. Święt. Nr 165 poz. 2058). Atrakcyjność rezerwatu zwiększa położony w jego obrębie rezerwat archeologiczno-przyrodniczy „Góra Zamczysko”, w miejscu dawnego ośrodka kultu pogańskiego.

5.4.4. Park Krajobrazowy

Park krajobrazowy stanowi istotną formę tzw. wielkoprzestrzennego systemu ochrony przyrody w Polsce. Park obejmuje obszar, który podlega ochronie ze względu na obecność wartości krajobrazowych, przyrodniczych, historycznych i kulturowych, w celu ich zachowania i upowszechnienia w warunkach racjonalnego gospodarowania.

Cisowsko-Orłowiński Park Krajobrazowy (1 041 ha – powierzchni Gminy) stanowi południowo-wschodni fragment *Zespołu Parków Krajobrazowych Gór Świętokrzyskich*, otaczających najcenniejszy pod względem przyrodniczym Świętokrzyski Park Narodowy. Park został ustanowiony na mocy uchwały Nr XXVIII/279/88 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Kielcach z dnia 10 czerwca 1988, natomiast aktualnie regulacje prawne dla w/w Parku określa uchwała Nr XLIX/870/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014 r. (Dz.Urz.Woj.Święt.poz.3146). Jego całkowita powierzchnia wynosi 20 693 ha. Na obszarze Parku i jego strefy ochronnej znajdują się fragmenty *Pasma Orłowińskiego*, *Pasma Ociesęckiego* i *Pasma Cisowskiego*. Park utworzono w celu ochrony cennych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych oraz zachowania czystości wód rzeki *Czarnej Staszowskiej*.

5.4.5. Obszary chronionego krajobrazu

Obszary chronionego krajobrazu stanowią uzupełnienie istniejących form ochrony obszarowej. Na terenie województwa świętokrzyskiego wyznaczono granice 21 OCHK, w obszarze Gminy Bieliny to:

- **Świętokrzyski Obszar Chronionego Krajobrazu** – 5 330,15 ha – utworzony Uchwałą Rady Gminy Bieliny Nr XII/65/07 (Dz. U. Woj. Święt. Nr 244 poz. 3642), wyznaczony na terenie otuliny ŚPN. Chroni cenne ekosystemy przyrodnicze i czystość wód powierzchniowych oraz cenne walory krajobrazowe.
- **Cisowsko-Orłowiński Obszar Chronionego Krajobrazu** – 2446 ha – utworzony na mocy Rozporządzenia Nr 335/2001 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 17 października 2001 r., a regulacje prawne dla ww. obszaru określa Uchwała

Nr XLIX/878/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie Cisowsko-Orłowińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, utworzony został na terenie otuliny Cisowsko-Orłowińskiego PK, w centralnej części województwa. Tereny te obejmuje się ochroną ze względu na bogactwo ekosystemów i zróżnicowany krajobraz oraz funkcję korytarzy ekologicznych.

5.4.6. Pomniki przyrody

Tabela 13. Pomniki przyrody w Gminie Bieliny

Przedmiot ochrony	Nr	Lokalizacja	Charakterystyka	Podstawa prawna
Cis pospolity (<i>Taxus baccata</i>)	87 pomnik przyrody żywej	Makoszyn przy granicy z pasem drogowym DK 74	Obwód pierśnicowy – 86 cm Wysokość – 7 m	Zarządzenie Nr 26/86 Wojewody Kieleckiego z dnia 24 grudnia 1986r. (Dz.Urz.Woj. Kieleckiego Nr 20 poz. 183 z późn. zm.)
Skalki	129 pomnik przyrody nieożywionej	Bieliny Kapitulne, na zboczu niewielkiego wzniesienia opadającego do potoku będącego dopływem Belnianki, przy granicy z sołectwem Górki Napękowski.	Cztery grupy skałek zbudowanych z szaroczerwonych i czerwonych dolomitów wraz z roślinnością naskalną.	Zarządzenie Wojewody Kieleckiego nr 23/87 z dnia 2 października 1987r. (Dz.Urz. Woj. Kieleckiego Nr 19, poz. 223 z późn. zm.)

5.4.7. Ochrona gatunkowa

Inwentaryzacja przyrodnicza prowadzona była w Świętokrzyskim Parku Narodowym i Cisowsko-Orłowińskim Parku Krajobrazowym, a także przeprowadzona w 2013 r. inwentaryzacja przyrodnicza Cisowsko-Orłowińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu w ramach prac do uchwały wyznaczającej strefy A, B, C oraz inwentaryzacja na potrzeby obszarów Natura 2000 oraz w ramach prac nad planem zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 mającego znaczenie dla Wspólnoty Lasy Cisowsko-Orłowińskie PLH260040. Załączony wykaz roślin i zwierząt chronionych opracowano w oparciu o materiały z załącznika – standardowego formularza danych dla obszarów chronionych w ramach Sieci Ekologicznej Natura 2000.

Tabela 14. Wybrane chronione gatunki roślin których dotyczy Artykuł 4 Dyrektywy Rady 79/409/EWG i gatunki wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Uwagi
1.	Czosnek niedźwiedzi	<i>Allium ursinum</i>	Ł
2.	Zawilec żółty	<i>Anemone ranunculoides</i>	Ł
3.	Arnika góraska	<i>Arnica Montana</i>	Ł
4.	Parzydło leśne	<i>Aruncus sylvestris</i>	Ł
5.	Włosienicznik wodny	<i>Batrachium aquatile</i>	Ł
6.	Turzyca odległokłosa	<i>Carex dystans</i>	Ł
7.	Buławik mieczolistny	<i>Cephalanthera longifolia</i>	Ł
8.	Selernica żyłkowana	<i>Cnidium dubium</i>	Ł
9.	Kokorycz pusta	<i>Corydalis Cava</i>	Ł
10.	Kukułka krwista	<i>Dactylorhiza incarnata</i>	Ł
11.	Żywiec dziewięciolistny	<i>Dentaria enneaphyllos</i>	Ł

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Uwagi
12.	Narecznica grzebieniasta	<i>Dryopteris cristata</i>	Ł
13.	Kostrzewa leśna	<i>Festuca altissima</i>	Ł
14.	Śnieżyczka przebiśnieg	<i>Galanthus nivalis</i>	Ł
15.	Listera jajowata	<i>Listera opata</i>	Ł
16.	Perłówka jednokwiatowa	<i>Melica uniflora</i>	Ł
17.	Rukiew wodna	<i>Nasturium officinale</i>	Ł
18.	Dziwięciornik błotny	<i>Parnassia palustris</i>	Ł
19.	Tojad dzióbny	<i>Aconitum variegatum</i>	L C-O
20.	Czosnek niedźwiedzi	<i>Allium ursinum</i>	L C-O
21.	Arnika górską	<i>Arnica Montana</i>	L C-O
22.	Parzydło leśne	<i>Aruncus sylvestris</i>	L C-O
23.	Podrzeń żebrowiec	<i>Blechnum spirant</i>	L C-O
24.	Turzyca bagienna	<i>Carex limosa</i>	L C-O
25.	Kukułka plamista	<i>Dactylorhiza maculata</i>	L C-O
26.	Goździk piaskowy	<i>Dianthus arenarius</i>	L C-O
27.	Rosiczka długolistna	<i>Drosera anglica</i>	L C-O
28.	Kruszczyk błotny	<i>Epipactis palustris</i>	L C-O
29.	Skrzyp olbrzymi	<i>Eqiusetum telmateia</i>	L C-O
30.	Śnieżyczka przebiśnieg	<i>Galanthus nivalis</i>	L C-O
31.	Wroniec widlasty	<i>Huperzia selago</i>	L C-O
32.	Kosaciec syberyjski	<i>Iris sibirica</i>	L C-O
33.	Miesiącznica trwała	<i>Lunaria rediviva</i>	L C-O
34.	Perłówka jedokwiatowa	<i>Melica uniflora</i>	L C-O
35.	Tłustosz pospolity	<i>Pinguicula vulgaris</i>	L C-O
36.	Paprotnik kolczysty	<i>Polistychum aculeatum</i>	L C-O
37.	Sasanka wiosenna	<i>Pulsatilla vernalis</i>	L C-O
38.	Wierzba borówkolistna	<i>Salix myrtilloides</i>	L C-O
39.	Pełnik europejski	<i>Trollius europaeus</i>	L C-O
40.	Ciemnocyca zielona	<i>Veratrum lobelianum</i>	L C-O
41.	Tojad dzióbny	<i>Aconitum variegatum</i>	J
42.	Pokrzyk wilcza jagoda	<i>Atropa belladonna</i>	J
43.	Podrzeń żebrowiec	<i>Blechnum spicant</i>	J
44.	Naparstnica zwyczajna	<i>Digitalis grandiflora</i>	J

Tabela 15. Wybrane chronione gatunki zwierząt których dotyczy Artykuł 4 Dyrektywy Rady 79/409/EWG i gatunki wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Uwagi
Bezkęgowce			
45.	Skójka gruboskorupowa	<i>Unio crassus</i>	Ł, L C-O
46.	Trzepla zielona	<i>Ophiogomphus cecilia</i>	Ł, L C-O
47.	Czerwończyk nieparek	<i>Lycaena dispar</i>	Ł, L C-O
48.	Przeplatka	<i>Euphydryas aurinia</i>	Ł
49.	Jelonek rogacz	<i>Lucanus cereus</i>	Ł
50.	Pachnica dębowa	<i>Osmoderma eremita</i>	Ł
51.	Zgniotek cynobrowy	<i>Cucujus cinnaberinus</i>	Ł
52.	Ponurek Schneidera	<i>Boros schneideri</i>	Ł
53.	Zagłębek bruzdkowany	<i>Rhysodes sulcatus</i>	Ł
54.	Mieniak strużnik	<i>Apatura ilia</i>	J
55.	Biegacz pomarszczony	<i>Carabus intricatus</i>	J
56.	Paź królowej	<i>Papilio machaon</i>	J
57.	Trzepla zielona	<i>Ophiogomphus cecilia</i>	L C-O
58.	Zalotka większa	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>	L C-O
59.	Modraszek telejus	<i>Maculinea Telesiu</i>	L C-O
60.	Przeplatka aurinia	<i>Euphydryas aurinia</i>	L C-O
61.	Czerwończyk fioletek	<i>Lycaena helle</i>	L C-O

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Uwagi
Ryby			
62.	Minóg strumieniowy	<i>Lampetra planeri</i>	Ł, L C-O
63.	Różanka pospolita	<i>Rhodeus sericeus Marus</i>	Ł, L C-O
64.	Kóзка pospolita	<i>Cobitis taenia</i>	Ł, L C-O
Płazy i Gady			
65.	Traszka grzebieniasta	<i>Triturus cristatus</i>	Ł, L C-O
66.	Kumak nizinny	<i>Bombina bombina</i>	Ł, L C-O
67.	Żmija zygzakowata	<i>Vipera berus</i>	J
Ptaki			
68.	Bocian czarny	<i>Ciconia nigra</i>	Ł, L C-O
69.	Bocian biały	<i>Ciconia ciconia</i>	Ł
70.	Trzmielojad zwyczajny	<i>Pernis apivorus</i>	Ł, L C-O
71.	Orlik krzykliwy	<i>Aquila pomarina</i>	Ł
72.	Jarząbek	<i>Bonasa Banasia</i>	Ł
73.	Derkacz zwyczajny	<i>Crex crex</i>	Ł
74.	Puszczyk uralski	<i>Strix uralensis</i>	Ł
75.	Lelek zwyczajny	<i>Caprimulgus europaeus</i>	Ł
76.	Dzięcioł zielonosiwy	<i>Picus canus</i>	Ł
77.	Dzięcioł czarny	<i>Dryocopus maritus</i>	Ł
78.	Dzięcioł średni	<i>Dendrocopos medius</i>	Ł
79.	Dzięcioł biało-grzbiety	<i>Dendrocopos leucotos</i>	Ł
80.	Skowronek borowy	<i>Lullula arborea</i>	Ł
81.	Jarząbatka	<i>Sylvia nisoria</i>	Ł
82.	Muchołówka mała	<i>Ficedula parva</i>	Ł
83.	Muchołówka białoszyja	<i>Ficedula albicollis</i>	Ł
84.	Dzierzba gąsiorek	<i>Lanius collurio</i>	Ł
85.	Trznadel ortolan	<i>Emberiza hortulana</i>	Ł
86.	Bąk zwyczajny	<i>Botaurus stellaris</i>	L C-O
87.	Kania ruda	<i>Milvus milvus</i>	L C-O
88.	Bielik zwyczajny	<i>Haliaeetus albicilla</i>	L C-O
89.	Gadożer zwyczajny	<i>Circaetus gallicus</i>	L C-O
90.	Błotniak łąkowy	<i>Circus pygargus</i>	L C-O
91.	Orlik krzykliwy	<i>Aquila pomarina</i>	L C-O
92.	Orzełek włochaty	<i>Hieraaetus pennatus</i>	L C-O
93.	Rybołów zwyczajny	<i>Pandion haliaetus</i>	L C-O
94.	Jarząbek	<i>Bonasa Banasia</i>	L C-O
95.	Zielonka	<i>Porzana parva</i>	L C-O
96.	Derkacz zwyczajny	<i>Crex crex</i>	L C-O
97.	Żuraw indyjski	<i>Grus grus</i>	L C-O
98.	Puszczyk uralski	<i>Strix uralensis</i>	L C-O
99.	Włochatka zwyczajna	<i>Aegolius funereus</i>	L C-O
100.	Lelek zwyczajny	<i>Caprimulgus europaeus</i>	L C-O
101.	Zimorodek zwyczajny	<i>Alcedo atthis</i>	L C-O
102.	Dzięcioł zielonosiwy	<i>Picus canus</i>	L C-O
103.	Dzięcioł czarny	<i>Dryocopus martius</i>	L C-O
104.	Dzięcioł biało-grzbiety	<i>Dendrocopos leucotos</i>	L C-O
105.	Skowronek borowy	<i>Lullula arborea</i>	L C-O
106.	Pokrzewka jarząbata	<i>Sylvia nisoria</i>	L C-O
107.	Muchołówka mała	<i>Ficedula parva</i>	L C-O
108.	Dzierzba gąsiorek	<i>Lanius collurio</i>	L C-O
109.	Cietrzew	<i>Tetrao tetrix tetrix</i>	L C-O
110.	Dzięcioł białoszyi	<i>Dendrocopos syriacus</i>	L C-O
Ssaki			
111.	Mopek	<i>Barbastella barbastellus</i>	Ł
112.	Nocek łydkowłosy	<i>Myotis dasycneme</i>	Ł
113.	Nocek Bechsteina	<i>Myotis bechsteinii</i>	Ł
114.	Nocek duży	<i>Myotis myotis</i>	Ł, L C-O

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Uwagi
115.	Bóbr europejski	<i>Castor fiber</i>	Ł, L C-O
116.	Wydra europejska	<i>Lutra Lutra</i>	Ł, L C-O

Ł – gatunki chronione w ramach Obszaru Natura 2000 PLH260002 Łysogóry

LC-O – gatunki chronione w ramach Obszaru Natura 2000 PLH260040 Lasy Cisowsko-Orłowińskie

J – gatunki chronione w ramach Obszaru Natura 2000 PLH 260028 Ostoja Jeleniowska

5.4.8. Gleby chronione

Zgodnie z ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 r., ochrona gruntów rolnych polega na ograniczeniu przeznaczenia ich na cele nierolnicze, zapobieganiu degradacji i dewastacji gruntów. Według ww. ustawy ochronie podlegają grunty stanowiące użytki rolne klas I-III. Przeznaczenie tego typu gruntów na cele nierolnicze wymaga uzyskania zgody Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Według klasyfikacji bonitacyjnej w Gminie Bieliny, na użytkach rolnych dominują gleby klas słabszych IV, V i VI (odpowiednio 31,3%, 30,1% oraz 11,9%), gleb klasy III jest 1,7% głównie w bezpośrednim sąsiedztwie ŚPN, natomiast nie występują gleby klas I-II.

5.4.9. Lasy ochronne

Decyzją Ministra Środowiska znak DLOPiK-L-Lp-0233-10/07 z 9 listopada 2007 r., lasy stanowiące własność Skarbu Państwa, pozostające w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, położone na terenie Gminy Bieliny w oddziałach: 75-79, 93-95, 103-107, 113-120 (Makoszyn), 127-129, 144-148, 149 i 150 w części, 151-160 w Nadleśnictwie Łagów, zostały uznane jako **lasy ochronne**. Kategorią ochronności lasów jest *funkcja glebochronna i wodochronna*. Lasy ochronne położone są na obszarze C-OPK i ŚOChK (Pasma Bielińskie). Lasy państwowe ŚPN, zgodnie ze statusem prawnym Parku, chroniąc ekosystemy naturalne, pełnią także funkcje wodochronne i glebochronne.

5.4.10. Proponowane formy ochrony przyrody

W „Opracowaniu ekofizjograficznym”, do objęcia ochroną prawną wytypowane zostały twory przyrody żywej i nieożywionej o szczególnej wartości przyrodniczej, krajobrazowej i naukowej:

Rezerваты przyrody nieożywionej:

- *Skalki* - aktualny pomnik przyrody nieożywionej położony w Bielinach przy granicy z sołectwem Górki Napękowskie, wraz z przyległym terenem o pow. 2 ha;
- *Góra Skala* - pow. 2 ha w Bielinach Poduchownych, rezerwat krajobrazowy z przełomem Belnianki; objęcie ochroną przełomu rzeki Belnianki w Bielinach wymagałoby powiększenia obszaru do ponad 16 ha i nadania mu statusu *zespołu przyrodniczo-*

krajobrazowego (wzgórze z kościołem p.w. Józefa Oblubieńca z 1637 r., koryto rzeki Belnianki z progami skalnymi, odsłonięciami skał dewonu dolnego na lewym brzegu i Góra Skala 360 m npm z platformą widokową).

Pomnik przyrody ożywionej:

- *Dąb Sobieskiego w Porąbkach* - dąb szypułkowy (*Quercus robur*) w Porąbkach 76, o pierśnicy 553 cm, wysokości 25 m, wiek około 400 lat.

W 2013 r. przypadła 330 rocznica odsieczy wiedeńskiej (Bitwa pod Wiedniem 12 września 1663 r.) Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska i Narodowy Instytut Dziedzictwa w Warszawie, w nawiązaniu do tej rocznicy ogłosiły akcję „Na odsiecz dębom, lipom i innym drzewom”, której celem jest nadanie tej nazwy drzewom, świadkom historii, których wiek szacowany jest na ponad 330 lat.

Stanowiska dokumentacyjne przyrody nieożywionej:

Miejsca odsłaniających się formacji geologicznych w korycie i na brzegach rzeki Belnianki - w jej odcinku przełomowym w Bielinach oraz wyrobisku poeksploatacyjnym w Czaplowie, proponowane są do nadania im statusu stanowisk dokumentacyjnych:

- Ciąg odsłonień skał dewonu dolnego – w malowniczym przełomie rzeki Belnianki;
- Odsłonięcie skał dolnego dewonu – na lewym zboczu doliny Belnianki;
- Odsłonięcie piaskowców kwarcytowych dewonu dolnego – w ścianie dawnego wyrobiska eksploatacyjnego w Czaplowie.

5.4.11. Strefy ochronne ujęć wody

W Gminie Bieliny ujęcia wód podziemnych dla wodociągów grupowych w Bielinach i Belnie posiadały ustanowione przed 2002 r. strefy ochronne. Zgodnie z art. 21 ust.1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r. poz. 145) „strefy ochronne ujęć wody ustanowione przed 1 stycznia 2002 r. wygasają z dniem 31 grudnia 2012 r.”:

- ujęcie wód podziemnych z utworów dewonu środkowego - ze studni zasadniczej nr 3 i awaryjnej nr 1 dla wodociągu grupowego Bieliny,
- ujęcie wód podziemnych z utworów dewonu środkowego - ze studni nr 1 i nr 2 dla wodociągu grupowego w Belnie.

Urząd Gminy w Bielinach wystąpił z wnioskiem do Starostwa Powiatowego w Kielcach o ustanowienie ochrony bezpośredniej dla ujęć w Bielinach i Belnie.

6. DIAGNOZA I UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZASOBÓW I STANU ŚRODOWISKA NATURALNEGO

Gmina Bieliny odznacza się wysokimi walorami przyrodniczymi oraz dobrym stanem jakości środowiska. Cenne zasoby flory i fauny, urozmaicona rzeźba terenu, walory krajobrazowe stwarzają możliwości do wielofunkcyjnego, zrównoważonego rozwoju Gminy. Rozwój ten winien odbywać się z uwzględnieniem uwarunkowań wynikających z:

1) zasobów i jakości środowiska naturalnego;

- **Ochrona zasobów wód podziemnych oraz ich jakości** - wody podziemne użytkowych pięter wodonośnych – czwartorzędowego i dewońskiego, zasilane przez infiltrację wód opadowych z powierzchni terenu do głębszych horyzontów wodonośnych. Rolnicze użytkowanie gruntów, zanieczyszczenia gleb, ścieki bytowe, odcieki z gnojowników, dzikich wysypisk, zanieczyszczenia wód powierzchniowych, infiltrując do poziomów wód podziemnych, powodują pogorszenie jakości wód podziemnych. Realizacja zadań służących poprawie jakości wód powierzchniowych skutkować będzie poprawą jakości wód podziemnych, a budowa zbiorników retencyjnych korzystnie wpłynie na zasilanie głębszych poziomów wodonośnych, a tym samym przeciwdziałać będzie spadkom wydajności studni wierconych ujęć dla wodociągów grupowych w Bielinach i Belnie.
- **Uporządkowanie gospodarki wodno - ściekowej**, poprzez rozbudowę sieci kanalizacyjnej i realizację inwestycji w tym zakresie, to warunek rozwoju zabudowy, poprawy standardów życia mieszkańców oraz ochrony środowiska. Brak sieci kanalizacyjnej, jak również zamierzeń inwestycyjnych w zakresie budowy zbiorczych urządzeń i sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy, spowoduje stosowanie indywidualnych rozwiązań, stanowiących istotne zagrożenie dla jakości środowiska, a zwłaszcza czystości wód.
- Na terenie Gminy Bieliny nie występują znaczące źródła emisji zanieczyszczeń. Zagrożeniem jakości powietrza jest tzw. emisja niska, pochodząca z urządzeń grzewczych gospodarstw domowych. Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową, wzrastając bardzo w chłodnej porze roku. **Poprawa stanu czystości powietrza** uzależniona jest od ograniczenia stosowania jako paliwa – węgla, na rzecz paliw ekologicznych. Istotnym źródłem zanieczyszczenia powietrza jest również droga krajowa nr 74. Wysokie natężenie ruchu pojazdów, powoduje zanieczyszczenie powietrza w jej sąsiedztwie.
- **Przy zagospodarowaniu terenów położonych w otoczeniu drogi krajowej nr 74** należy uwzględnić przekroczenia dopuszczalnej wartości hałasu, a także podwyższone stężenie zanieczyszczeń. Przeciwwskazane jest wyznaczanie szczególnie terenów zabudowy mieszkaniowej w bliskiej odległości od drogi.
- W obszarze Gminy, z uwagi na jej ukształtowanie i budowę geologiczną, występują **tereny nieprzydatne pod zabudowę**. Są to tereny o *dużych spadkach oraz zagrożone powodzią i podtopieniami*.

- Zgodnie z ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 r. (tekst jednolity, Dz. U. z 2013 r., poz. 1205 z późn. zm.), ochronie prawnej podlegają **grunty rolne klasy I-III**. Na terenie Gminy udział gleb wysokich klas wynosi ok.1,8% w strukturze bonitacyjnej gleb. Występują głównie w północnej części Gminy - w bezpośrednim sąsiedztwie Świętokrzyskiego Parku Narodowego. Przeznaczenie w planach miejscowych chronionych gruntów na cele nierolnicze, wymaga uzyskania zgody Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
- Istotnym uwarunkowaniem w zagospodarowaniu przestrzennym są **grunty leśne**, podlegające ochronie. Charakterystyczną cechą Gminy jest sąsiedztwo dużych kompleksów lasów państwowych, posiadających najwyższy status środowiskowy i ochronny. Lasy państwowe w Nadleśnictwie Łagów, decyzją Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, o łącznej powierzchni 4707 ha, uznane zostały za ochronne. Lasy ochronne położone są na obszarze C-OPK i ŚOChK (Pasma Bielińskie). Lasy państwowe ŚPN, zgodnie ze statusem prawnym Parku, chroniąc ekosystemy naturalne pełnią także funkcje wodochronne i glebochronne.
- W celu ochrony środowiska przyrodniczego Gminy oraz zachowania jej powiązań przyrodniczych z terenami sąsiednimi, koniecznym jest uwzględnienie funkcjonowania w jej obszarze **korytarzy ekologicznych**. Pełnią one bardzo ważne funkcje przyrodnicze. Ochrona korytarzy ekologicznych dolinnych polega na zapewnieniu ich funkcjonowania, poprzez utrzymanie odpowiednich warunków siedliskowych w ich obrębie oraz drożności na całym ich przebiegu, w dolinach cieków: wyłączenie z zabudowy terenów przybrzeżnych w dnach rzek, zalewowych, mokradeł, oczek wodnych, zadrzewień i zakrzaczeń, eliminacja trwałych ogrodzeń z podmurówkami, utrzymanie naturalnej roślinności łąkowej i jej odbudowywanie, zakładanie plantacji wiklinowych, zachowanie i tworzenie przejść dla zwierząt pod drogami (odpowiednich wielkości prześwity i wysokości mostów), na terenach otwartych, w ekologicznych pomostach migracyjnych należy zwiększać powierzchnię zalesień, zadrzewień śródpolnych, a na terenach zabudowanych pozostawić tzw. „okna ekologiczne”
o szerokości 50 do 100 m.
- **Zachowanie zasobów przyrodniczych i kulturowych krajobrazu**, punktów i ciągów widokowych **oraz wzbogacenie ich** poprzez porządkowanie zabudowy i użytkowania, podniesienie standardu zagospodarowania i urządzenia terenów otaczających zabudowę mieszkaniową, a także otoczenia dróg, głównie drogi krajowej nr 74 – to istotne działania dla ochrony i utrzymania atrakcyjności krajobrazu Gminy.
- **Walory przyrodnicze** Gminy, takie jak: urozmaicony krajobraz z „pasiakami świętokrzyskimi”, obszary podlegające ochronie oraz zachowane obiekty zabytkowe, dają

duże **możliwości rozwoju różnych form rekreacji**. Podgórski charakter Gminy predysponuje ten obszar do rozwoju turystyki pieszej i rowerowej.

2) naturalnych zagrożeń środowiska;

- **Zagrożenia powodzią i podtopieniami.** Obszary położone w dolinie *Belnianki* i *Nidzianki* zagrożone są powodzią w czasie wezbrań spowodowanych deszczami nawalnymi i burzowymi (wysokie prawdopodobieństwo powodzi). Rzeki *Belnianka*, *Nidzianka*, *Kakonianka* oraz *Daljonka* płynące przez obszar Gminy Bieliny, nie posiadają obwałowań. Obszary zagrożone zalaniem wodami powodziowymi, a także tereny podtapiane w czasie wysokich stanów wód w ciekach powierzchniowych i deszczy nawalnych, wyznaczone zostały na rysunku uwarunkowań, zgodnie z opracowaniem ekofizjograficznym.
- Grunty rolne narażone są na **procesy stokowe i wzmożoną erozję**, w terenach o ukształtowaniu uniemożliwiającym lub poważnie ograniczającym użytkowanie rolnicze, należałoby wskazać przeznaczenie pod zalesienie, użytki zielone lub zagospodarowanie roślinnością stabilizującą je.

3) udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych;

- W obszarze Gminy występują **udokumentowane złoża**: Napęków, Góra Skała, Wojtkowa Góra I, Wojtkowa Góra II, Duża Skała i Wał Małacentowski. Są to złoża konfliktowe ze względu na ochronę krajobrazu, terenów leśnych i zagospodarowanie terenu.
- Gmina Bieliny znajduje się poza obszarem **Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP)**.

4) terenów i obiektów chronionych na podstawie przepisów odrębnych;

- Na terenie Gminy prawnymi **formami ochrony zasobów przyrody**, zgodnie z ustawą o ochronie przyrody są:
  - **Świętokrzyski Park Narodowy wraz z otuliną;**
  - **Cisowsko-Orłowski Park Krajobrazowy wraz z otuliną;**
  - **Rezerwat „Zamczysko”;**
  - **Obszary Natura 2000 SOOS PLH260002 Łysogóry, Ostoja Jeleniowska SOOS PLH260028, Lasy Cisowsko-Orłowskie SOOS PLH260040;**
  - **Świętokrzyski OChK, Cisowsko – Orłowski OChK;**
  - **Pomnik przyrody ożywionej – Cis pospolity (*Taxus baccata*) nr rej. 87;**
  - **Pomnik przyrody nieożywionej – Skałki nr rej. 129;**
  - **Chronione gatunki roślin, zwierząt i grzybów.**

Objęcie Gminy tymi formami ochrony obliuguje, przy formułowaniu polityki przestrzennej, do uwzględnienia funkcji, jakie pełnią te struktury w systemie ochrony przyrody i krajobrazu.

Kieruje to rozwój Gminy na zachowanie, ochronę i wzbogacanie w krajobrazie takich elementów, jak: kompleksy leśne, zadrzewienia, zakrzewienia śródpolne i nadrzeczne oraz użytki zielone. Obszary prawnie chronione warunkują sposób zagospodarowania terenu, podporządkowany zaostrzonym rygorom korzystania ze środowiska. Zasady ochrony ww. form określają przepisy ustanawiające je oraz ustawa o ochronie przyrody.

7. DZIEDZICTWO KULTUROWE, ZABYTKI I DOBRA KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

7.1. ZASOBY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ ICH STAN ZACHOWANIA

Zasoby kulturowe stanowią świadectwo historii i tradycji terenu.

Gmina Bieliny, jako obszar dawnego osadnictwa, odznacza się bogactwem występowania obiektów stanowiących wartość kultury narodowej. Należą do nich m. in.:

- 1) obiekty wpisane do rejestru zabytków i gminnej ewidencji zabytków;
- 2) zabytkowe cmentarze;
- 3) stanowiska archeologiczne;
- 4) krajobraz kulturowy.

7.1.1. Obiekty wpisane do rejestru zabytków i gminnej ewidencji zabytków

Wśród najcenniejszych zabytków architektury i budownictwa na terenie Gminy Bieliny, objętych ochroną konserwatorską na podstawie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (dane wg Centralnej Ewidencji Dóbr Kultury - ODZ W - wa 1999 r.), są:

- kościół parafialny p. w. Św. Józefa Oblubieńca NMP i cmentarz kościelny w granicach ogrodu w Bielinach – wpisane do rejestru zabytków nieruchomości województwa świętokrzyskiego pod nr A.211/1-2 na podstawie decyzji z dnia 31.10.1947 r. oraz 15.02.1967 r.,
- cmentarz parafialny przy ul. Żeromskiego w Bielinach – obiekt wpisany do rejestru zabytków nieruchomości województwa świętokrzyskiego pod nr A. 212 na podstawie decyzji z dnia 14.05.1992 r.,
- młyn wodny w Belnie – obiekt wpisany do rejestru zabytków nieruchomości województwa świętokrzyskiego pod nr A.210 na podstawie decyzji z dnia 18.08.1970 r.
- chałupa w Kakoninie 5 – obiekt wpisany do rejestru zabytków nieruchomości województwa świętokrzyskiego pod nr rej. 532 na podstawie decyzji z dnia 20.11.1969 r.,
- kaplica w Makoszynie – obiekt wpisany do rejestru zabytków nieruchomości województwa świętokrzyskiego pod nr A. 213 na podstawie decyzji z dnia 30.11.1956 r. oraz 15.02.1967 r.

Fot. 1. Kościół p.w. św. Oblubieńca NMP w Bielinach

Kościół parafialny p.w. św. Józefa Oblubieńca w Bielinach Poduchownych stanowi przykład rodzimego budownictwa z XVII w. (wybudowany w 1637 r.), cmentarz kościelny - charakterystyczne dla tego rodzaju budowli tło. Kościół orientowany, murowany, tynkowany, jednonawowy, z kaplicami bocznymi dobudowanymi w 1688 r. Dach dwuspadowy oraz - nad zakrystią - pulpitowy. W 1838 r. kościół został przedłużony ku zachodowi. Posiada zrekonstruowaną w 1997 r. wieżyczkę. W zabytkowym zespole kościoła i cmentarza znajdują się również, wpisane do gminnej ewidencji zabytków: dzwonnica, kapliczka oraz zabytkowe ogrodzenie.

Cmentarz parafialny w Bielinach został założony w 1 ćw. XIX w., wraz z murowanym ogrodzeniem, zespołem zabytkowych nagrobków i wiekowym drzewostanem. Jest cennym dobrem kultury o wartościach estetycznych, artystycznych, przyrodniczych. Stanowi integralny element historycznego krajobrazu kulturowego Bielin i okolicy.

Fot. 2. Kapliczka św. Rozalii w Bielinach

Kapliczka św. Rozalii w zespole kościoła p.w. św. Józefa Oblubieńca NMP - drewniana, wybudowana w 1 poł. XIX w. Kapliczka posiada namiotowy daszek, symetrycznie umieszczone okrągłe okienka. Na szczycie dachu umieszczony jest żeliwny krzyż. Ścianki boczne i daszek obite są gontem, co wyróżnia i stanowi o unikatowości kapliczek świętokrzyskich. W środku znajdują się trzy figurki, w tym figurka św. Rozalii.

Fot. 3. Zabytkowy młyn wodny w Belnie

Młyn wodny drewniany w Belnie to typowy przykład wiejskiego budownictwa przemysłowego XIX w. (wybudowany ok. 1884 r.). Zbudowany przy znajdujących się wówczas we wsi stawach, pełniący swą funkcję aż do 1995 r. Do 1960 r. miał koło wodne nasiębiejne, z czasem przerobiony na napęd elektryczny. Młyn posiadał pełne wyposażenie wnętrza. Obecnie bardzo zniszczony.

Fot. 4. Zabytkowy dom nr 5 w Kakoninie

Drewniana chałupa w Kakoninie, pochodząca z połowy XIX w. Zbudowana z belek jodłowych na podmurówce z kamieni. Dach czterospadowy, pokryty gontem. Ma wejście od frontu i od podwórza, składa się z trzech pomieszczeń w typowym układzie sień - izba - komora. Wyposażona w zabytkowe eksponaty. Kuchnia ma piec chlebowy i zapieckiem.

Fot. 5. Kaplica w Makoszynie

Kaplica w Makoszynie, pochodząca z 1 poł. XIX w. Murowana, otynkowana, z dachem dwuspadowym pokrytym blachą, na którym znajduje się wieżyczka. Fasada ozdobiona jest wnękami w stylu barokowym. Boczne ściany wzmocnione szkarpami o cechach neogotyckich. We wnętrzu znajduje się figurka Matki Boskiej. Kapliczka była poddana renowacji w 2000 r.

Na terenie Gminy Bieliny występują nieliczne lecz unikatowe, dobrze zachowane obiekty architektury drewnianej – domy, zagrody i charakterystyczne kapliczki przydrożne, a także figury, krzyże upamiętniające ważne wydarzenia. Gminna ewidencja zabytków opracowana została w lutym 2013 r. i zawiera 26 kart adresowych zabytków – obiektów architektury i budownictwa, datowanych na XIX i początek XX w.

Tabela 16. Wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków i gminnej ewidencji zabytków w Gminie Bieliny

L.p.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Datowanie	Stan	Wpis do rejestru zabytków
1.	Bieliny Poduchowne	Kościół parafialny p.w. św. Józefa Oblubieńca NMP	Zespół Kościoła Parafialnego p. w. św. Józefa Oblubieńca NMP	XVII w. – 1637 r. (murowany)	dobry	Wpisane do rejestru zabytków pod nr A.211/1-2
2.		Cmentarz kościelny		1637 r.	dobry	
3.		Ogrodzenie z bramką		pocz. XIX w., (przed 1823), przeb. poł. XIX w., późn. odcinek przesunięty w kierunku późn., na pocz. XXI w. (murowany)	dobry	
4.		Dzwonnica kościelna		1852 r. (murowana)	dobry	
5.		Kapliczka św. Rozalii		1 poł. XIX w. (drewniana)	dobry	
6.		Dom	ul. Żeromskiego 75	1 poł. XX w. – ok. 1920 r. (drewniany)	dobry	
7.		Dom	ul. Żeromskiego 37A	XX w. – ok. 1950 r. (drewniany)	dobry	
8.		Cmentarz parafialny	ul. Żeromskiego, naprzeciwko domu nr 22 Cmentarz znajduje się przy ul. Żeromskiego. Rozpoczyna się na wysokości posesji nr 22, kończy się na wysokości posesji nr 32.	1 ćw. XIX w.	dobry	Wpisany do rejestru zabytków pod nr A. 212
9.		Kapliczka NMP	na placu obok OSP, przed Urzędem Pocztowym	1802 r., remont 1963 r. (drewniana)	dobry	
10.		Kaplica Św. Barbary	ul. Żeromskiego między posesjami nr 21 a 23	1 poł. XIX w. (drewniana)	dobry	
11.	Bieliny Kapitulne	Kapliczka Św. Jana Nepomucena	naprzeciwko domu nr 209	2 poł. XIX w. (drewniana)	dobry	
12.	Belno	Kapliczka Św. Jana Nepomucena	naprzeciwko domu nr 38	k. XIX w. (drewniana)		
13.		Młyn wodny	naprzeciwko domu nr 36	XIX w. – 1884 r. (drewniany)	zły	Wpisany do rejestru zabytków pod nr A.210
14.	Huta Nowa	Kapliczka Św. Jana Nepomucena	na placu – przy sklepie i domu nr 110a	poł. XIX w. (drewniana)	dobry	
15.	Huta Podlyśca	Kapliczka Matki Boskiej	naprzeciwko szkoły	1949 r. (drewniana)	dobry	
16.	Huta Stara	Kapliczka NMP	przy szkole podstawowej	ok. 1940 r. (murowana)	dobry	

L.p.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Datowanie	Stan	Wpis do rejestru zabytków
17.		Kapliczka Św. Jana Nepomucena	naprzeciwko domu nr 31	poł. XIX w. (drewniana)	średni	
18.	Kakonin	Chałupa	Chałupa nr 5	1860 r. (drewniana)	średni	Wpisany do rejestru zabytków pod nr 532
19.	Lechów	Cmentarz epidemiczny	przy głównej drodze przy zjeździe na Bartoszowiny	ok. poł. XIX w.	dobry	
20.	Makoszyn	Kościół Parafialny p.w. śś. Piotra i Pawła	Makoszyn 83 26-004 Bieliny	1936 r. (murowany)	dobry	
21.		Cmentarz Parafialny	przy głównej drodze relacji Kielce – Opatów	XX w. – 1936 r.	dobry	
22.		Kaplica	naprzeciwko domu nr 106 A (Zespół kaplicy)	1 poł. XIX w. (murowana)	dobry	Wpisany do rejestru zabytków pod nr A. 213
23.		Ogrodzenie z bramką	Zespół kaplicy	1 poł. XIX w. (murowane)	dobry	
24.	Porąbki	Kapliczka	obok domu nr 53	k. XIX w. (drewniana)	dobry	
25.		Kapliczka Św. Jana Nepomucena	obok domu nr 45	k. XIX w. (drewniana)	dobry	

Dane uzyskane w UG w Bielinach

W strukturze zabytków Gminy dominują obiekty sakralne: kościoły, cmentarze, kaplice i kapliczki (85%). Pozostałe to: 2 drewniane domy w Bielinach Poduchownych - użytkowane, zabytkowa chałupa w miejscowości Kakonin, stanowiąca Punkt Etnograficzny (własnością Gminy), którego wyposażenie i działalność konsultowana jest z Muzeum Wsi Kieleckiej, oraz stary młyn w Belnie.

Drewniana zabudowa jest wypierana przez murowaną, najczęściej pozbawioną cech architektonicznych, właściwych dla rejonu Gór Świętokrzyskich.

Największą ilość substancji zabytkowej mają Bieliny - 40%. Udział zabytków w pozostałych miejscowościach mieści się w przedziale 1 – 4 obiektów/ zespół obiektów.

Stan kapliczek na terenie całej Gminy jest zróżnicowany. Jako czynne obiekty kultu, położone głównie przy głównych drogach, są w większości objęte opieką przez lokalną społeczność i Towarzystwo Przyjaciół Bielin.

7.1.2. Zabytkowe cmentarze

Tabela 17. Wykaz cmentarzy zabytkowych w Gminie Bieliny

L. p.	Lokalizacja	Pow. [ha]	Okres pochodzenia	Ogólny stan zachowania cmentarza	Podstawa objęcia ochroną
Cmentarze zabytkowe czynne					
1	Bieliny Poduchowne	1,21	1 ćw. XIX w.	ogrodzenie wymaga	Obiekt wpisany do rejestru zabytków nieruchomości

L. p.	Lokalizacja	Pow. [ha]	Okres pochodzenia	Ogólny stan zachowania cmentarza	Podstawa objęcia ochroną
				remontu	województwa świętokrzyskiego pod nr A. 212 na podstawie decyzji z dnia 14.05.1992 r.
2.	Makoszyn	0,58	1936 r.	dobry	Zapis w planie zagospodarowania przestrzennego i ujęcie w gminnej ewidencji zabytków.
Cmentarze zabytkowe nieczynne					
3.	Bieliny Poduchowne	-	1637 r. Cmentarz kościelny	pokryty trawnikiem	Obiekt należy do Zespołu Kościoła Parafialnego w miejscowości Bieliny, wpisanego do rejestru zabytków nieruchomości województwa świętokrzyskiego pod nr A.211/1-2 na podstawie decyzji z dnia 31.10.1947 r.
4.	Lechów	-	ok. poł. XIX w. Cmentarz epidemiczny	dobry	Zapis w planie zagospodarowania przestrzennego i ujęcie w gminnej ewidencji zabytków.

Źródło: Rejestr zabytków oraz obowiązujące plany miejscowe

W Gminie Bieliny zachowało się 4 zabytkowe cmentarze, z czego 2 są nieczynne.

Na cmentarzu parafialnym w Bielinach, wpisanym do rejestru zabytków, najstarsze nagrobki pochodzą z końca XVIII w., płyta z grobu rodzinnego dzierżawców dworu napękowskiego – Paszkowskich, pochodzi z 1824 r. Cmentarz posiada murowane ogrodzenie, zespół zabytkowych nagrobków oraz wiekowy drzewostan.

Cmentarz parafialny w Makoszynie, wpisany do ewidencji zabytków, posiada murowane ogrodzenie oraz metalową bramę.

Wokół kościoła parafialnego p. w. św. Józefa Oblubieńca NMP w Bielinach znajduje się nieczynny cmentarz, objęty ochroną konserwatorską wraz z całym zespołem kościoła. Do cmentarza prowadzi brama.

Cmentarz epidemiczny w Lechowie jest ogrodzony płotem betonowym. Na cmentarzu nie zachowały się żadne groby. Na środku terenu znajduje się olbrzymi głaz z tablicą upamiętniającą ofiary oraz krzyż murowany z wrytym napisem. Przed wejściem stoi wysoki, metalowy krzyż, ogrodzony płotem.

Stan zachowania nieczynnych cmentarzy ocenia się jako dobry.

Na terenie Gminy znajdują się również miejsca pamięci narodowej, pomniki, tablice pamiątkowe oraz miejsca historyczne, m. in.:

- mogiły ofiar egzekucji z 1944 r. na cmentarzu katolickim w Bielinach,
- pomnik ofiar II wojny światowej w Bielinach,
- mogiły upamiętniające ofiary II wojny światowej w Hucie Szklanej i Kakoninie,
- pomnik Trzech Krzyży Katyńskich w Hucie Szklanej,
- pola bitew z okresu powstania styczniowego - w Makoszynie (15.12.1863 r.) i Lechowie (22.02.1863 r.).

7.1.3. Stanowiska archeologiczne

W ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski przeprowadzono badania powierzchni Gminy Bieliny (zdjęcia archeologiczne nr 85-66, 86-65, 87-66, 86-66). Stanowiska archeologiczne to materialne ślady działalności ludzi. W ich obrębie grupują się zazwyczaj pozostałości licznych powstających i zamierających kolejno osad czy cmentarzysk. Wyniki badań archeologicznych stanowią cenne uzupełnienie przekazów pisanych.

Odkryte stanowiska archeologiczne w ilości 47 zgrupowane są głównie w północnej, północno wschodniej i zachodniej części Gminy, w miejscowościach: Huta Szklana, Huta Podlysica i Napęków. Są to przede wszystkim stanowiska produkcji dymarskiej lub ślady produkcji dymarskiej (72% wszystkich stanowisk), datowane na epokę kamienia oraz późne średniowiecze. Pozostałe stanowiska to w większości ślady osadnictwa i pozostałości osad z okresu neolitu i epoki kamienia.

Na szczególną uwagę zasługuje Rezerwat archeologiczno – przyrodniczy „Góra Zamczysko”, usytuowany przy południowej granicy Gminy w Makoszynie, wpisany do rejestru zabytków (nr 3 Aa z dnia 21.08.1986 r.). Znajduje się tam dobrze zachowany ośrodek kultu pogańskiego z IX/X w.

Tabela 18. Położenie stanowisk archeologiczne wg sołectw w Gminie Bieliny

L.p.	Miejscowość	Nr obszaru	Nr stanowiska	Nr stanowiska na obszarze	Funkcja	Chronologia
1.	Bieliny	85-66	1	1	śląd osadnictwa	epoka kamienia
2.			2	2	osada	neolit
3.		86-65	3	44	osada	okres nowożytny
4.			4	45	osada	okres nowożytny
5.			5	46	śląd produkcji dymarskiej	późne średniowiecze
6.			6	47	śląd osadnictwa	epoka kamienia
7.			7	48	śląd osadnictwa	epoka kamienia
8.			8	49	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
9.	Belno	86-65	1	63	osada	okres nowożytny
10.	Górki Napękowskie	86-65	1	50	śląd produkcji dymarskiej	późne średniowiecze
11.	Makoszyn	87-66	1	Wpis do rejestru zabytków nr 3Aa z dnia 21.08.1986 r.	ośrodek kultu pogańskiego „Zamczysko”	Wczesne średniowiecze IX – X w.
12.	Huta Nowa	86-66	1	1	huta szkła	
13.	Huta Podlysica	85-66	1	3	stanowisko dymarskie wielopiecownicowe	epoka kamienia
14.	Huta Stara	86-66	1		relikty pieca huty szkła	okres nowożytny (XVII w.)
15.	Huta Szklana	85-66	1	4	śląd produkcji dymarskiej	epoka kamienia
16.			2	5	stanowisko produkcji dymarskiej	epoka kamienia

17.	Huta Szklana		3	6	stanowisko dymarskie wielopieczowiskowe	epoka kamienia			
18.			4	7	stanowisko produkcji dymarskiej	epoka kamienia			
19.			5	8	stanowisko produkcji dymarskiej	epoka kamienia			
20.			6	9	stanowisko produkcji dymarskiej	epoka kamienia			
21.			7	10	stanowisko produkcji dymarskiej	epoka kamienia			
22.			8	11	stanowisko produkcji dymarskiej	epoka kamienia			
23.					osada	prahistoryczne			
					osada	średniowiecze			
24.			9	12	stanowisko produkcji dymarskiej	epoka kamienia			
25.			10	13	stanowisko produkcji dymarskiej	epoka kamienia			
26.			11	14	stanowisko produkcji dymarskiej	epoka kamienia			
27.			12	15	śląd produkcji dymarskiej	epoka kamienia			
28.			13	16	stanowisko produkcji dymarskiej	epoka kamienia			
29.			85-66	14	17	stanowisko produkcji dymarskiej	epoka kamienia		
30.						15	18	śląd produkcji dymarskiej	epoka kamienia
31.						16	19	stanowisko produkcji dymarskiej	epoka kamienia
32.						17	468	stanowisko hutnictwa szkła	czasy nowożytny
33.						86-65	1	51	śląd produkcji dymarskiej
34.			śląd osadnictwa	okres nowożytny					
35.			2	52	śląd produkcji dymarskiej				późne średniowiecze
36.					śląd osadnictwa				okres nowożytny
37.			3	53	osada				okres nowożytny
38.			4	54	śląd osadnictwa				epoka kamienia
39.			5	55	śląd produkcji dymarskiej				okres wpływów rzymskich
40.			6	56	śląd produkcji dymarskiej				późne średniowiecze
41.					osada				okres nowożytny
42.					osada				okres nowożytny
43.	7	57	osada	okres nowożytny					
44.	8	58	śląd produkcji dymarskiej	okres wpływów rzymskich					
45.	9	59	śląd produkcji dymarskiej	późne średniowiecze					
46.			osada	okres nowożytny					

41.			10	60	śląd produkcji dymarskiej	późne średniowiecze
					osada	okres nowożytny
42.			11	61	śląd produkcji dymarskiej	okres wpływów rzymskich
					śląd osadnictwa	późne średniowiecze
					osada	okres nowożytny
43.			12	62	osada	okres nowożytny
44.	Świętokrzyski Park Narodowy oddz. 151a Huta Podłysica	85-66	1	21	stanowisko produkcji dymarskiej	epoka kamienia
45.	Świętokrzyski Park Narodowy oddz. 151b Huta Podłysica		1	22	stanowisko produkcji dymarskiej	epoka kamienia
46.	Świętokrzyski Park Narodowy oddz. 150 c Huta Podłysica		1	23	stanowisko produkcji dymarskiej	epoka kamienia
47.	Świętokrzyski Park Narodowy oddz. 178d Huta Podłysica		1	24	stanowisko produkcji dymarskiej	epoka kamienia

Zródło: Rejestr stanowisk archeologicznych WKZ w Kielcach

7.2. KRAJOBRAZ KULTUROWY

Przebieg przyrodniczy, która znajduje się w sferze oddziaływań człowieka, przyjmuje formę kulturową, wyrażoną w postaci *krajobrazu kulturowego*. Krajobraz ten można rozumieć jako antropogenicznie ukształtowany fragment przestrzeni geograficznej, powstały w wyniku zespolenia oddziaływań środowiskowych i kulturowych, tworzących specyficzną strukturę, objawiającą się regionalną odrębnością, postrzeganą jako swoistą fizjonomię.

Ochrona walorów krajobrazowych prawnie sankcjonowana jest na całym obszarze Gminy Bieliny, ze względu na występowanie i zakres: Świętokrzyskiego Parku Narodowego, Cisowsko-Orłowińskiego Parku Krajobrazowego, Świętokrzyskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz Cisowsko-Orłowińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Krajobraz Gminy Bieliny kształtują zasoby krajobrazu przyrodniczego wraz z elementami kulturowymi – zabudową, w której znaczącą rolę odgrywają obiekty i układy historyczne.

Krajobraz Gminy można określić jako rolniczo - osadniczy. Urozmaicony krajobraz, podgórski charakter terenu, z malowniczymi szerokimi panoramami, kompleksami leśnymi oraz obiektami zabytkowymi stanowi trwałe element kultury oraz czynny składnik życia współczesnego społeczeństwa, dając jednocześnie możliwość rozwoju Gminy w zakresie turystyki i rekreacji.

W tradycyjnych centrach miejscowości krajobraz obejmuje zwartą zabudowę wiejską, skupiającą podstawowe usługi publiczne i komercyjne poszczególnych miejscowości. Architektura tych terenów, poza obiektami zabytkowymi, korzysta przede wszystkim ze wzorów współczesnych, nie mających związków z budownictwem regionalnym.

Oceniając walory krajobrazu Gminy uwzględniono i wyróżniono elementy kompozycyjne, takie jak: dominanty, podstawowe osie widokowe, punkty i otwarcia widokowe.

Dominanty antropogeniczne pozytywne o charakterze lokalnym.

Na terenie Gminy dominanty stanowią kościoły parafialne w Bielinach Poduchownych i Makoszynie. Kościoły niosą wartości symboliczne i są ważnymi obiektami dla społeczności lokalnej, co automatycznie podkreśla ich pozycję w danej miejscowości. Jednocześnie są istotnymi elementami panoramy Gminy.

Osie widokowe wzdłuż historycznych szlaków.

Wiele głównych dróg na terenie Gminy prowadzi po historycznie ukształtowanych szlakach komunikacyjnych i pieszych. Przykładem ważnego szlaku ruchu kołowego jest droga wojewódzka nr 753, biegnąca ze wschodu na zachód. Z uwagi na ukształtowanie terenu jest ona mocno zarysowana w panoramie Bielin, stanowiąc jednocześnie ważny ciąg widokowy na zabudowę oraz tereny otwarte w miejscowościach, przez które przebiega. Częściowo stanowi ona oś widokową na kościół parafialny w Bielinach Poduchownych, usytuowany na wzniesieniu, będący jedną z głównych dominant w obszarze Gminy.

Fot. 6. Widok z drogi wojewódzkiej na Kościół p.w. św. Oblubieńca NMP w Bielinach

Również droga krajowa nr 74 to częściowo droga widokowa, z osią skierowaną na drugą z dominant – kościół parafialny w Makoszynie. Ponadto w terenach niezabudowanych, z drogi roztaczają się szerokie panoramy na otaczający krajobraz.

Ciągi i punkty widokowe.

Punkty widokowe z atrakcyjnymi widokami występują w prześwitach zabudowy wsi, w ciągach dróg, gdzie widok na krajobraz ukazuje się na dłuższym odcinku. Najliczniejsze i najatrakcyjniejsze punkty oraz otwarcia widokowe znajdują się w północnych miejscowościach, szczególnie w Kakoninie i Hucie Podlisyicy oraz w środkowej części wsi – w Górkach Napękowskich i Lechowie. Są to głównie otwarcia widokowe na sąsiednie wzgórza. Na rysunku uwarunkowań wskazano schematycznie postawowe elementy wskazane do ochrony poprzez zachowanie terenów otwartych lub odpowiednie kształtowanie zabudowy i zagospodarowania terenów.

Tereny otwarte budujące panoramy.

Obszar Gminy Bieliny cechują otwarte tereny rolne, rozpościerające się pomiędzy lasami Świętokrzyskiego Parku Narodowego oraz Cisowsko - Orłowińskiego Parku Krajobrazowego. W tych terenach znajdujemy cenne widoki otwartego krajobrazu Gminy, częściowo zalesione w części południowej. Są one użytkowane jako łąki i pola uprawne, pocięte miedzami z zadrzewieniami śródpolnymi oraz nielicznymi grupami zabudowy.

Elementy przyrodnicze.

Szpalery drzew stanowiące obudowę ciągów komunikacyjnych oraz grupy drzew towarzyszące obiektom zabytkowym mają istotne znaczenie kompozycyjne i widokowe.

Najistotniejszym zagrożeniem krajobrazu naturalnego i kulturowego Gminy jest rozproszony charakter zabudowy i dalsza ekspansja osadnictwa, mające negatywny wpływ na ład przestrzenny środowiska.

Wśród wartościowych elementów dziedzictwa kulturowego, które można wykorzystać do promocji Gminy i wzrostu jej atrakcyjności turystycznej, należy wymienić:

- cenne kompleksy leśne, stanowiące pozostałość Puszczy Świętokrzyskiej,
- rezerwat przyrody – „Zamczysko” wraz z zachowanymi zabytkami archeologicznymi, (miejsc. Makoszyn), z pozostałościami wałów ziemnych okalających przedchrześcijański wczesnośredniowieczny ośrodek kultu słowiańskiego,
- malownicze krajobrazy oraz charakterystyczne dla Gór Świętokrzyskich tzw. „pasiaki świętokrzyskie” (ukształtowany historycznie, rozdrobniony układ pól),
- tradycje przemysłowe - (gmina zaliczona jest do Staropolskiego Okręgu Przemysłowego oraz Starożytnego Okręgu Hutnictwa i Górnictwa Świętokrzyskiego), o czym świadczą m.in. funkcjonujące tu niegdyś kuźnie w Napękowie (XVII w.), Lechowie (XVI w.) itp.,
- cenne obiekty zabytkowe podlegające ścisłej ochronie konserwatorskiej,
- miejsca pamięci narodowej, w tym krzyże katyńskie u podnóża Świętokrzyskiego Parku Narodowego,
- miejsca historyczne - pola bitew z okresu powstania styczniowego,
- monastyczny szlak cystersów, przebiegający przez obszar Gminy,
- tradycyjna architektura drewniana,
- żywa kultura i sztuka ludowa, czego przejawem są charakterystyczne formy kapliczek przydrożnych, zespoły ludowe lokalny folklor oraz Średniowieczna Osada w Hucie Szkalnej,
- trasy krajoznawcze, rowerowe, piesze, z licznymi punktami widokowymi.

8. DIAGNOZA I UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZASOBÓW KULTUROWYCH I KRAJOBRAZOWYCH

Przeprowadzona analiza porównawcza ewidencji zabytków wykazała, że na tle innych gmin, Bieliny charakteryzują się małym nasyceniem zabytkami zarówno „ruchomymi” jak i „nieruchomymi”.

Głównymi uwarunkowaniami rozwoju Gminy Bieliny, wynikającymi z potrzeb ochrony wartości kulturowych, są:

- **zabytki kultury materialnej, w jaki wyposażony jest obszar Gminy:**
  - **obiekty sakralne:** Kościół Parafialny p. w. św. Józefa Oblubieńca NMP w Bielinach wraz z cmentarzem kościelnych (wpisane do rejestru zabytków), Kościół Parafialny p. w. św. Piotra i Pawła oraz kaplica NMP w Makoszynie (kaplica wpisana do rejestru zabytków);
  - **zabytkowe cmentarze parafialne:** w Bielinach (wpisany do rejestru zabytków) i Makoszynie (ujęty w gminnej ewidencji zabytków);
  - **obiekty użyteczności publicznej** – drewniany młyn wodny w Belnie (wpisany do rejestru zabytków);
  - **tradycyjna architektura drewniana** – drewniany dom w Kakoninie (wpisany do rejestru zabytków), drewniane domy w Bielinach Poduchownych oraz domy i zagrody na terenie Gminy;
  - **kapliczki i krzyże przydrożne**, stanowiące świadectwo kultury materialnej i duchowej przodków – kapliczka św. Rozalii w Bielinach, kapliczki św. Jana Nepomucena w Bielinach, Belnie, Hucie Nowej, Hucie Starej, kapliczki NMP w Hucie Starej, Hucie Podłysica i Porąbkach;
  - **liczne stanowiska archeologiczne**, z koncentracją w miejscowościach Huta Szklana, Huta Podłysica i Napęków, wśród których dominują stanowiska produkcji dymarskiej i ślady produkcji dymarskiej, datowane na epokę kamienia oraz późne średniowiecze, najcenniejsze z nich to wczesnośredniowieczne stanowisko „Zamczysko” - ośrodek kultu pogańskiego (wpisane do rejestru zabytków);

- **bogactwo krajobrazu i barwność przyrody:**
  - **cenne kompleksy leśne**, stanowiące pozostałość Puszczy Świętokrzyskiej;
  - **rezerwat przyrody** – „Zamczysko” wraz z zachowanymi pozostałościami wałów ziemnych okalających przedchrześcijański wczesnośredniowieczny ośrodek kultu słowiańskiego;
  - **malownicze krajobrazy** oraz charakterystyczne dla Gór Świętokrzyskich tzw. „pasiaki świętokrzyskie” (ukształtowany historycznie, rozdrobniony układ pól);
  - **dominanty** (kościóły w Bielinach i Makoszynie), **osie widokowe**, **punkty i otwarcia widokowe**, będące istotnymi elementami panoramy Gminy;

- **cenne niematerialne wartości kulturowe:**
  - **miejsca upamiętniające wydarzenia historyczne** - mogiły ofiar egzekucji i pomnik ofiar wojny w Bielinach, pola bitew z okresu powstania styczniowego w Makoszynie i Lechowcie;
  - **monastyczny szlak cystersów**, przebiegający przez obszar Gminy;
  - **żywa kultura i sztuka ludowa**, czego przejawem są charakterystyczne formy kapliczek przydrożnych, zespoły ludowe oraz lokalny folklor;

- **zróżnicowany stan zachowania substancji zabytkowej i ochrony krajobrazu kulturowego** – najbardziej cenne obiekty wpisane do rejestru zabytków chronione są w stopniu zadawalającym, obiekty prywatne są zazwyczaj remontowane przez właścicieli, o kapliczki dba lokalna społeczność, jednak budownictwo zagrodowe i mieszkaniowe charakteryzuje dewastacja i zanik;
- **zagrożenie dla krajobrazu kulturowego**, związane z tendencją rozpraszania zabudowy mieszkaniowej, a także tendencji prowadzącej do tworzenia wzdłuż głównych dróg ciągów zabudowy oraz do zanikania dystansów przestrzennych między jednostkami osadniczymi.

Dla właściwego zachowania dziedzictwa kulturowego Gminy Bieliny koniecznym jest:

- utrzymanie ochrony prawnej obiektów wpisanych do rejestru zabytków,
- objęcie ochroną prawną obiektów zabytkowych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wraz z określeniem działań ochronnych, w tym dopuszczalnych działań na obiektach objętych ochroną,
- opracowanie gminnego programu opieki nad zabytkami - stosownie do art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
- zahamowanie tendencji rozpraszania zabudowy mieszkaniowej,
- kreowanie nowych wartości z uwzględnieniem cech tradycyjnej formy zabudowy (bryła, gabaryty, kształt dachu, detal architektoniczny) przy realizacji nowej zabudowy,
- ochrona walorów widokowych krajobrazu otwartego,
- zachowanie i rewaloryzacja zespołów przyrodniczo - kulturowych oraz cmentarzy i innych obiektów kulturowych,
- prowadzenie badań archeologicznych na terenach realizowanych i przewidzianych inwestycji wielkoobszarowych,
- przeciwdziałanie dewaloryzacji krajobrazu kulturowego, poprzez: zachowanie tradycyjnego układu pól tzw. „pasiaków świętokrzyskich”, ochronę zabytków „in situ”, ochronę widokową, zapobieganiu kolizyjnemu zainwestowaniu, egzekwowanie obowiązujących wymagań architektoniczno - budowlanych, wprowadzanie zieleni osłonowej przy obiektach uciążliwych lub nie wkomponowanych w krajobraz,
- wzrost świadomości społecznej co do wartości spuścizny historycznej dla przyszłych pokoleń i jej wpływu na rozwój gospodarki.

Celem ochrony krajobrazu kulturowego należy określić kierunki działania oraz polityki przestrzennej Gminy, które umożliwią:

- pogłębianie rozpoznania dziedzictwa kulturowego regionu, w tym m. in.: pogłębianie wiedzy na temat: historycznych układów ruralistycznych, zakresu zachowania tradycyjnej zabudowy wiejskiej, wartościowych elementów małej architektury (kapliczki, krzyże, figury) itp.;

- uporządkowanie bądź rewaloryzacja zabytkowych cmentarzy i miejsc kultowych;
- racjonalne i zgodne z wymogami konserwatorskimi zagospodarowanie, użytkowanie oraz udostępnianie obiektów i zespołów zabytkowych, wpisanych do rejestru,
- wsparcie ochrony tradycyjnego budownictwa drewnianego,
- poprawa ładu przestrzennego, poprzez harmonijne powiązanie architektury i krajobrazu, z uwzględnieniem specyfiki regionu i charakterystycznych cech tradycyjnego budownictwa,
- promocja projektów architektonicznych twórczo kontynuujących tradycje regionalne,
- pobudzenie turystyki dydaktycznej związanej z prowadzącym przez teren gminy monastycznym szlakiem cystersów, kwalifikującym się do upamiętnienia i oznakowania oraz z bogatymi tradycjami patriotycznymi tego obszaru,
- wykorzystanie wartościowych elementów dziedzictwa kulturowego do promocji Gminy i wzrostu jej atrakcyjności turystycznej.

9. WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

9.1. LUDNOŚĆ

Liczba ludności w Gminie Bieliny wg stanu na 30.06.2013 r. wynosiła 10 216¹⁴, co stanowi ok. 0,7% zaludnienia województwa świętokrzyskiego. Terytorium Gminy obejmuje ok. 0,8% powierzchni województwa. Biorąc pod uwagę powierzchnię bezleśną, Gmina zakwalifikowana została w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego do gmin o wysokiej gęstości zaludnienia. Na 100 mężczyzn przypada 101 kobiet. Zestawienie liczby osób zameldowanych w poszczególnych miejscowościach Gminy Bieliny przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19. Liczba ludności z podziałem na poszczególne sołectwa

Sołectwo	Liczba ludności (stan na 30.06.2013)	Udział %
Bieliny Kapitulne,	1 910	18,6
Bieliny Poduchowne,	673	6,5
Razem Bieliny	2 583	25,2
Huta Podłysica	669	6,5
Huta Szklana	213	2,0
Huta Stara	383	3,7
Huta Nowa	1 100	10,7
Huta Koszary	215	2,1
Czaplów	434	4,2
Zofiówka	114	1,1
Razem Czaplów-Zofiówka	548	5,3
Lechów	1 288	12,6
Makoszyn	786	7,6
Belno	461	4,5
Napęków	665	6,5

¹⁴ Treść rozdziału i podrozdziałów cytowana za Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego, Dane statystyczne zaktualizowano w oparciu o informacje GUS.

Górki Napęzkowskie	226	2,2
Porąbki	703	6,8
Kakonin	376	3,6
RAZEM	10 216	100

Źródło: Dane z UG Bieliny, 2013 r.

W ostatnich latach przyrost naturalny kształtuje się na zbliżonym poziomie. Niekorzystne saldo migracji, które wynosiło minus 4‰ (dla porównania w województwie minus 1,8‰), świadczy o tendencji do odpływu mieszkańców poza teren Gminy. Wybrane dane demograficzne przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela 20. Dane dotyczące ludności w latach 2006-2012

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Gęstość zaludnienia (ludność na 1 km ²)	111	112	112	112	115	115	115
Na 1000 ludności							
zgony	7,7	8,6	8,7	8,2	7,1	8,9	7,9
przyrost naturalny	3,4	5,0	3,4	4,6	6,1	2,6	3,1
urodzenia żywe	11,1	13,6	12,1	12,8	13,3	11,5	10,9
małżeństwa zawarte w ciągu roku	8,0	8,7	7,1	7,1	6,5	7,3	5,6
Saldo migracji na pobyt stały							
saldo migracji gminnych wewnętrznych	-46	-26	-12	-28	18	-7	-4
saldo migracji zagranicznych	6	-1	1	0	1	2	2

Źródło: Dane GUS BDL, 2013 r.

Tabela 20a. Wybrane dane demograficzne w latach 2006-2014

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ludność w wieku:									
przedprodukcyjnym	2525	2482	2411	2350	2371	2304	2271	2251	2222
produkcyjnym	6062	6164	6250	6299	6442	6511	6496	6516	6522
poprodukcyjnym	1245	1240	1246	1261	1301	1320	1364	1382	1427
W % ogółem ludność w wieku:									
przedprodukcyjnym	25,7	25,1	24,3	23,7	23,4	22,7	22,4	22,2	21,9
produkcyjnym	61,7	62,4	63,1	63,6	63,7	64,2	64,1	64,2	64,4
poprodukcyjnym	12,7	12,5	12,6	12,7	12,9	13,0	13,5	13,6	14,1
Wskaźnik obciążenia demograficznego									
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	62,2	60,4	58,5	57,3	57,0	55,7	56,0	55,8	55,9
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	49,3	50,0	51,7	53,7	54,9	57,3	60,1	61,4	64,2
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	20,5	20,1	19,9	20,0	20,2	20,3	21,0	21,2	21,9

Źródło: Dane GUS BDL, 2015 r.

Główną przesłanką rozwoju demograficznego jest dość wysoki, jak na obecne czasy, przyrost naturalny 3,6‰, szczególnie zważywszy na to, iż w województwie notuje się przewagę zgonów nad urodzeniami (województwo – minus 0,8‰).

Proces demograficznego starzenia się ludności Bielin nie jest aż tak zaawansowany, jak to ma miejsce w innych rejonach województwa świętokrzyskiego.

9.2. RYNEK PRACY

Największym pracodawcą na terenie Gminy jest Urząd Gminy wraz z podległymi jednostkami (szkoły). Ponadto, funkcjonuje kilkanaście przedsiębiorstw zatrudniających powyżej 10 osób. Zdecydowaną większość stanowią małe firmy rodzinne lub zatrudniające po kilka osób.

Głównym miejscem pracy mieszkańców Gminy są Kielce. Nie występują widoczne ruchy na rynku pracy związane z powstawaniem nowych miejsc pracy.

Udział ludności czynnej zawodowo, czyli stanowiącej potencjalne zasoby pracy, do ludności w wieku nieprodukcyjnym (przed i poprodukcyjnym), był zbliżony do sytuacji w województwie świętokrzyskim i wynosił odpowiednio ok. 57% ludności w wieku produkcyjnym i ok. 43% w wieku nieprodukcyjnym.

Tabela 21. Wybrane dane demograficzne w latach 2006-2012

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Ludność w wieku:							
przedprodukcyjnym	2525	2482	2411	2350	2371	2304	2271
produkcyjnym	6062	6164	6250	6299	6442	6511	6496
poprodukcyjnym	1245	1240	1246	1261	1301	1320	1364
W % ogółem ludność w wieku:							
przedprodukcyjnym	25,7	25,1	24,3	23,7	23,4	22,7	22,4
produkcyjnym	61,7	62,4	63,1	63,6	63,7	64,2	64,1
poprodukcyjnym	12,7	12,5	12,6	12,7	12,9	13,0	13,5
Wskaźnik obciążenia demograficznego							
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	62,2	60,4	58,5	57,3	57,0	55,7	56,0
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	49,3	50,0	51,7	53,7	54,9	57,3	60,1
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	20,5	20,1	19,9	20,0	20,2	20,3	21,0

Źródło: Dane GUS BDL, 2013 r.

Ludność zamieszkująca Gminę utrzymuje się głównie z rolnictwa. Bieliny zastąpiły szczególnie z uprawy truskawek. Coraz większe znaczenie zyskuje również turystyka.

Bieliny charakteryzują się dość wysoką stopą bezrobocia rejestrowanego – 761 osób, stan na 31 grudnia 2012 r. Dodatkowo należy pamiętać o ukrytym bezrobociu, tj. o osobach, które pracują na czarno bądź utrzymują się z własnych gospodarstw i rezygnują z podjęcia pracy w innych miejscach.

Należy także wspomnieć o osobach, które pomimo zameldowania w Gminie, wyjechały w celach zarobkowych za granicę. Liczba tych osób jest trudna do oszacowania, zmniejsza ona jednak poziom bezrobocia w Gminie.

Powiatowy Urząd Pracy w Kielcach prowadzi statystyki, dzięki którym możliwa jest analiza struktury bezrobotnych w poszczególnych latach. Umożliwia to określenie tematyki i zakresu prowadzonych programów i szkoleń, zgodnie z potrzebami zgłaszanymi przez bezrobotnych. Poniższe zestawienia obrazują obecną sytuację na rynku pracy.

Tabela 22. Wybrane dane dotyczące rynku pracy w latach 2006-2015

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Pracujący										
Ogółem	389	400	415	379	372	400	487	453	461	473
Mężczyźni	150	167	153	116	120	146	203	230	214	236
Kobiety	239	233	262	263	252	254	284	223	247	237
Bezrobotni zarejestrowani										
Ogółem	772	673	663	593	596	638	761	749	710	680
mężczyźni	331	292	300	282	287	308	406	422	398	416
kobiety	441	381	363	311	309	330	355	327	312	264
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym										
ogółem	12,7	10,9	10,6	9,4	9,3	9,8	11,7	11,1	9,05	9,7
kobiety	15,3	13,1	12,3	10,5	10,3	10,8	11,7	11,3	9,7	9,3
mężczyźni	10,4	9,0	9,1	8,5	8,4	8,9	11,7	11	9,2	9,1

Źródło: Dane GUS BDL, 2015 r.

Tabela 23. Wybrane dane dotyczące rynku pracy w latach 2006-2013

Stan na:	2009	2010	2011	2012	07.01.2013	05.11.2013	2014	2015
Ogółem bezrobotni	593	596	638	666	761	660	617	598
Zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	3	3	1	16	32	50	38	32
Z prawem do zasiłku	140	145	134	139	181	98	81	84
W wieku 18-44 lat	481	503	532	547	618	539	505	477
Pozostający bez pracy > 12 m-cy	164	90	152	188	196	186	203	186

Źródło: PUP Kielce 2015 r.

Tabela 24. Struktura bezrobocia oraz dynamika poszczególnych kategorii bezrobotnych na dzień 31.10.2013 r.

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych razem	Liczba bezrobotnych kobiet
Wg wykształcenia		
Wyższe	106	85
Policealne, średnie, zawodowe	178	92
Średnie ogólnokształcące	62	42
Zasadnicze zawodowe	164	53
Gimnazjalne i podstawowe	136	62
Wg wieku		
18-24	177	75
25-34	223	132
35-44	128	76
45-54	78	36
55-59	29	15
60-64	11	0
Wg czasu pozostawania bez pracy w miesiącach		
do 1	64	31
1-3	128	61
3-6	104	57
6-12	168	79

12-24	113	61
pow. 24	69	45
Wg stażu pracy ogółem		
do 1 roku	104	59
1-5	155	74
5-10	90	46
10-20	61	30
20-30	33	11
30 lat i więcej	12	4
bez stażu	191	110
Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy		
do 25 roku życia	177	75
długotrwale	314	177
pow. 50 roku życia	82	33
bez kwalifikacji zawodowych	153	77
bez doświadczenia zawodowego	230	130
bez wykształcenia średniego	300	115
samotnie wychowujące dziecko do 18 roku życia	24	20
Po odbyciu kary pozbawienia wolności	6	0
Niepełnosprawni	19	12
Po zakończeniu realizacji kontr. socjalnego	1	1
Kobiety które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	-	85

Źródło: Dane PUP Kielce, 2013 r.

9.3. MIESZKALNICTWO

9.3.1. Charakterystyka zasobów mieszkaniowych

Zasoby mieszkaniowe Gminy Bieliny w 2011 r. wynosiły 2151 mieszkań, co stanowi 3,8% wszystkich zasobów powiatu i 0,5% wszystkich zasobów województwa. Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na 1 osobę w Gminie jest większa od średniej dla województwa i większa od średniej dla powiatu, natomiast średnia liczba osób przypadająca na mieszkanie jest wyższa zarówno w stosunku do powiatu, jak i województwa.

Tabela 25. Zasoby mieszkaniowe w Gminie Bieliny

Wyszczególnienie		Gmina Bieliny	Powiat kielecki	Województwo świętokrzyskie
Zasoby mieszkaniowe w ilości mieszkań		2151	56,5 tys.	426 051
Przeciętna powierzchnia użytkowa	1 mieszkania	98,5	83,76	73,5
	na 1 osobę (m ²)	21,0	21,0	22,5
Liczba osób	na 1 mieszkanie	4,0	3,7	3,26
	na 1 izbę	1,0	0,9	0,86

Źródło: Dane GUS - 2011 r.

Zmiany w ilości mieszkań w ciągu lat 2008 - 2012 wskazują, że zasoby mieszkaniowe Gminy zwiększyły się jedynie o 28 mieszkań. Efektem tego jest minimalna poprawa wskaźników powierzchni i zagęszczenia mieszkań, a tym samym podniesienie standardu zamieszkania ludności.

Tabela 26. Charakterystyka zasobów mieszkaniowych Gminy Bieliny

Lata	Mieszkania ogółem	Przeciętna		
		Pow. użytkowa mieszkania [m ²]	Pow. użytkowa mieszkania na 1 os. [m ²]	Liczba osób na mieszkanie
2008	2131	95,5	21,3	4,4
2009	2136	95,7	21,4	4,5
2010	2103	98,5	21,3	4,6
2011	2151	98,5	21,3	4,6
2012	2159	98,7	21,4	4,6

Źródło: dane GUS Mieszkania

Wznoszone w ciągu ostatnich lat na terenie Gminy budynki mieszkalne charakteryzują się większymi powierzchniami użytkowymi i większą liczbą izb. Dało to wzrost przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania, która w 2012 r. wyniosła 98,5 m², w przeliczeniu na osobę wartość ta wyniosła 21,0 m².

9.3.2. Charakterystyka typów zabudowy mieszkaniowej

Na całym obszarze Gminy Bieliny substancję mieszkaniową tworzą przede wszystkim budynki mieszkalne w zabudowie zagrodowej, jednak udział zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej systematycznie się zwiększa. Jednocześnie zdecydowanie rzadziej spotyka się nowe budynki mieszkalne w zabudowie zagrodowej.

Zabudowa mieszkaniowa.

Zabudowa mieszkaniowa dominuje w Bielinach Poduchownych i Kapitulnych. Jest to zwarta zabudowa mieszkaniowa osiedlowa. W Bielinach występują również pojedyncze obiekty zabudowy wielorodzinnej. Planuje się wyznaczyć kolejne zwarte tereny pod zainwestowanie mieszkaniowe. Tereny zagospodarowane jako osiedla mieszkalne zostały zrealizowane również w Czaplowie.

Pod względem wielkości i formy, zabudowa jednorodzinna cechuje się dużym zróżnicowaniem. Są to głównie domy murowane, wysokości od 1 do 3 kondygnacji, nakryte różnymi formami dachów. W większości przypadków jest ona w dobrym stanie technicznym, wyposażona w media i w większości zadbana.

Zabudowę mieszkaniową jednorodziną można podzielić na następujące grupy:

- *budynki nawiązujące do tradycji regionalnej:*

Są to głównie obiekty tynkowane, o prostej bryle, na rzucie prostokąta, nakryte dwuspadowymi dachami. Zazwyczaj mają wysokość 1 – 1,5 kondygnacji.

Współczesne domy o tradycyjnej formie i detalu architektonicznym stanowią pojedyncze przypadki w Gminie. Drewniane obiekty mieszkalne o tradycyjnej formie, wypierane są przez współczesne, murowane.

- *domy typu „dworkowego”:*

Są one w większości nowe i pochodzą z ostatnich 10 lat. Powstają często na działkach o większym areale, w oddaleniu od grup zabudowy. Niestety nie nawiązują one do lokalnej tradycji, a jedynie obrazują ogólnopolską tendencję w budownictwie jednorodzinnych.

– domy typu „kostka”:

Są to głównie obiekty do 2,5 - 3 kondygnacji, zwieńczone najczęściej dachami dwuspadowymi, płaskimi lub kopertowymi, o niewielkim nachyleniu. Stanowią przykład typowych domów jednorodzinnych z początku lat 70. W każdej miejscowości można spotkać co najmniej kilka przykładów tego typu zabudowy.

Fot. 7. Bieliny – obiekt zabytkowy, dom o tradycyjnych cechach architektonicznych

Fot. 8. Kakonin – budynek mieszkalny, przykład tradycyjnej architektury drewnianej

Fot. 9. Huta Nowa – współczesny dom nawiązujący do tradycyjnej zabudowy mieszkaniowej

Fot. 10. Makoszyn – dom o współczesnych cechach stylowych

Zabudowa zagrodowa.

Na terenie gminy znaleźć można przykłady nowych zagród, na które składają się - oprócz murowanego domu - działające obiekty gospodarcze. Obiekty mieszkalne mają zazwyczaj ok. 1,5 - 2,5 kondygnacji. Większość z nich jest w dobrym stanie technicznym.

Wiele zagród nie pełni już funkcji rolniczej. Powszechnie spotkać można przypadki przebudowy budynków gospodarczych połączone ze zmianą ich funkcji, np. przebudowa i adaptacja na cele mieszkalne, garaże bądź gospodarcze pomieszczenia przydomowe.

Fot. 11. Huta Nowa – budynek mieszkalny w zagrodzie, charakterystyczny w regionie

Fot. 12. Lechów – zabudowa zagrodowa, budynki gospodarcze w części frontowej działki

Zabudowa mieszkaniowo - usługowa oraz usługowa.

W centrum Bielin, w ścisłej zabudowie wzdłuż drogi wojewódzkiej, zlokalizowane są obiekty usługowe, które koncentrują usługi całej Gminy.

W miejscowościach położonych przy drogach wojewódzkiej i krajowej, w zabudowie mieszkaniowej i zagrodowej, mieszczą się wbudowane lub wolnostojące obiekty usługowe, głównie handlu, gastronomii, obsługi samochodowej itp.

Fot. 13. Bieliny – usługi budowlane

Fot. 14. Lechów – usługi samochodowe

O utrzymaniu się tendencji rozwojowej budownictwa mieszkaniowego świadczy duże zainteresowanie ludności działkami budowlanymi. Wyrazem tego są wnioski złożone do projektów

zmiany Studium i planów miejscowych, dotyczące wyznaczenia nowych terenów - głównie pod zabudowę mieszkaniową. Łącznie, do projektów zmiany Studium i planów, wpłynęło 829 wniosków.

Tabela 27. Wnioski w sprawie zmiany przeznaczenia terenu pod zabudowę mieszkaniową

L.p.	Sołectwo	Złożone wnioski	
		szt.	%
1.	Makoszyn	86	11
2.	Belno	30	4
3.	Bieliny	226	27
4.	Czaplów	42	5
5.	Górki Napękowski	35	4
6.	Kakonin	39	5
7.	Lechów	94	11
8.	Napęków	52	6
9.	Huta Nowa	109	13
10.	Huta Podłysica	7	1
11.	Porąbki	50	6
12.	Huta Stara	26	3
13.	Huta Koszary	33	4
	Ogółem	829	100

Źródło: dane UG w Bielinach

Największe zainteresowanie inwestycyjne, wyrażone w ilości ww. wniosków, dotyczy działek położonych w Bielinach (27% wszystkich wniosków), Hucie Nowej i Makoszynie, natomiast najmniej wniosków złożonych zostało dla sołectwa Huta Podłysica.

9.3.3. Wyposażenie zabudowy mieszkaniowej w infrastrukturę techniczną

W obszarze Gminy 100% zasobów mieszkaniowych podłączonych jest do sieci wodociągowej (dane GUS na 2012 r.). Problemem jest brak skanalizowania ok. 40% terenu Gminy (dane www.bieliny.pl). Gospodarstwa domowe nie podłączone do systemu kanalizacji sanitarnej korzystają głównie z przydomowych osadników lokalnych, co wiąże się z niedogodnościami związanymi z koniecznością okresowego opróżniania osadników i wywozu nieczystości wozami asenizacyjnymi.

Zdecydowana większość budynków mieszkalnych jest ogrzewana ze źródeł indywidualnych.

Tabela 28. Mieszkania wyposażone w urządzenia techniczno-sanitarne (w %)

	2008	2009	2010	2011
wodociąg	80,1	80,2	80,3	80,4
łazienka	67,8	67,9	82,5	82,5
centralne ogrzewanie	76,9	76,9	80,3	80,4

Źródło: dane GUS

W ostatnich latach Gmina zrealizowała szereg nowych inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej, w tym dot. sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej.

9.4. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

9.4.1. Zdrowie i opieka społeczna

Opiekę zdrowotną ludności Gminy Bieliny zabezpiecza Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, który posiada dwa ośrodki zdrowia, zlokalizowane w Bielinach i Makoszynie.

W ośrodku zdrowia w Bielinach zatrudnionych jest 4 lekarzy, w tym – lekarz medycyny ogólnej, lekarz pediatra specjalista z dziedziny medycyny rodzinnej, lekarz specjalista chorób wewnętrznych oraz lekarz chirurg – stomatolog. Ponadto zatrudnionych jest 5 pielęgniarek dyplomowanych. Wizyty domowe zabezpiecza pogotowie ratunkowe.

W Ośrodku Zdrowia w Bielinach czynne są: gabinet szczepień, gabinet zabiegowy poradni ogólnej, gabinet zabiegowy oraz punkt pobierania krwi.

W ośrodku zdrowia w Makoszynie zatrudnionych jest: 2 lekarzy ogólnych oraz 2 pielęgniarki dyplomowane. Ośrodek w Makoszynie spełnia rolę pomocniczą i służy przede wszystkim mieszkańcom południowej części Gminy.

Oprócz Samorządowego Zespołu Opieki Zdrowotnej, na terenie Gminy działają prywatne placówki służby zdrowia: 1 gabinet lekarski i 2 gabinety stomatologiczne. Placówki te znajdują się w Bielinach.

Poza godzinami przyjęć w ośrodkach zdrowia, opiekę medyczną zapewnia Pogotowie Ratunkowe w Kielcach, które oddalone jest o ok. 25 km od siedziby ośrodka gminnego.

Tabela 29. Samorządowy Zespół Opieki Zdrowotnej w Gminie Bieliny

Wyszczególnienie	Jednostki miary	Lata		
		2010	2011	2012
Placówki ogółem	ob.	2	2	2
Liczba udzielonych porad – podstawowa opieka zdrowotna	jedn.	32 020	30 185	30 515

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS 2013 r.

Na terenie Gminy funkcjonują 2 apteki, znajdujące się w Bielinach oraz 1 punkt apteczny w Makoszynie.

9.4.2. Oświata i wychowanie

Wychowanie przedszkolne

Na terenie Gminy Bieliny oddziały przedszkolne działają przy szkołach podstawowych w: Bielinach, Belnie, Hucie Nowej, Hucie Podlisyicy, Hucie Starej, Lechowcie, Makoszynie i w Porąbkach.

Szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne

W Gminie Bieliny funkcjonuje 8 szkół podstawowych i 1 gimnazjum¹⁵. Wszystkie szkoły wyposażone są w nowoczesne pracownie komputerowe, z dostępem do Internetu oraz biblioteki. W 4 szkołach znajdują się centra informacji multimedialnej w bibliotekach szkolnych, w 2 szkołach są pracownie „wioska internetowa – kształcenie na odległość”. Szkoła Podstawowa w Lechowiu i Zespół Szkół Samorządowych w Bielinach wyposażone są w sale gimnastyczne. Przy Zespole Szkół Samorządowych w Bielinach funkcjonuje stadion sportowy. W Makoszynie, Hucie Nowej i Hucie Starej funkcjonują boiska wielofunkcyjne oraz tego typu boiska budowane są w Belnie i Hucie Podłysicy. Powstały również nowe boiska ORLIK - przy Szkołach Podstawowych w Bielinach i Lechowiu.

Tabela 30. Szkolnictwo na terenie Gminie Bieliny

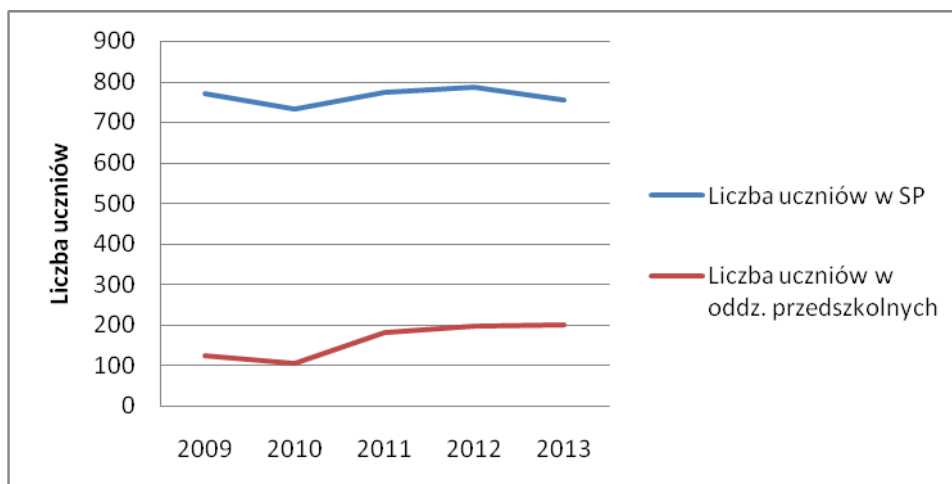
I.p.	Nazwa szkoły	Liczba oddziałów	Liczba uczniów				
			2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
1.	Zespół Szkół Samorządowych w Bielinach						
	szkoła podstawowa	13	258	224	266	272	253
	oddział przedszkolny		27	25	51	56	65
	gimnazjum	16	407	407	423	402	372
2.	Szkoła Podstawowa w Belnie	6	81	83	90	92	81
	oddział przedszkolny		16	18	17	18	25
3.	Szkoła Podstawowa w Hucie Nowej	6	90	100	92	89	95
	oddział przedszkolny	1	17	11	26	25	13
4.	Szkoła Podstawowa w Hucie Podłysicy	6	49	45	50	49	49
	oddział przedszkolny	1	16	9	15	14	15
5.	Szkoła Podstawowa w Hucie Starej	5	47	46	39	43	35
	oddział przedszkolny	1	5	4	12	12	12
6.	Szkoła Podstawowa w Lechowiu	6	97	85	83	77	78
	oddział przedszkolny	2	18	14	26	31	34
7.	Szkoła Podstawowa w Makoszynie	7	75	76	90	96	90
	oddział przedszkolny	1	14	15	16	17	16
8.	Szkoła Podstawowa w Porąbkach	6	75	75	65	68	73

¹⁵ Treść rozdziału cytowana za Strategią rozwoju edukacji w Gminie Bieliny na lata 2009-2013". Dane statystyczne zaktualizowano w oparciu o informacje z poszczególnych placówek.

	oddział przedszkolny	1	13	11	19	22	19
--	----------------------	---	----	----	----	----	----

Źródło: dane z poszczególnych placówek, 2013 r.

Wykres 2. Liczby uczniów w szkołach podstawowych i oddziałach przedszkolnych Gminy Bieliny w latach 2009-2013

Na terenie Gminy Bieliny działają organizacje wspierające edukację:

- Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania – Wokół Łysej Góry”, Punkt Informacji Turystycznej Gór Świętokrzyskich;
- Stowarzyszenie „Towarzystwo Przyjaciół Bielin”;
- Stowarzyszenie „Klub 3D-Debaty-Decyzja-Działanie”;
- Stowarzyszenie Uczniowski Klub Sportowy;
- Stowarzyszenie Klub Sportowy „Nidzianka” Bieliny;
- Stowarzyszenie Ludowy Klub Sportowy w Lechowie;
- Stowarzyszenie Lokalnej Organizacji Turystycznej;
- Koła Gospodyń Wiejskich;
- Stowarzyszenie Działam dla Gminy Bieliny;
- Stowarzyszenie Twórczych Kobiet Talent i Pasja;
- Ochotnicze Straże Pożarne.

Główne zadania w zakresie sfery społecznej:

- rozszerzenie rodzaju świadczonych usług przy zachowaniu wysokiej jej jakości,
- wspieranie rozwoju najmłodszych dzieci,
- wspieranie działalności kół zainteresowań w szkołach i innych form edukacji nieformalnej,
- upowszechnianie aktywnych form spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież,

- poprawa jakości procesu kształcenia – podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności absolwentów szkół,
- rozszerzenie oferty edukacyjnej dla osób dorosłych i wspieranie kształcenia ustawicznego – uczenie się przez całe życie,
- aktywizowanie środowiska wiejskiego do podejmowania działań o charakterze edukacyjnym, społecznym i kulturalnym,
- przygotowanie do funkcjonowania w gospodarce rynkowej,
- dążenie do efektywniejszego wykorzystania bazy szkolnej na obszarach wiejskich.

9.4.3. Kultura

Gmina Bieliny charakteryzuje się dobrze rozwiniętą infrastrukturą kulturalną. Od 16 listopada 2005 r. działa **Gminne Centrum Kultury i Sportu w Bielinach**, utworzone zgodnie z Uchwałą Nr XXX/203/05 Rady Gminy Bieliny, którego celem jest organizowanie *wydarzeń kulturalnych i sportowych* oraz włączenie do aktywnego uczestnictwa w nich społeczności lokalnej.

Na terenie Gminy działa **Biblioteka Publiczna**, jako *samorządowa instytucja kultury*. Nadzór nad organizacją Biblioteki sprawuje Wójt Gminy Bieliny. Nadzór merytoryczny sprawuje Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Kielcach. Od 2005 r. książki w bibliotece katalogowane są w formie elektronicznej. Biblioteka dysponuje 4 stanowiskami komputerowymi, z których 3 udostępniane są czytelnikom.

W 2013 r. biblioteka dysponowała księgozbiorem liczącym 16 566 woluminów, z których korzystało 1 010 czytelników. Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika wzrosło z 15,9 w 2006 r. do 21,6 w roku 2013¹⁶.

Ponadto w Gminie działają:

- Zespoły ludowe („*Belinianki*”, „*Małe Belinianki*”, *Dziecięcy Zespół Pieśni i Tańca „Jodelki*”, Zespół „*Makoszyńskie Przepióreczki*”, Zespół śpiewaczy „*Echo Łysicy*” z Bielin).
- Twórcy ludowi (*m.in.: Ewa Kot, Mieczysław Józef Sala*);
- Inne zespoły (*Zespół „Chichoty” z gimnazjum im. Jana Pawła II w Bielinach, Zespoły szkolne, Dziecięca schola parafialna przy kościele pw. św. Józefa Oblubieńca NMP w Bielinach, Schola parafialna „Caelestica”*);
- Koła Gospodyń Wiejskich (*KGW z Bielin, KGW z Huty Starej, KGW z Napękowa, KGW z Huty Podłysicy, KGW z Makoszyna i KGW z Lechowa*);
- Kapele (*Kapela Bielińska, Kapela Herbusia z Makoszyna*);

---

¹⁶ Źródło: GUS BDL 2013 r.

- Chór Towarzystwa Przyjaciół Bielin „Sabbaton”, Chór parafialny przy Kościele pw. św. Piotra i Pawła w Makoszynie;
- Grupa Kraina Legend Świątokrzyskich;
- Orkiestra Dęta Ochotniczej Straży Pożarnej w Bielinach.

W kalendarzu *Gminnego Centrum Kultury i Sportu* oraz Centrum Tradycji i Turystyki Gór Świątokrzyskich znajduje się ponad 50 wydarzeń kulturalnych i sportowych, których Centrum jest organizatorem lub współorganizatorem o zasięgu gminnym i ponadgminnym.

Tabela 31. Wykaz cyklicznych wydarzeń kulturalnych i sportowych organizowanych na terenie Gminy w 2013 r.

Nazwa	Lokalizacja	Data
Kiermasz rękodzieła, Finał WOŚP	Centrum Tradycji i Turystyki Gór Świątokrzyskich	13 stycznia
Zimowy wieczorek poetycki	Centrum Tradycji i Turystyki Gór Świątokrzyskich	27 stycznia
Pokaz pierwszej pomocy u niemowląt, dzieci	Centrum Tradycji i Turystyki Gór Świątokrzyskich	2 luty
III Karnawałowy Turniej w Piłce Siatkowej o Puchar Wójta Gminy Bieliny	Zespół Szkół Samorządowych w Bielinach	3 luty
Zabawa ostatkowa	Centrum Tradycji i Turystyki Gór Świątokrzyskich	9 luty
Bal karnawałowy dla dzieci „Promyk słońca”	Zespół Szkół Samorządowych w Bielinach	10 luty
Swojskie Walentynki	Centrum Tradycji i Turystyki Gór Świątokrzyskich	17 lutego
Spotkanie z lokalnym młodym profesjonalistą	Centrum Tradycji i Turystyki Gór Świątokrzyskich	23 luty
„Dzień kobiet”	Centrum Tradycji i Turystyki Gór Świątokrzyskich	10 marca
Dzień Sołtysa „II Rozrywkowy Turniej Sołectw Gminy Bieliny” – I etap	Centrum Tradycji i Turystyki Gór Świątokrzyskich	16 marca
Dzień Ziemi	Centrum Tradycji i Turystyki Gór Świątokrzyskich	14 kwietnia
Spotkanie ze Świątokrzyskimi Przewodnikami	Karczma w Hucie Szklanej	20 kwietnia lub 27 kwietnia
Izba Dobrego Smaku w Hucie Szklanej znów otwiera swoje podwoje	Karczma w Hucie Szklanej	21 kwietnia lub 28 kwietnia
Zabawowy dzień w Osadzie Średniowiecznej	Osada Średniowieczna	29 kwietnia
Osadowe harce i psoty do woli	Osada Średniowieczna	30 kwietnia
Turnieje o piłkę nożną o Puchar Wójta Gminy Bieliny dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjum	Kompleks boisk w Bielinach	27 kwietnia
VIII Unijny Maraton Pieszy Po Górach Świątokrzyskich	Kakonin	1 maja
Historia z przymrużeniem oka – pokazy rycerskie /Występ Makoszyńskich Przepióreczek/	Osada Średniowieczna	1 maja
Świątokrzyska majówka w Osadzie /Występ Echa Łysicy/	Osada Średniowieczna	2 maja
Rozpoczęcie Sezonu Turystycznego w Gminie Bieliny „II Rozrywkowy Turniej Sołectw Gminy Bieliny” – II etap	Osada Średniowieczna	3 maja
Świątokrzyskie bajanie przy ognisku /Występ Kapeli Bielińskiej/	Osada Średniowieczna	4 maja

Zabawowy dzień w Osadzie Średniowiecznej	Osada Średniowieczna	5 maja
VIII Jarmark Świętokrzyski	Święty Krzyż	19 maja
Dzień Działacza Kultury Dzień Rodziny w Belnie	Centrum Tradycji i Turystyki Gór Świętokrzyskich Szkoła Podstawowa w Belnie	26 maja
Mecz kielecka Temida vs kieleckie Media	Stadion sportowy w Bielinach	30 maja
XVI Dzień Świętokrzyskiej Truskawki	Stadion sportowy w Bielinach	2 czerwca
II Targi Świętokrzyskich smaków – Świętokrzyskie smaki dzieciństwa	Osada Średniowieczna (Karczma)	9 czerwca
Najkrótsza noc	Osada Średniowieczna	22 czerwca
Szus Truskawkowy		29 czerwca
Turniej w piłkę nożną w Belnie – II Rozrywkowy Turniej Sołectw Gminy Bieliny – III etap	Belno	14 lipca
Letni Turniej w Piłkę Siatkową dla dorośli mieszkańców Powiatu Kieleckiego	Kompleks boisk w Bielinach	21 lipca
Świętokrzyska powsinoga	Osada Średniowieczna	28 lipca
VII Święto sportu w Lechowie „II Rozrywkowy Turniej Sołectw Gminy Bieliny”-IV etap	Boisko sportowe w Lechowie	4 sierpnia
Turniej Sportowo-Pożarniczy	Stadion sportowy w Bielinach	11 sierpnia
Przygotowanie wieńców dożynkowych w wykonaniu naszych KGW i sołtysów	Osada Średniowieczna	11 sierpnia
Świętokrzyskie bajanie przy ognisku	Osada Średniowieczna	12 sierpnia
(nie) zapomniane gry i zabawy z dzieciństwa	Osada Średniowieczna	13 sierpnia
Osadowe harce i psoty do woli	Osada Średniowieczna	14 sierpnia
Tajemnice świętokrzyskich ziół	Osada Średniowieczna	15 sierpnia
Zabawowy dzień w Osadzie Średniowiecznej	Osada Średniowieczna	16 sierpnia
Festiwal tajemnic i legend Świętokrzyskich	Osada Średniowieczna	17 sierpnia
„Dożynki gminne Bieliny – 2013”	Stadion sportowy w Bielinach	18 sierpnia
Tajemnice świętokrzyskich lasów – festyn ekologiczny	Osada Średniowieczna	15 września
Rajd rowerowy z Tomaszem Brożyną	Osada Średniowieczna	22 września
IV Wojewódzki Turniej Nauczycieli w piłkę nożną	Kompleks boisk sportowych w Bielinach	27 września
XIV Świętokrzyski Rajd Pielgrzymkowy „Święty Krzyż 2013”	Teren gminy Bieliny	29 września
„Jesienny Wionek Kultury”	Zespół Szkół Samorządowych w Bielinach	3 października
IV Wojewódzki Turniej Nauczycieli	Kompleks Boisk Sportowych w Bielinach	5 października
Jesienne spotkania z twórczością regionalną	Centrum Tradycji i Turystyki Gór Świętokrzyskich	20 października
Święto niepodległości w gminie Bieliny	Hala Sportowa przy Zespole Szkół Samorządowych w Bielinach	11 listopada
Warsztaty wykonywania ozdób bożonarodzeniowych	Centrum Tradycji i Turystyki Gór Świętokrzyskich	7 grudnia
VI Mikołajkowy Turniej w piłce nożnej o Puchar Wójta	Hala Sportowa przy Zespole Szkół Samorządowych w Bielinach	8 grudnia
Wigilia dla osób samotnych	Zespół Szkół Samorządowych	grudzień

	w Bielinach	
Sylwester 2013/2014	Plac przy Centrum Tradycji i Turystyki Gór Świętokrzyskich	31 grudnia

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z UG Bieliny 2013 r.

Najważniejszym świętem kulturalnym Gminy Bieliny jest odbywający się w czerwcu **Dzień Świętokrzyskiej Truskawki**. Podsumowuje on pracę miejscowych rolników, wkładających ogrom trudu w produkcję tych smacznych owoców. Od 2004 r. imprezie kulturalnej towarzyszą nietypowe zawody sportowe – Mistrzostwa Świata w Szypułkowaniu Truskawek. W czasie imprezy odbywają się również występy artystów estrady, kiermasze twórców ludowych, prezentacje firm związanych z produkcją i przetwórstwem truskawek oraz różne atrakcje dla dzieci i dorosłych. W trakcie imprezy u progu sezonu można skosztować pierwszych owoców oraz potraw z truskawek, przygotowywanych w ramach konkursu kulinarnego.

Gminne Centrum Kultury i Sportu zrealizowało wiele projektów ze środków zewnętrznych, m.in.:

- „Zorganizowanie VIII Dnia Kultury i Tradycji Gminy Bieliny we współpracy z kołami gospodyń wiejskich z terenu gminy Bieliny”;
- „Zorganizowanie muzycznych warsztatów wyjazdowych do Wisły dla chóru TPB-Aby nie śpiewać sobie a muzom (...);
- „Uniwersytet Małych Górali spod Łysicy” oraz „Euro-przedszkole w łysogórskim siole”;
- „Łysogórskie gosposie jak pięknie żyć uczą się”;
- „Udział w życiu kulturalnym-zespoły muzyczne i wokalne”.

Z dniem 1 listopada 2014r. nastąpiło połączenie instytucji kultury tj. Gminnego Centrum Kultury i Sportu z Centrum Tradycji i Turystyki Gór Świętokrzyskich. Nowa instytucja nosi nazwę Centrum Tradycji, Turystyki i Kultury Gór Świętokrzyskich w Bielinach. Instytucja ma pod swoją opieką:

- **zespoły śpiewacze i ludowe dorosłych** „Echo Łysicy”, „Makoszanki”, kapele ludowe z Bielin, Makoszyna i Kakonina, zespoły dziecięce: śpiewaczy „Małe Bielinianki”, Zespół Pieśni i Tańca „Jodełki”, młodzieżowe zespoły: Chichoty;
- **Chór Towarzystwa Przyjaciół Bielin oraz twórców ludowych**;
- **Koła Gospodyń Wiejskich** (w Bielinach, Hucie Starej, Makoszynie, Hucie Podłysicy, Napękwie, Lechowiu i Kakoninie).

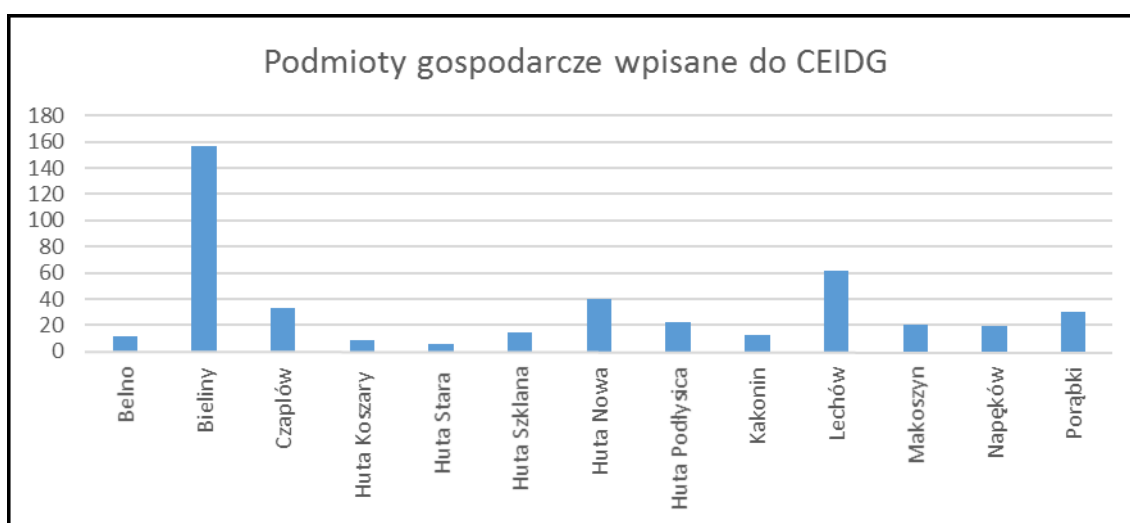
9.5. POZIOM WYPOSAŻENIA I ZASPOKOJENIA W ZAKRESIE USŁUG

Gminnym centrum obsługi, wyposażonym w pełny zestaw usług publicznych z zakresu administracji, oświaty, kultury, opieki zdrowotnej i sportu są **Bieliny**. W Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, na dzień 02.12.2013 r. wpisanych było łącznie

359 podmiotów gospodarczych, przy czym najwięcej w Bielinach - 157 oraz w Lechowie - 62 i Hucie Nowej - 40.

Stopień rozwoju sieci usług komercyjnych jest ściśle związany z uwarunkowaniami ekonomicznymi. Rodzaj oraz rozmieszczenie przestrzenne usług na terenie Gminy wskazuje na ich koncentrację w miejscowościach, przez które przechodzą główne ciągi komunikacyjne, przede wszystkim wzdłuż drogi krajowej i drogi wojewódzkiej (Bieliny, Lechów, Huta Nowa). Słabo wyposażone w usługi są miejscowości (Huta Koszary, Górki Napękowski, Belno).

Wykres 3. Podmioty gospodarcze wpisane do CEIDG. Stan na dzień 02.12.2015 r.

Źródło: <https://prod.ceidg.gov.pl/CEIDG/ceidg.public.ui/Search.aspx>.

Stan wyposażenia Gminy w usługi handlowe, bytowe, gastronomiczne jest uzależniony od zapotrzebowania ludności na tego rodzaju usługi. Na terenie Gminy najliczniejsze są sklepy oferujące podstawowy asortyment, m. in.: artykuły spożywcze, przemysłowe, artykuły chemiczne, drogerijne, farmaceutyczne, odzieżowe.

Z przeprowadzonej na terenie Gminy inwentaryzacji wynika, iż sieć sklepów detalicznych w obszarze Gminy skoncentrowana jest w Bielinach. Oprócz wolnostojących sklepów i punktów usługowych, wiele różnego rodzaju usług zlokalizowanych jest w wydzielonych lokalach użytkowych - w budynkach mieszkalnych.

W Bielinach, wzdłuż drogi wojewódzkiej, koncentrują się m. in.: usługi handlu, warsztaty obsługi samochodów, usługi ślusarsko-budowlane, stacja paliw, stacja kontroli pojazdów, kwaciarnie, zakłady fryzjerskie i kosmetyczne. W centrum miejscowości zlokalizowane są również: Centrum Tradycji, Turystyki i Kultury Gór Świętokrzyskich w Bielinach, Bank Spółdzielczy, Poczta Polska, Punkt Informacyjny Powiatowego Urzędu Pracy. Centrum administracyjne Gminy skupione jest wokół Urzędu Gminy, w sąsiedztwie znajdują się również m. in. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Wydział Komunikacji i Transportu Starostwa Powiatowego w Kielcach zlokalizowany

w budynku po byłym Posterunku Policji w Bielinach. Ponadto w Bielinach działają: dom weselny, piekarnia, usługi weterynaryjne i inne.

W Hucie Nowej, obok sklepów spożywczo-przemysłowych, znajdują się: skup i sprzedaż drewna, zakład fryzjerski, konstrukcje stalowe, pizzeria, „Meblo-Styl”, PHU „Rolhem”, mechanika pojazdowa, kowalstwo artystyczne, dom weselny, skład budowlany, „Autodiag”.

W Lechowiu, obok sklepów spożywczo-przemysłowych, występują m. in.: wypożyczalnia przyczep, meble, skład materiałów, kruszywa, wymiana opon, klimatyzacje, autoserwis, transport-spedycja, bloczki betonowe, komis samochodów ciężarowych, zakład betoniarski, punkt pocztowy, zakład pogrzebowy.

W Belnie, oprócz sklepu spożywczo-przemysłowego, zlokalizowane są: stacja paliw, dom weselny, ferma drobiu.

W Czaplowie działają: Kruszywa Świętokrzyskie, salon fryzjerski, restauracja, catering „Olivier”, usługi stolarskie.

W Porąbkach natomiast funkcjonuje zakład kamieniarski.

10. DIAGNOZA I UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

Diagnoza i uwarunkowania wynikające z procesów demograficznych i sytuacji na rynku pracy:

- Liczba ludności w Gminie Bieliny wynosiła 10 216 (stan na 30.06.2013 r.), co stanowi ok. 0,7% zaludnienia województwa świętokrzyskiego. Rzeczywisty przyrost liczby ludności w okresie od 2003 do 2013 r. wyniósł 206 osób.
- **Słaby rozwój populacji Gminy Bieliny** to efekt:
  - niskiego przyrostu naturalnego – średnio rocznie ok. 3,6 ‰, z powodu niskiej liczby urodzin (10-11), przy utrzymującej się liczbie zgonów (8 w 2012 r.),
  - ujemnego salda migracji stałej za ostatnie 10-lecie (wszystkie lata charakteryzowała ujemna wartość salda migracji).
- Ważnym **uwarunkowaniem rozwoju społeczno-gospodarczego jest czynnik ludzki**. Wywołuje on zapotrzebowanie na różnego rodzaju usługi. Wielkość zapotrzebowania na usługi, z uwagi na słaby rozwój demograficzny, nie ulega znacznemu wzrostowi, jednakże zmiany wiekowe ludności generują strukturę niezbędnych usług. Tak więc liczne roczniki w wieku zdolności do pracy wywołują potrzebę organizacji nowych miejsc pracy. Zaznaczyć należy, że populację wieku produkcyjnego stanowią ludzie młodzi. Udział populacji wieku produkcyjnego zwiększył się kosztem populacji głównie wieku przedprodukcyjnego. Z uwagi jednak na liczne roczniki wieku mobilnego w grupie ludności

produkcyjnej, należy w najbliższych latach spodziewać się ograniczonego wzrostu populacji ludności „najstarszej”.

- Zwiększenie się w latach 2006 – 2012 liczby pracujących w gospodarce narodowej o 98 osób oraz spadek bezrobocia rejestrowanego świadczy o zatrudnieniu mieszkańców Gminy poza jej obszarem. Część ludności pracującej poza Gminą dojeżdża do zakładów pracy, a część wyjechała poza granice kraju.
- **Stopa rejestrowanego bezrobocia** w 2012 r. - liczona liczbą osób bezrobotnych do liczby osób wieku produkcyjnego wynosi 11,7 %. Udział ludności czynnej zawodowo, czyli stanowiącej potencjalne zasoby pracy, do ludności w wieku nieprodukcyjnym (przed i poprodukcyjnym), był zbliżony do sytuacji w województwie świętokrzyskim i wynosił odpowiednio ok. 57% ludności w wieku produkcyjnym i około 43% w wieku nieprodukcyjnym.
- **Bezrobotni Gminy Bieliny** to głównie ludzie młodzi – 61,9% bezrobotnych ma 18-34 lat, o stażu pracy do 5 lat lub bez stażu pracy – 69,6%. 53,5 % bezrobotnych legitymuje się wykształceniem policealnym, średnim zawodowym, ogólnokształcącym i wyższym. Wśród bezrobotnych dominują kobiety 334 (51,7% ogółu), a spośród zarejestrowanych bezrobotnych tylko 15,1% posiada prawo do zasiłku.
- Bezrobocie rejestrowane powoduje, iż **priorytetowym zadaniem** jest:
  - organizacja pozarolniczych miejsc pracy w ramach wielofunkcyjnego rozwoju terenów wiejskich,
  - tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości - organizacji nowych miejsc pracy, poprzez m. in. przygotowanie oferty uzbrojonych terenów - pod działalność produkcyjno - usługową, szczególnie w strefie „korytarza komunikacyjnego”, tj. wzdłuż drogi krajowej nr 74 i drogi wojewódzkiej nr 753.

Diagnoza i uwarunkowania wynikające z zamieszkania i jakości życia:

Uwarunkowania związane z jakością życia mieszkańców wiążą się z wieloma czynnikami, spośród których najsilniej oddziałujące to standard, funkcjonalność i dostępność mieszkań, a obok tego stopień wyposażenia terenu w infrastrukturę techniczną i społeczną.

- **Substancja mieszkaniowa** Gminy to obiekty mieszkaniowe w zabudowie zagrodowej, przemieszane z zabudową mieszkaniową jednorodziną. Dominacja zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zrealizowana głównie w ostatnich latach, ma miejsce w Bielinach Poduchownych i Kapitulnych oraz Czaplowie. Zabudowa wielorodzinna w formie pojedynczych obiektów zlokalizowana jest w Bielinach Kapitulnych. W pozostałych sołectwach dominuje zabudowa zagrodowa, ukształtowana w postaci zwartej zabudowy wzdłuż dróg – wyjątek stanowią wsie: Makoszyn, Lechów i Huta Nowa z rozproszoną zabudową na części obszaru.
- **Standardy mieszkaniowe** wyrażone we wskaźnikach zagęszczenia, na przestrzeni 2008 – 2012 r. uległy poprawie, a ich wartości zbliżone są do poziomu średnich dla powiatu

kieleckiego. Poprawa nastąpiła w wyniku wznoszenia nowych budynków, charakteryzujących się większymi powierzchniami użytkowymi i większą liczbą izb.

Poprawa warunków mieszkaniowych wymaga inwestowania w budownictwo mieszkaniowe, poprzez m. in.: remonty, modernizację, odtwarzanie zabudowy starej w obrębie istniejących siedlisk, poprawę estetyki obiektów.

- **Podniesienie standardów wyposażenia** mieszkań uwarunkowane jest uzbrojeniem terenów w infrastrukturę, zwłaszcza kanalizacyjną. Obecnie w sieć wodociągową wyposażona jest cała Gmina, natomiast skanalizowanie Gminy obejmuje miejscowości: Bieliny Kapitulne, Bieliny Poduchowne, Kakonin, Porąbki, Huta Stara, Huta Szklana, Huta Podłysica, Huta Koszary, Huta Nowa i Czaplów.
- **Zainteresowanie ludności terenami budowlanymi** koncentruje się w obrębie miejscowości: Bieliny (27% wszystkich wniosków), Nowa Huta i Makoszyn.

Diagnoza i uwarunkowania wynikające z wyposażenia w usługi publiczne i komercyjne:

- Sieć usług w obszarze Gminy nastawiona jest głównie na obsługę jej mieszkańców.
- W układzie Gminy **ośrodkiem wyposażonym w pełny zestaw usług publicznych** w zakresie administracji, oświaty, opieki zdrowotnej, kultury oraz wysoki stopień nasycenia usługami komercyjnymi jest **miejscowość Bieliny**, pełniąca funkcję gminnego ośrodka usługowego. Ponadto usługi skoncentrowane są we wsiach usytuowanych wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych, przede wszystkim wzdłuż drogi krajowej oraz drogi wojewódzkiej. Dobrze wyposażone w usługi są również Lechów i Huta Nowa. Znacznie mniej usług i o węższym zakresie znajduje się w sołectwach: Belno, Huta Koszary i Górki Napękowskie.
- Dogodne rozmieszczenie w obszarze Gminy obiektów opieki przedszkolnej, szkolnictwa podstawowego i ponadpodstawowego oraz kultury zapewnia ich dostępność dla użytkowników.
- Opiekę zdrowotną ludności Gminy Bieliny zabezpiecza Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, który posiada 2 ośrodki zdrowia, zlokalizowane w Bielinach i Makoszynie. Oprócz Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej, na terenie Gminy działają prywatne placówki służby zdrowia, zlokalizowane w Bielinach. W Gminie funkcjonują 2 apteki - w Bielinach oraz 1 punkt apteczny - w Makoszynie.
- Poziom wyposażenia poszczególnych jednostek osadniczych w usługi komercyjne reguluje rynek, stąd oprócz obiektów handlowo - usługowych istnieje wiele sklepów i zakładów usługowych w wydzielonych lokalach użytkowych, w budynkach mieszkalnych lub zabudowie zagrodowej.
- Mieszkańcy Gminy Bieliny korzystają z usług o charakterze ponadlokalnym, zlokalizowanych głównie w Kielcach oraz Ostrowcu Świętokrzyskim.
- Dominującymi problemami są: niedostosowanie kwalifikacji zawodowych do potrzeb lokalnego rynku pracy oraz brak możliwości podnoszenia kwalifikacji, a co za tym idzie, wysoki poziom

bezrobocia, niska aktywność społeczna i zawodowa mieszkańców. Niska opłacalność produkcji rolnej, brak dywersyfikacji źródeł dochodu i małe powierzchnie gospodarstw rolnych oraz niski poziom przedsiębiorczości skutkują niskimi dochodami mieszkańców.

- Szanse na poprawę sytuacji mieszkańców należy upatrywać w poprawie sytuacji na rynkach rolnych oraz rozwoju usług i turystyki.

11. SYSTEMY KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

11.1. KOMUNIKACJA

Układ komunikacyjny Gminy Bieliny opiera się na drodze krajowej nr 74, drodze wojewódzkiej nr 753 oraz drogach powiatowych.

11.1.1. Komunikacja drogowa

Podstawowy układ komunikacyjny Gminy Bieliny tworzą drogi: krajowa nr 74 i wojewódzka nr 753 oraz sieć dziewięciu dróg powiatowych.

Drogi te przebiegają równoleżnikowo - po obu stronach pasma Bielniańskiego.

Droga krajowa

W południowej części Gminy Bieliny przebiega droga krajowa nr 74 klasy technicznej GP relacji Sulejów - Kielce – Kraśnik - Frampol – Zamość - Hrubieszów - granica Państwa (Zosin). Droga krajowa nr 74 na terenie Gminy jest jednojezdniowa o przekroju 1x2, ma długość ok. 9,7 km. W terenach zabudowanych, na niektórych odcinkach wzdłuż drogi znajdują się również chodniki, częściowo wydzielone od pasa jezdni rowami lub pasem zieleni, częściowo chodniki przylegają bezpośrednio do jezdni. Na terenie Gminy Bieliny droga ta jest w dobrym stanie technicznym.

Fot. 15. Droga krajowa nr 74

Droga krajowa nr 74 w obrębie Gminy charakteryzuje się małym natężeniem ruchu w stosunku do klasy technicznej GP, jaka jest do niej przypisana. W wyniku ostatniego Generalnego Pomiaru Ruchu w 2010 r. zaobserwowano wzrost natężenia ruchu w porównaniu z pomiarami w 2005 r. Na odcinku Wola Jachowa - Łągów (punkt pomiarowy w miejscowości Żłota Woda), natężenie ruchu w 2010 r. wynosiło 7904 poj./dobę. Oznacza to jego wzrost o prawie 21 % w porównaniu z 2005 r., gdzie ŚDR wynosił na tym odcinku drogi 5772 poj./dobę.

Droga wojewódzka

Na terenie Gminy Bieliny, na kierunku wschód-zachód, biegnie droga wojewódzka nr 753, która przecina Gminę w części północnej.

Droga nr 753 o długości około 18 km, łączy Wolę Jachową z miejscowością Nowa Słupia. Jej długość na obszarze Gminy Bieliny wynosi 10 km i przebiega przez takie miejscowości, jak: Bieliny, Huta Nowa oraz Huta Koszary.

Fot. 16. Droga wojewódzka nr 753

Tabela 32. Zdarzenia drogowe na drodze wojewódzkiej nr 753 w latach 2011-2012

Nr drogi	Rok	Wypadki	Zabici	Ranni	Kolizje drogowe
753	2011	11	0	19	17
	2012	10	1	10	29

Źródło: Urząd Marszałkowski w Kielcach, Wydział Infrastruktury, 2013 r.

Pod względem ilości zdarzeń drogowych i wypadków, w porównaniu z 2011 r., liczba wypadków utrzymuje się na tym samym poziomie, natomiast liczba kolizji zwiększyła się. Droga ta została zaliczona do drogi klasy technicznej G. Jest to jednojezdniowa droga o przekroju 1x2 wraz z dwustronną ścieżką rowerową, znajdującą się na całym odcinku Gminy Bieliny. Poza tym wzdłuż

terenów zabudowanych znajduje się chodnik dwu - lub jednostronny, który przylega bezpośrednio do ścieżki rowerowej.

Drogi powiatowe

Sieć dróg powiatowych na terenie Gminy Bieliny jest dobrze rozbudowana. Przez teren Gminy przebiega 9 dróg powiatowych o charakterze dróg zbiorczych i lokalnych. Ich stan techniczny jest zróżnicowany, a średnia szerokość jezdni wynosi od 5,00 do 7,00 m. Jedynie droga nr 0322T w miejscowości Bieliny nie ma zachowanej ciągłości. Na obecnym etapie nie przewiduje się realizacji brakującego odcinka drogi.

Tabela 33. Parametry techniczne dróg powiatowych w Gminie Bieliny

Nr drogi	Nazwa	Klasa techniczna	chodnik	ścieżka rowerowa	Stan techniczny [km]	Fotografia
0334T	Daleszyce - Smyków - Napęków	Z	-	-	dobry	
0326T	Bieliny Poduchowne - Górki Napękowski - Napęków	Z	-	+/-	dobry	
0325T	Bieliny Poduchowne - Zofiówka - Makoszyn	G	+/-	+/-	na odcinku od Bielin do Zofiówki jest w dobrym stanie, zaś od Zofiówki do Makoszyna w bardzo złym	
0337T	Makoszyn - Widelki - Wólka - Nowa Huta	Z	-	+	dobry/średni	-
0318T	Leszczyny - Krajno Drugie - Porąbki - Bieliny Kapitulne	G	+	-	dobry	

0322T	Porąbki - Kakonin - Huta Podłysica - Huta Szkłana	Z	-	+/-	dobry/ średni	
0324T	Czaplów - Huta Nowa - Huta Stara - Św. Krzyż	Z	-	+/-	średni	
0323T	Huta Nowa - Huta Podłysica	L	+	-	dobry	-
0641T	Bartoszewiny – Lechów	Z	-	+/-	dobry	

Opracowanie własne

Na drogach powiatowych w Gminie Bieliny nie zaobserwowano dużego natężenia ruchu. Generalny pomiar średniego dobowego ruchu, który był przeprowadzony w 2010 r., dotyczył jedynie dwóch dróg powiatowych w Gminie. Na drodze nr 0324T relacji Czaplów - Huta Nowa - Huta Stara - Św. Krzyż, ŚDR wynosił 384 poj/dobę, natomiast na drodze nr 0318T relacji Leszczyny - Krajno Drugie - Porąbki - Bieliny Kapitulne - 252 poj/dobę.

Drogi gminne

Sieć dróg gminnych zapewnia wewnętrzną obsługę mieszkańców w zakresie dostępności do dróg wyższej rangi, a także obsługę gospodarki rolnej.

Na terenie Gminy Bieliny znajdują się drogi o różnych rodzajach nawierzchni:

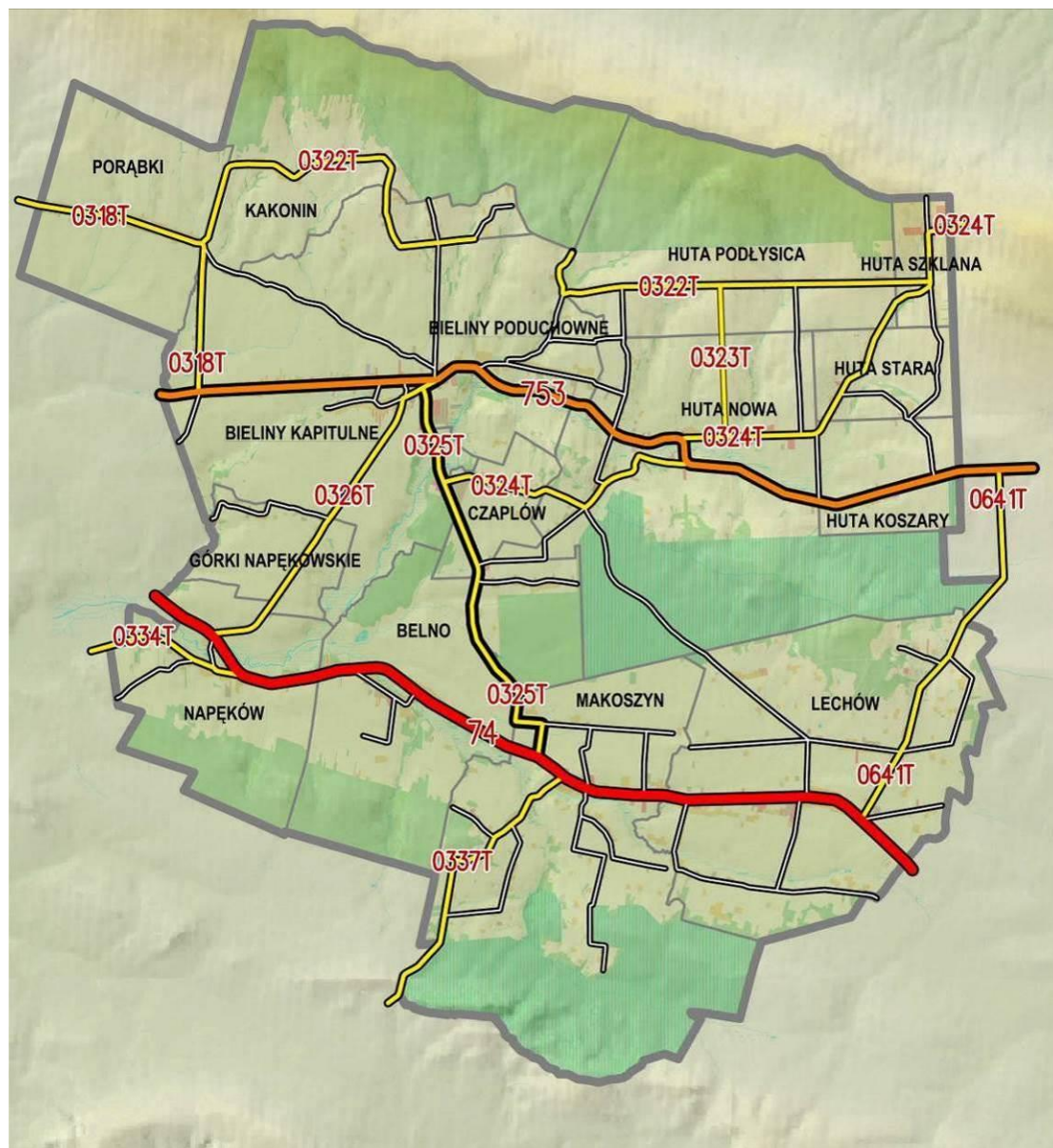
- nawierzchnie asfaltowe,
- nawierzchnie żwirowe
- drogi gruntowe: ulepszone i naturalne.

Stan techniczny dróg gminnych jest zróżnicowany.

W obszarze Gminy planowana jest budowa drogi ekspresowej S74 relacji: S12 (Sulejów) - Kielce - Opatów - Tarnobrzeg - Stalowa Wola - S19 (Nisko). Obecnie preferowany wariant przebiegu drogi w większości pokrywa się z przebiegiem wskazanym w obowiązujących planach miejscowych, za wyjątkiem odcinka w miejscowości Lechów, gdzie proponowana trasa poprowadzona zostanie po północnej stronie drogi krajowej – równoległe do niej. Planowana droga S74 połączona będzie z układem komunikacyjnym Gminy węzłem „Makoszyn”. W

preferowanym wariantcie przewiduje się budowę Miejsc Obsługi Podróżnych (MOP II) w miejscowości Lechów.

Rys. 9. Układ komunikacyjny Gminy Bieliny

DROGI PUBLICZNE wg KATEGORII:

 krajowa   wojewódzka   powiatowe   gminne

11.1.2. Komunikacja autobusowa i mikrobusowa

Gmina posiada regularne połączenia podmiejskich linii MPK Kielce oraz PKS Ostrowiec. Połączenia te obsługują miejscowości położone wzdłuż drogi krajowej nr 74 (Napęków, Belno, Makoszyn i Lechów). Gmina jest również obsługiwana przez liczne połączenia przewoźników prywatnych, co dodatkowo zwiększa dostępność i ułatwia połączenie wszystkich sołectw Gminy z sąsiednimi miejscowościami.

11.2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

11.2.1. Zaopatrzenie w wodę

Gmina Bieliny jest w 100% zwodociągowana. Źródłem zaopatrzenia w wodę Gminy są cztery ujęcia wody podziemnej. Dwa ujęcia zlokalizowane są na terenie Gminy Bieliny – w Belnie i Bielinach, północną część Gminy zaopatruje ujęcie zlokalizowane w gminie Górno, w miejscowości Krajno. Czwartym ujęciem, zaopatrującym fragment sołectwa Lechów, jest ujęcie w miejscowości Lechówek - w gminie Łagów. Na wszystkich ujęciach znajdują się studnie głębinowe, z których woda tłoczona jest do Stacji Uzdatniania Wody (SUW) w Belnie.

Na ujęciu nr 1, zlokalizowanym w Belnie, znajdują się dwie studnie głębinowe o maksymalnej wydajności 14,0 m³/h i 20,0 m³/h. Woda z tego ujęcia zaopatruje: Belno, Napęków, Górki Napekowskie, Makoszyn i Lechów.

Na ujęciu nr 2, zlokalizowanym w Bielinach, znajdują się dwie studnie głębinowe o maksymalnej wydajności 30,0 m³/h i 63,0 m³/h. Woda z tego ujęcia zaopatruje: Bieliny Kapitulne, Bieliny Poduchowe, Czaplów, Huta Nowa.

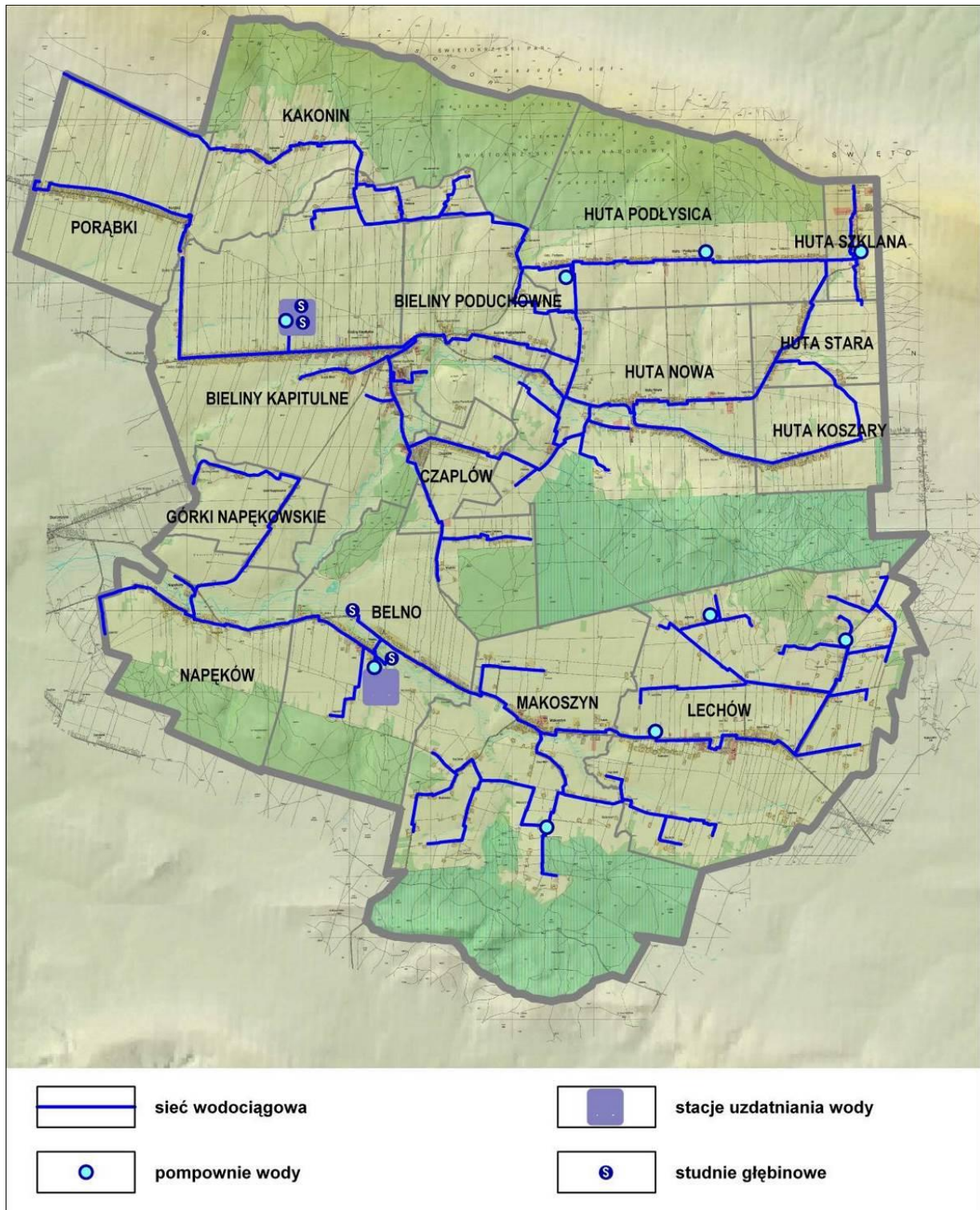
Sołectwa, tj.: Porąbki, Kakonin, Bieliny (przysiółek Podlesie), Huta Stara, Huta Nowa, Huta Podłysica, Huta Koszary i Huta Szklana, zaopatrywane są przez wodociąg przesyłowy z ujęcia wody zlokalizowanego w Krajnie (gm. Górno). Ujęcie wody stanowią dwie studnie głębinowe o maksymalnej wydajności 48,0 m³/h każda z nich.

Aktualna roczna wielkość poboru wód podziemnych w 2012 r. wyniosła 184 500 m³ (wg GUS - 2012 r.).

Z sieci wodociągowej korzysta 6862 osób, co stanowi 67,7% ogółu ludności. Łączna długość gminnej sieci wodociągowej wynosi 133,7 km, a liczba gospodarstw podłączonych do sieci wodociągowej to 2360 (wg GUS - 2012 r.).

Woda na potrzeby wodociągu komunalnego jest uzdatniana ze względu na przekroczenia poziomu żelaza i manganu.

Rys. 10. Schemat sieci wodociągowej Gminy Bieliny

11.2.2. Odprowadzenie i oczyszczanie ścieków

Stopień skanalizowania Gminy Bieliny wynosi wg GUS - 2012 r. – ok. 50,2 %, natomiast wg danych z 23 stycznia 2014 r. (na www.bieliny.pl) – ok. 63%.

Na terenie Gminy zlokalizowana jest jedna gminna oczyszczalnia ścieków komunalnych – w Bielinach, o przepustowości 700 m³/d. Oczyszczone ścieki komunalne z oczyszczalni odprowadzane są do rzeki Belnianki. Oczyszczalnia obsługuje obecnie miejscowości: Bieliny (za wyjątkiem przysiółka Podlesie), Hutę Szklaną, Hutę Starą (za wyjątkiem Wymysłowa), Hutę Nową, Czaplów (za wyjątkiem przysiółka Zofiówka), Kakonin, Porąbki, Hutę Podlysicę oraz Hutę Koszary. Ponadto do oczyszczalni w Bielinach odprowadzane są ścieki z sanktuarium na Świętym Krzyżu w gminie Nowa Słupia.

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej wynosi ok. 76,3 km, liczba gospodarstw podłączonych do sieci to ok. 1148, a liczba osób korzystających z sieci kanalizacyjnej to 5087 osób (wg GUS - 2012 r.). Ilość ścieków odprowadzonych w 2012 r. wyniosła ok. 105 tys. m³. (wg GUS - 2012 r.).

Ścieki z indywidualnych gospodarstw, nie podłączonych do kanalizacji, odprowadzane są do zbiorników bezodpływowych (szamb) i wywożone pojazdami asenizacyjnymi do oczyszczalni ścieków w Bielinach lub odprowadzane są w sposób niekontrolowany do rowów, cieków lub do ziemi. Gmina Bieliny sukcesywnie uzupełnia ewidencję zbiorników bezodpływowych (szamb) oraz przydomowych oczyszczalni ścieków zlokalizowanych w terenie.

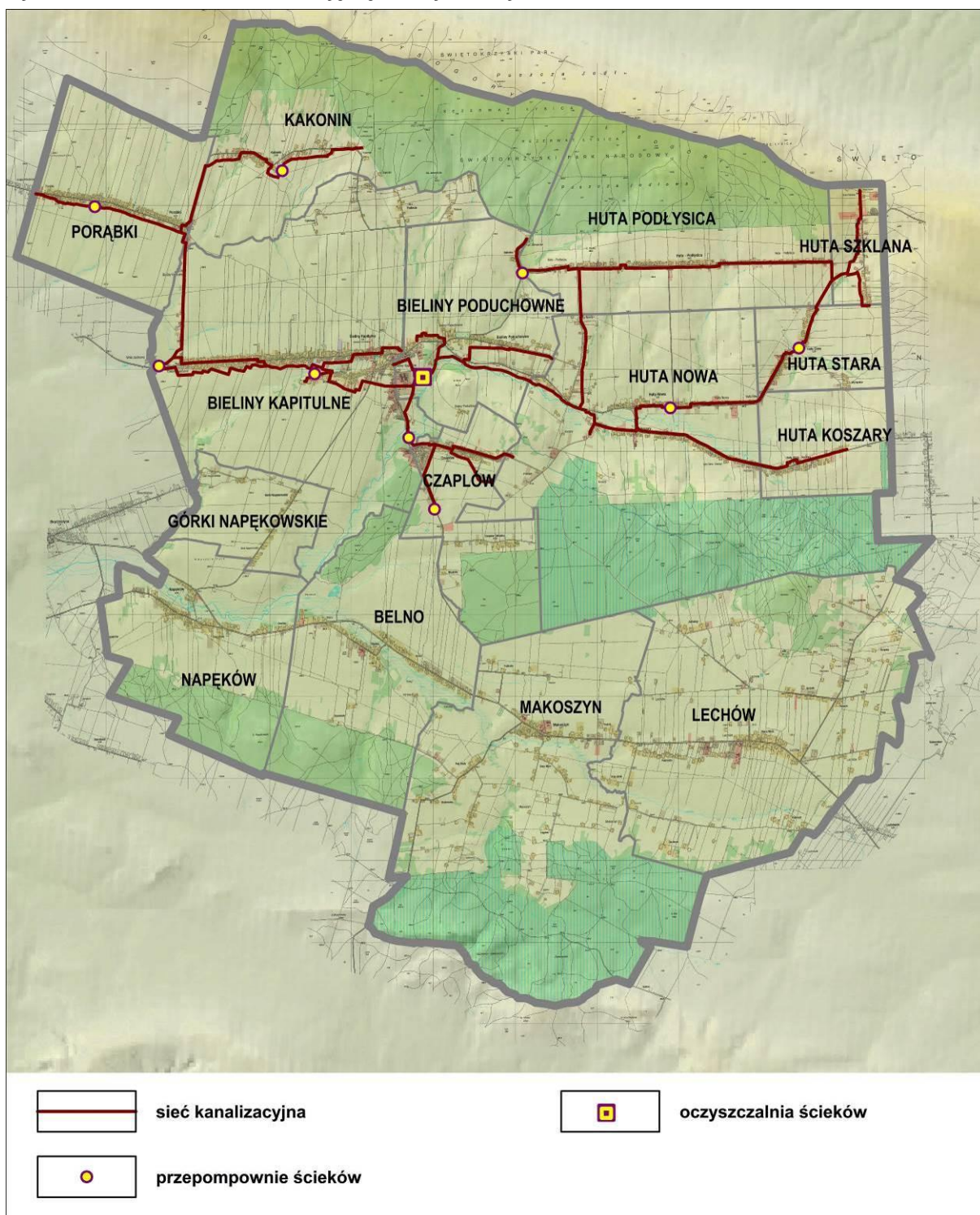
Planowane jest odprowadzanie ścieków komunalnych z nieskanalizowanych obszarów Gminy, tj. z miejscowości: Lechów, Makoszyn, Belno, Napęków, Górki Napękowskie, do projektowanej oczyszczalni ścieków w Skorzeszycach – w gminie Górno.

Wody opadowe

Teren Gminy wyposażony jest w kanalizację deszczową, która obecnie służy do odprowadzania ścieków bytowych i wód opadowych. Wszystkie istniejące ciek, potoki i rowy stanowią podstawowy element odwodnienia obszaru. Droga wojewódzka w miejscowości Bieliny posiada kanalizację deszczową z separatorami. Podobnie zmodernizowana droga powiatowa Bieliny Poduchowne – Makoszyn, droga gminna Bieliny ul. Starowiejska oraz ul. Sosnowa na osiedlu w Czaplowie.

Rys. 11. Schemat sieci kanalizacyjnej Gminy Bieliny

11.2.3. Gospodarka odpadami

W Gminie Bieliny odpady komunalne pochodzą z dwóch źródeł: gospodarstw domowych oraz obiektów handlowych, usługowych i rzemiosła, szkolnictwa, turystycznych, działalności gospodarczej i wytwórczej. Powstają tu typowe odpady bytowe, takie jak: odpady organiczne, papier i tektura, tworzywo sztuczne, materiały tekstylne, szkło, metale, odpady mineralne, odpady budowlane.

Ponadto, wytwarzane są znaczne ilości odpadów wielkogabarytowych, odpadów z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych, odpady z pielęgnacji terenów zielonych, odpady z czyszczenia ulic i placów oraz odpady niebezpieczne, takie jak: baterie, akumulatory, świetlówki i chemikalia.

Ilość zmieszanych odpadów zebranych w 2012 r. w Gminie wyniosła 259,70 ton. (wg GUS - 2012 r.). Przeciętna ilość odpadów wytworzona przez mieszkańca w skali roku wyniosła ok. 25,6 kg.

Zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych na terenie Gminy objętych jest 100% mieszkańców. Odpady komunalne składowane są na składowisku w Gminie Strawczyn - w miejscowości Promnik.

Zbieraniem i transportem odpadów komunalnych zajmuje się firma EKO-KAL P.H.U., zlokalizowana na terenie Gminy Bieliny. Ponadto odpady wyselekcjonowane odbiera Przedsiębiorstwo Wielobranzowe EKO-KWIAT wraz z EKO-KAL P.H.U.

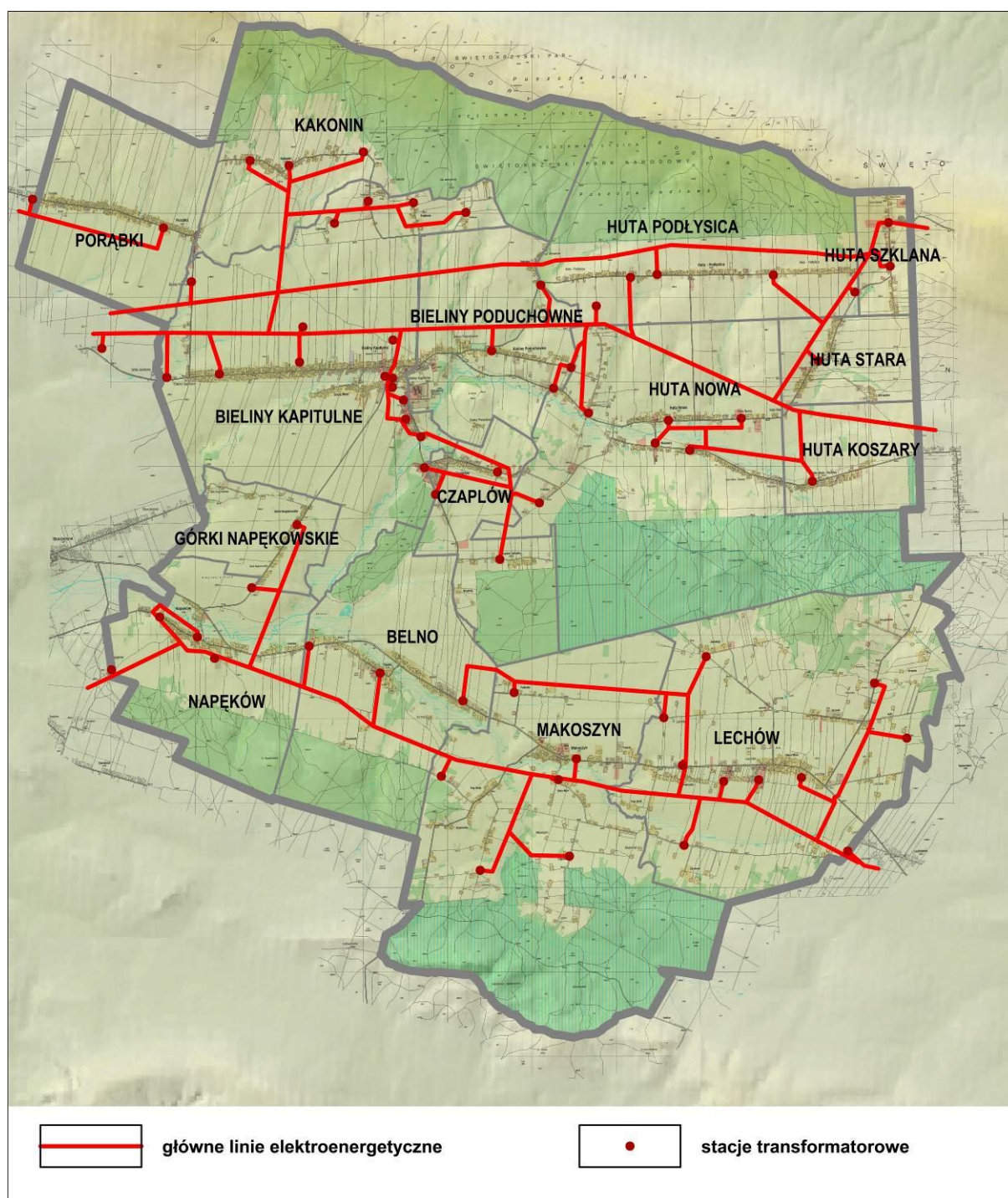
11.2.4. Elektroenergetyka

Zapotrzebowanie na energię elektryczną pokrywane jest z układu sieci napowietrznych 15kV rozwiniętego z dwóch linii magistralnych, wyprowadzonych z GPZ-u 110/15kV „Kielce-Wschód” i rozdzielni sieciowej w Daleszycach. Drugostronnie linie te nawiązywane są do GPZ-u w Nowej Słupi. Dodatkowo w północnej części Gminy, w kierunku wschód-zachód, przebiega tranzytem linia napowietrzno-kablowa 15kV z GPZ-u „Kielce-Wschód” na Św. Krzyż, która w granicach ŚPN poprowadzona jest kablem ziemnym.

Na terenie Gminy funkcjonuje 77 stacji transformatorowych, z czego 34 wybudowano przed rokiem 1990. Stan techniczny urządzeń wybudowanych przed rokiem 1990 jest dostateczny, natomiast po roku 1990 dobry. Linie elektroenergetyczne są w dobrym stanie technicznym, a ich przepustowość zaspokaja aktualne potrzeby Gminy na zasilanie tym źródłem energii.

Z uwagi na postępujący rozwój zagospodarowania Gminy, co wiąże się ze wzrostem zapotrzebowania mocy, konieczna będzie rozbudowa, przebudowa i modernizacja układu elektroenergetycznego.

Rys. 12. Schemat sieci elektroenergetycznej Gminy Bieliny

11.2.5. Zaopatrzenie w gaz

Obecnie na terenie Gminy nie istnieje sieć gazownicza. Jednak na podstawie danych ujętych w „Studium gazyfikacji przewodowej woj. kieleckiego”, opracowanego w 1993 r. wynika, iż możliwe jest opracowanie w przyszłości dokumentacji projektowej sieci gazowej dla Gminy

Bieliny. Wykonać można w tym celu założenie podane w ww. studium, przewidującym zaprojektowanie gazociągu dla gminy Górno, sąsiadującej z Gminą Bieliny.

11.2.6. Telekomunikacja

Obsługę Gminy Bieliny w zakresie usług telekomunikacyjnych zapewnia napowietrzna i kablowa sieć linii telefonicznej. Natomiast usługi telefonii komórkowej i internetu zapewnia stacja bazowa telefonii komórkowej usytuowana w Makoszynie.

11.2.7. Ciepłownictwo

Gmina Bieliny nie posiada zbiorczego systemu zaopatrzenia w energię ciepłą. Zaopatrzenie mieszkańców oraz obiektów użyteczności publicznej w ciepło realizowane jest poprzez lokalne kotłownie oraz przydomowe piece węglowe lub olejowe, sporadycznie poprzez ogrzewanie elektryczne. Brak możliwości wykorzystania gazu jako źródła ciepła, ze względu na brak istniejących sieci gazociągowych w Gminie.

Podobnie przedstawia się sytuacja w przypadku zakładów użyteczności publicznej, w których podstawowym surowcem opałowym jest paliwo stałe, dlatego za celowe uznaje się wprowadzenie i budowa kotłowni opartych o paliwo gazowe lub olejowe.

W zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii (OZE), na terenie Gminy zainstalowano kolektory słoneczne: w Centrum Tradycji i Turystyki Gór Świątokrzyskich, w szkole w Lechowie, w szkole w Hucie Starej, na kotłowni kompleksu szkolno-administracyjnego w Bielinach oraz kocioł grzewczy na pelet w Centrum Tradycji i Turystyki Gór Świątokrzyskich. Dodatkowo działa ok. 20-25 instalacji kolektorów słonecznych, kilkadziesiąt instalacji grzewczych z opcją spalania biomasy.

W zakresie energetyki ciepłej określa się następujące zasady i kierunki działań:

- zaopatrzenie w ciepło w obszarze funkcji gospodarczych, osadniczych i turystyczno - wypoczynkowych powinno zmierzać w kierunku wykorzystywania nośników przyjaznych środowisku, takich jak: olej opałowy, gaz płynny, energia elektryczna,
- wykorzystanie w źródłach ciepła paliw czystych ekologicznie oraz instalację urządzeń ograniczających emisję gazów i pyłów do powietrza,
- budowa urządzeń wykorzystujących alternatywne źródła energii,
- wskazana jest modernizacja istniejących na terenie Gminy kotłowni i termorenowacja budynków.

11.2.8. Melioracje i stan regulacji rzek

Gmina Bieliny posiada ok. 895 ha terenów zmeliorowanych, co stanowi około 11 % powierzchni Gminy. Największe kompleksy obszarów zmeliorowanych znajdują się w północno -

zachodniej części Gminy, w miejscowościach: Bieliny (obręb Bieliny Kapitulne i Poduchowne), Górki Napękowskie i Napęków, pozostałe w Porąbkach i Belnie.

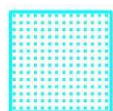
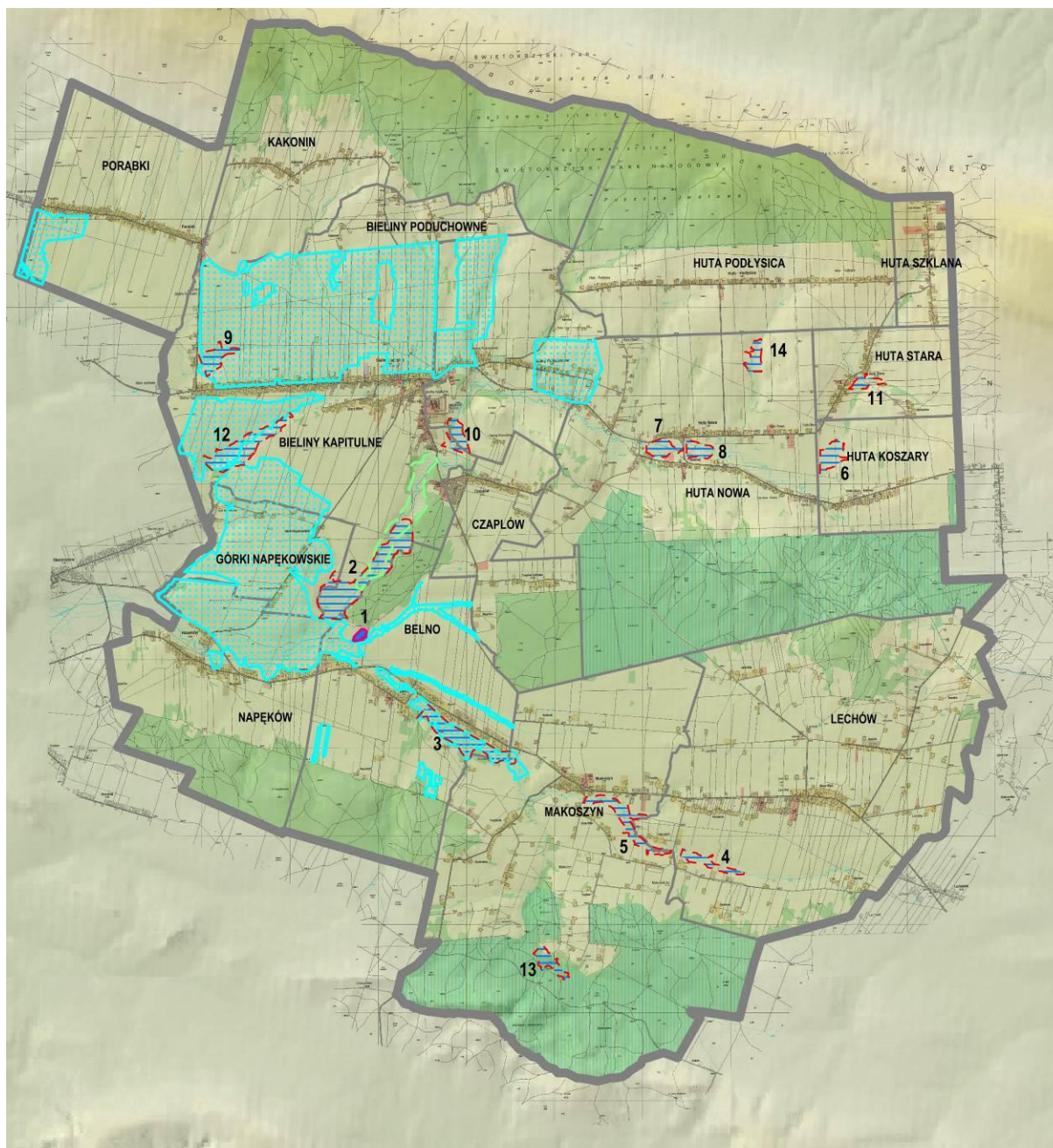
Na terenie Gminy nie ma stawów i oczek wodnych o powierzchni powyżej 1 ha. Największy zbiornik - o pow. ok. 1 ha - znajduje się w wyrobisku poeksploatacyjnym w Belnie.

W opracowanym przez Świętokrzyski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Kielcach „Programie małej retencji dla województwa świętokrzyskiego” z 2006 r. zakłada się realizację przez Samorząd Województwa Świętokrzyskiego dwóch zbiorników: „Belno” oraz „Baranka” oraz dodatkowo, w ramach zadań własnych Gminy, budowę zbiorników: Lechów, Makoszyn I, Huta Koszary, Huta Nowa II, Huta Nowa I. Gmina Bieliny posiada opracowaną w 2006 r. „Koncepcję zbiorników małej retencji na terenie gminy Bieliny”. W opracowaniu tym wytypowano ogółem 12 lokalizacji zbiorników małej retencji, w tym wspomniane wyżej: „Belno”, „Baranka”, „Lechów”, „Makoszyn I”, „Huta Koszary” i „Huta Nowa II”.

Niezależnie od powyższego, w ramach projektu „Zrównoważony rozwój gospodarczy zlewni rzeki Nidy w związku z obszarami Natura 2000”, analizowana jest lokalizacja suchego zbiornika retencyjnego w miejscowości Bieliny. Priorytetowy wariant inwestycyjny przewiduje wybudowanie suchego zbiornika wraz z zaporą ziemną. Okresowe stagnowanie wody mogłoby stworzyć miejsca lęgowe dla ptaków wodno-błotnych oraz płazów. Nie jest to teren duży, zatem jego rola dla ptaków nie będzie wielka, jednak dla płazów i bezkręgowców może mieć istotne znaczenie w skali lokalnej.

Planowane zbiorniki małej retencji zasilą wody gruntowe, złagodzą skutki suszy i powodzi. Mogą być wykorzystane dla celów rekreacyjnych, podnosząc atrakcyjność turystyczną i inwestycyjną terenów przyległych. Zbiorniki retencyjne wzbogacą bioróżnorodność przez renaturalizację i rehabilitację ekosystemów. Wpłyną wydatnie na poprawę bilansu wodnego.

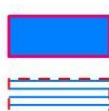
Rys. 13. Schemat rozmieszczenia obszarów zmeliorowanych oraz planowanych zbiorników małej retencji zawartych w „Programie małej retencji dla województwa świętokrzyskiego”

obszary zmeliorowane

analizowana lokalizacja suchego zbiornika

1 - istniejący zbiornik poeksploatacyjny

Zbiorniki zawarte w "Programie małej retencji województwa świętokrzyskiego"

2 - "Baranka", 3 - "Belno", 4 - "Lechów",
 5 - "Makoszyn I", 6 - "Huta Koszary",
 7 - "Huta Nowa I", 8 - "Huta Nowa II".

Zbiorniki zawarte w "Koncepcji zbiorników małej retencji na terenie gminy Bieliny"

2 - "Baranka", 3 - "Belno", 4 - "Lechów",
 5 - "Makoszyn I", 6 - "Huta Koszary",
 8 - "Huta Nowa II", 9 - "Bieliny I",
 10 - "Bieliny II", 11 - "Huta Stara",
 12 - "Kamień", 13 - "Makoszyn II",
 14 - "Huta Podlyśca".

11.2.9. Cmentarnictwo

Na obszarze Gminy funkcjonują dwa czynne cmentarze parafialne – w Bielinach Poduchownych i Makoszynie.

Miejscowość Huta Szklana podlega w zakresie obsługi cmentarnej pod gminę Nowa Słupia, a miejscowość Napęków - pod gminę Górnó (cmentarz w Skorzeszycach).

Tabela 34. Czynne cmentarze w Gminie Bieliny

Lp.	Miejscowość	Powierzchnia w całości (ha)	Powierzchnia wykorzystana (%)	Rejon obsługi
1	Bieliny Poduchowne	stary - 1,21 nowy – ok. 1,0	100 1	Bieliny, Huta Koszary, Huta Podłysica, Huta Nowa, Huta Stara, Kakonin, Porąbki, Zofiówka, Czaplów
2.	Makoszyn	0,58	99	Makoszyn, Lechów, Belno

Źródło: opracowanie własne

Powierzchnia grzebalna „starego” cmentarza w Bielinach oraz cmentarza w Makoszynie jest wykorzystana niemal w 100%. Obecnie rozbudowany został cmentarz w Bielinach Poduchownych - o powierzchnię ok. 1 ha. Plan zagospodarowania przestrzennego dla miejscowości Makoszyn wyznacza również teren pod powiększenie cmentarza w Makoszynie.

Oprócz wymienionych wyżej czynnych cmentarzy, na terenie Gminy istnieją dwa cmentarze nieczynne - przykościelny w Bielinach Poduchownych i epidemiczny w Lechowiu.

Zabytkowe cmentarze: parafialny i przykościelny w Bielinach Poduchownych wpisane są do rejestru zabytków. Natomiast cmentarz parafialny w Makoszynie i cmentarz epidemiczny w Lechowiu objęto ochroną konserwatorską w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego Gminy.

12. DIAGNOZA I UWARUNKOWANIA ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

- Sieć komunikacyjna stanowi ważny element zagospodarowania przestrzennego. Z jednej strony służy ona zaspokojeniu potrzeb transportowych, a z drugiej stymuluje rozwój obszaru. Dogodny i szybki dostęp do dróg głównych - krajowej i wojewódzkiej - intensyfikuje tendencje rozwojowe. Istniejący system komunikacyjny można uznać za korzystny dla obsługi wewnętrznej oraz zewnętrznej Gminy.
- Stan techniczny zarówno drogi krajowej jak i drogi wojewódzkiej ocenia się jako bardzo dobry. Przewiduje się jedynie modernizację dróg powiatowych w celu podniesienia parametrów właściwych dla danej klasy technicznej.

- Obsługa komunikacyjna nowo wyznaczonych terenów budowlanych, położonych wzdłuż drogi krajowej, wojewódzkiej i powiatowej klasy G, powinna być zapewniona poprzez drogi niższych klas.
- Na obszarze Gminy planowana jest budowa drogi ekspresowej S74 na odcinku Cedzyna - Łagów. Należy zapewnić rezerwę terenu pod tę inwestycję, uwzględniając wariant preferowany trasy. Zagospodarowanie terenów przyległych do planowanej trasy S74 powinno uwzględniać ograniczoną dostępność komunikacyjną do tej drogi. Ich obsługę komunikacyjną należy przewidzieć od dróg niższych kategorii, bez możliwości stosowania zjazdów z projektowanej drogi klasy S.
- Uciążliwości wynikające z emisji hałasu i zanieczyszczeń wzdłuż głównych dróg – o dużym nasileniu ruchu, wywołują **ograniczenia w zagospodarowaniu przyległych** do nich terenów. Wobec tego, przy wyznaczaniu i ustalaniu zagospodarowania terenów w rejonie tych dróg, należy uwzględnić uwarunkowania wynikające z ich oddziaływania na środowisko.
- Na terenie Gminy **istnieje organizacja ruchu pieszego i rowerowego** – w postaci ścieżek rowerowych i chodników.
- Z komunalnej sieci wodociągowej korzystają wszyscy mieszkańcy Gminy. Źródłem zaopatrzenia w wodę Gminy Bieliny są ujęcia wody podziemnej zlokalizowane w Bielinach, Belnie, Krajnie (gm. Górno) i Lechówku (gm. Łagów).
Wzdłuż sieci wodociągowych wymagane są strefy ochronne wolne od zabudowy, dla zapewnienia do nich dostępu i obsługi eksploatacyjnej. Szerokość stref określają przepisy odrębne.
- Ścieki z terenów skanalizowanych odprowadzane są do oczyszczalni ścieków komunalnych w Bielinach. W sieć kanalizacyjną wyposażone są miejscowości: Bieliny (za wyjątkiem przysiółka Podlesie), Huta Szklana, Huta Stara (za wyjątkiem Wymysłów), Huta Nowa, Czaplów (za wyjątkiem przysiółka Zofiówka), Kakonin, Porąbki, Hutę Podłysicę oraz Hutę Koszary. System odprowadzania ścieków sanitarnych na terenie Gminy jest niewystarczający. Uporządkowania gospodarki ściekowej poprzez budowę sieci kanalizacyjnej wymagają pozostałe sołectwa, tj.: Lechów, Makoszyn, Belno, Napęków, Górki Napękowskie, z których odprowadzanie ścieków planowane jest do projektowanej oczyszczalni ścieków w Skorzeszycach - w gminie Górno.
- Sieć elektroenergetyczna zaspokaja obecne potrzeby i może stanowić źródło energii elektrycznej dla nowych odbiorców. Zapewnienie odpowiednich parametrów jakościowych dostarczanej energii planuje się poprzez sukcesywną modernizację układu zasilania sieci rozdzielczych średniego napięcia, budowę nowych stacji transformatorowych oraz modernizację linii niskiego napięcia.

Dla nowych terenów przeznaczonych do zabudowy zajdzie potrzeba rozbudowy sieci średniego i niskiego napięcia. Budowa nowych urządzeń elektroenergetycznych SN i NN, dla zapewnienia dostawy energii elektrycznej planowanym inwestycjom, będzie wynikać z bilansu potrzeb odbiorców.

Istniejące sieci i urządzenia energetyczne stwarzają ograniczenia urbanistyczne. Wzdłuż napowietrznych sieci elektroenergetycznych wyznaczone są strefy techniczne, w których obowiązują ograniczenia w użytkowaniu terenu. Wymiary oraz warunki zagospodarowania stref określają przepisy odrębne. Przy lokalizacji obiektów budowlanych należy zachować zasady ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym, zgodnie z przepisami odrębnymi

- Dla pełnego zaspokojenia potrzeb na usługi łączności przyszłych odbiorców istnieje możliwość **rozbudowy infrastruktury telekomunikacyjnej**. Inwestycje celu publicznego z zakresu łączności mogą być lokalizowane w obszarze Gminy, jeśli są zgodne z przepisami odrębnymi.
- **Systemy melioracji** stanowią ważne uwarunkowanie dla rozwoju rolnictwa, gdyż zapewniają możliwość uzyskania maksymalnych korzyści z użytków rolnych. Wobec powyższego, a także ze względu na stan techniczny istniejących melioracji, **koniecznym jest podjęcie działań modernizacyjno – porządkowych tych urządzeń**.
- Wykorzystanie **powierzchni grzebalnej na cmentarzu w Makoszynie** wymaga zabezpieczenia odpowiednich rezerw terenowych pod pochówki. Usytuowanie cmentarza z dala od zabudowy umożliwi jego rozbudowę.

13. ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

Zagadnienie zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia na terenie Gminy Bieliny to głównie zagrożenie: przestępczością, bezpieczeństwa w ruchu drogowym, pożarowe i powodziowe.

13.1. ZAGROŻENIE PRZESTĘPCZOŚCIĄ

Obszar Gminy Bieliny, w zakresie ładu, bezpieczeństwa i porządku publicznego, podlega Komisariatowi Policji w Daleszycach Komendy Miejskiej Policji w Kielcach.

Tabela 35. Zagrożenie przestępczością

Wyszczególnienie	Liczba przestępstw		Z liczby ogółem przestępstw		
	ogółem	w tym kryminalne	przeciwko zdrowiu i życiu	przeciwko mieniu	
				razem	w tym kradzież samochodów
Gmina Bieliny	92	40	11	58	0

Źródło: Komisariat Policji w Daleszycach, 2013 r.

Najistotniejszy wpływ na zagrożenia przestępczością ma kształtowanie się przestępstw kryminalnych, głównie przeciwko życiu i zdrowiu (zabójstwa, rozboje) oraz przeciwko mieniu (kradzieże, włamania). Przestępstwa tej kategorii poruszają opinię społeczną, postrzegane są jako groźne. Udział przestępstw kategorii przeciwko zdrowiu i życiu w ogólnej liczbie przestępstw w Gminie Bieliny wyniósł około 12%, natomiast w kategorii przeciwko mieniu - 63%.

13.2. ZAGROŻENIE BEZPIECZEŃSTWA W RUCHU DROGOWYM

Przez teren Gminy przebiega droga krajowa nr 74 oraz droga wojewódzka nr 753. Przebieg tych dróg przez tereny zabudowane, w bliskiej odległości od istniejących obiektów, może być przyczyną zagrożeń i uciążliwości¹⁷ dla mieszkańców Gminy.

Z drogami o takim dużym natężeniu wiąże się potencjalne zwiększone zagrożenie wszelkiego rodzaju awarii, wynikających z kolizji drogowych, katastrof czy wypadków, w wyniku których może dojść do nagłego wprowadzenia do środowiska dużych ilości substancji szkodliwych, toksycznych lub łatwopalnych, stanowiących zagrożenie dla ludzi i środowiska.

13.3. ZAGROŻENIE POŻAROWE

Na terenie Gminy Bieliny działa 5 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej (Bieliny, Huta Nowa, Belno, Lechów, Makoszyn).

OSP w Bielinach jest jednostką typu S-2, razem z OSP w Lechowie uczestniczą w Krajowym Systemie Ratownictwa.

13.4. ZAGROŻENIE POWODZIOWE

W Gminie Bieliny, obszary położone w dolinie Belnianki i Nidzianki zagrożone są powodzią w czasie wezbrań spowodowanych deszczami nawalnymi i burzowymi (wysokie prawdopodobieństwo powodzi). W oparciu o powtarzające się w ostatnich dziesięcioleciach powodzie, na mapie ekofizjograficznej oznaczono zasięgi wezbrań powodziowych, które określają **obszary szczególnie zagrożone powodzią**.

¹⁷ Uciążliwości związane z hałasem omówiono w rozdziale 5.2.5. „Klimat akustyczny środowiska”.

Rzeki Belnianka i Nidzianka, płynące przez obszar Gminy, nie posiadają obwałowań. Z uwagi na brak Studium, o którym mówi art. 82. ust. z *Prawa wodnego*, na podstawie materiałów dostarczonych przez Urząd Gminy, wizji terenowych i informacji uzyskanych od sołtysów poszczególnych miejscowości, wyznaczono obszary zagrożone zalaniem wodami powodziowymi, a także tereny podtapiane w czasie wysokich stanów wód w ciekach powierzchniowych. W czasie deszczy nawalnych i wezbrań powodziowych w 1997 r., 2001 r., 2010 r., 30 maja i 5 czerwca 2013 r., podtopienia o charakterze spływu powierzchniowego wystąpiły także poza dolinami rzek - na południowych stokach Pasma Łysogórskiego, w miejscowościach: Porąbki, Huta Podłysica, Kakonin i Bieliny. Wezbrania cieków i katastrofalny spływ powierzchniowy wód opadowych w czasie nawałnic, w maju i czerwcu 2013 r. spowodowały duże straty materialne.

13.5. ZAGROŻENIA RUCHAMI MASOWYMI

Ruchy masowe (osuwanie, obrywanie, spływanie, spływ pokrywy zwietrzelinowej) aktywizują się wraz z erozją po rozlewnych i burzowych opadach o dużym natężeniu, a także po wiosennych roztopach. Duże zagrożenie stanowią osuwiska, obrywy i spływ pokryw zwietrzelinowych na stokach powyżej 20%. Tereny zagrożone ruchami masowymi oraz erozją i denudacją zaznaczono na mapie ekofizjograficznej. Natężenie erozji na stokach, bruzdowanie i spłukiwanie oraz w korytach cieków aktywizuje się w czasie opadów deszczu i wezbrań. Skutkiem erozji w korytach cieków są obrywy i zsuwy, podcięcia i rozmywanie brzegów (rzeka przesuwa koryto), a na stokach wody opadowe pogłębiają wąwozy erozyjne koryta cieków. W dokumencie studium wskazano ponadto uwzględnione w SOPO (systemie osłony przeciwosuwiskowej) obszary predysponowane do powstania osuwisk (Bieliny Kapitulne, Bieliny Poduchowne, Huta Nowa, Huta Stara, Huta Podłysica, Huta Szklana, Makoszyn, Górki Napękowskie) oraz zarejestrowane osuwisko w rejonie miejscowości Belno.

14. DIAGNOZA I UWARUNKOWANIA ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

- **Zapewnienie bezpieczeństwa ludności i jej mienia** (zabudowy mieszkaniowej) na terenach zagrożonych wylewami wymaga:
  - porządkowanie i oczyszczenie koryt cieków, w tym usunięcia obumarłych korzeni i powalonych drzew, dla udroźnienia koryta oraz zapewnienie swobodnego przepływu wody szczególnie w czasie wezbrań;
  - umocnienia skarp brzegowych cieków, szczególnie zakoli meandrów, w celu zabezpieczenia przed osuwaniem się zboczy koryta, blokujących przepływ i zagrażających stabilizacji położonych w pobliżu budynków, w tym mieszkalnych;

- wyłączenie z zabudowy pasa o minimum 15 m szerokości wzdłuż cieków wodnych, w celu umożliwienia wypełnienia przez właścicieli wód obowiązków, które zapisano w ustawie Prawo wodne z 2001 r., a m. in. zapewnienie utrzymania w należytym stanie technicznym koryt cieków naturalnych oraz kanałów, a także zapewnienie swobodnego spływu wód powodziowych oraz lodów.
- **Obszary szczególnie zagrożone powodzią** - w oparciu o powtarzające się w ostatnich dziesięcioleciach powodzie, na mapie ekofizjograficznej oznaczono zasięgi wezbrań powodziowych, które określają **obszary szczególnie zagrożone powodzią**.
- W obszarach **zagrożonych podtopieniami** niezbędnym jest zapewnienie prawidłowego odpływu wód, między innymi poprzez utrzymanie drożności przepustów, rowów przydrożnych, potoków, rowów melioracyjnych.
- Działania dla zapewnienia **bezpieczeństwa w obszarach zagrożonych ruchami masowymi** powinny być ukierunkowane na ograniczenie rozwoju tych procesów oraz ograniczenie ewentualnych strat, m. in. poprzez:
  - wyłączenie z zabudowy terenów osuwisk, natomiast w terenach zagrożonych występowaniem ruchów masowych, dopuszczenie zabudowy winno być uzależnione od wyników badań geologiczno – inżynierskich podłoża budowlanego;
  - zmianę użytkowania gruntów – zmniejszenie powierzchni gruntów ornych na korzyść użytków zielonych, sadów bądź dolesień, tj. stabilizujących powierzchnie stoków.

15. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

15.1. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

W ostatnich latach obserwuje się konsekwentny, znaczny przyrost zatrudnienia w sektorze prywatnym oraz jednocześnie niewielki wzrost w sektorze publicznym.

Tabela 36. Podmioty gospodarcze w Gminie Bieliny

Wyszczególnienie	Lata		
	2010	2011	2012
Sektor publiczny	18	18	19
Sektor prywatny	543	557	587
Ogółem	561	575	606

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS 2013 r.

Tabela 37. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych sekcji PKD w Gminie Bieliny

Sekcja	Gmina Bieliny		
	2010	2011	2012
Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	13	18	19
Przetwórstwo przemysłowe	36	36	39
Dostawa wody, działalność związana z gospodarowaniem ściekami i odpadami i rekultywacją	3	3	4

Budownictwo	88	88	103
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych	184	185	185
Transport i gospodarka magazynowa	97	90	88
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	26	29	24
Informacja i komunikacja	6	8	9
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	13	11	16
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	3	3	5
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	16	21	21
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	12	13	17
Administracja publiczna i obrona narodowa	8	8	8
Edukacja	11	9	11
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	7	9	10
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	6	6	8
Pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	32	38	39
Razem	561	575	606

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS 2013 r.

Największą dynamiką wzrostu zatrudnienia charakteryzuje się sekcja budownictwa. Na koniec 2012 r. zanotowano 103 firmy tego sektora. Na drugim miejscu pod względem dynamiki zatrudnienia znalazł się sektor związany z działalnością finansową i ubezpieczeniową - wzrost z 11 w 2011 r. do 16 firm pod koniec 2012 r. W sektorze transport i gospodarka magazynowa odnotowano zmniejszenie o 9 firm w stosunku do 2010 r.

15.2.ROLNICTWO

15.2.1. Warunki przyrodnicze

Gmina Bieliny, zgodnie z określoną w „Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego” strukturą funkcjonalno-przestrzenną, została zaliczona do obszaru turystycznego Gór Świętokrzyskich.

Dominującą obecnie funkcją Gminy jest silnie rozdrobnione rolnictwo, które posiada charakter samozaopatrzeniowy i nie stwarza wystarczających podstaw aktywizacji gospodarczej. Należy więc stopniowo wiązać zagospodarowanie rolnicze z innymi funkcjami

środowiskowymi – turystyką, gospodarką rolno - środowiskową, zagospodarowaniem leśnym oraz mieszkalnictwem i przedsiębiorczością pozarolniczą o niewielkiej skali uciążliwości.

Wyróżniające się w skali krajowej walory przyrodniczo - krajobrazowe (ŚPN i C-OPK wraz z otulinami), budowa planowanych zbiorników wodnych oraz cenne zasoby kulturowe predysponują Bieliny do rozwoju turystyki, zwłaszcza agroturystyki, pod warunkiem zapewnienia odpowiedniej infrastruktury turystycznej.

Syntetyczną ocenę warunków produkcji rolnej określa waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej, opracowana przez Instytut Upraw, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach. IUNG opracował metodę punktową, oceniającą poszczególne elementy środowiska - glebę, agroklimat, warunki wodne, a także rzeźbę terenu. Suma punktów poszczególnych elementów określa syntetyczny wskaźnik liczbowy, charakteryzujący jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej danej jednostki administracyjnej.

Ogólny wskaźnik bonitacji rolniczej uwzględnia:

- jakość i przydatność rolniczą gleb w skali 100 stopniowej,
- agroklimat w skali 15 stopniowej,
- rzeźbę terenu w skali 5 stopniowej,
- warunki wodne w skali 5 stopniowej.

Biorąc pod uwagę ww. czynniki, średni wskaźnik jakości **rolniczej przestrzeni produkcyjnej** wynosi dla Gminy Bieliny **50-60 pkt.**, przy czym dla woj. świętokrzyskiego 69,3 pkt., natomiast dla kraju 66,6 pkt.

15.2.2. Struktura użytkowania gruntów

Powierzchnia użytków rolnych w Gminy Bieliny wynosi 5 847,9 ha tj. 66% ogólnej powierzchni Gminy, grunty leśne i zadrzewienia -31%, a pozostałe grunty i nieużytki – 2,6%. Świadczy to o rolno-leśnym charakterze Gminy.

Tabela 38. Struktura użytkowania gruntów w Gminie Bieliny

Użytkowanie gruntów	Suma [ha]	Struktura użytków [%]
Użytki rolne	5847,9	66
Grunty leśne oraz zadrzewienia i zakrzewienia	2739,4	31
Grunty zabudowane i zurbanizowane	196,6	2,2
Grunty pod wodami	25,9	0,2
Nieużytki i tereny różne	17,8	0,2
Suma	8827,8	100,0

Źródło: Starostwo Powiatowe w Kielcach 2013 r.

Tabela 39. Struktura użytków rolnych w Gminie Bieliny

Użytkowanie gruntów	Powierzchnia [ha]	Struktura [%]
Grunty orne	4187,2	71,6
Sady	199,3	3,4
Łąki trwałe	612,3	10,4
Pastwiska trwałe	580,7	10
Grunty pod stawami i rowami	12,6	0,2
Grunty rolne zabudowane	255,5	4,3
Suma użytków rolnych	5847,9	100,0

Źródło: Starostwo Powiatowe w Kielcach 2013 r.

Struktura użytków rolnych wskazuje na dominację gruntów ornych, które zajmują ponad 71% terenów użytkowanych rolniczo. Użytki zielone tj. łąki i pastwiska, stanowią 16,6% powierzchni gruntów rolnych, natomiast sady 1,6%.

Tabela 40. Procentowy udział gleb poszczególnych klas bonitacyjnych w ogólnej powierzchni sołectw

Udział gleb poszczególnych klas bonitacyjnych na użytkach w ogólnej powierzchni sołectwa (%)																
Sołectwo	Bieliny	Huta Podfysica	Huta Szklana	Huta Stara	Huta Nowa	Huta Koszarzy	Czapłów	Lechów	Makoszyn	Belno	Napęków	Górki Napękow.	Porąbki	Kakonin	RAZEM %	RAZEM [ha]
I-II	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
III	3,8	1,3	0	4,4	4,71	1,2	0	0	0	0	0,5	0	4,9	0,03	1,76	155,9
IV	43,8	32,8	51	54,6	35	44,1	19,4	32,9	6,1	12,2	37,3	55,9	62,9	19,3	19,3	2770
V	34,1	10,3	28,8	26,8	11,1	31,4	57	54,9	34	48	28,3	26,7	26,4	10,1	10,1	2658,1
VI	14,2	2,9	10,6	10,1	2,3	15,4	20	8,8	16,1	28,8	28,9	15,5	4,7	6,3	6,3	1058,7

Źródło: Starostwo Powiatowe w Kielcach 2013 r.

Klasyfikacja bonitacyjna gruntów w rozkładzie przestrzennym dość wyraźnie odzwierciedla wpływ typów gleb i ich pochodzenia na jakość gruntów. Gleby dobre zalegają głównie w miejscowościach położonych w bezpośrednim sąsiedztwie Świętokrzyskiego Parku Narodowego. Największym udziałem gruntów klas III w ogólnej powierzchni wyróżnia się miejscowość Porąbki - 4,9%.

Warunki agroklimatyczne, wodne oraz rzeźba terenu nie stwarzają dogodnych warunków dla rozwoju rolniczej przestrzeni Gminy, niemniej specjalizacja Gminy w uprawie truskawek, głównie za sprawą dużych nakładów pracy indywidualnych właścicieli, stwarza ogromną szansę w rozwoju tej gałęzi rolnictwa.

15.2.3. Produkcja rolna

Gminę Bieliny zalicza się do obszarów o słabszych warunkach glebowych oraz niekorzystnym agroklimacie, ukształtowanym w wyniku oddziaływania klimatu Gór

Świątokrzyskich. Zaliczona została również do obszarów o silnie rozdrobnionej strukturze oraz wysokim rozproszeniu zabudowy, które utrudnia realizację zbiorczych systemów infrastruktury. Podstawowym sposobem użytkowania gruntów jest uprawa roślin. Dominującą rośliną uprawną jest truskawka przemysłowa (ok. 1 000 ha), uprawiana od blisko 50 lat na plantacjach o powierzchni od 0,20 do 2,0 ha. Gmina Bieliny nazywana jest „truskawkowym zagłębieniem” województwa świętokrzyskiego. Uprawia się również szczypior, ziemniaki oraz zboża.

Tabela 41. Struktura upraw w Gminie Bieliny w 2010 r.

Rodzaj upraw	Areał upraw (ha)	Struktura (%)
plantacje truskawek	1 000	24
zboża	1 815	43
rośliny strączkowe jadalne na ziarno	0,44	0,01
ziemniaki	275	6,5
uprawy przemysłowe	25,54	0,6
buraki cukrowe	25,54	0,6
warzywa gruntowe	29,81	0,7
rzepak i rzepik razem	151,04	3,6
pozostałe	865	20
Ogółem	4 187	100,0

Źródło: PSR 2010r. i dane z UG Bieliny – dot. plantacji truskawek

Podstawowym kierunkiem produkcji roślinnej gospodarstw, oprócz plantacji truskawkowych, wg PSR z 2010 r. były zboża (pszenica, żyto, jęczmień, owies i mieszanki zbożowe), zajmujące ok. 43% powierzchni upraw.

Tabela 42. Zwierzęta gospodarskie oraz gospodarstwa utrzymujące zwierzęta wg pogłowia w Gminie Bieliny

Zwierzęta gospodarskie	Liczba		Wielkość zmiany 1996-2002
	1996	2010	
bydło ogółem	2 608	2 087	521
- w tym krowy	1 373	561	812
trzoda	1 223	804	419
konie	518	164	354
owce	19	b.d.	b.d.
kury	17 835	24 438	+6 603

Źródło: PSR 1996 r. i PSR 2010 r.

W produkcji zwierzęcej wg PSR z 2010 r. prowadzony był głównie chów trzody chlewnej i bydła. Wymienić należy również hodowlę drobiu. Słaba opłacalność produkcji zwierzęcej spowodowała trwającą redukcję pogłowia zwierząt. Pogłowie bydła uległo znacznemu zmniejszeniu, natomiast chów drobiu ogranicza się do hodowli w gospodarstwach rolnych, głównie dla potrzeb własnych.

15.2.4. Struktura agrarna

Tabela 43. Struktura gospodarstw rolnych w Gminie Bieliny

Grupy obszarowe gospodarstw rolnych	Liczba gosp. rolnych	% gosp. rolnych
do 1 ha włącznie	247	15,5
1 – 5 ha	1 131	71,1
1 – 15 ha	1 339	84,2
5 – 10 ha	201	12,6
10 – 15 ha	7	0,4
> 15 ha	3	0,1
Ogółem	1 589	100

Źródło: PSR 2010 r.

Struktura obszarowa gospodarstw rolnych wskazuje, iż na obszarze Gminy istnieje dość duże rozdrobnienie gruntów. 71,1% gruntów stanowi małe gospodarstwa rolne do 5 ha, a o areale do 15 ha - 84,2%. Oprócz indywidualnych gospodarstw rolnych, na obszarze Gminy funkcjonuje 247 mikrogospodarstw z działkami o powierzchni poniżej 1 ha. Przeciętna powierzchnia gospodarstwa rolnego w Gminie wynosi 3,2 ha.

15.2.5. Charakterystyka rolnictwa jako działalności gospodarczej

Najważniejszymi ograniczeniami rozwoju rolnictwa są:

- wysoki poziom ukrytego bezrobocia agrarnego, będący efektem radykalnego zmniejszenia się rynku pracy w sąsiednich ośrodkach miejskich,
- brak zainteresowania rolników integracją produkcji.

Uwarunkowania dla rozwoju rolnictwa:

Czynniki sprzyjające:

- *Korzystne położenie geograficzne:*
  - trasa komunikacyjna nr 74 przecinająca Gminę;
  - rynek zbytu na płody rolne (Kielce).
- *Walory środowiska naturalnego:*
  - ukształtowana specjalizacja Gminy w uprawie truskawek;
  - obecność obszarów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych nieskażonym środowisku;
  - możliwości powiązania rolnictwa z rozwojem turystyki.
- *Aspekty dotychczasowego rozwoju:*
  - znaczne zasoby mieszkaniowe wsi;
  - dobra dostępność komunikacyjna.
- *Czynniki demograficzne:*
  - dobre kondycje demograficzne ludności;
  - znaczne zasoby ludności;

- rozwój alternatywnych źródeł dochodów, związanych z obsługą nowych funkcji tych terenów (turystyka, ochrona środowiska).

W powiązaniu z walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi Gminy oraz wyznaczonymi szlakami turystycznymi, potencjałem rozwoju i uaktywnienia ludności zajmującej się rolnictwem jest powstawanie gospodarstw agroturystycznych. Działalność ta stanowiłaby szansę na dodatkowe źródło dochodów. Rozwój agroturystyki możliwy jest w obszarze Gminy na bazie istniejących zasobów zabudowy zagrodowej.

15.3. LEŚNICTWO

Obszary leśne Gminy Bieliny położone są w obrębie jednej jednostki przyrodniczo-leśnej, przedstawionej w „Siedliskowych podstawach hodowli lasu”: *VI Krainie Małopolskiej*, w dzielnicy *Gór Świętokrzyskich (2)*, w mezoregionie *Łysogórskim*. Takie usytuowanie przyrodniczo-leśne obszaru sprawia, że jest ono w zasięgu występowania niemal wszystkich gatunków drzew leśnych występujących w Polsce.

15.3.1. Struktura gruntów leśnych

Tereny leśne zajmują 2 739 ha, co stanowi 31% ogólnej powierzchni Gminy. W rozkładzie przestrzennym wyraźnie zaznaczają się różnice w lesistości poszczególnych sołectw. Największe zwarte kompleksy leśne występują w obrębie wyniesień i pasm, wzdłuż północnej i południowej granicy Gminy oraz w jej centralnej części.

Tabela 44. Struktura przestrzenna gruntów leśnych w Gminie Bieliny

Sołectwo	Ogólna powierzchnia miejscowości [ha]	Powierzchnia gruntów leśnych	
		ha	%
Belno	606,7	229,4	37
Bieliny	1452,4	69,3	4,7
Czaplów	293,1	110,7	37,7
Górki Napękowskie	174,4	8,5	4,8
Huta Nowa	1178,4	559,9	47,5
Huta Podłysica	728,8	380,6	52,2
Huta Stara	164,4	4,0	2,4
Huta Koszary	207,6	9,5	4,5
Huta Szklana	94,9	4,0	4,2
Kakonin	782,5	520,9	66,5
Lechów	1060,8	125,2	11,8
Makoszyn	1179,1	549	46,5
Napęków	476,3	163,2	34,2
Porąbki	427,5	4,7	0,002
RAZEM	8 826,9	2 739	31

Źródło: SP Kielce 2013 r.

Największym udziałem gruntów leśnych w ogólnej powierzchni wyróżnia się Kakonin – ponad 66% oraz Huta Podłysica – przeszło 52%. Ponad 40 % udział występuje w Hucie Nowej

i Makoszynie. Powyżej 30% udziału gruntów leśnych występuje w Belnie, Czaplowie i Napękwie. Najmniej lasów posiadają sołectwa: Lechów (11,8%), Bieliny (4,7%), Górki Napękowskie (4,8%), Huta Stara (2,4%), Huta Koszary (4,5%), Huta Szklana (4,2%) oraz na terenie Porąbek – 0,002 % powierzchni, gdzie rekompensuje to bezpośrednie sąsiedztwo lasów Świętokrzyskiego Parku Narodowego.

Tabela 45. Struktura własność gruntów leśnych w Gminie Bieliny

Struktura własności gruntów leśnych	Powierzchnia w ha
Leśnictwo wszystkich form własności w Gminie	2 684
Lasy publiczne Skarbu Państwa	1 937,3
Lasy niestanowiące własności Skarbu Państwa	748

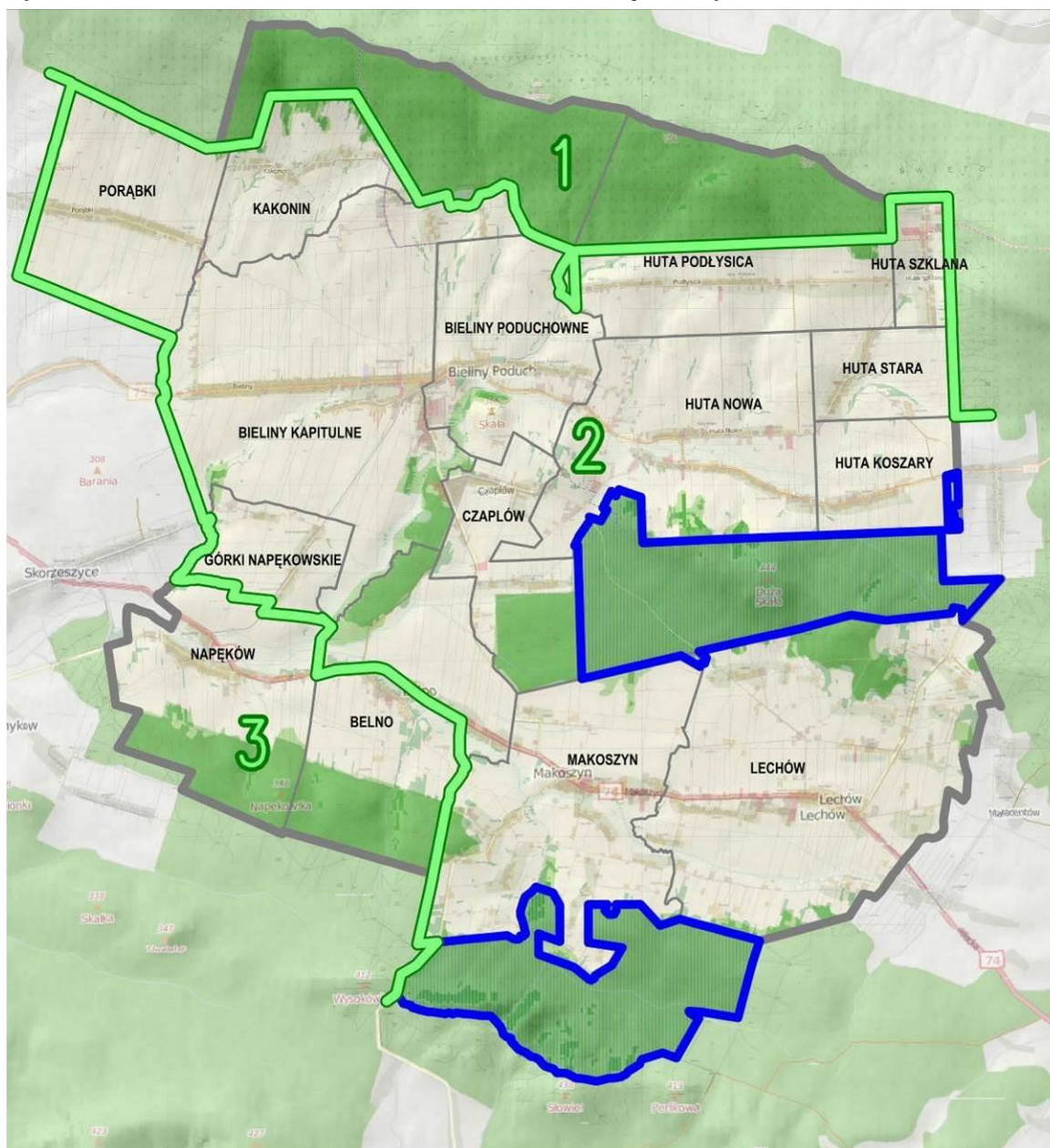
Źródło: SP Kielce 2013 r.

Właścicielami lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa są głównie osoby prywatne oraz wspólnoty gruntowo-leśne.

Lasy państwowe zarządzane są przez **Nadleśnictwo Daleszyce** i **Nadleśnictwo Łagów** (wchodzące w skład Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu).

Lasy na terenie ŚPN zarządzane są przez Dyрекcję Świętokrzyskiego Parku Narodowego w Bodzentynie.

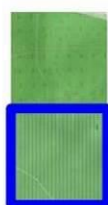
Rys. 14. Schemat rozmieszczenia lasów na terenie Gminy Bieliny

Legenda:

- Obszary w granicach Gminy Bieliny:
- 1 Świętokrzyskiego Parku Narodowego
  - 2 Nadleśnictwa Łagów
  - 3 Nadleśnictwa Daleszyce

- Tereny leśne:
- lasy
  - lasy glebo i wodochronne na terenie Gminy, ustanowione Decyzją Ministra Środowiska

Opracowanie własne na podstawie materiałów z RDPL Radom

15.3.2. Charakterystyka lasów

Lasy w Gminie Bieliny znajdują się pod zarządem Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu, wchodzącej w skład Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe. W skład radomskiej dyrekcji wchodzi 23 nadleśnictwa. Zaliczają się one do niezwykle cennych obszarów przyrodniczych w kraju. Na obszarze działania RDLP w Radomiu funkcjonuje Świętokrzyski Park Narodowy oraz 11 Parków Krajobrazowych. Gmina Bieliny znajduje się w zasięgu Nadleśnictwa Łągów oraz Nadleśnictwa Daleszyce.

Głównym walorem świętokrzyskich lasów są cenne pod względem siedliskowym i przyrodniczym struktury drzewostanów, które zachowały w wielu miejscach charakter naturalnych zbiorowisk leśnych. Świadczy o tym choćby trwałość na właściwych siedliskach wielu cennych gatunków drzew, takich jak: jodła pospolita, buk zwyczajny, modrzew polski, cis pospolity oraz wiele rzadkich gatunków flory wyżynnej i górskiej.

Celem nadrzędnym spośród podstawowych celów i zasad gospodarki leśnej, określonych w ustawie o lasach, jest trwałe utrzymanie lasów dla ciągłego spełniania przez nie wielostronnych funkcji środowiskotwórczych, społecznych, ochronnych i gospodarczych. Realizacja tego celu wymaga zwiększenia odporności drzewostanów, m. in. poprzez zachowanie i wzbogacenie różnorodności biologicznej oraz bogactwa genetycznego ekosystemów leśnych, a jednym z podstawowych narzędzi jego realizacji jest plan urządzenia lasu. W planowaniu urządzeniowym uwzględnione są wytyczne zawarte w „Zasadach hodowli lasu”, „Instrukcji ochrony lasu”, „Instrukcji ochrony p.poż.” i innych zasadach, instrukcjach i wytycznych obowiązujących aktualnie w Lasach Państwowych.

Podział lasu wg pełnionych funkcji:

- rezerwaty,
- lasy ochronne,
- lasy gospodarcze.

Lasy państwowe na terenie Nadleśnictwa Daleszyce, prócz tradycyjnych form ochrony przyrody, posiadają status lasów o szczególnych walorach przyrodniczych: lasy wodochronne i lasy glebochronne. Lasy wodochronne chronią zasoby wód powierzchniowych i podziemnych, regulują stosunki wodne w zlewni oraz na obszarach wododziałów. Zlokalizowane są nad brzegami jezior, rzek i innych cieków oraz zbiorników wodnych.

Lasy odgrywają ważną rolę w zapobieganiu erozji, chronią czystość wód i powietrza oraz korzystnie modyfikują środowisko przyrodnicze. Ponadto lasy wyróżniają się najcenniejszymi elementami różnorodności biologicznej, której wyznacznikiem są cenne gatunki fauny i flory. Oprócz funkcji przyrodniczych lasy pełnią funkcje produkcyjne dostarczając drewna.

15.4. TURYSTYKA I REKREACJA

Turystyka jest zjawiskiem, dzięki któremu człowiek regeneruje swoje siły fizyczne i psychiczne, poznaje świat oraz kształtuje osobowość. Turystyka i rekreacja wpływa na rozwój gospodarki, poprzez wykształcenie takich usług turystycznych jak: noclegowe, gastronomiczne oraz transportowe.

15.4.1. Turystyka poznawcza i wypoczynkowa.

Urozmaicona rzeźba terenu Gminy Bieliny: podgórska część północna, równinna malowniczego pasma w części środkowej, mozaika otwartych obszarów rolniczych oraz kompleksów leśnych i różnorodność szaty roślinnej, to walory przyrodniczo - krajobrazowe sprzyjające rozwojowi turystyki i rekreacji. Liczne panoramy, osie i punkty widokowe znacząco podnoszą walory krajobrazowe Gminy.

Atrakcyjność turystyczną Gminy to również obiekty kultury materialnej:

- Zespół Kościoła Parafialnego p. w. św. Józefa Oblubieńca NMP z 1637 r. wraz z cmentarzem przykościelnym w Bielinach Poduchownych,
- Kościół Parafialny p. w. św. Piotra i Pawła oraz kaplica NMP z 1 poł. XIX w. w Makoszynie,
- zabytkowe cmentarze parafialne w Bielinach i Makoszynie,
- drewniany młyn wodny z 1884 r. w Belnie,
- drewniana chałupa z z pocz. XIX w. w Kakoninie,
- wartościowe obiekty mieszkalne i gospodarcze architektury drewnianej na terenie gminy, w tym zabytkowe drewniane domy w Bielinach Poduchownych,
- kapliczki o charakterystycznej formie i krzyże przydrożne,
- pomniki ofiar wojny z 1944 r.,
- pozostałości wałów ziemnych okalających wczesnośredniowieczny ośrodek kultury słowiańskiego w rezerwacie „Zamczysko” w Makoszynie,
- pola bitew z powstania styczniowego w Makoszynie i Lechowie.

W Bielinach znajduje się dom rodzinny poety Józefa Ozgi Michalskiego – autora słynnych „Godek Świętokrzyskich”, piewcy gwary świętokrzyskiej. W jego utworach można odnaleźć obszernie opisy dawnych Bielin i wierzeń ludowych mieszkańców tej ziemi.

Urokliwie położona Gmina Bieliny posiada doskonałe warunki do uprawiania turystyki rodzinnej i indywidualnej – szlaki piesze, rowerowe i narciarskie opisane zostały w rozdziale 15.4.2.

W Gminie Bieliny rozwija się **agroturystyka**, obejmująca różnego rodzaju usługi, w zależności od gospodarstwa: zakwaterowanie, posiłki, jazdę konną, uczestnictwo w pracach

gospodarskich. Ta forma turystyki oferuje turystom możliwość wypoczynku w czystym i bogatym środowisku przyrodniczym oraz w otoczeniu licznych pamiątek przeszłości.

Według ewidencji gospodarstw agroturystycznych prowadzonej przez Wójta Gminy Bieliny, na terenie Gminy funkcjonują 23 gospodarstwa agroturystyczne, oferujące łącznie 214 miejsc noclegowych.

Bazę **noclegowo - gastronomiczną** Gminy, oprócz gospodarstw agroturystycznych, stanowią również:

- Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Hucie Starej (50 miejsc),
- OTW Jodłowy Dwór,
- Siedlisko Carownica w Lechowie,
- Noclegi Wojciech Bilman,
- Karczma - Izba Dobrego Smaku przy Osadzie Średniowiecznej w Hucie Szklanej.

Osada Średniowieczna w Hucie Szklanej

To niezwykle miejsce, w którym czas cofa się o kilka stuleci. XI i XII-wieczne zagrody i warsztaty oraz Dom Zielarki zapraszają do odbycia podróży w czasie. Zwiedzając Osadę Średniowieczną mamy okazję poznać XII-wieczną rzeczywistość - z pogańskimi bóstwami - Świsem, Poświsem i Pogodą. Spotkamy mieszkańców skupionych na wykonywaniu codziennych zajęć, wszystkie sprzęty potrzebne do normalnego życia i prowadzenia gospodarstwa domowego. Zobaczymy warsztat garncarski, kowalski, obróbki drewna oraz gospodarstwo bartnika. W środkowej części wioski, otoczonej mokradłami, spotkamy drewniane posągi bohaterów ze świętokrzyskich legend, które wprowadzą nas w świat grozy, czarów i tajemnic. Klimat i atmosferę codzienności sprzed setek lat odnajdziemy w gospodarstwie domowym otoczonym plecionym ogrodzeniem, z chatą ze ścianami obrzuconymi gliną i dachem pokrytym słomianą strzechą.

W Gminie odbywa się latem ogólnopolski wyścig kolarski o nazwie **Truskawkowy Szus** – wyścig dla kolarzy amatorów, będący ostatnim etapem Pucharu Gór Świętokrzyskich w kolarstwie szosowym. Rozgrywany jest w kilku kategoriach wiekowych. Trudna okrężna trasa prowadzi wąskimi drózkami asfaltowymi, pomiędzy truskawkowymi polami Gminy Bieliny i najeżona jest wieloma stromymi podjazdami.

15.4.2. Szlaki turystyczne i poznawcze

Przez teren Gminy Bieliny przebiegają dwa szlaki turystyczne:

- **Szlak niebieski:** Wał Małacentowski - Kapliczka świętego Mikołaja - długość 16 km.
Przebieg: Wał Małacentowski skrzyżowanie ze szlakiem zielonym Łągów - Nowa Słupia - Lechówek (2,5) - Duża Skala (5,00) - Bieliny(10,00) PKS - Podlesie, połączenie ze szlakiem

czerwonym Kuźniaki - Gołoszyce] (12,00) - Kakonin (14,00) PKS - kapliczka św. Mikołaja (16,00).

- **Szlak czerwony:** fragment czerwonego szlaku turystycznego im. Edmunda Massalskiego - główny szlak turystyczny Gór Świętokrzyskich.

Przebieg: Łysa Góra (Święty Krzyż) PKS (25,5) początek szlaku niebieskiego do Pętkowic - Przełęcz Hucka PKS (28,00) - Podlesie (34,00) połączenie ze szlakiem niebieskim kapliczka św. Mikołaja - Wał Małacentowski - Kakonin (36,00) - kapliczka św. Mikołaja(38,00) początek szlaku niebieskiego Wał Małacentowski - Łysica (41,00) - Święta Katarzyna PKS (43,5).

Przez Gminę będzie również szlak edukacyjny:

- **Świętokrzyski Szlak Paproci:** Huta Stara - Huta Szklana – długość 4,5 km.

Przebieg: trasa szlaku prowadzi od miejscowości Huta Stara, poprzez wieś Huta Podłysica do miejscowości Huta Szklana.

Świętokrzyski Szlak Paproci to ścieżka przyrodnicza biegnąca w otulinie Świętokrzyskiego Parku Narodowego, oznakowana kierunkowskazami. Wzdłuż całej trasy rozmieszone są tabliczki informacyjne wskazujące na najciekawsze okazy flory i fauny oraz przybliżające historię regionu. „Świętokrzyski Szlak Paproci” jest więc doskonałą formą spędzenia wolnego czasu, gdzie nauka w ciekawy sposób łączy się z aktywnością fizyczną i zabawą.

Na terenie Gminy Bieliny znajdują się dwie główne trasy rowerowe, tzw. „Duża pętla” oraz „Mała pętla”:

- **Duża pętla: szlak rowerowy „W drodze na Święty Krzyż”** – długość 36 km.

Przebieg: Huta Szklana – Bartoszowiny (gmina Łagów) - Lechów - Makoszyn - Bieliny - Porąbki - Kakonin - Huta Podłysica - Huta Szklana - Św. Krzyż. Ścieżkę można przebyć także w odwrotnym kierunku, skręcając w Hucie Szklanej w kierunku miejscowości Huta Podłysica.

Trzy czwarte trasy biegnie po drogach asfaltowych, pozostała część wiedzie drogami gruntowymi. Nadaje się do przejechania na rowerach turystycznych. Odcinki trudniejsze można przejść prowadząc rower. Technicznie trasa dość łatwa, kłopoty mogą sprawić jedynie liczne podjazdy. Szczególną uwagę należy zwrócić przy przekraczaniu ruchliwych jezdni w Bielinach, Hucie Nowej, Lechowie Makoszynie.

- **Mała pętla: szlak rowerowy „Na ścieżkach historii gminy Bieliny”** – długość 15 km.

Przebieg: chcąc przejechać całą ścieżkę należy dojechać do Lechowa i stamtąd już rowerem kontynuować jazdę kierując się na Jażwiny. Dalej Czaplów, Bieliny, Huta Podłysica, Huta Nowa, Jażwiny, skrzyżowanie z drogą asfaltową do Lechowa.

Trasa poprowadzona po drogach asfaltowych i gruntowych oraz częściowo leśnych. Odcinki nieutwardzone nie powinny sprawić trudności. Technicznie trasa bardzo łatwa, może być

traktowana jako wariant dojazdowy do głównych ścieżek. Należy zachować ostrożność na skrzyżowaniach w Bielinach i Hucie Nowej.

• Pozostałe trasy rowerowe:

- Porąbki - zachodnia granica Gminy Bieliny – długość 2 km.
Przebieg: od skrzyżowania z „Dużą pętlą” w miejscowości Porąbki wzdłuż drogi powiatowej 0318T do granicy gminy Bieliny i dalej kontynuacja w gminie Górno.
- Bieliny - Górki Napękowskie – długość 5,2 km.
Przebieg: od skrzyżowania drogi powiatowej 0322T z drogą gminną nr 308012T w miejscowości Bieliny i dalej wzdłuż drogi gminnej nr 308012T do skrzyżowania z drogą wojewódzką. Następnie w stronę południową wzdłuż drogi powiatowej nr 0326T aż do skrzyżowania z drogą gminną nr 308022T w miejscowości Górki Napękowskie. Od tego skrzyżowania kontynuacja trasy wzdłuż tej drogi aż do granicy Gminy Bieliny.
- Makoszyn - południowa granica Gminy Bieliny – długość 3,6 km.
Przebieg: od skrzyżowania z „Dużą pętlą” w miejscowości Makoszyn (skrzyżowanie drogi gminnej 308010T z drogą powiatową 0337T) następnie wzdłuż drogi tej drogi powiatowej aż do granicy Gminy Bieliny z gminą Daleszyce.

Do podstawowych elementów istniejącej wojewódzkiej infrastruktury turystycznej na terenie gminy zalicza się szlaki: piesze (niebieski, czerwony); rowerowe (dwa żółte — „Mała Pętla”, „Pasma Orłowińskie i Cisowskie”, zielony — „Duża Pętla” i czarny — łącznikowy); samochodowe („Szlak Literacki”, „Architektury Drewnianej”, „Cystersów”), poza tym występują tu także: szlak przygody (kraina legend), ścieżki przyrodnicze (dydaktyczne) oraz nieznakowane trasy gier terenowych. Na uwagę zasługuje też fakt występowania tu szczególnie atrakcyjnych w skali regionu obiektów (np.: Osada średniowieczna), które stanowią niewątpliwie magnes przyciągający turystów.

16. DIAGNOZA I UWARUNKOWANIA ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Diagnoza i uwarunkowania w zakresie działalności gospodarczej:

- Struktura rodzajowa wg PKD podmiotów gospodarczych Gminy Bieliny wskazuje, że większość z nich dotyczy: handlu hurtowego i detalicznego, naprawy pojazdów samochodowych, budownictwa, transportu i gospodarki magazynowej oraz przetwórstwa przemysłowego. Podmioty gospodarcze prowadzące tego typu działalność stanowiły w 2012 r. – 68,5% ogółu podmiotów.
- **Koncentracja działalności gospodarczej** ma miejsce w Bielinach, ze względu na pełnione funkcje, usytuowanie przy drodze wojewódzkiej nr 753. W obszarze tym działalność prowadzi ok. 35% ogółu podmiotów gospodarczych Gminy. Według inwentaryzacji urbanistycznej, w poszczególnych jednostkach osadniczych podmioty sytuują się głównie

przy drogach lub w centrach wsi. Wzdłuż drogi krajowej i wojewódzkiej funkcjonują podmioty świadczące usługi z zakresu komunikacji, handlu, gastronomii.

- Analiza ilości podmiotów gospodarczych i pracujących w gospodarce narodowej wskazuje na **funkcjonowanie i powstawanie małych podmiotów** w obszarze Gminy, nie wpływających znacząco na rozwój miejsc pracy.
- Położenie Gminy przy drodze krajowej nr 74, stanowiącej główną oś komunikacyjną i transportową nie tylko Gminy, ale i całego regionu, oraz przy drodze wojewódzkiej nr 753, stanowi czynnik sprzyjający rozwojowi działalności gospodarczej. Dostępność komunikacyjna zapewnia bowiem łatwe przemieszczanie się towarów i osób.
- **Rozwój przedsiębiorczości oraz szeroko pojętych usług** - niezbędny dla aktywizacji Gminy i zagospodarowania dużej liczby osób, będących w wieku produkcyjnym mobilnym, uwarunkowany jest:
  - opracowaniem ofert lokalizacyjnych dla inwestorów oraz tworzenie korzystnego klimatu dla inwestowania i prowadzenia działalności gospodarczej w obszarze Gminy;
  - poszukiwanie i pozyskiwanie inwestorów z zewnątrz;
  - wspieranie inicjatyw tworzenia nowych miejsc pracy w sektorze usług i wytwórczości, m. in. poprzez przygotowanie oferty uzbrojonych terenów.

Diagnoza i uwarunkowania w zakresie rolnictwa:

- Warunki agroklimatyczne, wodne oraz rzeźba terenu rolniczej przestrzeni Gminy stwarzają pewne ograniczenia i utrudnienia dla rolnictwa, niemniej wysoka specjalizacja w uprawie truskawek oraz rozwój agroturystyki powinien uzupełnić funkcję rolniczą i stanowić alternatywną formę dochodów rolników. Rozwój agroturystyki możliwy jest w obszarze Gminy na bazie istniejących zasobów zabudowy zagrodowej.
- Większość gospodarstw Gminy nastawiona jest na **niskotowarową, wszechstronną oraz niewyspecjalizowaną produkcję**, co świadczy o niedostosowaniu rolnictwa Gminy do aktualnych potrzeb. Podstawowym kierunkiem produkcji roślinnej gospodarstw Gminy Bieliny, poza plantacjami truskawek są zboża (pszenica, żyto, jęczmień, owies i mieszanki zbożowe), a drugą pozycję w strukturze upraw, stanowią ziemniaki. W produkcji zwierzęcej prowadzony jest głównie chów trzody chlewnej.
- Struktura obszarowa gospodarstw rolnych wskazuje, iż w Gminie istnieje poważny problem rozdrobnienia ziemi – 71,1 % to małe gospodarstwa rolne do 5 ha. Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego Gminy Bieliny kształtuje się w granicach 3,2 ha, przy średniej dla Polski 10,1 ha.

Wobec dominacji w obszarze Gminy małych gospodarstw, istniejące uwarunkowania wskazują na zasadność tworzenia gospodarstw ekologicznych. Za rozwijaniem przez

rolników produkcji ekologicznej przemawia ciągle wzrost zainteresowania ludności zdrową żywnością.

- **Rozwój rolnictwa w obszarze Gminy** uwarunkowany jest przede wszystkim:
  - specjalizacją i intensyfikacją produkcji;
  - podniesieniem wykształcenia ludności rolniczej, a zwłaszcza użytkowników gospodarstw rolnych;
  - rozwojem lokalnej bazy przetwórstwa produktów rolnych;
  - wykorzystaniem czystego środowiska naturalnego i nieskażonych gleb dla rozwoju rolnictwa ekologicznego (produkcja żywności wysokiej jakości); wykorzystanie tych atutów, przy dużym rozdrobieniu i niskiej opłacalności produkcji rolnej, będzie możliwe wyłącznie dzięki dobrej organizacji producentów i wspólnym działaniom.

Diagnoza i uwarunkowania w zakresie leśnictwa:

- **Lesistość Gminy** kształtuje się na poziomie około **31%**, (przy wskaźniku dla województwa świętokrzyskiego wynoszącym 27,5%). Największe zwarte kompleksy leśne występują w obrębie grzbietów wyniesień i pasm na północy, południu i w środkowej części Gminy.
- Lasy Gminy podlegają ochronie z racji **pełnionych funkcji**:
  - ochronnej;
  - ekologicznej;
  - produkcyjnej (gospodarczej);
  - rekreacyjnej.
- **Zagrożeniem środowiska leśnego** w obszarze Gminy jest:
  - zwiększające się zainteresowanie wypoczynkiem w środowisku leśnym, w połączeniu z niedoborem infrastruktury turystycznej,
  - wpływ działań gospodarczo-leśnych na terenach nie objętych ochroną (poza granicami ŚPN), a także (pośrednio) w przylegających do lasów gospodarczych fragmentach lasów chronionych, związany przede wszystkim z usuwaniem z drzewostanu drzew obumierających i martwych, pozyskiwaniem i składowaniem drewna w okresie aktywności saproksylobiontów oraz stosowaniem pestycydów,
  - zaśmiecanie terenów leśnych, głównie wzdłuż dróg i szlaków turystycznych, a także funkcjonowanie „dzikich wysypisk”,
  - zagrożenie pożarowe,
  - tendencje do zmiany leśnego użytkowania terenu w kierunku nieleśnym,
  - dość silna penetracja obszaru przez ludzi i zbiór płodów runa leśnego, chrustu oraz kradzieże drewna i kłusownictwo (wnykarstwo), nielegalna eksploatacja kopalin (piasek, kamień), a także dość często odnotowywany wywóz śmieci – „dzikie wysypiska”,

- zanieczyszczenia powietrza.
- **Głównym kierunkiem polityki przestrzennej w leśnictwie** winno być umiejętne godzenie różnorodnych funkcji, jakie spełniają lasy, przy zachowaniu ich trwałości i ciągłości użytkowania. Zasadzie tej powinno towarzyszyć:
  - powiększanie powierzchni leśnej poprzez odnowienia i zalesienia,
  - zagospodarowanie lasów na cele nieleśne tylko w uzasadnionych przypadkach i przy braku innych rozwiązań przestrzennych,
  - eliminowanie kolizji lasów z innymi funkcjami terenów,
  - respektowanie ustaleń planów urządzenia lasów, a także zapisów zawartych w aktach prawnych ustanawiających obszarowe formy ochrony przyrody.
- Zachowanie trwałości lasów i wykorzystanie ich wszechstronnej użyteczności wymaga **prowadzenia gospodarki leśnej na podstawach ekologicznych**, realizowane poprzez:
  - powiększanie zasobów leśnych,
  - utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów leśnych,
  - zachowanie różnorodności gatunkowej.
- **Racjonalne udostępnienie lasów dla celów rekreacji i turystyki** wymaga przystosowania kompleksów leśnych do tej funkcji. Użytkowanie rekreacyjne i turystyczne lasów winno być oparte na realnych możliwościach ich penetracji i zagospodarowania, bez groźby ich dewastacji, m.in. poprzez wyposażenie w małą infrastrukturę turystyczną: parkingi, ścieżki rowerowe i piesze, miejsca obsługi turystów.

Diagnoza i uwarunkowania w zakresie turystyki:

- Do najistotniejszych uwarunkowań dla rozwoju funkcji turystycznej w Gminie Bieliny zaliczyć należy: różnorodność i bogactwo środowiska przyrodniczego, w tym prawnie chronione, cenne kompleksy leśne, stanowiące pozostałość Puszczy Świętokrzyskiej, malownicze krajobrazy, dogodnie skomunikowanie z Kielcami – ośrodkiem o dużym zapotrzebowaniu na usługi turystyczne i rekreacyjne.
- **Bazę noclegową Gminy** stanowią miejsca noclegowe w 24 gospodarstwach agroturystycznych, w Szkolnym Schronisku Młodzieżowym w Hucie Starej oraz w obiektach świadczących inne usługi hotelarskie: OTW Jodłowy Dwór, Siedlisko Carownica w Lechowiu oraz Noclegi Wojciech Bilman.
- **Atrakcyjnymi terenami dla rozwoju turystyki i rekreacji** są w szczególności sołectwa: Bieliny, Huta Szklana, Huta Nowa, Lechów, Belno, Makoszyn, Huta Podłysica, Kakonin i Porąbki, ze względów krajobrazowych oraz występowanie zabytków. Dodatkowym atutem rozwoju turystyki są trasy rowerowe i turystyczne, co umożliwia aktywny wypoczynek połączony ze zwiedzaniem.

- Z uwagi na położenie Gminy w obszarach chronionych, wszelka działalność turystyczno - rekreacyjna, jak i inne działania prowadzące do rozwoju tej dziedziny gospodarki, muszą być podporządkowane zachowaniu wartości środowiska przyrodniczo - kulturowego.
- **Podniesienie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej przestrzeni Gminy**, predestynowanej do rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnej i wykorzystanie jej atutów przyrodniczo-kulturowych, wymaga:
  - dbałości o czystość środowiska, poprzez uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej,
  - rozwoju bazy usług noclegowych, m. in. poprzez wyznaczenie terenów pod zabudowę letniskową,
  - rozwoju infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej: obiektów sportowo-rekreacyjnych, gastronomicznych, usługowych, wzbogacających ofertę wypoczynkową.
- Celem rozpropagowania walorów turystyczno – rekreacyjnych Gminy, koniecznym jest przygotowanie ofert wypoczynkowo – rekreacyjnych i materiałów promujących. Oferty te winny być skierowane m. in. do mieszkańców miast Kielce i Ostrowiec Świętokrzyski – ośrodków o znacznym potencjale popytowym na usługi turystyczno - rekreacyjne i dogodnym skomunikowaniu z Gminą.

17. STAN PRAWNY GRUNTÓW

W obszarze Gminy Bieliny grunty stanowią własność:

Tabela 46. Stan prawny gruntów w Gminie Bieliny

Własność	Działki Gminy Bieliny	Działki Mienia Gminnego	Działki Skarbu Państwa	Działki osób fizycznych
Belno	9,5321	-	56,4837	540,7629
Bieliny Kapitulne	16,4279	-	5,69	1037,8202
Bieliny Poduchowne	10,8531	-	3,19	378,4652
Czaplów	6,5762	-	0,1109	286,4799
Huta Nowa	9,83	-	551,0335	617,6225
Huta Podłysica	6,4705	-	379,1995	343,1401
Huta Stara	4,9978	-	3,17	156,3107
Huta Koszary	4,2735	-	9,3905	194,0301
Huta Szklana	5,0531	-	3,2439	86,6327
Kakonin	1,072	-	504,3935	277,1327
Lechów	23,4695	0,01	13,6456	1023,7256
Makoszyn	18,6017	-	494,7049	665,8294
Napęków	8,4924	8,0	7,9272	451,9733
Górki Napękowskie	1,0948	-	-	173,3947

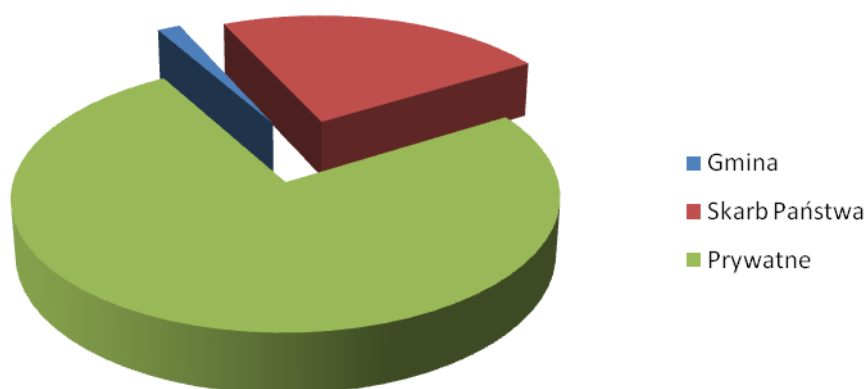
Porąbki	1,2579	0,84	0,78	424,7133
RAZEM	128,0025	8,85	2032,9632	6657,9943

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów z UG Bieliny

Powierzchnia gminy wynosi 8 827.81 ha, z tego grunty stanowiące własność:

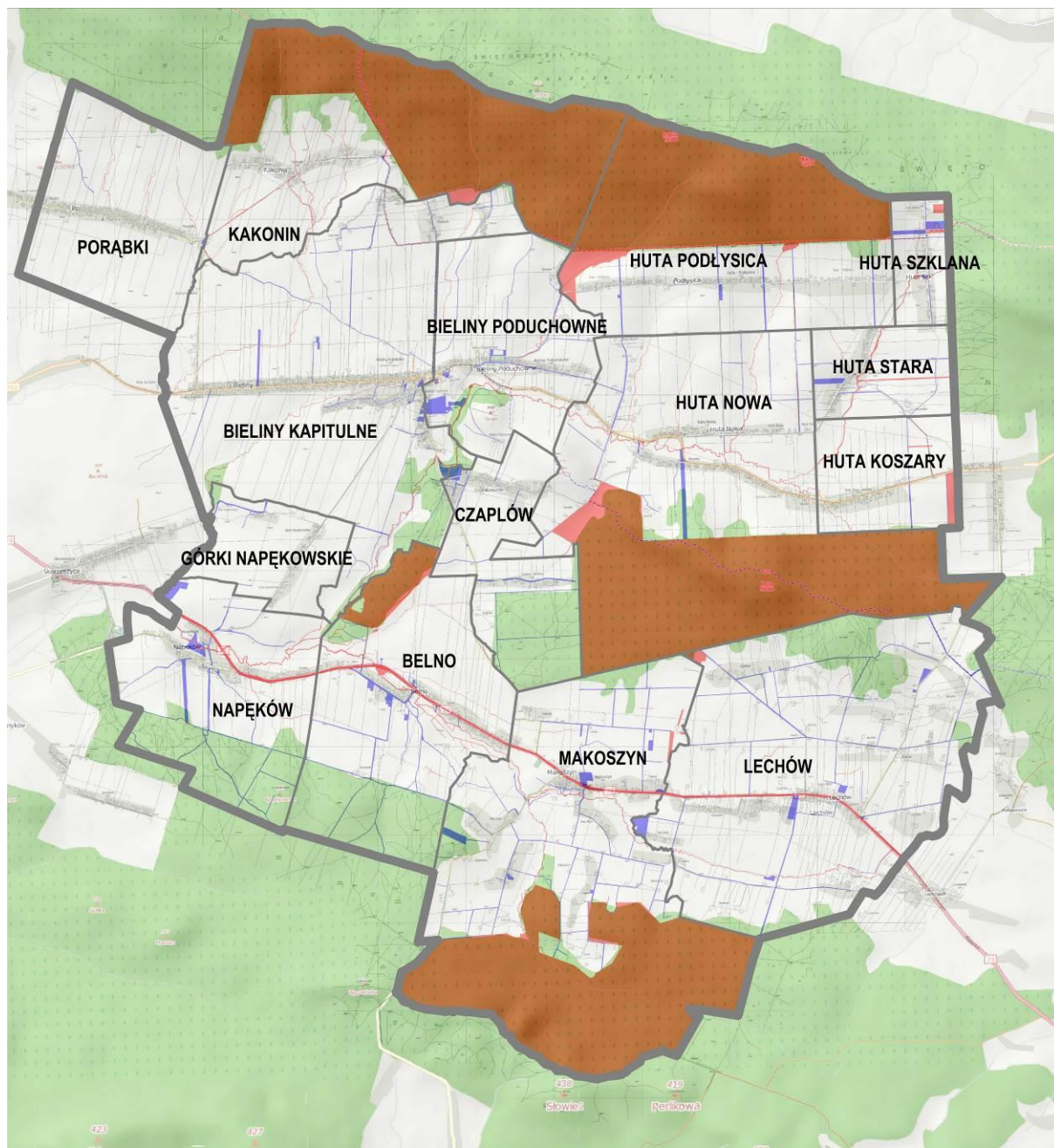
- **osób fizycznych – 75,4%,**
- **Skarbu Państwa – 23%,**
- **własność gminną – 1,44%,**
- **działki mienia gminnego - 0,1%.**

Rys. 15. Struktura własności gruntów w Gminie Bieliny

W strukturze własności 75,4 % powierzchni Gminy stanowią tereny własności prywatnej, natomiast 24,5 % stanowią tereny będące własnością Skarbu Państwa i Gminy. Tereny należące do osób prywatnych stanowią niesprzyjające uwarunkowania przy zagospodarowaniu obszaru. Tereny tego typu nie pozwolą z reguły na bezkonfliktowe wykorzystanie ich pod zagospodarowanie na cele publiczne.

Rys. 16. Schemat rozmieszczenia gruntów gminnych oraz Skarbu Państwa w obszarze Gminy Bieliny

własność Skarbu Państwa

własność Gminna

18. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI CELÓW PUBLICZNYCH

Zadania ujęte w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa - GMINA BIELINY W PLANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

WYCIĄG INFORMACYJNY Z PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO DLA GMINY BIELINY

Niniejsze opracowanie stanowi wyciąg informacyjny z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego, uchwalonego uchwałą nr XLVII/833/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 22 września 2014 r., opublikowanego 31 października 2014 roku w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego z 2014 r. pod pozycją 2870.

Sporządzono go w celu dostarczenia gminie informacji i głównych wytycznych dotyczących jej perspektywicznego rozwoju, wynikających z ustaleń ww. Planu. W rezultacie ma to służyć doprowadzeniu do spójności polityki przestrzennej gminy zawartej w gminnych dokumentach planistycznych z polityką przestrzenną województwa wynikającą z Planu województwa.

Charakter regulacyjny (stanowiący) posiadają ustanowione w Planie:

- cel generalny, cele warunkujące oraz priorytety wojewódzkiej polityki przestrzennej;
- cele, zasady i kierunki polityki przestrzennej oraz inwestycje o znaczeniu ponadlokalnym podjęte w dziedzinach gospodarki przestrzennej określonych w art. 39 ust. 3 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz w ustaleniach wynikających z KPZK 2030.

Moc wiążącą posiadają też zapisy zawierające prawne uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego województwa, związane z obowiązującymi aktami specjalistycznymi, co wynika z aktów, które je ustanawiają (tj. m.in. Uchwała w sprawie wykonania Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Świętokrzyskiego).

Należy mieć jednocześnie na uwadze, że informacje przekazane w wyciągu informacyjnym stanowią jedynie zgeneralizowany skrót ustaleń zawartych w Planie województwa, dotyczący głównych dziedzin zagospodarowania przestrzennego, w związku z czym każdorazowo przy opracowywaniu głównie studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy korzystać z pełnej wersji Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego dostępnej na stronie <http://www.sejmik.kielce.pl/> w zakładce — województwo.

Cel generalny, cele warunkujące oraz priorytety polityki przestrzennej, jak również główne zasady zagospodarowania przestrzennego województwa, a także inwestycje celu publicznego oraz inne zadania o znaczeniu ponadlokalnym zostały szczegółowo zapisane w Planie województwa.

GMINA BIELINY W PLANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Gmina Bieliny położona w centrum Gór Świętokrzyskich, pomiędzy Łysogórami a Pasmem Cisowsko-Orłowińskim w dolinie Kakonianki i Belnianki.

Wiodącą funkcją gospodarczą gminy jest rolnictwo uzupełnione funkcją obsługi ludności i turystyki. Cenne zasoby środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz przebieg potencjalnego pasma aktywizacji wzdłuż drogi krajowej 74, mogą stanowić podstawę dalszego rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej oraz przyciągnąć potencjalnych inwestorów w innych sektorach gospodarki. Funkcje te, wymagają jednak przemyślanej lokalizacji, uwzględniającej wymagania ładu przestrzennego. Dodatkowym atutem jest bliskie sąsiedztwo Kielc.

Na tle województwa obszar gminy wyróżnia się szczególnymi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi i kulturowymi, co ma wpływ na jego dużą atrakcyjność pod względem turystyczno-rekreacyjnym. Dlatego też miejscowość gminna w Planie wojewódzkim uznana została za ośrodek planowany do rozwoju funkcji turystycznej, a obszar gminy przewidywany jest do koncentracji i rozwoju tej funkcji o znaczeniu krajowym. W powiązaniu z otaczającymi obszarami rozwój turystyki w gminie ma szansę na dynamiczny rozwój oraz osiągnięcie celów zakładanych w Planie województwa.

Kluczowym zadaniem Planu zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego, wynikającym z krajowej polityki przestrzennej jest dostosowanie struktury funkcjonalnej regionu do wymagań zintegrowanego podejścia terytorialnego, którego celem jest wykorzystanie endogennych potencjałów obszarów posiadających wspólne cechy geograficzne (społeczno-gospodarcze i przestrzenne) oraz zbliżone problemy rozwoju. Terytoria te zostały określone mianem obszarów funkcjonalnych (OF). Korespondują one z ustalonymi w strategii rozwoju województwa obszarami strategicznej interwencji (OSI), które w typologii obszarów funkcjonalnych przyjętej w KPZK 2030 stanowią wyodrębniony typ obszarów funkcjonalnych będący przedmiotem koncentracji działań polityki regionalnej.

Gmina Bieliny w części kierunkowej Planu województwa została zakwalifikowana do **obszaru turystycznego Gór Świętokrzyskich**. Obszar ten obejmuje teren Świętokrzyskiego Parku Narodowego i jego otoczenie oraz okolice zbiornika Wióry. Posiada on wyjątkowo cenny potencjał przyrodniczo-krajobrazowy, który stwarza możliwości rozwoju różnych form turystyki o wysokim standardzie, zintegrowanych z ochroną środowiska przyrodniczego. Głównym zadaniem polityki przestrzennej winno być wsparcie inwestycji turystycznych podejmowanych w oparciu o kompleksową strategię rozwoju turystyki, obejmującą cały obszar funkcjonalny Gór Świętokrzyskich. Na jej potrzeby należałoby uprzednio przeanalizować chłonność turystyczną i rekreacyjną tych obszarów, dokonać analizy krajobrazowej, której efektem powinno być określenie terenów do priorytetowej ochrony i wyeksponowania najcenniejszych walorów. Jak wskazują bowiem dotychczasowe doświadczenia, samodzielnie podejmowane i słabo skoordynowane inicjatywy samorządów lokalnych mogą nie przynieść oczekiwanych efektów synergicznych w aktywizacji tej funkcji i generować kolizje środowiskowe.

Priorytety w zagospodarowaniu przestrzennym:

- intensyfikacja zagospodarowania turystycznych atrakcyjnych obiektów i miejscowości pełniących funkcje centrów turystycznych w zgodzie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz ochroną krajobrazu;
- wykreowanie regionalnego produktu turystycznego Gór Świętokrzyskich;
- zwiększenie retencji wodnej na cele rekreacyjne (pod warunkiem uwzględnienia wymagań środowiskowych);

- doposażenie w „dużą i małą” infrastrukturę turystyczną;
- szersze udostępnienie atrakcji kulturowych i przyrodniczych;
- wprowadzenie nowych, innowacyjnych produktów turystycznych, zwiększających konkurencyjność tego rejonu;
- wzmożona ochrona krajobrazu kulturowego z uwzględnieniem architektury regionalnej (przestrzeganie ustalonych kryteriów i zasad budownictwa regionalnego) wyznaczanie punktów i ciągów widokowych;
- ochrona i utrzymanie „pasiaków świętokrzyskich”;
- ochrona zbiorników wodnych przed ich obudową nie związaną z funkcjami zbiornika, zapewnienie odpowiedniej ogólnodostępnej strefy buforowej;
- podnoszenie standardów wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną w aspekcie zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej dla turystyki;
- poprawa struktury agrarnej na terenach wykorzystywanych rolniczo o wysokiej przydatności gleb.

Wymogi środowiskowe:

- podporządkowanie polityki przestrzennej na obszarach chronionych wymogom prawnym określonym w ustawie o ochronie przyrody i aktach prawnych ustanawiających te obszary;
- zapewnienie zgodności charakteru i intensywności zagospodarowania terenu z cechami środowiska oraz jego naturalną chłonnością i odpornością na zniszczenie;
- tworzenie stref buforowych wokół obszarów przyrodniczo wrażliwych;
- tworzenie mechanizmów ograniczających nadmierny ruch turystyczny (zwłaszcza na obszarze ŚPN) oraz optymalne dostosowanie jego wielkości do naturalnej odporności i chłonności środowiska oraz wielkości bazy turystycznej;
- ograniczenie turystyki masowej oraz kanalizowanie ruchu turystycznego na obszarach chronionych prawnie;
- promocja modelu turystyki specjalistycznej odbywanej w małych grupach i wspieranie rozwoju zróżnicowanych form turystyki (przyjaznej środowisku, turystyki wędrownej, agroturystyki, turystyki edukacyjno-przyrodniczej, itp.);
- poprawa wyposażenia obiektów turystycznych w niezbędną infrastrukturę oraz szerokie wprowadzanie w tych obiektach nowoczesnych, przyjaznych środowisku technologii;
- wzbogacanie struktury wiekowej i gatunkowej kompleksów leśnych oraz właściwe kształtowanie strefy ekotonowej;
- wspieranie działań na rzecz zalesiania gleb o najniższej przydatności rolniczej i terenów o największych spadkach;
- zabezpieczenie terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych poprzez odpowiednie działania stabilizacyjne oraz wykluczenie na tych terenach możliwości lokalizacji zabudowy;
- ochrona gruntów rolnych wysokich klas bonitacyjnych przed zmianą przeznaczenia na cele nierolnicze oraz stosowanie tzw. „dobrych praktyk rolniczych” zapewniających lepsze wykorzystanie potencjału biologicznego gleb, przy jednoczesnym zmniejszeniu negatywnego oddziaływania na środowisko nawozów i środków ochrony roślin;
- stworzenie dogodnych warunków do rozwoju produkcji ekologicznej poprzez poprawę stanu środowiska naturalnego i kontynuowanie programów rolno-środowiskowych;
- uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej;
- uwzględnianie w: studiach gminnych, planach miejscowych, decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzjach o warunkach zabudowy, obszarów szczególnie zagrożonych powodzią (studiów ochrony przeciwpowodziowej wykonanych przez Dyrektora RZGW — do chwili sporządzenia map zagrożenia powodziowego opracowanych przez Prezesa KZGW);
- ograniczenie emisji przemysłowych zanieczyszczeń i niskiej emisji do powietrza oraz zmniejszenie skali narażenia ludności na ponadnormatywny hałas.

A. OSADNICTWO

1. Podstawowe uwarunkowania

Zgodnie z hierarchią sieci osadniczej przyjętą w KPZK 2030 Bieliny uznane zostały za ośrodek lokalny. Obsługę ludności na poziomie ponadlokalnym zapewniają Kielce (ośrodek krajowy pełniący niektóre funkcje metropolitalne). Aktualnie do wiodących funkcji gminy zaliczyć można turystykę i wypoczynek oraz obsługę rolnictwa, zaś na przyszłość PZPWS jako wiodącą funkcję dla ww. jednostki przewiduje obsługę ruchu turystycznego oraz wielofunkcyjną aktywizację społeczno-gospodarczą z przewagą funkcji nierolniczych.

Położenie gminy Bieliny w zasięgu oddziaływania dużego miasta sprzyja procesom urbanizacji na tym obszarze. Należy mieć jednak na uwadze, by dalszy rozwój zabudowy odbywał się w sposób kontrolowany z uwagi na duże walory przyrodniczo-krajobrazowe gminy.

2. Cel główny regionalnej polityki przestrzennej

- poprawa atrakcyjności osiedleńczej ośrodków lokalnych oraz wzmocnienie ich wpływu na obsługiwane tereny rolne z jednoczesnym ograniczaniem rozproszenia zabudowy wiejskiej.

3. Zasady gospodarowania przestrzenią

- priorytet dla działań oddolnych, podejmowanych w ramach lokalnych strategii rozwoju oraz finansowanych z programów pomocowych;
- pełne wykorzystanie miejscowych potencjałów i atrakcji historycznych, kulturowych, krajobrazowych i ekonomicznych dla promocji tych ośrodków i rozwoju funkcji gospodarczych;
- podwyższenie standardu usług publicznych;
- wspomaganie działań służących ekologizacji przestrzeni rolniczej oraz wykorzystaniu energii ze źródeł odnawialnych z poszanowaniem wymogów ochrony środowiska i krajobrazu.

4. Główne kierunki regionalnej polityki przestrzennej

- odnowa zdegradowanych obiektów i terenów, zwłaszcza posiadających znaczenie ponadlokalne;
- rozwój wielofunkcyjny obszarów wiejskich i dywersyfikacja działalności gospodarczej, służącej aktywizacji otaczających terenów;
- integracja rynków pracy, a zwłaszcza zapobieganie drenażowi młodej, wykształconej kadry;
- tworzenie lokalnego systemu korzystnych warunków terenowych dla przyciągnięcia inwestycji gospodarczych i trwałego zwiększenia miejsc pracy.

B. ŁAD PRZESTRZENNY

1. Podstawowe uwarunkowania

Ład przestrzenny i walory krajobrazowe należą obecnie do najsłabszych ogniw gospodarki przestrzennej, najsilniej zagrożonych procesami komercjalizacji i urynkowienia procesów osiedleńczych. Racjonalne gospodarowanie przestrzenią i kształtowanie ładu przestrzennego stanowi nowe wyzwanie skierowane głównie do samorządów lokalnych. W okresie wdrażania gospodarki rynkowej nabrało ono szczególnego znaczenia.

2. Cel polityki wojewódzkiej

- wspieranie działań stymulujących: osiąganie na obszarze regionu harmonijnego zagospodarowania przestrzeni (ogólnej estetyki wizualnej i funkcjonalno-przestrzennej), godzącego wymagania ochrony środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu z rozwojem gospodarki rynkowej, w sposób zapewniający możliwość realizacji potrzeb i aspiracji mieszkańców województwa.

Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego należy do głównych celów warunkujących Planu województwa i zgodnie z zasadą hierarchiczności dokumentów planistycznych oraz wymogiem ich zgodności, wynikającym z ustawy o planowaniu

i zagospodarowaniu przestrzennym (art. 11 pkt 6), musi mieć swoje odzwierciedlenie w planowaniu przestrzennym w skali lokalnej.

Sprzyjać temu powinna polityka lokalna zapewniająca ciągłość procesów planistycznych poczynając od systematycznego prowadzenia analiz zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, przez sporządzanie i uchwalanie studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, m.in. w oparciu o realne zapotrzebowanie na nowe tereny budowlane oraz zgodnego z nim ustalenia przeznaczenia terenów i sposobów ich zagospodarowania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Oczekuje się jednocześnie ograniczenia lokalizacji inwestycji drogą decyzji administracyjnych.

3. Zasady zagospodarowania przestrzennego

Główne zasady zagospodarowania przestrzennego województwa, w tym zwłaszcza:

- zasada zrównoważonego rozwoju;
- zasada preferencji regeneracji (odnowy) nad zajmowaniem nowych obszarów pod zabudowę;
- zasada przeciwdziałania rozpraszaniu zabudowy;
- zasada racjonalności ekonomicznej;

oraz zasady uzupełniające:

- prowadzenie stabilnej, długofalowej i odpowiedzialnej polityki przestrzennej, stwarzającej rzeczywistą zachętę dla inwestorów;
- tworzenie warunków do ochrony wartościowych komponentów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych;
- priorytetowe traktowanie inwestycji celu publicznego;
- dążenie do uzyskania sprawnych systemów komunikacyjnych i infrastrukturalnych;
- zakaz sporządzania zmian studium oraz mpzp, obejmujących zbyt mały obszar (kategoryczny zakaz zmian obejmujących pojedyncze działki) z możliwością odstępstw w wyjątkowych sytuacjach np. w przypadku realizacji inwestycji celu publicznego;
- ochrona krajobrazu;
- ochrona przestrzeni „wojewódzkiej”, w tym m.in. nieobudowywanie dróg wojewódzkich zabudową niezwiązaną z obsługą ruchu (zagadnienie to szczegółowo opisano w Planie województwa);
- dążenie do uzyskania wysokiej jakości opracowań urbanistycznych, architektonicznych, których realizacja może stanowić wyznacznik atrakcyjności lokalizacyjnej i sprzyjać przyciąganiu inwestycji produkcyjnych i usługowych;
- oszczędna gospodarka terenami oraz unikanie kolizji w zagospodarowaniu przestrzennym;
- wzrost świadomości społecznej w odniesieniu do potrzeby ochrony ładu przestrzennego, krajobrazu, wdrażania zasad zrównoważonego rozwoju;
- usprawnienie działania komisji architektoniczno-urbanistycznych oraz funkcjonowania konsultacji społecznych.

4. Kierunki polityki przestrzennej

- stałe monitorowanie stanu zagospodarowania przestrzennego, sporządzanie ocen aktualności studium, które powinny wskazać zakres niezbędnych zmian tego dokumentu;
- wprowadzanie, tam gdzie są do tego wskazania, nowych form ochrony przyrody, dziedzictwa kulturowego (zwłaszcza w postaci parków kulturowych, stref ochronnych) i krajobrazu;
- ochrona obszarów leśnych przed zmianą sposobu ich zagospodarowania oraz ochrona i rozwój obszarów zieleni urządzonej, w tym ochrona zieleni wysokiej przed bezzasadną wycinką (rozważne zarządzanie zielenią);
- ochrona obszarów „zielonych pierścieni”;
- dążenie do uzyskania pokrycia miasta i gminy obowiązującymi mpzp na terenach przewidzianych do urbanizacji;
- poprzedzająca zabudowę realizacja infrastruktury technicznej,

- zabezpieczanie w opracowywanych dokumentach planistycznych niezbędnej rezerwy terenowej oraz właściwego sąsiedztwa dla inwestycji celu publicznego;
- wyznaczanie przestrzeni publicznych w studiach uikzp sporządzanych dla obszarów obejmujących całą powierzchnię gminy;
- organizacja konkursów na koncepcje architektoniczne i urbanistyczne istotnych dla gminy przestrzeni publicznych bądź reprezentacyjnych obiektów użyteczności publicznej, uwzględniające też zagospodarowanie zieleni itp., przy udziale doświadczonych architektów, urbanistów (wpływ na jakość opracowań);
- wypracowanie katalogu dobrych wzorców z zakresu architektury i urbanistyki;
- dogłębna diagnoza stanu istniejącego, prowadzenie analiz, bilansów, zgodnie ze zmianami do ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wprowadzonymi ustawą o rewitalizacji, a następnie na podstawie ich wyników racjonalne wyznaczanie nowych terenów budowlanych oraz dokładne określanie zasad ich zabudowy itp.;
- stosowanie odpowiednich dla wyznaczonego terenu standardów, wskaźników np. dotyczących zapotrzebowania na: miejsca parkingowe (przystających do rzeczywistości), przestrzeń publiczną, zielen, obiekty sportu i rekreacji, obiekty użyteczności publicznej, itp.;
- opracowanie i wdrażanie strategii lokalizacji parkingów;
- precyzyjne określanie możliwości lokalizacji reklam i ich gabarytów, kształtu itp.;
- poprzedzające lokalizację Wielkopowierzchniowych Obiektów Handlowych sporządzanie analiz skutków tej lokalizacji m.in. dla lokalnego handlu oraz wzmożonego ruchu komunikacyjnego, w przypadku przesądzenia o lokalizacji WOH — wzbogacenie go o inne towarzyszące funkcje tj. np. sportowe, kulturalne; zapewnienie dogodnej dostępności komunikacyjnej;
- podejmowanie działań mających na celu rehabilitację, rekultywację terenów;
- podjęcie działań rewitalizacyjnych na obszarach zaniedbanych, terenach przemysłowych, pokolejowych, jak również w centralnych częściach miasta, oraz na szczególnie zaniedbanych osiedlach, zapewnienie szerokiej oferty atrakcyjnych mieszkań dostępnych dla różnych grup społecznych na obszarach miejskich, rozwój wysokiej jakości usług oraz wzrost dostępności do rynku pracy, podstawowych usług, przestrzeni publicznych, w tym zielonych, edukacji ogólnej i zawodowej oraz opieki medycznej; aktywizacja społeczności lokalnych;
- podejmowanie działań mających na celu szeroką edukację społeczeństwa na temat ładu przestrzennego, zrównoważonego rozwoju, krajobrazu — potrzeba wprowadzenia do systemu szkolnictwa zagadnień związanych ze zrównoważonym rozwojem, jakością architektury i urbanistyki oraz wartością przestrzeni (krajobrazu) i potrzebą jej harmonijnego kształtowania;
- podkreślenie znaczenia przygotowania atrakcyjnej oferty uzbrojonych, dobrze skomunikowanych terenów pod rozwój różnego typu przedsiębiorczości oraz intensywnej ich promocji;
- sprawne organizowanie konsultacji społecznych przy opracowywaniu dokumentów planistycznych oraz różnego rodzaju koncepcji urbanistycznych;
- uwzględnianie kierunków działań w zakresie ładu przestrzennego wynikających z KPZK 2030 (szerzej opisanych w Planie województwa).

C. OCHRONA PRZYRODY

1. Zasoby przyrodnicze

Gmina Bieliny posiada wyróżniające się skali regionu walory przyrodniczo-krajobrazowe i z tego powodu została w całości objęta prawną ochroną przyrody. Najcenniejsze pod tym względem są duże, w większości naturalne kompleksy leśne, będące pozostałością dawnej Puszczy Świętokrzyskiej. Zajmują one ok. 30% powierzchni gminy. Lasy porastające Pasma Łysogórskie oraz Wał Małacentowski to głównie wyżynny jodłowy bór mieszany z dominującą jodłą oraz domieszką buka, sosny i świerka. Natomiast w Paśmie Cisowsko-Orłowińskim rosną lasy mieszane górskie z przewagą sosny oraz lasy jodłowo-bukowe. Lokalnie w dolinach rzecznych zachowały się fragmenty olsów i lasów łęgowych. Wielkim bogactwem odznacza się również

roślinność runa leśnego. Stwierdzono tu bowiem występowanie szeregu rzadkich i chronionych gatunków roślin.

Równie cenne przyrodniczo są doliny rzeczne. Towarzyszą im z reguły tereny podmokłe, na których wykształciły się bogate florystycznie zbiorowiska bagienno-łąkowo-szuwarowe. Stanowią one ostoję dla rzadkich i chronionych gatunków ptaków, głównie wodno-błotnych. Istniejące doliny rzeczne wraz z lasami tworzą, ważny nie tylko w skali gminy ale i w układzie regionalnym, system powiązań przyrodniczo-ekologicznych.

W wielu miejscach na terenie gminy na obrzeżach lasów i miedzach pól uprawnych wykształciły się liczne zarośla krzewiaste z dominującą leszczyną i tarniną. Zakrzewienia te pełnią ważne funkcje ekologiczne (glebochronne, wiatrochronne, biocenotyczne i krajobrazowe). Miejscami, na wychodniach skał wapiennych występują zbiorowiska kserotermiczne z szeregiem rzadkich i chronionych gatunków roślin. Towarzyszy im z reguły bogata fauna bezkręgowców. Charakterystycznym elementem szaty roślinnej są także wielogatunkowe, barwne agrocenozy chwastów polnych towarzyszących uprawom z szeregiem rzadkich w skali kraju składników flory rodzimej (liczne gatunki pochodzące z południowo-wschodniej Europy i z obszaru śródziemnomorskiego).

Północna, wschodnia i południowa część gminy Bieliny zostały uznane w Planie województwa za „obszary cenne przyrodniczo” (zgodnie z kryteriami delimitacji obszarów funkcjonalnych zawartymi w KPZK 2030), które uznaje się za niezwykle istotne z punktu widzenia prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego regionu. Najważniejszym postulatem w zakresie zagospodarowania tych obszarów powinno być zapewnienie realnej ochrony zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, utrzymanie łączności przestrzennej pomiędzy nimi oraz przeciwdziałanie ich fragmentaryzacji. Działalność gospodarcza na tych obszarach powinna być podporządkowana ochronie cennych walorów przyrodniczych.

2. Prawna ochrona przyrody

Cała gmina została objęta prawną ochroną przyrody. Część północna tego obszaru położona jest w **Świętokrzyskim Parku Narodowym**. Park ten jest najcenniejszym obszarem na terenie województwa świętokrzyskiego pod względem walorów przyrodniczo-krajobrazowych. Ochroną objęto najwyższe pasmo Gór Świętokrzyskich — Łysogóry i kompleksy leśne będące pozostałością dawnej Puszczy Świętokrzyskiej. Bezpośrednio od południa przylega do niego **Świętokrzyski Obszar Chronionego Krajobrazu**, który pełni funkcję otuliny parku narodowego. ŚPN ma opracowany projekt planu ochrony zawierający ustalenia dla obszarów położonych w ŚPN i jego otulinie.

Opracowując Studium gminy Bieliny należy mieć na uwadze, że w Planie województwa proponuje się powiększenie Świętokrzyskiego Parku Narodowego w kierunku południowo-wschodnim o lasy porastające wschodnią część Wału Małacentowskiego. Ze względu na to, że nie zostały jeszcze dokładnie określone granice tego powiększenia nie można w chwili obecnej stwierdzić jednoznacznie, czy obejmie ono tylko tereny znajdujące się sąsiedniej gminie Łągów, czy również obszary położone w gminie Bieliny.

Południowa część gminy położona jest w **Cisowsko-Orłowińskim Parku Krajobrazowym**. Park ten, został utworzony w celu ochrony unikatowych zasobów przyrodniczo-krajobrazowych oraz zachowania czystości wód rzeki Czarnej Staszowskiej, biorącej swój początek na bagnach i torfowiskach rezerwatu Białe Ługi. Od strony północnej do parku przylega **Cisowsko-Orłowiński Obszar Chronionego Krajobrazu**, który pełni funkcję otuliny dla tego parku.

Na obszarze gminy utworzono dotychczas **1 rezerwat przyrody — „Zamczysko”**. Jest on położony w centralnej części Pasma Orłowińskiego i zajmuje szczytową część góry Zamczysko. Ochroną objęto fragmenty lasu mieszanego o charakterze pierwotnym, w którym niektóre okazy drzew mają ok. 220 lat. Gatunkiem dominującym jest tu buk, domieszki stanowią: jodła, jawor, klon, dąb. W runie występuje szereg rzadkich i chronionych gatunków roślin. Na szczycie wzniesienia zachowały się pozostałości wałów ziemnych okalających wczesnośredniowieczny ośrodek kultu słowiańskiego.

W północnej części gminy Bieliny znajduje się część **siedliskowego obszaru Natura 2000 „Łysogóry”** (874,44 ha). Obszar ten obejmuje najwyższe pasmo Gór Świętokrzyskich — Łysogóry. Jego osobliwością jest obecność podszczytowych rumowisk piaskowców kwarcytowych z okresu kambryjskiego, nazywanych gołoborzami, nieporośniętych lub słabo porośniętych przez florę naczyniową. Obszar jest w ponad 95% pokryty lasem, w większości są to lasy jodłowo-bukowe. Mniej liczne są bory sosnowe i mieszane, z udziałem dębu. W niższych położeniach spotyka się grądy, a w miejscach o właściwych warunkach wodnych, bory i lasy bagienne, łągi a także olsy. Lasy charakteryzują się znacznym stopniem naturalności, czy wręcz pierwotności. Na terenie ostoi znajdują się również niewielkie enklawy łąk i pastwisk, bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe, murawy i zarośla kserotermiczne, a także nieliczne, w większości drobne, stałe i okresowe ciek i zbiorniki wodne. W obszarze tym stwierdzono występowanie 2 gatunków roślin i 9 gatunków zwierząt z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej.

W południowej części gminy położony jest fragment **siedliskowego obszaru Natura 2000 „Lasy Cisowsko-Orłowińskie”** (488,33 ha). Obszar ten obejmuje jeden z większych kompleksów leśnych zajmujących południową część Gór Świętokrzyskich. Ostoja zdominowana jest przez lasy bukowo-jodłowe (żyzne i kwaśne buczyny, wyżynne bory jodłowe) rzadziej grądy i łągi, obejmuje też niewielkie płaty łąki trzęślicowych. Niezwykle cenne przyrodniczo są rozległe torfowiska wysokie i przejściowe otoczone borami bagiennymi i bagiennymi lasami olszowymi. W ostoi naliczono ok. 700 gatunków roślin naczyniowych, z tego 42 gatunki objęte są ochroną ścisłą oraz 10 ochroną częściową. Na terenie obszaru występuje 19 typów siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej. Śródleśne torfianki i zabagnienia zasiedlają 3 gatunki traszek. Leśne strumienie zamieszkują 2 gatunki minogów i 3 chronione gatunki ryb. Entomofaunę reprezentują jedne z najsilniejszych w regionie populacje: przeplatki aurinii, modraszka telejusa i czerwończyka nieparka. Występuje tu również szereg rzadkich i zagrożonych gatunków ptaków leśnych i wodno-błotnych. O wartości przyrodniczej tego obszaru świadczy także najdłuższa w regionie lista pozostałych ważnych gatunków roślin i zwierząt, głównie tych związanych ze śródleśnymi torfowiskami i dobrze zachowanym drzewostanem leśnym.

We wschodniej części gminy znajduje się fragment **siedliskowego obszaru Natura 2000 „Ostoja Jeleniowska”** (329,13 ha). Obszar obejmuje fragment drugiego co do wysokości pasma Gór Świętokrzyskich — pasma Jeleniowskiego, będącego przedłużeniem na wschód pasma Łysogórskiego. Pasma ułożone jest równoleżnikowo, zbudowane z odpornych na wietrzenie skał kambryjskich. Ostoja zdominowana jest przez lasy bukowo-jodłowe (żyzne i kwaśne buczyny, wyżynne bory jodłowe) rzadziej grądy i łągi, sporadycznie występują niewielkie płaty łąk ekstensywnie użytkowanych. Na terenie obszaru występują też dobrze wykształcone piargi i gołoborza krzemianowe. Celem ochrony tego obszaru jest zabezpieczenie naturalnego lasu o charakterze górskim na niżu z obecnością gatunków chronionych i górskich.

Ww. obszary Natura 2000 uzyskały akceptację Komisji Europejskiej i mają obecnie status „obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty”. Nie zostały jednak dotychczas utworzone stosownym rozporządzeniem Ministra Środowiska.

Najcenniejsze okazy drzew oraz skałki zostały objęte prawną ochroną w formie **pomników przyrody**.

Na terenie gminy znajduje się ponadto szereg innych obiektów cennych przyrodniczo, które dotychczas nie są chronione prawnie. Zgodnie z art. 44 ustawy o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 627 z późn. zm.) Rada Gminy może objąć je ochroną w formie użytków ekologicznych, stanowisk dokumentacyjnych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i pomników przyrody.

3. System przyrodniczy

W Planie województwa północna, wschodnia i południowa część gminy Bieliny zostały uznane (zgodnie z zapisami KPZK oraz dokumentacją „Projekt korytarzy ekologicznych łączących europejską sieć ekologiczną Natura 2000 w Polsce” — Białowieża 2005) za część ważnego lądowego krajowego korytarza ekologicznego. Doliny rzek i małych cieków pełnią funkcje lokalnych korytarzy ekologicznych i ciągów ekologicznych.

Elementy gminnego systemu przyrodniczego znajdują się pod dużą antropopresją związaną z występowaniem licznych barier ekologicznych utrudniających prawidłowe funkcjonowanie systemu. Najważniejsze bariery ekologiczne na terenie gminy stanowią szlaki komunikacyjne, zwarta zabudowa oraz napowietrzne linie energetyczne.

4. Cele polityki wojewódzkiej

- ochrona i wzrost różnorodności biologicznej i krajobrazowej.

5. Zasady zagospodarowania przestrzennego

- obejmowanie prawną ochroną cennych przyrodniczo obszarów i obiektów dotychczas nie chronionych;
- udrażnianie korytarzy ekologicznych i przeciwdziałanie fragmentaryzacji ekosystemów;
- tworzenie korzystnych warunków do ochrony gatunków rzadkich i chronionych;
- zapewnienie zgodności charakteru i poziomu intensyfikacji zagospodarowania z cechami środowiska przyrodniczego, jego naturalną chłonnością i odpornością na zniszczenie;
- stworzenie na obszarach dotychczas nie chronionych takich warunków lokalizacji działalności gospodarczej, by jej niekorzystne oddziaływanie na bioróżnorodność ograniczyć do minimum;
- podporządkowanie turystycznego użytkowania i zagospodarowania obszarów cennych przyrodniczo potrzebom zachowania bioróżnorodności;
- unikanie przebiegu nowo projektowanych odcinków sieci infrastruktury technicznej przez istniejące i planowane do objęcia ochroną obszary cenne przyrodniczo.

6. Kierunki polityki przestrzennej

- zapewnienie skutecznej ochrony obszarów objętych ochroną prawną to jest: parku narodowego i krajobrazowego, rezerwatów przyrody, obszarów chronionego krajobrazu i obszarów Natura 2000 oraz indywidualnych form ochrony przyrody — zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, aktami prawnymi, na podstawie których obszary te zostały utworzone;
- proponowane powiększenie ŚPN (w kierunku zachodnim od Bukowej Góry i Klonowa po linię kolejową Kielce — Warszawa i południową granicę rolno-leśną kompleksu leśnego otaczającego Klonów, w kierunku południowo-wschodnim o lasy porastające wschodnią część Wału Małacentowskiego oraz w kierunku wschodnim o Pasma Jeleniowskie z Górą Witosławską);
- utworzenie rozporządzeniem Ministra Środowiska obszarów SOO wchodzących w skład europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000;
- tworzenie indywidualnych form ochrony przyrody w drodze uznania za: użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, stanowiska dokumentacyjne i pomniki przyrody;
- opracowanie brakujących planów ochrony dla parku narodowego, parku krajobrazowego i rezerwatów przyrody, planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 oraz inwentaryzacji przyrodniczych dla gmin i obszarów chronionego krajobrazu;
- renaturalizacja zdegradowanych cennych przyrodniczo ekosystemów, w tym zwłaszcza naturalnych zbiorników retencyjnych (bagna, torfowiska, oczka wodne, podmokłe doliny rzeczne, lasy łęgowe itp.);
- pozostawienie w stanie naturalnym nieuregulowanych odcinków rzek, zwłaszcza tych, których funkcje przyrodnicze nie uległy dotychczas dewastacji;
- odtworzenie zniekształconych i zdegradowanych ekosystemów leśnych w celu uzyskania zgodności siedlisk ze zbiorowiskami;
- unikanie fragmentaryzacji zwartych kompleksów leśnych poprzez nie lokalizowanie na ich obszarze inwestycji liniowych oraz dążenie do łączenia rozdrobnionych kompleksów leśnych poprzez dolesienia;
- udrażnianie korytarzy ekologicznych poprzez likwidację barier ekologicznych lub minimalizację ich negatywnego oddziaływania na prawidłowe funkcjonowanie systemu przyrodniczego;
- projektowanie i budowa urządzeń ułatwiających przemieszczanie się zwierząt w poprzek korytarzy transportowych (tunele, mosty, przepusty, kładki itp.);

- zahamowanie oddrzewiania krajobrazu, ochrona oraz istotne zwiększenie zadrzewień i zakrzewień oraz skupisk roślinności o różnych funkcjach (szczególnie obudowa biologiczna cieków oraz wprowadzanie roślinności na terenach zagrożonych erozją);
- zachowanie w krajobrazie terenów rolnych elementów różnicujących krajobraz (zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne, wyspy leśne, oczka wodne, skarpy, zagłębienia bezodpływowe, torfowiska i in.);
- tworzenie i ochrona w miastach i w większych miejscowościach spójnego systemu terenów zielonych oraz racjonalne kształtowanie powiązań pomiędzy nimi;
- rozwój zabudowy w ramach już zainwestowanych terenów, ograniczając jednocześnie do minimum zawłaszczanie terenów otwartych i biologicznie czynnych;
- kontynuowanie wdrażania instrumentów PROW, służących ekologizacji gospodarki rolnej (programy rolno-środowiskowe);
- podporządkowanie turystyki na terenach cennych przyrodniczo zachowaniu wartości środowiskowych, które stanowią główny walor turystyczny;
- uwzględnianie ustaleń opracowań ekofizjograficznych i inwentaryzacji przyrodniczych w planach zagospodarowania przestrzennego i studiach gminnych, w tym zwłaszcza zagadnień związanych z funkcjonowaniem systemu przyrodniczego;
- kształtowanie właściwych, proekologicznych postaw wśród mieszkańców województwa.

D. OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

1. Główne uwarunkowania rozwoju

W gminie Bieliny głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego jest ruch samochodowy i niska emisja.

Ocenę jakości powietrza atmosferycznego dokonuje się w strefach. Obszar gminy Bieliny należy do strefy świętokrzyskiej. Strefie tej zgodnie z „Oceną jakości powietrza w województwie świętokrzyskim w roku 2015” przypisano:

1) wg kryterium ochrony zdrowia:

- klasę A — ze względu dotrzymania dopuszczalnych norm stężenia: benzenu, dwutlenku azotu, dwutlenek siarki, ołowiu, pyłu zawieszonego PM_{2,5} (faza I), tlenku węgla, metali w pyłe zawieszonym (arsen, kadm i nikiel) oraz ozonu;
- klasę C — ze względu na: przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla stężeń 24-godzinnych pyłu zawieszonego PM₁₀, przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} (faza II), przekroczenia poziomu dopuszczalnego benzo(a)piranu;
- klasę D2 — ze względu na przekroczenia poziomu celu długoterminowego stężenia ozonu;

2) wg kryterium ochrony roślin:

- klasę A — ze względu na dotrzymanie dopuszczalnych norm stężenia: tlenku azotu, dwutlenku siarki i poziomu docelowego ozonu;
- klasę D2 — ze względu na przekroczenia poziomu celu długoterminowego stężenia ozonu.

Sejmik Województwa Świętokrzyskiego Uchwałą nr XVII/248/15 z dnia 27 listopada 2015 r. przyjął „Aktualizację Programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych”. Uchwała ta stanowi akt prawa miejscowego, który jest źródłem powszechnie obowiązującego prawa na obszarze województwa. Aktualizacja POP przewiduje realizację szeregu działań naprawczych w obszarze planowanie przestrzenne, w tym m.in.: wprowadzanie w dokumentach planistycznych zapisów dotyczących:

- ograniczeń w lokalizacji obiektów powodujących wzmożone natężenie ruchu samochodowego (centra logistyczne, handlowe i in.);
- stosowania systemów grzewczych ograniczających negatywny wpływ na jakość powietrza atmosferycznego;
- rozwoju zieleni i terenów zielonych.

Odpowiednie zapisy w tym zakresie powinny się znaleźć w Studium, tym bardziej, że cała gmina Bieliny została wymieniona w Aktualizacji POP jako jedna z gmin, w których, w szczególności powinny być prowadzone działania naprawcze w tym zakresie.

2. Cele polityki wojewódzkiej

- poprawa jakości powietrza atmosferycznego.

3. Zasady zagospodarowania przestrzennego

- stosowanie priorytetów dla technologii niskoemisyjnych oraz systemów grzewczych nie opartych na spalaniu paliw stałych;
- zmniejszanie poziomu niskiej emisji;
- wspieranie roli transportu publicznego.

4. Kierunki polityki przestrzennej

- wdrażanie sporządzonych programów ochrony powietrza (POP) oraz opracowanie i wdrażanie programów ograniczenia niskiej emisji;
- realizacja działań inwestycyjnych w zakresie ochrony powietrza podejmowanych przez podmioty gospodarcze i inne jednostki;
- realizacja działań na rzecz ograniczenia niskiej emisji z sektora bytowo-komunalnego, poprzez likwidację lokalnych kotłowni, rozbudowę sieci gazowej, termomodernizację budynków i in.;
- tworzenie i racjonalne kształtowanie w miastach i większych ośrodkach osadniczych, a także wokół nich systemów obszarów zielonych zapewniających odpowiednią cyrkulację i wymianę powietrza z terenami sąsiednimi;
- eliminacja wysokoemisyjnych paliw na rzecz paliw gazowych, olejowych i pochodzących ze źródeł odnawialnych;
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń pochodzących ze środków transportu poprzez: wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza obszar zwartej zabudowy i budowę obwodnic dla miejscowości o największym natężeniu ruchu, zmiany w organizacji ruchu drogowego, budowę ścieżek rowerowych i in.;
- wprowadzanie pasów zieleni izolacyjnej wzdłuż ciągów komunikacyjnych;
- zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

E. ODDZIAŁYWANIE HAŁASU

1. Główne uwarunkowania rozwoju

Głównym źródłem hałasu na terenie gminy Bieliny jest ruch samochodowy. Ponadto lokalnie źródłem takich uciążliwości mogą być również warsztaty rzemieślnicze, samochodowe itp.

2. Cele polityki wojewódzkiej

- zmniejszenie stopnia narażenia mieszkańców regionu na ponadnormatywny hałas.

3. Zasady zagospodarowania przestrzennego

- oddzielanie od siebie terenów o funkcjach przemysłowych i mieszkaniowych;
- stosowanie technologii zapewniających dotrzymanie dopuszczalnych norm hałasu.

4. Kierunki polityki przestrzennej

- sporządzanie map akustycznych dla dróg i kolei, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach;
- realizacja inwestycji zmniejszających narażenie na hałas komunikacyjny (budowa obwodnic, modernizacja dróg, tworzenie stref wolnych od ruchu samochodów, wprowadzanie ograniczeń prędkości, odpowiednia lokalizacja parkingów);
- wprowadzanie zieleni izolacyjnej i nieuciążliwych krajobrazowo ekranów akustycznych, bądź innych naturalnych rozwiązań ochrony akustycznej wokół zakładów przemysłowych i wzdłuż dróg o dużym natężeniu ruchu pojazdów;
- sukcesywne eliminowanie technologii i urządzeń przekraczających dopuszczalne normy hałasu w przemyśle i transporcie;
- stosowanie w budynkach materiałów o zwiększonej izolacyjności akustycznej;
- stosowanie w planowaniu miejscowym zasad strefowania — różnicowanie dopuszczalnych norm hałasu ze względu na funkcję wyznaczonych w planie terenów.

F. GEOLOGIA I SUROWCE MINERALNE

1. Podstawowe uwarunkowania

Obszar gminy Bieliny położony jest w centralnej części Gór Świętokrzyskich. Trzon paleozoiczny reprezentują tu osady: kambru, dewonu i karbonu. Lokalnie spotyka się utwory trzeciorzędowe oraz różnej miąższości pokrywę osadów czwartorzędowych. Kambry reprezentują: łupki, piaskowce kwarcytowe i kwarcyty budujące najwyższe szczyty Łysogór. Dewon wykształcony jest w postaci: łupków, piaskowców, mułowców oraz osadów serii węglanowej (wapieni i dolomitów). Karbon reprezentowany jest przez: łupki, mułowce i szarogłazy z syderytami, fosforytami oraz warstwami tufów. Utwory trzeciorzędowe to rudonośne gliny i ily. Czwartorzęd wykształcony jest w postaci: glin, piasków, mułków, lessów oraz najmłodszych osadów wypełniających doliny rzeczne (piasków, namułów i torfów).

Kopaliny występujące na terenie gminy to: piaskowce kwarcytowe, surowce węglanowe, surowce ilaste, piaski oraz niegdyś eksploatowane, dziś bez znaczenia gospodarczego, rudy żelaza (prawdopodobnie XV i XVI-wieczne dymarki bazowały na tych rudach). Piaskowce kwarcytowe udokumentowano w złożach Góra Skąła, Wojtkowa Góra I i II, Duża Skąła — Wał Małacentowski, a zasoby szacunkowe podano dla złóż Góra Chełmy i Napęków. Piaski zastały udokumentowane w dwóch polach złoża Napęków i wstępnie rozpoznane w złożu Bieliny. Surowce węglanowe i ilaste były niegdyś przedmiotem lokalnego wydobycia. Aktualnie nie są wykorzystywane, nie ma też opracowań dokumentujących ich przydatność surowcową i zasoby. Jedynie dla złoża gliny Makoszyn, podano zasoby szacunkowe.

Osuwiska

Na terenie gminy Bieliny miejscami występuje erozja wodna gleb. Takiej erozji ulegają gleby na stromych zboczach wzniesień co niesie za sobą możliwość powstawania osuwisk i co w konsekwencji może prowadzić do realnego zagrożenia zarówno dla różnego rodzaju obiektów budowlanych jak i bezpieczeństwa ludzi. Według projektu SOPO (system osłony przeciwosuwiskowej) takie, „predysponowane” do powstawania osuwisk tereny, znajdują się głównie na północno-wschodnim obszarze gminy, ale też niewielkie obszary występują w zachodniej i południowej części gminy i tu też w miejscowości Belno, zlokalizowane jest osuwisko zarejestrowane. W północno-wschodniej części tereny narażone na możliwość wystąpienia ruchów masowych zlokalizowane są w rejonie miejscowości: Bieliny Poduchowne, Huta Podłysica, Huta Szklana i Huta Stara. Pozostałe obszary gminy gdzie występują tereny osuwiskowe to rejon Makoszyna, na pograniczu z gminą Daleszyce w rejonie Widełek oraz na zachodzie gminy w okolicach miejscowości Bieliny Kapitulne.

2. Cele polityki wojewódzkiej

- oszczędne i racjonalne korzystanie z zasobów surowcowych;
- wzrost atrakcyjności turystycznej i krajoznawczej województwa poprzez udostępnienie interesujących obiektów geologicznych dla celów turystycznych i naukowo-dydaktycznych.

3. Zasady zagospodarowania przestrzennego

- wydobywanie surowców zgodnie z wymogami obowiązujących przepisów prawa, w tym ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego;
- przestrzeganie zasad bezpieczeństwa eksploatacji w odniesieniu do obszarów zamieszkałych, atrakcyjnych turystycznie, o wysokich walorach przyrodniczych i rolniczych;
- zabezpieczenie rezerw terenowych i ochrona złóż przed inwestycjami nie związanymi z działalnością górniczą, które mogłyby ograniczyć lub uniemożliwić w przyszłości ich eksploatację.

4. Kierunki polityki przestrzennej

- włączenie do programów rozwoju turystyki atrakcyjnych obiektów poeksploatacyjnych, a szczególnie walorów wynikających z interesującej budowy geologicznej;
- likwidacja nielegalnej eksploatacji kopalni na potrzeby lokalne.

G. GOSPODARKA WODNA

Gmina Bieliny położona jest terenach niewodonośnych — deficytowych w wodę, poza wąskim pasem, stanowiącym UZWP, przebiegającym przez centralną część gminy. Obszar ten leży w zlewni Nidy. Północna granica gminy przebiega szczytową partią pasma Łysogór, które stanowi ważny wododział pomiędzy zlewnią Nidy i Kamiennej.

W gminie występuje znaczna dysproporcja pomiędzy stopniem zwodociągowania — 100% a skanalizowania — 60%. Braki w gospodarce kanalizacyjnej uzupełniają przydomowe oczyszczalnie ścieków i zbiorniki bezodpływowe.

1. Cele polityki wojewódzkiej

- zapewnienie wymaganej przepisami prawa ochrony zasobów wodnych oraz osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych;
- zwiększenie poziomu bezpieczeństwa powodziowego i ochrony przed skutkami suszy;
- racjonalizacja zużycia wody na cele przemysłowe i konsumpcyjne.

2. Główne zasady gospodarowania

- zakaz odprowadzania nieoczyszczonych ścieków bezpośrednio do wód i gruntów;
- podejmowanie zadań gospodarki wodnej w zlewniach oraz całościowe traktowanie zasobów wód powierzchniowych i wglębnych;
- powszechny dostęp do wody pitnej dobrej jakości, zarówno w bliskiej, jak i dalszej perspektywie czasu;
- nadrzędność działań ochronnych w strefach zasilania głównych zbiorników wód podziemnych oraz w strefach ochronnych ujęć wód i źródeł;
- racjonalizacja zużycia wód podziemnych oraz zmniejszanie wodochłonności gospodarki, zwłaszcza przemysłu;
- zasada kompleksowej realizacji systemów kanalizacji zbiorczej i oczyszczalni ścieków na terenach o skoncentrowanej zabudowie oraz indywidualnych rozwiązań na obszarach o zabudowie rozproszonej;
- respektowanie ograniczeń w zagospodarowaniu obszarów zagrożonych powodzią oraz dolin mniejszych cieków wodnych, dolin bocznych, szczególnie zagrożonych wpływem wód w przypadku wystąpienia deszczy nawalnych;
- ochrona terenów potencjalnej retencji zbiornikowej;
- publiczny dostęp do rzek i zbiorników wodnych.

3. Kierunki zagospodarowania przestrzennego

- budowa i przebudowa sieci wodociągowej w celu niezawodności funkcjonowania systemu zaopatrzenia w wodę z równoczesnym rozwiązaniem gospodarki ściekowej drogą budowy systemów kanalizacyjnych;
- rozbudowa i budowa rezerwowych ujęć wód w celu zachowania pewności zasilania;
- ochrona terenów źródłiskowych i ujęć wody poprzez właściwe zagospodarowanie stref ochronnych;
- wyznaczenie stref dla ujęć, których decyzje wygasły 31 grudnia 2012 roku;
- przechodzenie na technologie wodooszczędne w przemyśle (np. wdrożenie zamkniętych obiegów wody w procesach technologicznych);
- priorytetowe porządkowanie gospodarki wodno-ściekowej wokół zbiorników wodnych oraz wprowadzanie stref buforowych i obudowy biologicznej cieków i zbiorników wodnych;
- realizacja programu „KPOŚK”;

- rozbudowa sieci kanalizacyjnej na obszarach dotychczas nie objętych kanalizacją zbiorczą;
- budowa, przebudowa oczyszczalni lub podczyszczalni ścieków przemysłowych;
- likwidacja nielegalnych zrzutów ścieków;
- odbudowa melioracji podstawowych i szczegółowych w celu przeciwdziałania skutkom suszy i powodzi;
- zwiększenie retencji mikroobszarowej i przyobiektowej drogą renowacji i rozbudowy systemu melioracji wodnych oraz systemu zbiorników ppoż.
- modernizacja i utrzymanie sprawności technicznej istniejących obiektów hydrotechnicznych, obiektów melioracyjnych;
- dążenie do zagospodarowania wód deszczowych w obrębie posesji, poprzez tworzenie np.: studni i rowów chłonnych, ogrodów deszczowych, realizacja zielonych dachów, oczek wodnych, zbiorników zamkniętych, wykorzystanie deszczówki jako wody użytkowej (spłukiwanie toalet, utrzymanie czystości, nawadnianie);
- priorytetowe porządkowanie gospodarki wodno-ściekowej wokół zbiorników wodnych;
- budowa zbiorników zawartych w „Programie małej retencji dla województwa świętokrzyskiego” oraz zbiorników przewidzianych w dokumentach gminnych, dla których przeprowadzona strategiczna ocena oddziaływania na środowisko sporządzona na etapie studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wykazała brak znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000;m
- upowszechnianie działań służących ograniczeniu zanieczyszczeń obszarowych z terenów rolnych, zawartych w Kodeksie Dobrej Praktyki Rolnej;
- respektowanie i wykorzystanie wszelkich dostępnych informacji dotyczących ochrony przeciwpowodziowej, zasięgu terenów zalewowych i specyfiki rzek przy sporządzaniu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

H. DZIEDZICTWO KULTUROWE

1. Podstawowe uwarunkowania

Gmina powinna uwzględnić w dokumentach planistycznych uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, oraz określić obszary i zasady ochrony w tym zakresie. W myśl ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tj. Dz. U. 2014 nr 0 poz. 1446 z późn. zm.) temu zadaniu powinna służyć gminna ewidencja zabytków, stanowiąca podstawę do sporządzenia gminnego programu opieki nad zabytkami.

Na obszarze gminy znajdują się obiekty zabytkowe, w tym obiekty nieruchome wpisane do rejestru zabytków. Należy jednak pamiętać, że oprócz wpisu do rejestru ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami przewiduje inne formy ochrony. W niektórych przypadkach gmina ma decydujący wpływ na ich tworzenie. Dotyczy to parków kulturowych oraz ustaleń ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Oprócz zabytków do dóbr kultury należą również dobra kultury współczesnej, zdefiniowane w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 2003 r., które należy uwzględniać w sporządzanych dokumentach planistycznych.

Ponadto należy mieć na uwadze wskazania „Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030”, dotyczące gospodarowania krajobrazem, zgodnie z Europejską Konwencją Krajobrazową. W myśl tej konwencji szczególnej dbałości wymaga przestrzeń o cechach symbolicznych, świadczących o tożsamości i rozpoznawalności miejsca w skali kontynentu, kraju i

regionu. Za niezbędne uważa się rozpoznanie i zachowanie charakterystycznych krajobrazów przyrodniczych i historycznych oraz związanych z nimi elementów symbolicznych o charakterze dóbr materialnych lub stanowiących część niematerialną dziedzictwa kultury, a także rozwój współczesnych krajobrazów kulturowych.

W zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego istotna jest świadomość istniejących zagrożeń, dotyczących zasobów dziedzictwa kulturowego. Zalicza się do nich:

- rozwój osadnictwa i infrastruktury technicznej, w tym: postępujące rozproszenie zabudowy, sąsiedztwo obcych i agresywnych form nowych budowli, „drutowanie” krajobrazu, potencjalne niszczenie stanowisk archeologicznych w trakcie prac ziemnych i pełna destrukcja na obszarach zbiorników wodnych;
- odkładanie w czasie remontów zabytkowych obiektów i założeń, co może powodować utratę walorów zabytkowych oraz wzrost kosztów prac remontowych, które niewspółmiernie rosną wraz z pogarszaniem się stanu zabytku;
- zaniedbanie obiektów sakralnych innych wyznań, zarastających nieczynnych cmentarzy, co powoduje wymazywanie materialnych śladów wielokulturowej historii regionu, będącej elementem jego tożsamości;
- ograniczona możliwość adaptacji drewnianych obiektów zabytkowych wiejskiej zabudowy mieszkalnej lub gospodarczej na współczesne cele użytkowe, wysokie koszty remontów — niewspółmierne do możliwości właścicieli, prowadzą te obiekty do ruiny i rozbiórki.

Ograniczenia dla inwestowania, których powodem są ustanowione strefy ochrony konserwatorskiej mogą stać się potencjalnym źródłem konfliktów. Jednak należy pamiętać, iż ochrona zabytków, jako cel publiczny, ma w tym przypadku znaczenie nadrzędne.

2.Cele polityki wojewódzkiej

Cel główny:

- ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego.

Cele wspomagające:

- dążenie do pełnego rozpoznania zasobów dziedzictwa kulturowego oraz objęcie ochroną cennych obiektów i zespołów zabytkowych oraz obszarów o wartościowym krajobrazie kulturowym;
- przeprowadzenie prac rewaloryzacyjnych najcenniejszych zabytków, przede wszystkim układów urbanistycznych oraz obiektów i zespołów o szczególnych walorach.

3.Główne zasady zagospodarowania przestrzennego

- respektowanie przepisów i wymagań ochronnych przy rewaloryzacji obiektów i zespołów zabytkowych objętych ochroną prawną;
- racjonalne, zgodne z wymogami konserwatorskimi zagospodarowanie, użytkowanie i udostępnianie obiektów zabytkowych, z uwzględnieniem celów kulturowych i turystycznych;
- unikanie przekształceń przestrzennych mogących zagrażać zasobom dziedzictwa kulturowego, np. dysharmonijne lub szkodliwe sąsiedztwo;
- eksponowanie w strukturze przestrzennej, w panoramach i sylwetach miejscowości elementów najcenniejszych;
- komponowanie nowych struktur z uwzględnieniem historycznej zabudowy;
- prowadzenie archeologicznych badań ratunkowych na terenach realizowanych lub przewidzianych do realizacji inwestycji wielkoobszarowych;
- edukacja społeczna w zakresie wartości i znaczenia obiektów kulturowych dla promocji i rozwoju województwa oraz integracji regionalnej.

4. Preferowane kierunki polityki przestrzennej

Głównym zadaniem z zakresu ochrony przestrzeni kulturowej powinno być zabezpieczenie obiektów i zespołów zabytkowych, w tym dziedzictwa archeologicznego przed degradacją oraz sukcesywna renowacja, rewitalizacja oraz racjonalne ich udostępnienie drogą pełnego wykorzystania instrumentów prawnych i finansowych przewidzianych w obowiązujących przepisach prawnych i programach. Dla umożliwienia realizacji w/w zadania w dokumentach planistycznych powinny znaleźć się właściwe zapisy.

Poza ochroną istniejących zabytków niezwykle ważne jest, by realizowana w ich pobliżu zabudowa kontynuowała tradycje regionalne i była harmonijnie wkomponowana w przestrzeń kulturową. Istotne jest również wskazywanie w planach miejscowych wartościowych obiektów, dóbr kultury współczesnej wraz z określeniem zasad ich ochrony.

Gmina może odgrywać istotną rolę w działaniach związanych z rozpoznaniem zasobów dziedzictwa kulturowego, szczególnie w zakresie historycznych układów ruralistycznych, tradycyjnej zabudowy wiejskiej, wartościowych elementów małej architektury sakralnej (krzyże, figury i kapliczki), miejsc historycznych, związanych z ważnymi wydarzeniami, w tym militarnymi, wartościowych elementów dóbr kultury współczesnej.

I. OCHRONA KRAJOBRAZU

1. Podstawowe uwarunkowania

W 2004 roku Polska ratyfikowała Europejską Konwencję Krajobrazową, stanowiącą umowę międzynarodową przyjętą w ramach Rady Europy, której celem jest promocja działań dotyczących krajobrazu, zwłaszcza jego ochrony, zarządzania oraz planowania przy współudziale społeczności i władz lokalnych. Problematyce ochrony krajobrazu wiele miejsca poświęcono w „Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030”.

Istotne znaczenie dla kształtowania i ochrony krajobrazu ma ustawa z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu. Reguluje ona szereg zagadnień związanych z ochroną krajobrazu poprzez wprowadzenie zmian do wielu ustaw, w tym do ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ustawy o ochronie przyrody oraz ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wprowadza pojęcia krajobrazu i krajobrazu priorytetowego. Zgodnie z tą ustawą gmina powinna uwzględnić w dokumentach planistycznych uwarunkowania wynikające ze stanu i wymogów ochrony krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego oraz określić obszary i zasady ochrony w tym zakresie. W przyszłości, po sporządzeniu przez zarząd województwa audytu krajobrazowego, powinna również uwzględnić rekomendacje i wnioski zawarte w tym dokumencie.

Obszar gminy Bieliny wyróżnia się na tle województwa pod względem krajobrazowym. Znalazło to wyraz w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego, w którym zaliczony został do grupy gmin o średnich i wysokich walorach krajobrazowych. W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego wymienia się wiele zagrożeń krajobrazu tj. m.in.: prowadzenie krótkowzrocznej, proinwestycyjnej polityki przestrzennej w gminach, nieuwzględniającej konsekwencji w postaci nieodwracalnych zmian w krajobrazie, w tym nadużywanie decyzji administracyjnych, zastępujących niejednokrotnie studia gminne i plany miejscowe. Efekty niewłaściwej polityki przestrzennej bywają widoczne w przestrzeni m.in. w postaci:

- chaotycznej zabudowy, wkraczającej w miejsca eksponowane krajobrazowo, zaburzającej linie ciągów widokowych, realizowanej bez uwzględnienia walorów krajobrazowych, przyrodniczych

- (zabudowa dolin rzecznych) i kulturowych (obudowa otoczenia zabytków i ich przedpola widokowego);
- kosmopolitycznej zabudowy, pozbawionej cech wynikających z tradycji regionu, zróżnicowanej architektonicznie, materiałowo, skalowo, z detalami i kolorami stwarzającymi dysonans w przestrzeni;
  - zmian w krajobrazie wywołanych budową infrastruktury komunikacyjnej (nasypów, estakad, wiaduktów itp.), telekomunikacyjnej (masztów telefonii komórkowej), energetycznej (naziemnych linii przesyłowych, elektrowni wiatrowych, kominów ciepłowniczych), przeciwpowodziowej (tam, dużych zbiorników retencyjnych itd.);
  - powiększającego się ubytku przestrzeni otwartych oraz lasów, zawłaszczanych na rzecz zabudowy, w tym także likwidacji zadrzewień i zakrzewień śródpolnych oraz oczek wodnych;
  - reklam różnej wielkości i kształtu, lokalizowanych bez żadnych reguł, często zasłaniających wgląd w atrakcyjny krajobraz;
  - dzikiej eksploatacji surowców mineralnych, której efektem są szpecące krajobraz „dziury w ziemi” nierzadko przyczyniające się powstania „dzikich” wysypisk śmieci.

2. Cel polityki wojewódzkiej

- ochrona krajobrazu i jego racjonalne wykorzystanie.

3. Główne zasady zagospodarowania przestrzennego

- rozpatrywanie krajobrazu jako sumy składników przyrodniczych i kulturowych;
- unikanie lokalizacji zabudowy, jak również inwestycji z zakresu infrastruktury mogących stanowić dominanty w przestrzeni, na terenach szczególnie eksponowanych krajobrazowo;
- ochrona punktów, ciągów widokowych oraz panoram i stref ekspozycji przed lokalizacją przesłaniającego zagospodarowania, np.: zabudowy, zalesień, kolizyjnych obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej;
- kształtowanie nowej zabudowy w nawiązaniu do tradycji regionu;
- eksponowanie w strukturze przestrzennej, w panoramach i sylwetach miejscowości elementów najcenniejszych;
- ochrona naturalnego pokrycia terenu, szaty roślinnej oraz sposobu użytkowania gruntów tworzących harmonijną mozaikę łąk, sadów, pól uprawnych, lasów, jak również charakterystycznych form rzeźby terenu i interesujących odsłoneń geologicznych;
- sporządzanie analiz krajobrazowych, których wyniki powinny znaleźć odzwierciedlenie w ustaleniach studiów gminnych, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego a także w decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu;
- edukacja społeczna w zakresie znaczenia krajobrazu dla komfortu życia mieszkańców oraz atrakcyjności zarówno turystycznej jak i inwestycyjnej regionu.

4. Kierunki polityki przestrzennej

W dokumentach planistycznych winny znaleźć się odpowiednie zapisy mające na celu ochronę krajobrazu, w tym:

- ograniczanie wysokości nowych obiektów oraz ściśle określanie ich lokalizacji, gabarytów, kształtu dachów i kolorystyki, w dostosowaniu do potrzeby zachowania i wzbogacenia zachowanych cennych walorów krajobrazowo-kulturowych;
- zahamowanie oddrzewiania krajobrazu oraz ochrona i zwiększenie ilości zadrzewień (nie dotyczy to terenów ekspozycji widokowej i terenów gleb chronionych) oraz skupisk roślinności o różnych funkcjach;
- zachowanie w obrębie terenów rolnych elementów różnicujących krajobraz np.: zadrzewień, oczek wodnych, skarpi, bezodpływowych zagłębień i torfowisk i in.;
- tworzenie i ochrona w większych miejscowościach systemu terenów zielonych;
- przeciwdziałanie nieuzasadnionemu zajmowaniu terenów otwartych pod zabudowę, w warunkach, w których jest ona możliwa w obrębie terenów już zainwestowanych;
- kształtowanie właściwych postaw wśród mieszkańców.

J. DEMOGRAFIA

1. Podstawowe uwarunkowania

Gmina wiejska Bieliny należy do powiatu kieleckiego, na obszarze którego według danych GUS w latach 2002–2012 odnotowano wzrost liczby ludności o 11 556 osób (5,9%). W 2012 roku powiat liczył 207 085 mieszkańców (16,3% ogółu ludności województwa świętokrzyskiego) wchodząc w skład podregionu kieleckiego, który skupiał na swym obszarze 61,2% ludności województwa, tj. 779 545 osób.

W gminie Bieliny liczba ludności faktycznie zamieszkałej systematycznie wzrastała z 9 806 osób w 2002 roku do 10 131 osób w 2012 roku, tj. o 325 osób (3,3%). Na koniec 2012 roku odnotowano 5 092 kobiety i 5 039 mężczyzn, a współczynnik feminizacji kształtował się na poziomie 101K/100M — z tendencją wzrostu. Wzrost liczby mieszkańców gminy wpływał na zwiększanie się wskaźnika gęstości zaludnienia ze 111 do 115 osób/km².

W analizowanym okresie występowała przewaga urodzeń nad zgonami, co dawało dodatni przyrost naturalny ludności z tym, że występowała tendencja spadkowa zarówno współczynnika urodzeń (z 14,6‰ do 10,9‰), jak i współczynnika zgonów (z 8,8‰ do 7,9‰). Najwięcej zgonów (na 1000 ludności) odnotowano w 2003 i 2011 roku — 8,9‰. W wyniku spadku współczynnika urodzeń, wartości przyrostu naturalnego kształtowały się od (+5,8‰) do (+3,1‰). Współczynnik zawieranych małżeństw wynosił 5,6‰ (w województwie — 5,3‰).

Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały w większości było ujemne. Na koniec 2002 roku wynosiło 2,0‰ (tj. +20 osób), a w 2012 roku minus 0,2‰ (–2 osoby). Najwyższe ujemne saldo migracji odnotowano w latach: 2006 minus 4,1‰ (–40 osób), 2009 minus 2,8‰ (–28 osób), 2007 minus 2,7‰ (–27 osób) i 2004 minus 2,1‰ (–21 osób). Natomiast napływ migracyjny na teren gminy nastąpił w latach: 2002, 2003 i 2010. Dla porównania, w województwie w tym samym czasie notowano ujemne saldo migracji od minus 1,9‰ do minus 1,7‰ (w kraju od minus 0,5‰ do minus 0,2‰).

Gminę Bieliny charakteryzuje wyższy od przeciętnego w województwie udział mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. Niemniej jednak w latach 2002-2012 następował systematyczny spadek udziału dzieci i młodzieży w ogóle ludności z 29,3% do 22,4%. Wzrastał natomiast udział ludności w wieku produkcyjnym z 57,6% do 64,1% oraz osób w wieku poprodukcyjnym z 13,1% do 13,5%, przy czym trzeba zaznaczyć, że udział osób starszych w ogóle ludności gminy jest niższy od średniej dla województwa (19,2%) i kraju (17,8%).

Podsumowując należy stwierdzić, że gmina wiejska Bieliny (położona w niedalekim sąsiedztwie Kielc), stanowi wokół ośrodka wojewódzkiego obszar o tendencjach rozwojowych, tj. corocznego niewielkiego wzrostu liczby ludności oraz gęstości zaludnienia powyżej średniej wojewódzkiej (wynoszącej 109 osób/km²). Niemniej jednak analiza obecnych i prognozowanych niekorzystnych zmian struktury wiekowej ludności (polegających na systematycznym spadku udziału osób w wieku przedprodukcyjnym oraz wzrostu udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnym zaludnieniu), a także przewagi odpływu migracyjnego z gminy nad napływem, daje podstawę do zaliczenia jej do obszarów problemowych województwa świętokrzyskiego — stanowi ona m.in. obszar:

- o pogarszającej się strukturze wiekowej ludności;
- o ujemnym saldzie migracji;
- o mało korzystnej strukturze płci — defeminizacji;
- stagnacji o tendencjach rozwojowych i niekorzystnych zmianach strukturalnych polegających na niedostosowaniu dynamiki rozwoju demograficznego do podaży miejsc pracy i wyposażenia w usługi.

2. Prognoza demograficzna opracowana przez Główny Urząd Statystyczny w Warszawie na lata 2008–2035 (w układzie powiatów)

Prognoza demograficzna przewiduje dalszy wzrost liczby mieszkańców powiatu kieleckiego, tj. o 2,2% do 2020 roku i o 3,6% na koniec 2030 roku, a po 2030 roku ma nastąpić zahamowanie przyrostu ludności i jej ubytek. Spowoduje to utrwalenie się niekorzystnych wskaźników demograficznych, m.in. spadku gęstości zaludnienia. Ponadto pogorszeniu ulegnie struktura wiekowa ludności charakteryzująca się wzrostem udziału ludności w wieku poprodukcyjnym (do 23% w 2030 roku) i spadkiem udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym (do 17%). Należy się spodziewać zmniejszenia udziału ludności w wieku produkcyjnym mobilnym (18–44 lata) do 34%, tj. o 8,0 pkt. % oraz wzrostu udziału osób w wieku produkcyjnym niemobilnym do 26%. Osoby w wieku produkcyjnym niemobilnym stanowią 44% ogółu osób wieku produkcyjnego. Nieprawidłowości w strukturze wiekowej wynikają m.in. ze zwiększonego odpływu kobiet (w poszukiwaniu pracy) — co skutkuje i skutkować będzie defeminizacją.

K. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

1. Podstawowe uwarunkowania

Gmina Bieliny charakteryzują się zadowalającym w wymiarze lokalnym wyposażeniem w obiekty służące edukacji, ochrony zdrowia, czy kultury. Potrzeby w zakresie infrastruktury społecznej dotyczą głównie poprawy standardów zagospodarowania istniejących obiektów usługowych oraz dostosowania ich oferty do potrzeb mieszkańców.

Oświata i nauka

2. Cel polityki wojewódzkiej

➤poprawa dostępności do szkolnictwa średniego zawodowego.

3. Zasady zagospodarowania przestrzennego

- dostosowanie struktury bazy szkolnictwa zawodowego do lokalnej specjalizacji gospodarczej i potrzeb rynku pracy;
- korzystne warunki przestrzenne dla rozwoju szkolnictwa niepublicznego na wszystkich poziomach edukacji;
- powszechny dostęp do szkolnictwa na poziomie gimnazjalnym w ośrodkach gminnych i średnim z jednoczesną poprawą jakości bazy materialnej tych usług;
- priorytet dla infrastruktury kształcenia ustawicznego i „telenauki”.

4. Kierunki polityki przestrzennej

- dywersyfikacja kierunków kształcenia z jednoczesnym dostosowywaniem struktury tych kierunków do lokalnej specjalizacji gospodarczej i potrzeb rynku pracy — wsparcie innowacyjnych form kształcenia (e-edukacja);
- zwiększenie dostępności do systemu szkoleń służących przekwalifikowaniu lub zdobyciu nowych umiejętności zawodowych na poziomie ponadlokalnym szczególnie dla osób bezrobotnych o niskich umiejętnościach, młodzieży pochodzącej z rodzin najuboższych oraz innych osób znajdujących się w szczególnie niekorzystnych warunkach na rynku pracy.

Opieka zdrowotna i społeczna

2. Cel polityki wojewódzkiej

➤zapewnienie systemu wsparcia środowiskowego i stacjonarnej pomocy społecznej

3. Zasady zagospodarowania przestrzennego

- poprawa dostępności do specjalistycznych usług ambulatoryjnych, zwłaszcza tzw. częstego korzystania już na poziomie ponadlokalnym — wzmocnienie funkcji diagnostycznych i rehabilitacyjnych;
- krajowy standard opieki zdrowotnej i społecznej dla ludzi starszych, niepełnosprawnych i pozbawionych opieki;

- rozwój instytucji wsparcia środowiskowego oraz rozwój placówek stacjonarnej pomocy społecznej na poziomie ponadlokalnym;
- tworzenie warunków przestrzennych do walki z patologiami społecznymi.

4. Kierunki polityki przestrzennej

- kompleksowa rozbudowa systemu placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (zarówno podstawowej, jak i specjalistycznej), doposażenia w nowoczesną aparaturę diagnostyczno-terapeutyczną oraz rozbudowa bazy lokalowej dla lekarzy rodzinnych;
- tworzenie warunków do rozwoju usług komercyjnych, zwłaszcza w segmentach deficytowych i wymagających dużych nakładów finansowych;
- zapewnienie warunków przestrzennych do organizacji profilaktyki prozdrowotnej oraz promocji zdrowego i aktywnego stylu życia;
- integracja przestrzenna inicjatyw mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i patologiom;
- rozbudowa i modernizacja placówek i obiektów pomocy społecznej z myślą o zapewnieniu europejskich standardów obsługi;
- tworzenie warunków do wdrożenia kompleksowych programów wspierania rodziny;
- rozbudowa i modernizacja obiektów związanych z bezpieczeństwem publicznymi ratownictwem medycznym.

Kultura, sport i rekreacja

2. Cel polityki wojewódzkiej

- znaczące zwiększenie dostępności systemu placówek kultury wysokiej.

3. Zasady zagospodarowania przestrzennego

- ograniczanie dysproporcji w dostępie społeczeństwa regionu do dóbr i usług kultury wysokiej;
- poprawa dostępności mieszkańców województwa do lokalnych placówek kulturalnych;
- wykorzystanie bogactwa kultury ludowej oraz inicjatyw miejscowych do aktywizacji kulturalnej obszarów wiejskich oraz wzmocnienia tożsamości kulturowej regionu;
- łączenie usług kultury z komplementarnymi funkcjami terenów takimi jak: rekreacja i wypoczynek, usługi handlu i gastronomii o wysokim standardzie, tereny sportu i imprez masowych;
- wsparcie partnerstwa publiczno-prywatnego w rozwoju bazy usługowej realizowanej „dla wspólnego dobra”.

4. Kierunki polityki przestrzennej

- rozbudowa sieci podstawowych placówek kultury oraz sportu i rekreacji w aspekcie poprawy dostępności do tych usług z obszarów niedosłużonych;
- rozwijanie różnorodnych form upowszechniania i krzewienia kultury na obszarze całego województwa poprzez wspieranie placówek i ośrodków upowszechniania kultury i edukacji regionalnej, wykazujących odpowiednią aktywność;
- promocja działalności kulturalnej, w szczególności nawiązującej do kultury źródłowej, oraz działalności sportowej w środowisku wiejskim.

L. RYNEK PRACY

1. Podstawowe uwarunkowania

Według danych GUS na koniec 2012 roku pracujący w województwie świętokrzyskim stanowili 3,3% ogółu pracujących w kraju, co dało XII lokatę wśród województw. Najwięcej pracujących posiadało miasto Kielce — 75,6 tys. osób (20,1% ogółu pracujących w województwie),

następnie powiaty: kielecki — 46,5 tys. osób (12,3%), buski — 28,9 tys. osób (7,7%) i sandomierski — 28,6 tys. osób (7,6%).

Powiat kielecki przodował w udziale pracujących w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie — 26,4 tys. osób (56,8%) oraz w sekcji pozostałe usługi — 8,6 tys. osób (18,6%). Trzecią liczną grupę stanowili pracujący w przemyśle i budownictwie — 7,6 tys. osób (16,3%). Natomiast w sekcjach, tj.: handel; naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja pracowało łącznie — 3,6 tys. osób (7,8%), a w działalności finansowej i ubezpieczeniowej, obsłudze rynku nieruchomości — 224 osoby (0,5%). Na 1000 ludności przypadało 225 osób pracujących (w województwie 296), a zatrudnieni w sektorze prywatnym stanowili 56,9% ogółu zatrudnionych.

W województwie przeciętne zatrudnienie (na 1000 mieszkańców) wynosiło 155 osób, najwyższe wystąpiło w Kielcach — 329 osób oraz w powiatach: staszowskim — 160 osób i sandomierskim — 159 osób, a w kieleckim — 91 osób. Największy udział w przeciętnym zatrudnieniu posiadało miasto Kielce — 33,6% (66,2 tys. osób), następnie powiaty: kielecki — 9,5% (18,7 tys. osób), ostrowiecki — 8,2% (16,1 tys. osób) i starachowicki — 6,8% (13,4 tys. osób).

W gminie wiejskiej Bieliny odnotowano zaledwie 487 osób (w tym 284 kobiety, tj. 58,3%) pracujących w podmiotach gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób, bez pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie. Najwięcej osób pracowało w sekcji pozostałe usługi — 297 osób (61%), następnie w sekcjach, tj.: handel; naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja — 119 osób (24,4%). W przemyśle i budownictwie pracowało zaledwie 57 osób, tj. 11,7% ogółu pracujących w gminie.

Świętokrzyskie należy do województw o największej stopie bezrobocia, a najwyższa od lat występuje w północnej, centralnej i zachodniej części województwa, natomiast nieco niższa w południowo-wschodniej oraz w Kielcach. Obecnie we wszystkich powiatach odnotowano spadek stopy bezrobocia, co należy wiązać m.in. z powstawaniem nowych miejsc pracy. W powiecie kieleckim bezrobotni zarejestrowani zamieszkali na obszarach wiejskich stanowili aż 93% ogółu bezrobotnych, a bezrobotni mieszkańcy miast — 7%. Stopa bezrobocia wynosiła 19,7% — z tendencją spadku w ostatnich latach.

W gminie Bieliny w analizowanym okresie udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym zmniejszył się z 18% do 12% (w województwie z 16% do 11%). Na koniec 2012 roku odnotowano 761 osób bezrobotnych zarejestrowanych, w tym 355 kobiet, które stanowiły 47% ogółu bezrobotnych (dla porównania w województwie stanowiły 49%, w powiecie kieleckim — 47%, a w kraju — 51%). W gminie wśród zarejestrowanych bezrobotnych znaczną grupę stanowiły osoby w wieku produkcyjnym mobilnym (18–44 lata) — 81%, pozostający bez pracy ponad rok — 25% oraz bezrobotni zarejestrowani w wieku do 25 lat ok. 24%, a w wieku powyżej 50 lat ok. 17%.

W województwie na 86 708 osób bezrobotnych zarejestrowanych prawo do zasiłku posiadało zaledwie 15 187 bezrobotnych (17,5%), w powiecie kieleckim na 14 240 bezrobotnych takie prawo miało 3 604 bezrobotnych (25,3%), natomiast w gminie Bieliny 181 bezrobotnych, tj. 23,7% ogółu bezrobotnych w gminie.

Podsumowując należy stwierdzić, że pod względem wykorzystania zasobów pracy gmina Bieliny stanowi obszar problemowy, dotknięty m.in.:

- bardzo wysoką stopą bezrobocia — powyżej 19% (z tendencją spadku);
- deformacją struktury bezrobotnych, tj. wysokim odsetkiem ludzi młodych pozostających bez pracy, bezrobotnych kobiet, bezrobotnych pozostających bez pracy ponad rok oraz wysokim odsetkiem bezrobotnych z niskim poziomem wykształcenia, bez odpowiednich kwalifikacji zawodowych, bez stażu pracy, długotrwale poszukujących pracy i bez prawa do zasiłku — następuje pauperyzacja mieszkańców gminy.

2. Nadrzędne zasady polityki przestrzennej

- zasada równości szans dostępu do rynku pracy i edukacji (odnosząca się zwłaszcza do mieszkańców wsi, kobiet i osób dysfunkcyjnych oraz ludzi młodych i długotrwale bezrobotnych);
- zasada wyrównywania dysproporcji terytorialnych w zakresie ubóstwa i wykluczenia społecznego;
- tworzenie warunków do zwiększenia mobilności zawodowej mieszkańców;
- preferencje lokalizacyjne dla inwestycji przynoszących trwałą wzrost zatrudnienia;
- zasada wspierania wszystkich inicjatyw lokalnych wzrostu zatrudnienia nie kolidujących z ochroną środowiska przyrodniczego i krajobrazu.

3. Kierunki polityki przestrzennej

Do najważniejszych kierunków działań przestrzennych służących integracji lokalnych rynków zalicza się na obszarach wiejskich — stworzenie podstaw przestrzennych rozwoju wielofunkcyjnego, ukierunkowanego na przebudowę wiejskiego rynku pracy i przesunięcie zasobów ludzkich z produkcji rolnej do jej otoczenia oraz pozarolniczych działań gospodarki, drogą:

- stworzenia lokalnego systemu korzystnych warunków terenowych i ekonomicznych oraz organizacyjnych dla rozwoju przedsiębiorczości generującej wzrost zatrudnienia;
- wskazania atrakcyjnej (według kryteriów rynkowych) oferty terenów pod różnego rodzaju przedsiębiorczość, zwłaszcza opartą o lokalne potencjały i zasoby;
- sprzyjania lokalnym inicjatywom gospodarczym poprzez wzmacnianie obsługi komunikacyjnej i uzbrojenia technicznego terenów i stref o największym potencjale rozwoju aktywności rynkowej;
- zapewnienia warunków przestrzennych do rozwoju istniejących i powstawania nowych segmentów rynku pracy (przestrzenne i strukturalne równoważenie tego rynku);
- tworzenia i upowszechniania rozwiązań przestrzennych zmierzających do uelastycznienia rynku pracy, adaptacyjności pracowników i zwiększenia mobilności zawodowej mieszkańców;
- znaczącego wsparcia lokalnych służb zatrudnienia i innych instytucji wspomagających rozwój rynku pracy;
- aktywizacji nowych segmentów rynku na rzecz ochrony środowiska oraz zachowania zabytków i kultury źródłowej wsi (np.: tworzenie „zielonych miejsc pracy”, kultywowanie tradycji ludowej, itp.);
- wdrażania programów aktywizacji zawodowej dla bezrobotnych oraz wspierania powrotów na rynek pracy;
- wsparcia działań służących poprawie dostępności do systemu edukacji zawodowej.

Ł. BAZA EKONOMICZNA I ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

1. Główne uwarunkowania

Wiodącą funkcją gospodarczą gminy Bieliny jest nadal rolnictwo uzupełnione funkcją obsługi ludności i turystyki. Cenne zasoby środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz przebieg potencjalnego pasma aktywizacji wzdłuż drogi krajowej 74, mogą stanowić podstawę dalszego rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej oraz przyciągnąć potencjalnych inwestorów w innych sektorach gospodarki. Funkcje te, wymagają jednak przemyślanej lokalizacji, uwzględniającej wymagania ładu przestrzennego. Dodatkowym atutem jest bliskie sąsiedztwo Kielc — stolicy regionu.

Wartości takich wskaźników rozwoju przedsiębiorczości, jak liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców czy dochody własne gminy na mieszkańca plasują gminę poniżej średniej dla województwa. Jednak widoczny jest w ostatnich latach wyraźny przyrost podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na mieszkańca, w tym, bardzo pożądanym, przyrost

podmiotów gospodarczych w usługach wyższego rzędu. Ponadto, gmina notuje niewysoki na tle regionu poziom bezrobocia i znaczny udział pracujących poza rolnictwem. W związku z powyższym Bieliny zakwalifikowały się do obszarów stwarzających podstawy do przyspieszenia procesów wzrostu.

Szanse rozwoju bazy ekonomicznej gminy stwarzają przede wszystkim:

- bliskie sąsiedztwo Kielc — stolicy województwa, ośrodka krajowego pełniącego funkcje metropolitalne;
- dogodna dostępność transportowa (droga krajowa 74);
- bogate walory przyrodniczo-krajobrazowe, sprzyjające podejmowaniu działalności gospodarczej w dziedzinie turystyki i rekreacji;
- potencjalne rezerwy terenów dla rozwoju różnych funkcji gospodarczych.

Natomiast główne problemy rozwoju bazy ekonomicznej stanowią:

- duży udział obszarów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych, wymagający dostosowania działalności gospodarczej do wymogów ochronnych;
- niedobór terenów inwestycyjnych o uregulowanej sytuacji własnościowej i odpowiednim uzbrojeniu;
- średnia aktywność gospodarcza mieszkańców.

2. Cele polityki wojewódzkiej

Głównym celem w omawianej dziedzinie zagospodarowania województwa jest: **wzrost konkurencyjności i innowacyjności przestrzeni gospodarczej wraz z wykorzystaniem specyficznych zasobów i potencjałów regionalnych oraz przystosowaniem tej przestrzeni do rozwoju gospodarki opartej na wiedzy.**

Na terenie gminy Bieliny celem będzie zatem:

- kształtowanie warunków przestrzennych dla dywersyfikacji przedsiębiorczości oraz rozwoju sektora MSP;
- stworzenie systemu korzystnych warunków lokalizacyjnych poprzez modernizację i kompleksowe wyposażanie terenów pod inwestycje.

3. Priorytetowe zasady polityki przestrzennej odnoszące się do obszaru gminy

- zasada zrównoważonego wykorzystywania specyficznych atutów gminy;
- zasada efektywnego wykorzystania istniejącego zainwestowania i infrastruktury technicznej;
- zasada preferencji dla działalności o dużym zaawansowaniu technologicznym i niskim poziomie szkodliwości dla środowiska przyrodniczego;
- zasada preferencji dla rozwoju sektora małych i średnich przedsiębiorstw, najbardziej odpornego na czynniki kryzysowe.

4. Pożądane kierunki polityki przestrzennej

Najistotniejsze dla rozwoju gospodarczego gminy Bieliny jest usytuowanie w atrakcyjnym obszarze u podnóża Pasma Łysogórskiego. Z tego też względu gminę zakwalifikowano do obszaru turystycznego Gór Świętokrzyskich. Dodatkowym atutem, jak już wspomniano, jest bliskie sąsiedztwo Kielc — dużego rynku zbytu na usługi turystyczne i rekreacyjne.

Jeśli chodzi o bazę ekonomiczną i rozwój przedsiębiorczości, na terenie gminy proponuje się następujące kierunki działań:

- 1) W ramach kształtowania warunków przestrzennych dla dywersyfikacji przedsiębiorczości i rozwoju sektora MSP:
  - tworzenie warunków przestrzennych dla wielofunkcyjnego rozwoju gminy umożliwiającego przechodzenie ludności wiejskiej do zawodów pozarolniczych, w tym:
    - ✓ różnicowanie działalności gospodarczej przy wykorzystaniu lokalnych potencjałów (turystyka, rzemiosło, usługi);
    - ✓ wzmocnienie przetwórstwa rolno-spożywczego;

- wsparcie sektora MSP, poprzez tworzenie warunków przestrzennych dla rozwoju instytucji otoczenia biznesu pomagających w założeniu, prowadzeniu i podnoszeniu innowacyjności działalności gospodarczej.
- 2) W ramach tworzenia systemu korzystnych warunków lokalizacyjnych:
  - tworzenie warunków lokalizacyjnych w atrakcyjnym dla gospodarki rynkowej paśmie aktywności (droga krajowa 74) poprzez:
    - ✓ zwiększenie podaży uzbrojonych terenów inwestycyjnych o uregulowanej sytuacji prawno-własnościowej;
    - ✓ kreowanie nowych terenów przedsiębiorczości z poszanowaniem ładu przestrzennego i ekologicznego (optymalne wkomponowanie w lokalną strukturę przestrzenną, odpowiednia izolacja od terenów zabudowy mieszkaniowej, korzystne warunki dojazdu i parkowania itp.) oraz zapewnienie możliwości ich dalszego rozwoju przestrzennego i strukturalnego;
    - ✓ zapewnienie niezawodności zasilania w media;
    - ✓ tworzenie systemu korzyści ekonomicznych do przyciągnięcia kapitału;
  - zwiększenie inwestycji w poprawę jakości środowiska, w tym:
    - ✓ poprawę jakości wód, powietrza, gleb i klimatu akustycznego;
    - ✓ promowanie wdrażania systemów zarządzania środowiskowego, najlepszych dostępnych technologii oraz upowszechnianie postaw ekologicznych w środowisku biznesowym.

M. FUNKCJA ROLNICZA

1. Podstawowe uwarunkowania i problemy rozwoju gminy

Gminę Bieliny zalicza się do obszarów o słabszych warunkach glebowych oraz niekorzystnym agroklimacie, ukształtowanym w wyniku oddziaływania klimatu Gór Świętokrzyskich. Wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej waha się w przedziale 51,0-60,0 pkt (w skali 120,0 pkt stosowanej przez JUNG Puławy). Dominują tutaj gleby klasy IV i V oraz gleby klasy VI, natomiast najlepsze gleby klasy III (zajmujące tylko około 2% areалу) znajdują się w północnej części gminy w bezpośrednim sąsiedztwie Świętokrzyskiego Parku Narodowego. W centralnej części występują gleby klasy IV i gleby klas słabszych. W części południowej przeważają gleby słabe V i VI klasy, z domieszką zwartych kompleksów gleb klasy IV. Według danych Urzędu Statystycznego Kielce średnia powierzchnia użytków rolnych w gminie wynosi 3,05 ha. Gmina zaliczona została do obszarów o silnie rozdrobnionej strukturze oraz wysokim rozproszeniu zabudowy, co utrudnia realizację zbiorczych systemów infrastruktury.

Do najważniejszych ograniczeń rozwoju tej funkcji, zalicza się ponadto:

- wysoki poziom ukrytego bezrobocia agrarnego;
- wysoki udział gleb słabych i bardzo słabych, o niskiej produktywności;
- niski poziom organizacji lokalnego rynku rolnego;
- niski stopień integracji rolnictwa z przetwórstwem rolno-spożywczym oraz małe zainteresowanie rolników udziałem w grupach producenckich.

Czynnikami sprzyjającymi są natomiast:

- ukształtowana specjalizacja gminy w uprawie truskawek;
- korzystne warunki do rozwoju drobnoskalowej produkcji ekologicznej;
- możliwości powiązania rolnictwa z rozwojem turystyki;

- rozwój alternatywnych źródeł dochodów, związanych z obsługą nowych funkcji tych terenów (turystyka, ochrona środowiska).

2. Cele polityki rolnej

- tworzenie warunków przestrzennych do poprawy jakości życia na wsi drogą rozwoju wielofunkcyjnego, poprawy dostępności do usług oraz efektywnej integracji działań społeczno-gospodarczych z ochroną środowiska wiejskiego;
- przystosowanie obszarów zabudowy wiejskiej do różnicowania działalności gospodarczej i powstawania alternatywnych do rolnictwa źródeł dochodu, zwłaszcza w oparciu o lokalne zasoby i potencjały;
- docelowe zapewnienie pełnego uzbrojenia komunalnego obszarów zabudowy z jednoczesnym unowocześnieniem usług sektora komunalnego;
- stworzenie systemu korzystnych warunków przestrzennych do modernizacji rozwojowych gospodarstw rolnych i przetwórstwa rolno-spożywczego;
- poprawa dostępności do usług i lokalnych rynków pracy;
- ukształtowanie nowoczesnej infrastruktury rynku rolnego i usług rolniczych zgodnie z oczekiwaniami wsi i rolnictwa;
- wzmocnienie roli obszarów wiejskich w zakresie ochrony gleb, zasobów wodnych, i krajobrazu wiejskiego, a także ochrony i zachowania siedlisk oraz różnorodności biologicznej.

3. Zasady regionalnej polityki przestrzennej

- sprzyjające warunki do alokacji interwencji publicznej na obszarach wiejskich oraz wdrażania programów rolniczych finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolnego;
- sukcesywna ekologizacja produkcji rolniczej i terenów rolnych dająca podstawy do rozwoju produkcji żywności ekologicznej;
- minimalizowanie istniejących i potencjalnych kolizji funkcjonalnych (dążenie do harmonijnego współistnienia wszystkich funkcji obszarów wiejskich);
- preferencje przestrzenne dla inicjatyw kooperacyjnych podejmowanych w ramach grup producenckich, Lokalnych Grup Działania, organizacji spółdzielczych oraz partnerstwa publiczno-prywatnego służącego aktywizacji rozwoju lokalnego;
- czynna rola samorządów lokalnych w procesie gospodarowania terenami rolnymi i tworzenia zasobów gruntów komunalnych pod ważne inwestycje strukturalne.

4. Pożądane kierunki działalności przestrzennej

- wzmocniona ochrona gleb najwyższej przed nieuzasadnionym podziałem i wyłączeniem z użytkowania rolniczego;
- stymulowanie koncentracji oraz scalania i wymiany gruntów w aspekcie potrzeb gospodarstw rozwojowych, zwłaszcza przez młodych rolników przejmujących ziemię (pożądane minimum obszarowe — 25 ha UR);
- sprzyjanie podejmowaniu drobnej produkcji towarowej, zwłaszcza o charakterze pracochłonnym w małych gospodarstwach służącej zachowaniu miejsc pracy na wsi;
- zapewnienie warunków przestrzennych do podejmowania działań służących poprawie jakości gleb, zwłaszcza podlegających erozji, zdegradowanych oraz gleb nadmiernie uwilgotnionych lub przesuszonych drogą stosowania (odtworzenia) melioracji wodnych (ochrona funkcjonujących obiektów i urządzeń melioracyjnych);
- wspieranie podejmowania zrównoważonej produkcji rolniczej, zgodnej z „Kodeksem dobrej praktyki rolniczej”;
- zwiększanie różnicowania agrocenoz, zwłaszcza na obszarach najlepszych gleb drogą: wprowadzania zadrzewień i zalesień śródpolnych o funkcjach glebochronnych i wiatrochronnych, zachowania (odtworzenia) małych zbiorników wodnych i innych terenów o funkcji retencyjnej;
- sprzyjanie dostosowaniu gospodarki rolnej na obszarach podlegających prawnej ochronie przyrody do wymagań tam obowiązujących oraz zapobieganie przedostawaniu się do wód

- szkodliwych substancji stosowanych w produkcji rolniczej (wsparcie działań rolno-środowiskowych w strefach priorytetowych tych działań);
- zapewnienie warunków do zagospodarowania gruntów odłogujących i nieopłacalnych w uprawie oraz przeciwdziałanie nadmiernej i nieuzasadnionej gospodarczo sukcesji leśnej na glebach przydatnych do produkcji rolniczej, znajdujących się w czasowym odłogowaniu;
  - unikanie lokalizacji obiektów mogących negatywnie oddziaływać na rolniczą przestrzeń produkcyjną w bezpośrednim sąsiedztwie terenów upraw polowych — stosowanie stref buforowych i zieleni izolacyjnej.

N. ZAGOSPODAROWANIE LEŚNE

1. Główne uwarunkowania rozwoju

Gmina Bieliny zalicza się do obszarów o nieco wyższym w skali województwa wskaźniku lesistości. Według danych US Kielce wynosi on obecnie — 30,1% (w województwie 28,3%). Największe zwarte kompleksy leśne występują wzdłuż północnej i południowej granicy gminy oraz w jej części centralnej. Dominują lasy *mieszane wyżynne, bory i lasy świeże oraz bory mieszane*. Przeważają lasy bukowo-jodłowe, rzadziej występują bory sosnowe i mieszane, z udziałem dębu, jaworu, klonu i cisa. W strukturze wiekowej dominują drzewostany powyżej 50 lat. Charakterystyczną cechą gminy jest sąsiedztwo dużych kompleksów lasów państwowych, posiadających najwyższy status środowiskowy ochronny. Lasy te, charakteryzują się wybitnymi walorami krajobrazowymi i powinny być racjonalnie udostępniane do zagospodarowania turystycznego, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami.

Najważniejsze problemy w zagospodarowaniu leśnym gminy stwarzają:

- kradzieże drzewa z lasów wszystkich kategorii własności;
- rosnące zagrożenie pożarowe oraz niedobór zbiorników ppoż.;
- zaśmiecanie terenów leśnych wokół terenów mieszkaniowych oraz dróg;
- rosnące zainteresowanie wypoczynkiem w środowisku leśnym, w połączeniu z niedoborem infrastruktury turystycznej i komunalnej.

2. Cele polityki wojewódzkiej

- racjonalne zagospodarowanie zasobów leśnych drogą kształtowania właściwej struktury gatunkowej i wiekowej lasów oraz wykorzystania gospodarczego w sposób zapewniający zachowane ich bogactwa biologicznego, wysokiej produktywności oraz potencjału regeneracyjnego;
- zwiększenie lesistości województwa w dalszej perspektywie przynajmniej do poziomu przewidywanego średnio dla kraju (to jest ok. 33%);
- tworzenie warunków do wdrożenia „Krajowego programu zwiększenie lesistości”.

3. Zasady zagospodarowania przestrzennego

- powszechna i ciągła ochrona lasów (zagospodarowanie lasów na cele nieleśne może być dokonane tylko w uzasadnionych przypadkach i przy braku innych rozwiązań przestrzennych, zmiana przeznaczenia gruntów leśnych Skarbu Państwa na cele nierolnicze i nieleśne wymaga uzyskania odpowiednich zgód, zgodnie z obowiązującymi przepisami);
- eliminowanie kolizji lasów z innymi funkcjami terenów oraz zapewnienie lasom bezpieczeństwa pożarowego;
- respektowanie ustaleń planów urzędzenia opracowanych dla lasów Państwowego Gospodarstwa Leśnego i lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa;
- ukierunkowanie rekreacji i turystyki leśnej w sposób godzący funkcje społeczne lasów z ochronnymi i produkcyjnymi (racjonalne wyposażanie terenów przyleśnych w małą infrastrukturę turystyczną).

4. Wiodące kierunki polityki przestrzennej w leśnictwie

Głównym kierunkiem wojewódzkiej polityki przestrzennej w tej dziedzinie zagospodarowania będzie zwiększenie powierzchni leśnej. Obszarami rekomendowanymi do rozwoju zalesień są:

- obszary cenne przyrodniczo i krajobrazowo podlegające ochronie — do zwiększenia lesistości preferowane są obszary chronionego krajobrazu mające aktualnie lesistość poniżej 30% (z uwagi na fakt, że głównym walorem podlegającym ochronie na tych obszarach jest krajobraz, na etapie sporządzania studiów gminnych należałoby przeanalizować i wskazać tereny predysponowane do zalesień z uwzględnieniem aspektów ochrony krajobrazu) oraz tereny lądowych korytarzy ekologicznych;
- powiększenie istniejących kompleksów leśnych do wielkości progowych pozwalających na istnienie leśnych połączeń ekologicznych (*strefa buforowa zabezpieczająca gatunki leśne przed wpływem z zewnątrz wynosić powinna min. 100 m, dolesienia należy więc koncentrować przy istniejących lasach, zaś lasy położone blisko siebie należy łączyć i poprawiać ich kształt, małe kompleksy leśne, jeśli nie mogą być powiększone, należy włączać w system zadrzewień śródpolnych, tworząc korytarze pomiędzy większymi kompleksami*);
- nieużytki oraz grunty klasy VI i VIz.

O. TURYSTYKA

1. Ogólne uwarunkowania zagospodarowania turystycznego

Na tle województwa obszar gminy wyróżnia się szczególnymi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi i kulturowymi, co sprawia, iż gmina jest bardzo atrakcyjna pod względem turystyczno-wypoczynkowym. Ze względu na fakt, że cała gmina położona jest na terenach prawnie chronionych oraz cechuje się dużą ilością zewidencjonowanych zabytków została ona w „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego” zakwalifikowana do turystycznego Rejonu Gór Świętokrzyskich. Rejon ten geograficznie obejmuje w całości Góry Świętokrzyskie oraz ich otoczenie funkcjonalne. W rejonie tym wstępują odpowiednie warunki dla rozwoju turystyki krótko i długopobytowej, zarówno latem, jak i zimą, biernej i aktywnej. Występują tu również szczególne korzystne warunki do rozwoju agroturystyki. Pomimo licznych atrakcji występujących w tym rejonie, należy zaznaczyć, iż wymaga on szerszego rozpropagowania oraz dalszego doinwestowania.

Do podstawowych elementów istniejącej wojewódzkiej infrastruktury turystycznej na terenie gminy zalicza się szlaki: piesze (niebieski, czerwony); rowerowe (dwa żółte — „Mała Pętla”, „Pasma Orłowińskie i Cisowskie”, zielony — „Duża Pętla” i czarny — łącznikowy); samochodowe („Szlak Literacki”, „Architektury Drewnianej”, „Cystersów”), poza tym występują tu także: szlak przygody (kraina legend), ścieżki przyrodnicze (dydaktyczne) oraz nieznakowane trasy gier terenowych. Na uwagę zasługuje też fakt występowania tu szczególnie atrakcyjnych w skali regionu obiektów (np.: Osada średniowieczna), które stanowią niewątpliwym magnes przyciągający turystów.

W „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego” gmina Bieliny została zakwalifikowana do obszarów o najkorzystniejszych warunkach przestrzennych do rozwoju agroturystyki.

Biorąc pod uwagę powyższe uwarunkowania, wskazanym byłoby wykreowanie podaży i popytu na formy rekreacji związane z pobytem w lesie i nad wodą (planowana budowa zbiorników wodnych) — agroturystyką, turystyką rowerową, sportami wodnymi i zimowymi i itp.).

Zagospodarowując przestrzeń turystyczną należałoby zwrócić większą uwagę na dobre oznakowanie i udostępnienie atrakcji przyrodniczych i kulturowych, jak również budowę odpowiedniej infrastruktury turystycznej.

Należy jednak pamiętać, iż na terenie gminy występują obszary prawnie chronione. Rozwój tej dziedziny gospodarki, podporządkowany jest tu ochronie środowiska przyrodniczego i zależy od konfliktowości danego rodzaju turystyki. Dlatego też korzystne dla zrównoważonego rozwoju gminy byłoby poprzedzenie planów miejscowych ustaleniem optymalnego obciążenia ruchem turystycznym środowiska przyrodniczego w odniesieniu do poszczególnych rodzajów turystyki oraz na tej podstawie planowanie związanego z tym zagospodarowania. Nie można przy tym dopuścić do nadmiernej rozbudowy infrastruktury turystycznej i komunikacyjnej, która mogłaby niekorzystnie wpłynąć na krajobraz i środowisko przyrodnicze.

2. Zasady polityki przestrzennej

- wiązanie udostępniania turystycznego walorów środowiskowych, krajobrazowych i kulturowych z rozbudową infrastruktury turystycznej;
- kojarzenie zagospodarowania turystycznego ze wzmożoną ochroną najcenniejszych walorów przyrodniczych i kulturowych;
- koncentracja bazy turystyki i rekreacji w rejonach o najwyższych walorach przyrodniczo-krajobrazowo-kulturowych;
- ochrona przestrzeni turystyczno-rekreacyjnej przed zagospodarowaniem obniżającym atrakcyjność turystyczną.

3. Kierunki polityki przestrzennej

- kreowanie urozmaiconej oferty turystycznej i rekreacyjnej, dostosowanej do miejscowych warunków i inicjatyw;
- odpowiednie eksponowanie i zagospodarowanie turystyczne walorów przyrodniczych i kulturowych;
- poprawa stanu technicznego istniejących urządzeń i obiektów turystyczno-rekreacyjnych;
- zagospodarowanie pieszych szlaków turystycznych poprzez wyznaczenie miejsc do odpoczynku, organizację punktów widokowych, oznakowanie atrakcji turystycznych itp. oraz przystosowanie ich do turystyki rowerowej;
- wyznaczenie i oznakowanie tras: rowerowych, dla narciarstwa biegowego oraz zjazdowego;
- znaczące zwiększenie retencji wodnej na cele turystyczno-rekreacyjne poprzez budowę nowych zbiorników o funkcji turystyczno-rekreacyjnej;
- wskazanie stref i obszarów, na których agro- i ekoturystyka stanowiąc będą intensywnie rozwijaną funkcję przestrzenną;
- zapewnienie dogodnych warunków organizacyjno-przestrzennych rozwoju agroturystyki, we wszystkich wsiach, w których istnieją: możliwość oraz zainteresowanie miejscowej ludności.

Powyższe działania powinny być realizowane w oparciu o gminny program rozwoju turystyki, uwzględniający powiązanie tej funkcji z zagospodarowaniem turystycznym Gór Świętokrzyskich.

P. KOMUNIKACJA

1. Podstawowe uwarunkowania

Gmina Bieliny położona jest w zasięgu oddziaływania korytarzy transportowych:

- korytarz krajowy Łódź — Kielce — Rzeszów, tworzony przez realizowaną drogę ekspresową S-74 Łódź (Sulejów) — Kielce — Sandomierz — Nisko (Rzeszów) i przebiegającą w pewnym oddaleniu linię kolejową nr 25 Łódź — Skarżysko-Kamienna — Sandomierz — Dębica (Rzeszów);
- korytarz krajowy Lublin — Kielce — Jędrzejów — Katowice, tworzony przez drogi nr 74, 7 i 78 (docelowo w klasie „S”) oraz zmodernizowane linie kolejowe nr 61 i Linię Hutniczą Szerokotorową (LHS);

Na obszarze gminy Bieliny zlokalizowane są elementy ponadlokalnej sieci transportowej:

- droga krajowa nr 74;
- droga wojewódzka nr 753 Wola Jachowa — Nowa Słupia.

Głównym celem Planu w zakresie rozwoju powiązań komunikacyjnych jest „*Ukształtowanie spójnego systemu korytarzy i węzłów komunikacyjnych zapewniających integrację z europejską siecią TEN-T*”. Równoległe będą realizowane następujące cele komplementarne o charakterze wewnętrznym:

- poprawa dostępności komunikacyjnej w obrębie obszarów funkcjonalnych poprzez podniesienie standardów technicznych głównych dróg, budowę systemu obwodnic i bezkolizyjnych skrzyżowań oraz stworzenie multimodalnego systemu transportowego w największych węzłach transportowych;
- rozbudowa sieci drogowej na obszarach niedosłużonych komunikacyjnie oraz realizacja dodatkowych przepraw mostowych na głównych rzekach województwa.

Biorąc pod uwagę fakt, że problem dostępności komunikacyjnej stał się obecnie jedną z najważniejszych barier rozwoju regionu, jako zadania priorytetowe Planu w najbliższym okresie przyjmuje się:

- zapewnienie dogodnej dostępności do najbliższych węzłów transportowych europejskiej sieci TEN-T drogami ekspresowymi S-7 i S-74;
- ukształtowanie systemu obwodnic głównych ośrodków systemu osadniczego, w tym Kielc, spełniających standardy ruchu bezkolizyjnego (DRB) — w przypadku konieczności realizacji niektórych odcinków obwodnic w niższych klasach technicznych winna być zachowana możliwość uzyskania standardu DRB w okresie późniejszym;
- zainicjowanie rozwoju funkcji logistycznych i terminali intermodalnych w Kielcach i w innych, głównych węzłach komunikacyjnych posiadających największy potencjał rozwoju tych funkcji;
- wsparcie działań samorządów największych miast w zakresie poprawy funkcjonowania transportu publicznego m.in. drogą tworzenia węzłów integracyjnych (obsługujących różne środki transportu);
- wsparcie realizacji systemu parkingów zbiorczych na obrzeżach stref centralnych głównych miast.

2. Cele polityki wojewódzkiej

- jak najszybsze powiązanie regionu z korytarzami paneuropejskimi i ośrodkami metropolitalnymi, zwłaszcza Warszawą, Łodzią i Krakowem, planowanymi drogami ekspresowymi;
- zapewnienie dogodnych połączeń miast powiatowych z Kielcami oraz sąsiednimi ośrodkami powiatowymi (w tym położonymi w województwach ościennych), siecią dróg wojewódzkich z jednoczesną poprawą parametrów technicznych tych tras i wyprowadzaniem ruchu tranzytowego z obszarów zwartej zabudowy;
- poprawa warunków komunikacyjnych obszarów o niskiej gęstości sieci drogowej z ośrodkami ponadlokalnymi;
- poprawa bezpieczeństwa na drogach tego układu oraz ograniczanie uciążliwości ruchu dla mieszkańców i środowiska naturalnego;
- nadrobienie zapóźnień w budowie społeczeństwa informacyjnego umożliwiające zabezpieczenie perspektywicznych potrzeb w zakresie łączności telefonicznej, usług transmisji danych, radiokomunikacyjnych, wizyjnych i multimedialnych, w tym z sieci Internetowej oraz wszelkich usług dodatkowych w sieciach stacjonarnych i mobilnych, naziemnych i satelitarnych.

3. Zasady zagospodarowania i ochrony nadrzędnego układu drogowego

W zakresie transportu drogowego:

- respektowanie zasady ciągłości planistycznej i efektywna ochrona korytarzy rezerwowanych pod budowę nowych odcinków dróg krajowych i wojewódzkich oraz obejść i obwodnic miejscowości z wyjątkiem terenów, które zostały nadmiernie obudowane i nie zapewniają uzyskania wymaganych klas technicznych;
- planowanie nowych odcinków dróg tego układu w racjonalnym oddaleniu od zabudowy, uwzględniającym rozwój obszarów zurbanizowanych oraz aspekty techniczno-ekonomiczne;
- wzmożona ochrona istniejących korytarzy drogowych, przenoszących ruch tranzytowy przed obudową kubaturową, nie związaną bezpośrednio z ruchem — utrudniającą lub uniemożliwiającą uzyskanie wymaganych norm eksploatacyjnych;
- separacja ruchu lokalnego i tranzytowego oraz izolacja ruchu samochodowego od rowerowego i pieszego z jednoczesnym uspakajaniem tego ruchu w centrach miast;
- uwzględnienie wymogów ochrony środowiska przy projektowaniu, budowie i eksploatacji obiektów i tras systemów transportowych, w tym unikanie fragmentaryzacji struktur przyrodniczych oraz przebiegu nowo projektowanych odcinków tras komunikacyjnych przez objęte ochroną obszary cenne przyrodniczo;
- stosowanie urządzeń ułatwiających przemieszczanie się zwierząt w poprzek korytarzy transportowych (tunele, przepusty, mosty, kładki, itp.) oraz ograniczających negatywne oddziaływanie hałasu (obudowa biologiczna, ekrany akustyczne itp.);
- komunikowanie nowych terenów zabudowy osiedlowej, projektowanej w sąsiedztwie tego układu, wyłącznie poprzez odcinki dróg niższych klas (funkcjonujące w systemie dróg lokalnych);
- wspieranie podniesienia konkurencyjności transportu publicznego, w tym szynowego, w stosunku do indywidualnego transportu samochodowego i stopniowe eliminowanie go z centrów miast;
- zapewnienie korzystnych warunków dla realizacji obiektów zaplecza technicznego ruchu ciężarowego bezpośrednio przy trasach jego przebiegu, a także obiektów obsługi podróży przy trasach ruchu turystycznego.

W zakresie telekomunikacji:

- dostęp do połączeń w ruchu automatycznym z całym światem oraz objęcie zasięgiem obsługi telefonii komórkowej obszaru całego województwa;
- likwidacja obszarów „cyfrowego wykluczenia”;
- oparcie dostępu do szerokopasmowego Internetu na dominującej w Europie i w kraju technologii ADSL oraz systemu publicznego dostępu do Internetu na sieci WLAN;
- konkurencyjność na rynku lokalnych i ponadlokalnych usług telekomunikacyjnych i teleinformatycznych;
- preferencje dla innowacyjnej gospodarki elektronicznej;
- przy lokalizacji inwestycji z zakresu infrastruktury telekomunikacyjnej stanowiących dominanty krajobrazowe należy każdorazowo brać pod uwagę potrzebę ochrony krajobrazu. W miejscach szczególnie eksponowanych krajobrazowo istnieje możliwość wprowadzenia zakazu lokalizacji takich inwestycji (uwarunkowana szczegółowym uzasadnieniem) z jednoczesnym wskazaniem innych terenów przeznaczonych pod ten cel.

4. Główne kierunki kształtowania sieci drogowej

Podstawowym kierunkiem polityki przestrzennej będzie sukcesywna przebudowa dróg krajowych które powinny docelowo uzyskać parametry klasy nie niższej niż GP, a w terenach silnie zurbanizowanych — obwodnice lub lokalne przełożenia trasy oraz modernizacja i przebudowa dróg wojewódzkich dla uzyskania jednorodnych ciągów o parametrach klasy nie niższej niż G. W tym zakresie przewiduje się budowę drogi ekspresowej S-74.

Z uwagi na niejednokrotnie odległe terminy budowy obwodnic, wymagane jest zachowanie rezerw terenów w studiach gminnych i planach miejscowych oraz sukcesywne pozyskiwanie gruntów pod korytarze przy okazji scaleń i wymiany gruntów. W przypadku konieczności lokalizacji

nowych terenów inwestycyjnych wzdłuż ciągów dróg wojewódzkich (i wyższych) należy zapewnić obsługę komunikacyjną tych terenów poprzez odpowiednie drogi niższych klas.

5. Inwestycje celu publicznego

Na terenie gminy Bieliny planuje się realizację następujących inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym:

- budowa drogi ekspresowej S-74.

R. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

I. ENERGETYKA

1. Podstawowe uwarunkowania

Gmina Bieliny położona jest w zasięgu strefy korzystnych warunków energetycznych dla wykorzystania energii wiatru. Ponadto do Planu województwa wnioskowana była lokalizacja na obszarze gminy bioelektrowni o mocy 3 MW.

Biorąc pod uwagę wysoką dynamikę rozwoju energetyki odnawialnej, która może stwarzać zagrożenia środowiska i krajobrazu w Planie województwa zawarto główne zasady i standardy polityki lokalizacyjnej dotyczącej rozmieszczenia obiektów OZE. Ponadto należy mieć na uwadze Ustawę z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych. Zostały w niej zawarte przepisy szczegółowe dotyczące lokalizacji tego rodzaju inwestycji.

Zaleca się jednocześnie, by w planach miejscowych i studiach gminnych, które są zainteresowane rozwojem energetyki odnawialnej zostały określone obszary predysponowane do lokalizacji tego rodzaju obiektów.

2. Cel polityki wojewódzkiej

- ukształtowanie nowoczesnych i niezawodnych systemów infrastruktury energetycznej oraz sukcesywne zwiększanie wykorzystania odnawialnych zasobów energii.

3. Zasady polityki przestrzennej

- rozwój sieci elektroenergetycznych z uwzględnieniem potrzeb generacji rozproszonej opartej na lokalnych źródłach energii;
- stymulowanie rozwoju kogeneracji (skojarzonego wytwarzania ciepła i energii elektrycznej przy maksymalnym ograniczeniu strat przesyłu i transformacji tej energii);
- budowa (rozbudowa) systemu przesyłowego i dystrybucyjnego gazu ziemnego na terenach pozbawionych zaopatrzenia w gaz sieciowy;
- wspomaganie rozwoju różnych form pozyskania energii wytworzonej z lokalnych źródeł odnawialnych z poszanowaniem walorów środowiska przyrodniczego, kulturowego, krajobrazu oraz przy wykluczeniu kolizyjności z zabudową mieszkaniową;
- uwzględnienie pasa technicznego od linii elektroenergetycznych i stref kontrolowanych od gazociągów, w tym ograniczeń w nich obowiązujących w przepisach odrębnych;
- zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w przypadku urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW oraz ich stref ochronnych jest wymóg ich wyznaczenia w studiach i planach miejscowych;
- tworzenie warunków do współpracy samorządów lokalnych z zainteresowanymi podmiotami gospodarczymi (społecznymi i prywatnymi) w celu realizacji małych jednostek wytwórczych bazujących na lokalnych źródłach energii.

4. Kierunki polityki przestrzennej

- realizacja i wspieranie inwestycji zwiększających pozyskanie energii z różnych form OZE z wykluczeniem ich kolizyjności z cennymi zasobami środowiska przyrodniczego, kulturowego, krajobrazu i z zabudową;
- wskazanie oferty terenów do lokalizacji nowoczesnych jednostek wytwórczych energii

- o wysokiej sprawności i niskiej skali oddziaływania na środowisko (technologie niskoemisyjne);
- rozbudowa sieci elektroenergetycznej 110 kV w celu umożliwienia przyłączenia nowych odbiorców i źródeł wytwórczych, zwiększenia pewności zasilania istniejących odbiorców oraz zmniejszenia strat energii w sieci;
- stworzenie warunków do wdrożenia programu reelektryfikacji województwa oraz rozwoju wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, w tym biopaliw;
- sukcesywna gazyfikacja terenów wiejskich;
- budowa planowanych gazociągów wysokiego ciśnienia;
- budowa planowanego gazociągu przesyłowego gazu łupkowego Rozwadów — Tworzeń (ujętego w KPZK 2030).

Dopuszcza się planowanie i realizację urządzeń nie wymienionych imiennie w Planie, a także przebudowę, rozbudowę i korekty tras sieci istniejących, jeśli będzie to miało na celu optymalizację funkcji technicznych systemów energetycznych, minimalizację uciążliwości dla środowiska lub usunięcie kolizji przestrzennych — pod warunkiem braku sprzeczności z innymi ustaleniami Planu.

II. GOSPODARKA ODPADAMI

1. Podstawowe uwarunkowania

Zgodnie z obowiązującym „Planem gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego”, Bieliny zostały zaliczone do Regionu 4 gospodarki odpadami. Dla powyższego rejonu wskazano następujące instalacje:

- instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych i wydzielenia ze zmieszanych odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku — Promnik, gm. Strawczyn oraz przewidziane do zastępczej obsługi instalacje w msc. Rzędów, gm. Tuczępy oraz w msc. Końskie;
- instalacja do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów oraz wytwarzania z nich produktów o właściwościach nawozowych lub środków wspomagających uprawę roślin, spełniającego wymagania określone w przepisach odrębnych — Promnik, gm. Strawczyn oraz msc. Przededworze, gm. Chmielnik (wymienione instalacje są również instalacjami zastępczymi);
- instalacja do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych — Promnik, gm. Strawczyn (instalacje zastępcze — msc. Grzybów, gm. Staszów oraz msc. Końskie).

2. Cel polityki wojewódzkiej

- osiągnięcie przez województwo standardów unijnych w gospodarowaniu odpadami, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

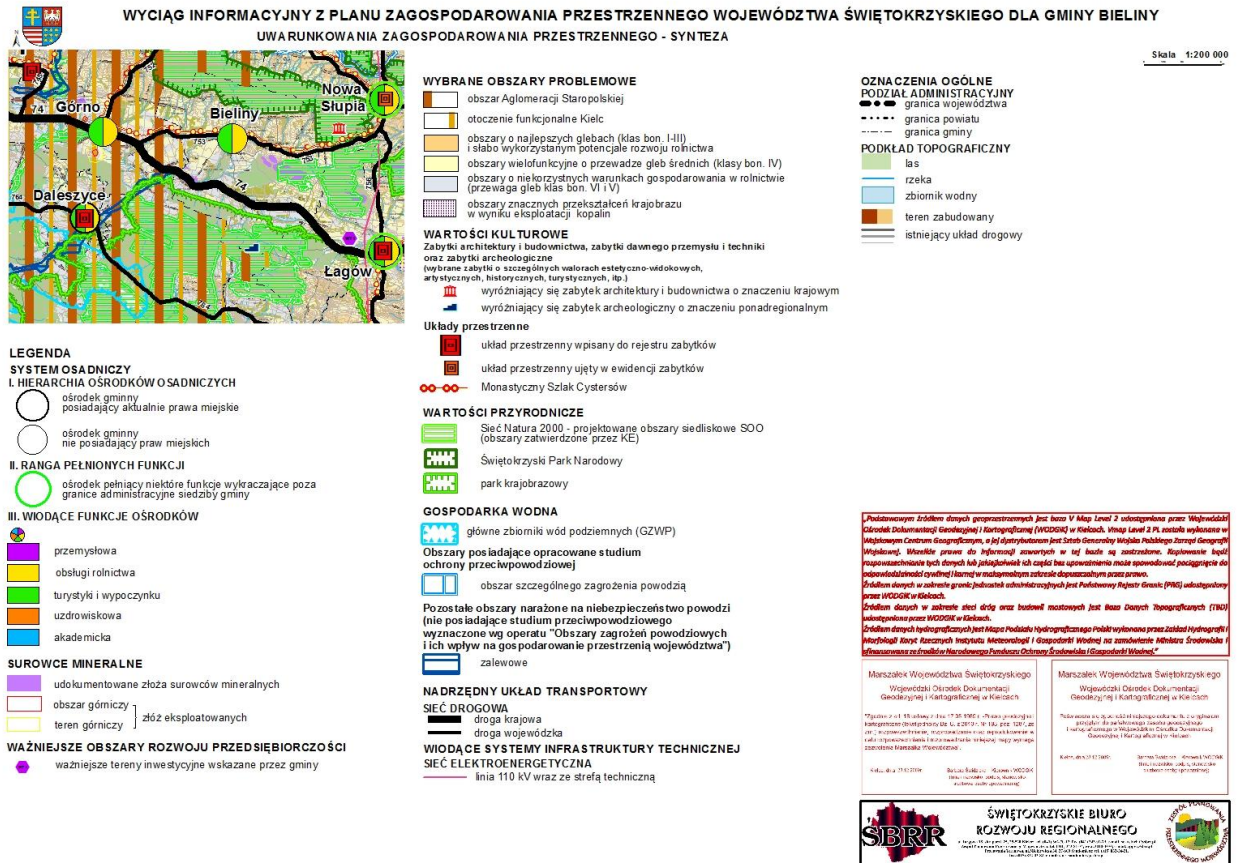
3. Zasady polityki przestrzennej

- zapewnienie warunków do wdrożenia systemu Regionalnych Zakładów Zagospodarowania Odpadów (RZZO) w liczbie i rozmieszczeniu zgodnym z obowiązującym „Planem gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego”;
- wsparcie zorganizowanego systemu odbierania odpadów komunalnych, obejmującego wszystkich mieszkańców województwa;
- selektywna zbiórka, odbiór i odzysk odpadów;
- ograniczenie składowania komunalnych osadów ściekowych m.in. poprzez ich termiczne przekształcanie.

4. Kierunki polityki przestrzennej

- tworzenie Gminnych Punktów Zbierania Odpadów Niebezpiecznych (GPZON);
- rozbudowa i budowa zakładów przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego;
- usuwanie wyrobów zawierających azbest;

- budowa instalacji do termicznego przekształcania odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne oraz komunalnych osadów ściekowych;
- budowa instalacji do odzysku odpadów poubojowych, z możliwością odzysku innych odpadów ulegających biodegradacji;
- zapewnienie warunków do zbierania, transportu i unieszkodliwiania padłych zwierząt;
- przystosowanie cementowni, elektrociepłowni i ciepłowni do termicznego przekształcania odpadów (paliw alternatywnych).

Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020

Nadrzędną funkcją strategii rozwoju regionu, misją strategii, jest podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców województwa świętokrzyskiego obejmująca takie jego aspekty jak m.in.:

- warunki funkcjonalne życia w gospodarstwie domowym i w jego otoczeniu, w tym poprawa standardów mieszkaniowych;
- warunki estetyczne środowiska;
- tworzenie kompleksowych terenów inwestycyjnych – rozwój infrastruktury wspierającej działania inwestycyjne przedsiębiorstw,
- tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju innowacyjnych przedsiębiorstw wykorzystujących nowoczesne technologie oraz nowoczesne metody organizacji, zarządzania i dystrybucji wyrobów i usług,

- zwiększanie dostępności do usług sektora B+R,
- tworzenie warunków dla rozwoju skupisk współpracujących przedsiębiorstw w strategicznych dla regionu sektorach gospodarki – np. przedsiębiorstwa informatyczne, budownictwo i materiały budowlane, odlewnictwo, energia odnawialna, przemysł spożywczy, turystyka i rekreacja, usługi medyczne i sanatoryjne itp.,
  - wspieranie rozwoju specyficznych dla regionu sektorów gospodarki, w szczególności działających w oparciu o wykorzystanie zasobów naturalnych województwa,
  - prowadzenie zrównoważonej gospodarki złożami kopalin,
  - kreowanie i wspieranie rozwoju produktów regionalnych.
  - wspieranie skoordynowanych działań podejmowanych przez jednostki samorządu terytorialnego tworzące Kielecki Obszar Metropolitalny, zwłaszcza w dziedzinie gospodarczej, infrastruktury komunikacyjnej i turystyczno-rekreacyjnej,
  - wzmacnianie regionalnych i subregionalnych ośrodków wzrostu prowadzących do wzrostu aktywności gospodarczej, społecznej i instytucjonalnej w obszarach ich oddziaływania,
  - wspomaganie rozwoju inwestycji, wyodrębnionych stref gospodarczych oraz budownictwa mieszkaniowego, w tym kompleksowe uzbrojenie terenów inwestycyjnych,
  - wspieranie rozwoju nowoczesnego transportu miejskiego i podmiejskiego,
  - rozwój infrastruktury turystycznej, szczególnie infrastruktury noclegowej, gastronomicznej, małej infrastruktury na pieszych, rowerowych i wodnych szlakach oraz turystyczne zagospodarowanie zbiorników wodnych,
  - wspieranie procesów powstawania lokalnych i regionalnych produktów turystycznych,
  - podnoszenie jakości usług turystycznych,
  - rozwój zintegrowanego systemu promocji i informacji turystycznej województwa,
  - oznakowanie i udostępnienie atrakcji turystycznych,
  - modernizacja i rozbudowa bazy sportowo-rekreacyjnej w regionie,
  - zachowanie dziedzictwa kulturowego i aktywna ochrona zabytków,
  - modernizacja i rozbudowa infrastruktury kultury,
  - zwiększanie roli zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości,

Tworzenie warunków zrównoważonego rozwoju umożliwiających prawidłowe funkcjonowanie systemów ekologicznych

- racjonalizacja wykorzystania i ochrona istniejących zasobów wodnych,
- modernizacja i rozbudowa systemu infrastruktury przeciwpowodziowej, rozwój regionalnego systemu małej retencji wodnej,
- rekultywacja terenów zdegradowanych przyrodniczo,
- powiększanie obszarów leśnych poprzez zalesianie gruntów,

- ochrona różnorodności biologicznej, w szczególności realizacja działań związanych z ustanowieniem obszarów sieci NATURA 2000,
- rozwoj proekologicznej infrastruktury turystycznej na obszarach chronionych i ich otulinach,
- ochrona zasobów kopalin i dziedzictwa geologicznego,

Podnoszenie standardów i stworzenie spójnego układu komunikacyjnego oraz gospodarki przestrzennej stymulującej rozwój regionu

- usprawnienie sieci powiązań drogowych w układzie międzynarodowym i regionalnym,
- radikalna poprawa stanu dróg wszystkich kategorii oraz zwiększenie bezpieczeństwa ruchu drogowego,
- usprawnienie transportu w najważniejszych korytarzach transportowych.

Rozwoj komunalnej infrastruktury ochrony środowiska

- budowa, rozbudowa i modernizacja wodociągów, kanalizacji i systemów oczyszczania ścieków,

Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego

- rozbudowa i modernizacja elektroenergetycznych sieci przesyłowych oraz sieci dystrybucyjnych,
- rozwoj nowych technologii pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych charakteryzujących się wyższą efektywnością ekonomiczną – wykorzystanie wiatru, biomasy, energii słonecznej, małych elektrowni wodnych oraz innych odnawialnych źródeł energii dla zaopatrzenia w energię elektryczną,
- budowa systemu magazynowania energii (np. baterie, akumulatory) dla ekonomicznie uzasadnionych lecz okresowo użytkowanych systemów zaopatrywania w energię.

Poprawa stanu infrastruktury mieszkaniowej jako czynnika warunkującego wzrost mobilności zasobów ludzkich i racjonalnego kształtowania ośrodków osadniczych:

- tworzenie, przez samorzady lokalne, rezerw uzbrojonych terenów przeznaczonych na cele budownictwa mieszkaniowego,
- tworzenie przyjaznego środowiska prawnoinstytucjonalnego dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego i systemów jego finansowania,
- wspieranie środkami publicznymi rozwoju społecznego budownictwa czynszowego na wynajem, umożliwiającego migrację za pracą,
- zapobieganie wykluczeniu społecznemu z powodu utraty mieszkania – budowa mieszkań socjalnych.

Najważniejsze zadania ujęte w Planie Rozwoju Gminy Bieliny na lata 2004 – 2013

➤ Inwestycje zrealizowane:

Wśród inwestycji celu publicznego, zrealizowanych w okresie od 2005 r. do 2013 r. na terenie Gminy Bieliny, przeważają inwestycje polegające na modernizacji, budowie

i przebudowie infrastruktury technicznej: sieci drogowej, wodociągowej, kanalizacyjnej, elektroenergetycznej, a także obiektów użyteczności publicznej, m. in.: modernizacji kompleksu budynków ZSS i UG w Bielinach, zagospodarowania centrum wsi: Makoszyn, Huta Nowa i Bieliny oraz terenu wokół strażnicy OSP w Bielinach. Wybudowano Centrum Tradycji i Turystyki Gór Świętokrzyskich, kompleksy sportowe w Lechowie i Bielinach oraz Szkolne Schronisko Młodzieżowe z zapleczem gastronomiczno - rekreacyjnym w Hucie Starej.

Część projektów jest nadal realizowana. Gmina planuje dalsze działania inwestycyjne, w tym rozbudowę sieci kanalizacyjnej w południowej części Gminy (Lechów, Belno, Makoszyn, Napęków) oraz budowę zbiorników małej retencji.

➤ Inwestycje planowane do realizacji w latach następnych:

- budowa sieci kanalizacyjnej w południowej części Gminy oraz rozbudowa sieci w części północnej, zgodnie z założeniami przyjętymi w Gminie,
- realizacja inwestycji uzupełniających system wodociągowy,
- dobudowa ciągu pieszo – rowerowego wzdłuż drogi krajowej (w miejscowościach Lechów i Makoszyn),
- budowa nawierzchni bitumicznej dróg powiatowych i gminnych,
- budowa brakującego systemu odwodnienia dróg powiatowych, gminnych i dojazdowych do pól,
- budowa brakującego oświetlenia miejsc publicznych oraz wzdłuż dróg publicznych na terenach zabudowanych,
- budowa ciągów pieszo – rowerowych wzdłuż dróg powiatowych na terenie Gminy,
- utworzenie przy szkole w Hucie Podłysicy bazy noclegowej i gastronomicznej,
- remont i dobudowa budynków ośrodka zdrowia w Bielinach i Makoszynie,
- remonty i modernizacja obiektów szkolnych,
- remont mieszkań będących własnością Gminy Bieliny oraz wymiana systemów grzewczych w budynkach, których właścicielem jest Gmina Bieliny na ekologiczne,
- budowa boisk sportowych do piłki nożnej, siatkówki i koszykówki oraz placu zabaw dla dzieci w każdym sołectwie oraz kortów do tenisa, mini pola golfowego itp.,
- wyznaczenie pieszych szlaków turystycznych, tras rowerowych, narciarskich i konnych, umożliwiających przejazd częścią południową, środkową oraz północną Gminy Bieliny i pomiędzy tymi częściami oraz dotarcie na Święty Krzyż,
- remont przystanków oraz zagospodarowanie terenu przyległego zgodnie z charakterem regionu,
- budowa oczyszczalni ścieków w Napękowie,

- zagospodarowanie centrum wsi pod kątem turystyki i wypoczynku (ogródki, kawiarnie, ławki, latarnie).

Plan Gospodarki Odpadami Województwa Świętokrzyskiego

Zgodnie z obowiązującym „Planem gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego”, Bieliny zostały zaliczone do Regionu 4 gospodarki odpadami (pow. kielecki grodzki (Kielce); pow. kielecki ziemski (Bodzentyn, Chęciny, Chmielnik, Bieliny, Daleszyce, Górno, Łopuszno, Masłów, Miedziana Góra, Mniów, Morawica, Nowa Słupia, Piekoszków, Pierzchnica, Sitkówka – Nowiny, Strawczyn, Zagnańsk).

W ramach regionów gospodarki odpadami komunalnymi założono funkcjonowanie jednego regionalnego zakładu zagospodarowania odpadów (RZZO) zapewniającego:

- a) mechaniczno - biologiczne przetwarzanie zmieszanych odpadów komunalnych i wydzielanie ze zmieszanych odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku sortownia odpadów,
- b) przetwarzanie selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów oraz wytwarzanie z nich produktu o właściwościach nawozowych lub środków wspomagających uprawę roślin, spełniającego wymagania określone przepisami prawa,
- c) składowanie odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych o pojemności pozwalającej na przyjmowanie odpadów przez okres nie krótszy niż 15 lat.

Dla powyższego rejonu wskazano następujące instalacje, wymienione również w Uchwale Województwa Świętokrzyskiego w sprawie wykonania „Planu Gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego” 2016-2022:

- instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych i wydzielania ze zmieszanych odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku — Promnik, gm. Strawczyn oraz przewidziane do zastępczej obsługi instalacje w msc. Rzędów, gm. Tuczępy oraz w msc. Końskie;
- instalacje do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów oraz wytwarzania z nich produktów o właściwościach nawozowych lub środków wspomagających uprawę roślin, spełniającego wymagania określone w przepisach odrębnych — Promnik, gm. Strawczyn oraz msc. Przededworze, gm. Chmielnik (wymienione instalacje są również instalacjami zastępczymi);
- instalacja do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów

komunalnych — Promnik, gm. Strawczyn (instalacje zastępcze — msc. Grzybów, gm. Staszów oraz msc. Końskie).

Celem polityki jest osiągnięcie przez województwo standardów unijnych w gospodarowaniu odpadami, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

W ramach zasad polityki przestrzennej wymieniono:

- zapewnienie warunków do wdrożenia systemu Regionalnych Zakładów Zagospodarowania Odpadów (RZZO) w liczbie i rozmieszczeniu zgodnym z obowiązującym „Planem gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego”;
- wsparcie zorganizowanego systemu odbierania odpadów komunalnych, obejmującego wszystkich mieszkańców województwa;
- selektywna zbiórka, odbiór i odzysk odpadów;
- ograniczenie składowania komunalnych osadów ściekowych m.in. poprzez ich termiczne przekształcanie.

Dodatkowo w ramach dokumentu Planu inwestycyjnego dla województwa świętokrzyskiego” 2016 – 2022 dla Regionu 4 wymieniono:

- Istniejące punkty selektywnego zbierania odpadów: Bieliny, Chęciny, Chmielnik, Kielce, Łopuszno, Miedziana Góra, Morawica, Piekoszów, Pierzchnica, Strawczyn. W ramach PSZOK w Bielinach planowane jest poprawa infrastruktury technicznej m.in. poprzez (m.in.: utwardzenie terenu, budowę wiaty, oświetlenie terenu, zakup wagi), zakup pojemników.
- Regionalne instalacje do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych planowane do rozbudowy/modernizacji - Promnik, gm. Strawczyn
- Składowiska odpadów komunalnych o statusie regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych planowane do rozbudowy/modernizacji - Promnik, gm. Strawczyn

19. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZADAŃ SŁUŻĄCYCH REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

- Uwzględnione **zadania celu publicznego** dla Gminy Bieliny, zarówno o znaczeniu ponadlokalnym jak i lokalnym, określone w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego, jak i w Planie Rozwoju Gminy, dotyczą głównie:
  - budowy drogi ekspresowej S-74 na odcinku Cedzyna – Łagów – Jałowęsy,
  - modernizacji do pełnych parametrów:
    - drogi głównej (G) drogi wojewódzkiej nr 753 i drogi powiatowej nr 0325T;

- drogi zbiorczej (Z) dróg powiatowych nr: 0326T, 0334T i 0337T, stanowiących powiązania Bieliny z najbliższymi ośrodkami gminnymi i projektowanym węzłem na drodze ekspresowej,
  - budowy zbiorników retencyjnych,
  - rozbudowy systemu kanalizacyjnego – zgodnie z założeniami Gminy,
  - rewaloryzacji obiektów zabytkowych.
- Konsekwentna realizacja uwzględnionych inwestycji celu publicznego, pozwoli na rozwój i aktywizację gospodarczą Gminy, poprawę bezpieczeństwa na drogach oraz ludności i jej mienia, a także poprawę standardów życia mieszkańców i stanu środowiska naturalnego.

20. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU

Uwarunkowania rozwoju Gminy Bieliny, sformułowane w oparciu o diagnozę stanu istniejącego Gminy, wskazują preferencje i możliwości oraz ograniczenia jej rozwoju. Stanowią one I część opracowania zmiany „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Bieliny”.

Wyodrębniono w niej 5 celów strategicznych Gminy:

Infrastruktura techniczna

Proponowane cele operacyjne:

- poprawa stanu technicznego dróg, zwiększenie dostępności komunikacyjnej Gminy oraz podniesienie bezpieczeństwa ruchu drogowego,
- rozbudowa infrastruktury około drogowej,
- realizacja inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej,
- poprawa warunków funkcjonowania oraz rozwój obiektów dydaktycznych, kulturalnych oraz sportowo-rekreacyjnych,
- zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł w produkcji energii w Gminie,
- rozbudowa infrastruktury teleinformacyjnej oraz rozwój społeczeństwa informacyjnego.

Turystyka

Proponowane cele operacyjne:

- rozwijanie i poprawa jakości infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej oraz infrastruktury służącej rozwojowi aktywnych form turystyki,
- wykorzystanie i ochrona zabytkowych obiektów dziedzictwa kulturowego wraz z ich otoczeniem,
- aktywna promocja oferty turystycznej gminy, stworzenie planu promocji,
- promocja lokalnych produktów kulinarnych.

Rolnictwo

Proponowane cele operacyjne:

- wspieranie działań prowadzących do poprawy wydajności i jakości produkcji rolnej,
- rozwój pozarolniczych form działalności gospodarczej,
- rozwój gospodarstw ekologicznych,
- rozwój i promocja grup producenckich wśród mieszkańców Gminy.

Przedsiębiorczość

Proponowane cele operacyjne:

- wspieranie powstawania nowych oraz kreowanie sprzyjających warunków dla rozwoju już istniejących podmiotów gospodarczych w oparciu o lokalne zasoby,
- zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy.

Oświata i kultura

Proponowane cele operacyjne:

- rozwój i modernizacja infrastruktury oświatowo-kulturalnej,
- zwiększenie dostępu do kultury jako sposobu spędzania wolnego czasu,
- wyrównanie szans kształcenia oraz stworzenie optymalnych warunków rozwoju dla dzieci i młodzieży.

W ramach każdego z proponowanych celów operacyjnych wyodrębniono zadania, które mają doprowadzić do ich osiągnięcia oraz ustalono źródła ich finansowania. Z uwagi na zmienność warunków otoczenia oraz długi horyzont planistyczny dokumentu, cele i zadania określone w strategii będą monitorowane i weryfikowane. Niemniej jednak podstawowe kierunki rozwojowe Gminy powinny pozostać stabilne.

21. DIAGNOZA I UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY WYNIKAJĄCE Z ISTNIEJĄCYCH UWARUNKOWAŃ

Na podstawie istniejących uwarunkowań można stwierdzić, że głównymi kierunkami rozwoju Gminy powinny być:

1. Rozwój zaplecza turystycznego poprzez:

- rozwój zaplecza turystycznego zapewniającego obsługę szeroko pojętej turystyki pobytowej w zróżnicowanych formach (agroturystyka, ośrodki turystyki zbiorowej oraz indywidualnej);
- wykorzystanie walorów ekspozycji krajobrazu Gminy poprzez sieć oznakowanych punktów widokowych na trasach szlaków pieszych i rowerowych;
- poszerzenie zaplecza noclegowego i gastronomicznego oraz umiejętne wpisanie obiektów w tkankę osadniczą Gminy.

2. Rozwój produkcji i usług poprzez:

- wyznaczenie terenów produkcyjnych i usługowych oraz odpowiednie wyposażenie ich w infrastrukturę techniczną,
- zorganizowanie strefy produkcyjnej i usługowej w miejscowościach: Bieliny, Napęków, Belno i Lechów,
- integracja sfery produkcyjno-usługowej oraz rolnictwa,
- zachowanie otwartych terenów rolniczych w północnej części Gminy.

3. Rozwój mieszkalnictwa jednorodzinne poprzez:

- wyznaczenie odpowiednich rezerw terenów pod budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne i zagrodowe, określenie formy i charakteru zabudowy, nawiązującej do tradycji regionalnej, dla poprawy stanu ładu przestrzennego obszaru Gminy oraz podniesie atrakcyjność jej terenów;
- wyposażenie terenów w infrastrukturę techniczną w tym kanalizację;
- poprawę jakości dróg dojazdowych;
- powiększenie sieci lokalnych usług będących koniecznym zapleczem dla rozwijającego się mieszkalnictwa.

22. OBSZARY ZDEGRADOWANE I OBSZARY REWITALIZACJI

Prace związane z opracowaniem Programu Rewitalizacji Gminy Bieliny na lata 2016-2025 zostały zapoczątkowane Uchwałą Nr XV/112/15 Rady Gminy Bieliny z dnia 23 grudnia 2015 r. w sprawie przystąpienia do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bieliny na lata 2016 – 2025. Dokument ten pozwoli określić priorytetowe działania zmierzające do poprawy warunków życia na terenach wymagających szczególnego wsparcia.

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych prowadzony w sposób kompleksowy poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji. Istotnym elementem rewitalizacji jest włączenie do działań mieszkańców oraz przedstawicieli lokalnych instytucji społecznych czy gospodarczych.

Potwierdzenie spełnienia przez obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji przesłanek ich wyznaczenia wskazanych w art. 9 i 10 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji określa „Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bieliny”.

Diagnozę służącą wyznaczeniu obszaru zdegradowanego na terenie Gminy Bieliny opracowano na podstawie danych pochodzących z instytucji publicznych, danych będących

w posiadaniu UG, a także biorąc pod uwagę wyniki konsultacji społecznych projektu niniejszej Uchwały. Obszar rewitalizacji stanowi łącznie 2,4% powierzchni Gminy Bieliny i jest zamieszkały przez 29,1% ludności Gminy Bieliny. Obszar rewitalizacji składa się z niegraniczących ze sobą podobszarów co jest dopuszczalne w świetle przepisów ustawy o rewitalizacji.

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji zapewni możliwość opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bieliny na lata 2016-2025, który stanowić będzie podstawowe narzędzie prowadzenia rewitalizacji, zapewniające kompleksowość realizacji działań w ścisłej współpracy ze społecznością lokalną. Określenie obszaru rewitalizacji stanowi kontekst planowania i realizacji przedsięwzięć, które mają przyczynić się do rozwiązania kluczowych problemów społecznych zidentyfikowanych na tych obszarach oraz wpłynąć na poprawę jakości życia mieszkańców.

22.1. Obszary zdegradowane

Obszar zdegradowany na terenie Gminy Bieliny, w ramach którego wyodrębniony został obszar rewitalizacji wyznaczany jest na podstawie analizy koncentracji negatywnych zjawisk ze sfery społecznej, w szczególności: bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz uzupełniająco ze sfery gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej.

Strefa społeczna scharakteryzowana została z wykorzystaniem takich parametrów, jak udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze, udział ludności w wieku przedprodukcyjnym ludności ogółem na danym obszarze, stosunek ludności w wieku produkcyjnym do ludności w wieku nieprodukcyjnym na danym obszarze, udział osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym na danym obszarze, wzrost ludności, udział osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności, liczba świadczeń w przeliczeniu na rodzinę korzystająca z pomocy społecznej, ilość organizacji pozarządowych na 1000 osób na danym obszarze oraz frekwencja wyborcza rozumiana jako średnia wyborów samorządowych z 2014 roku i wyborów prezydenckich z 2015 roku. Wybrano taki wskaźnik, gdyż daje on najlepszy obraz aktywności społecznej zarówno w zakresie lokalnym jak również ogólnokrajowym.

Ze względu na brak ewidencjonowania przestępstw z podziałem na każde sołectwo/miejscowość w gminie Bieliny, przestępczość nie została ujęta jako wskaźnik, treści dotyczące przestępczości oraz życia kulturalnego na terenie gminy Bieliny mają charakter jedynie informacyjny.

Ze względu na powszechność występowania problemów społecznych, zdecydowano się na ustalenie pewnego poziomu w zakresie liczby występujących problemów społecznych, którego przekroczenie wiązałoby się z zakwalifikowaniem danego sołectwa do obszarów zdegradowanych gminy. Poziom ten określony został na występowanie co najmniej 5 społecznych zjawisk problemowych. Jednocześnie, zgodnie z obowiązującymi przepisami, aby obszar został uznany za zdegradowany, muszą jednocześnie współwystępować problemy z zakresu środowiskowego bądź przestrzenno-funkcjonalnego bądź gospodarczego bądź technicznego. Za obszar zdegradowany zostaje uznany obszar w którym oprócz co najmniej 5 niekorzystnych zjawisk społecznych wystąpią zjawiska kryzysowe w co najmniej dwóch pozostałych sferach.

W wyniku tego, jako obszary zdegradowane wyznaczone zostały następujące sołectwa/miejscowości: Bieliny, Porąbki, Huta Nowa, Huta Szklana, Huta Podłysica, Górki Napękowskie, Napęków, Makoszyn.

22.2. Obszary rewitalizacji

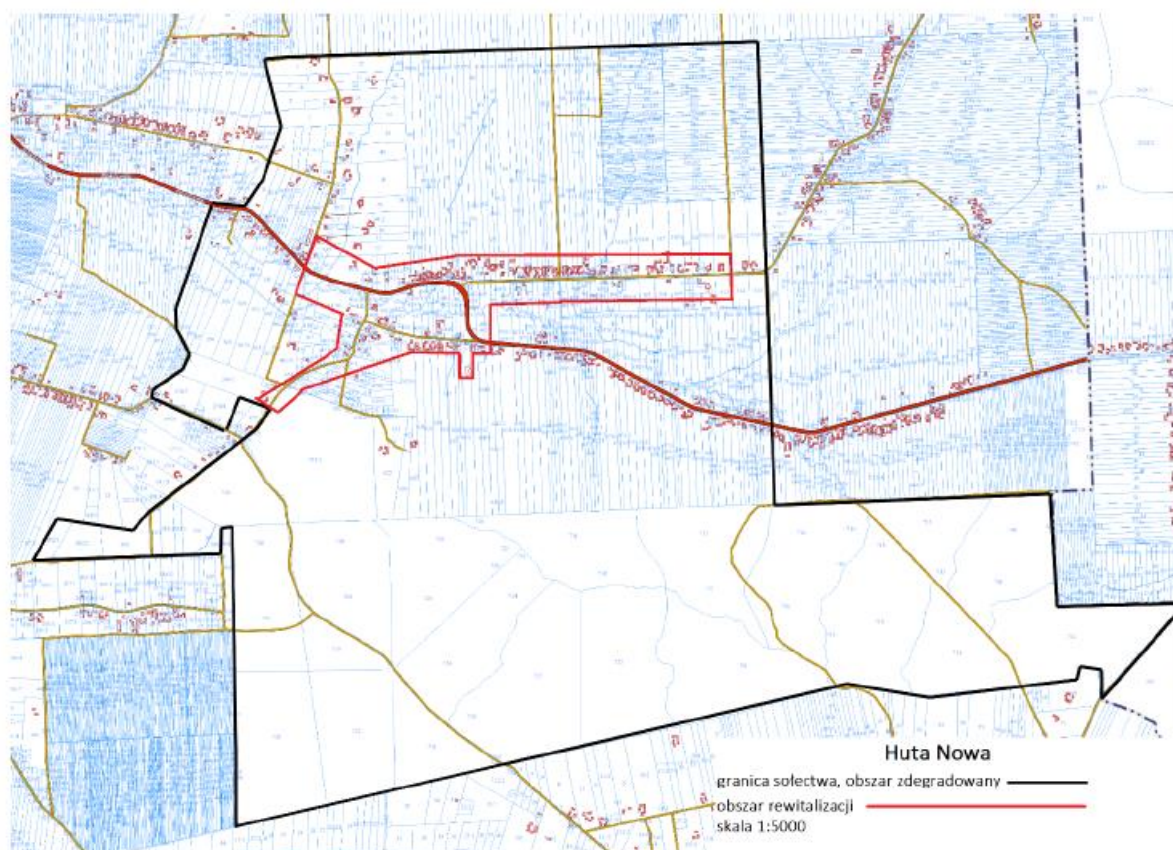
Zgodnie z obowiązującymi przepisami obszarem rewitalizacji nazywa się obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego i cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk (w obszarze gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym i/lub technicznym). Nie może być on większy niż 20% powierzchni gminy oraz nie może go zamieszkiwać więcej niż 30% liczby jej mieszkańców. Jednocześnie, może zostać podzielony na podobszary – w tym nieposiadające wspólnych granic. Co więcej, tereny niezamieszkałe (tj. tereny przemysłowe (także powydobywcze), powojkowe oraz pokolejowe) mogą podlegać rewitalizacji jedynie w przypadku, gdy prowadzone na nich działania przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym.

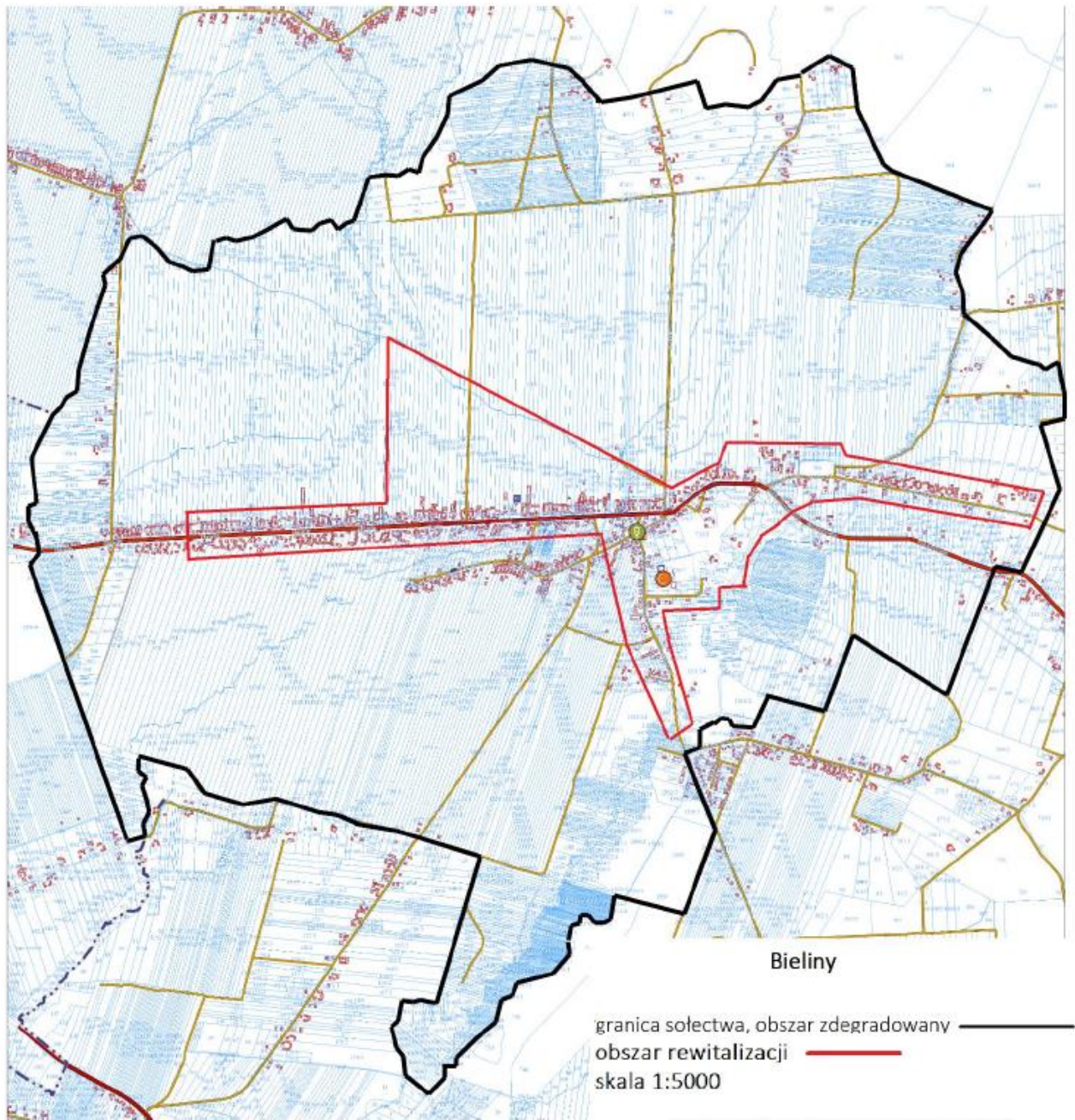
Jako obszary rewitalizacji wyznaczono obszar składający się z podobszarów: Bieliny, Porąbki, Huta Nowa i Huta Szklana. Na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji współwystępują problemy społeczne oraz przestrzenno-funkcjonalne lub gospodarcze, lub środowiskowe lub techniczne, co jest niezbędnym kryterium z punktu widzenia zapisów ustawy. Przy wyznaczeniu obszaru rewitalizacji wzięto również pod uwagę skalę przekroczenia poszczególnych wskaźników, opinie ekspertów i lokalną charakterystykę (zły stan techniczny części obiektów, bariery architektoniczne i zły stan techniczny części budynków użyteczności publicznej – w tym także nieefektywność energetyczną).

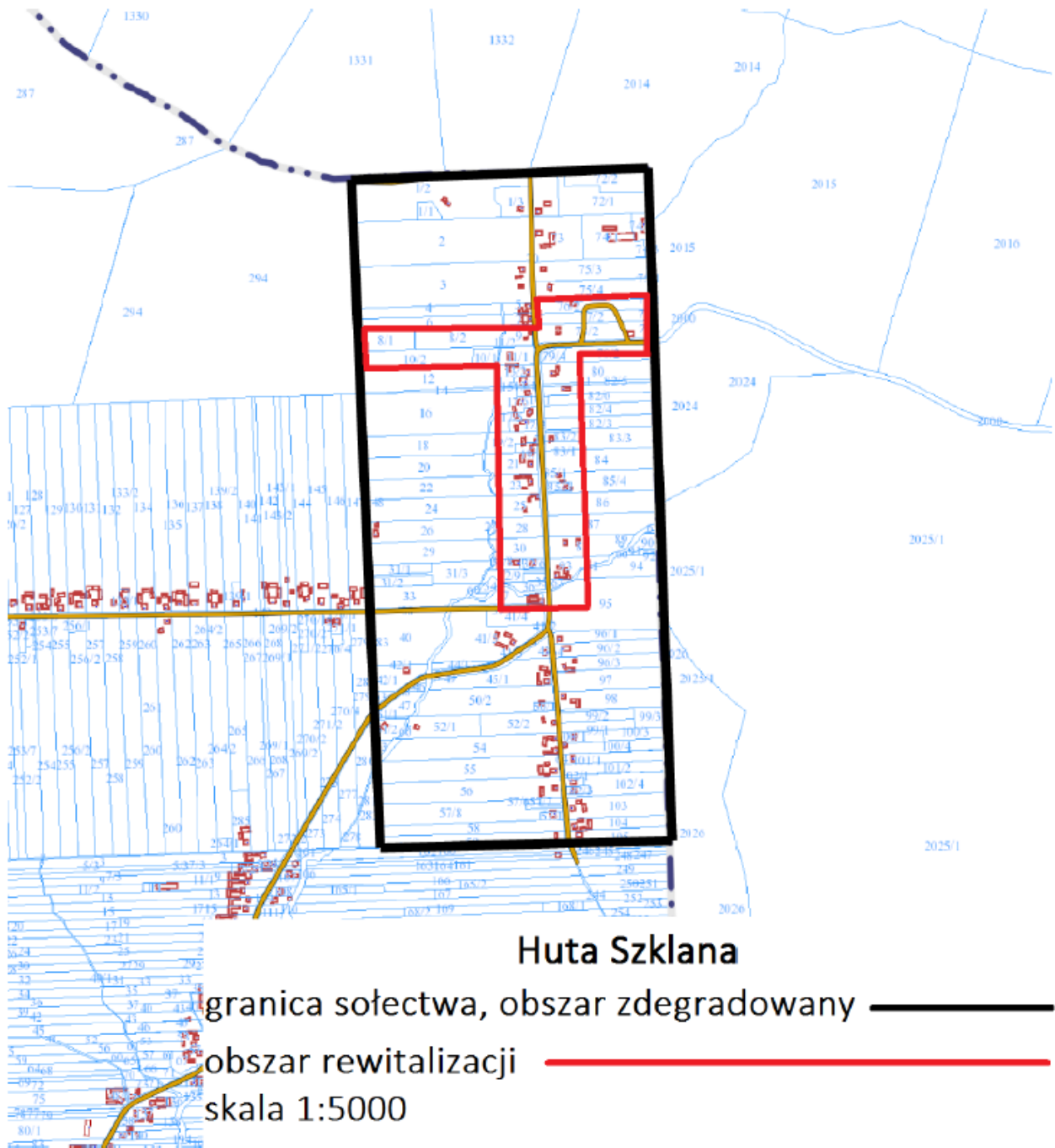
Dodatkowo, badania prowadzone przez Urząd Gminy wskazują na fakt, iż ponad połowa mieszkańców bardzo źle ocenia dostępność miejsc pracy na terenie gminy. Problem ten jest widoczny także w analizie danych zastanych, gdzie wskazuje się niską liczebność podmiotów

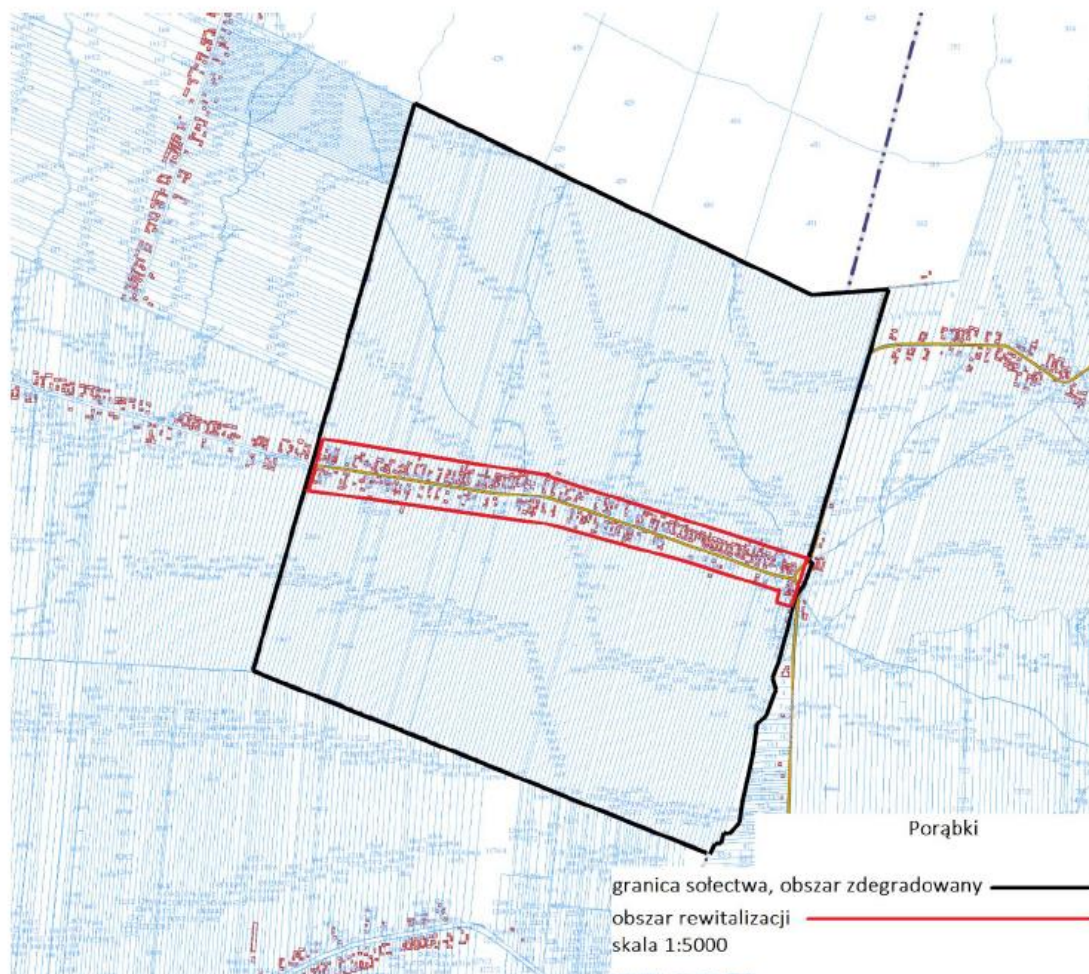
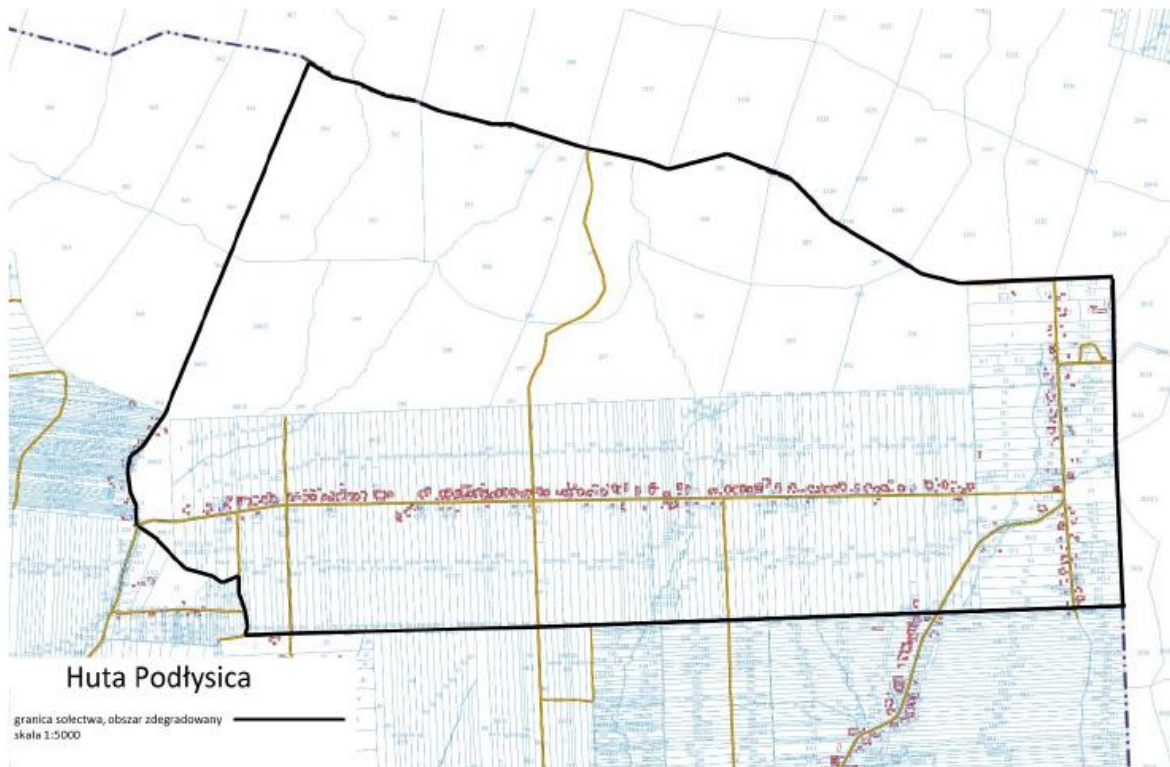
gospodarczych mających swoją siedzibę na terenie gminy. Ze względu na rolniczy charakter obszaru, dużym problemem jest bezrobocie ukryte. Ponadto wskazuje się także na słabą jakość usług medycznych jako czynnik negatywnie wpływający na społeczność lokalną: determinuje on poczucie wykluczenia społecznego w obszarze opieki zdrowotnej. Jednocześnie opieka zdrowotna jest tym ważniejsza, że jak wykazano wcześniej – następuje stopniowy proces starzenia się społeczeństwa, który będzie w przyszłości powodował narastanie negatywnej sytuacji.

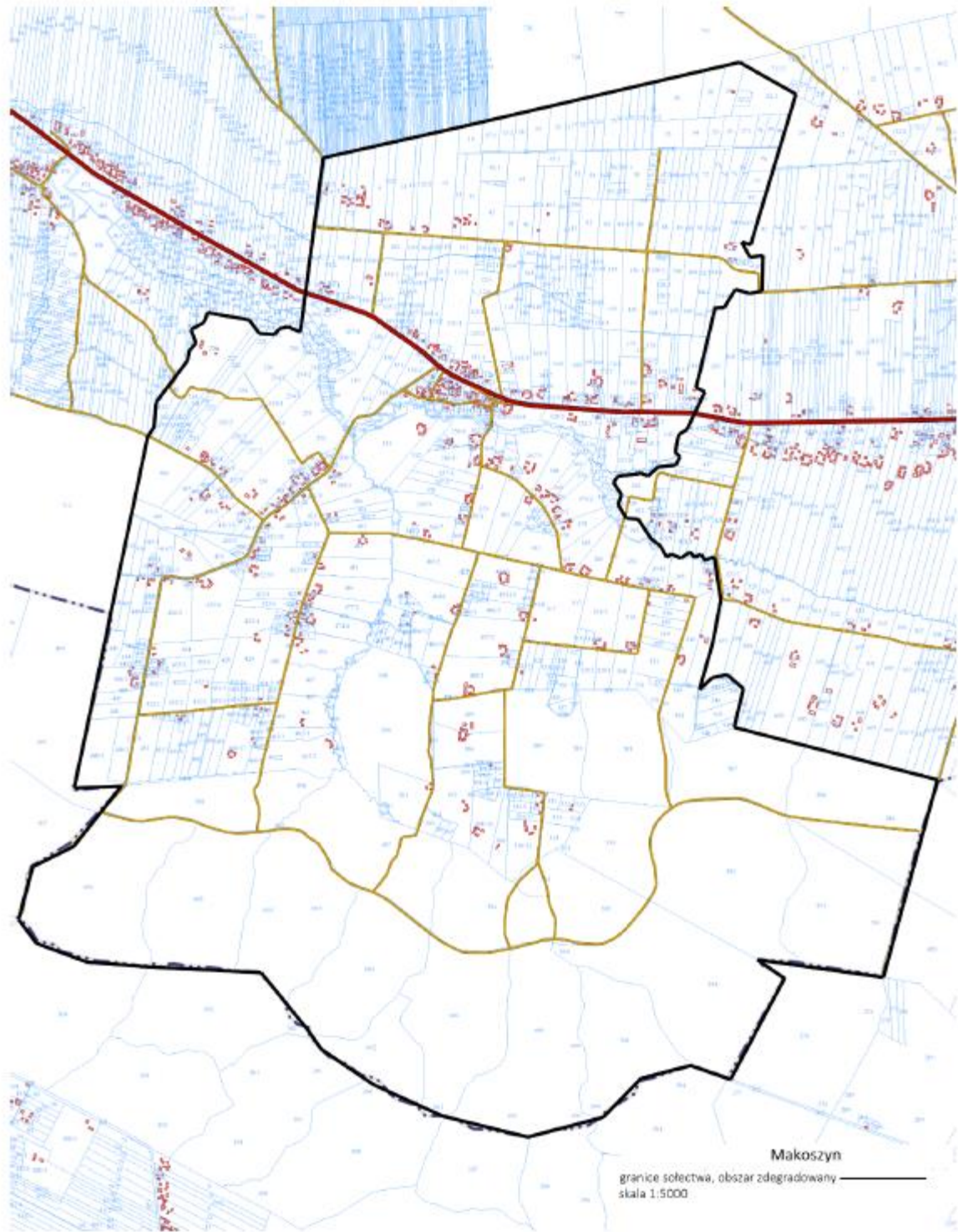
Zjawiska kryzysowe skumulowane są szczególnie w Bielinach (sołectwo Bieliny Kapitulne i Bieliny Poduchowne), jako miejscowości gdzie kumuluje się świadczenie większości usług dla całego obszaru gminy poprzez zlokalizowanie w tej miejscowości instytucji i podmiotów skupiających lokalną ludność (np. sklepy, oświata, urząd).

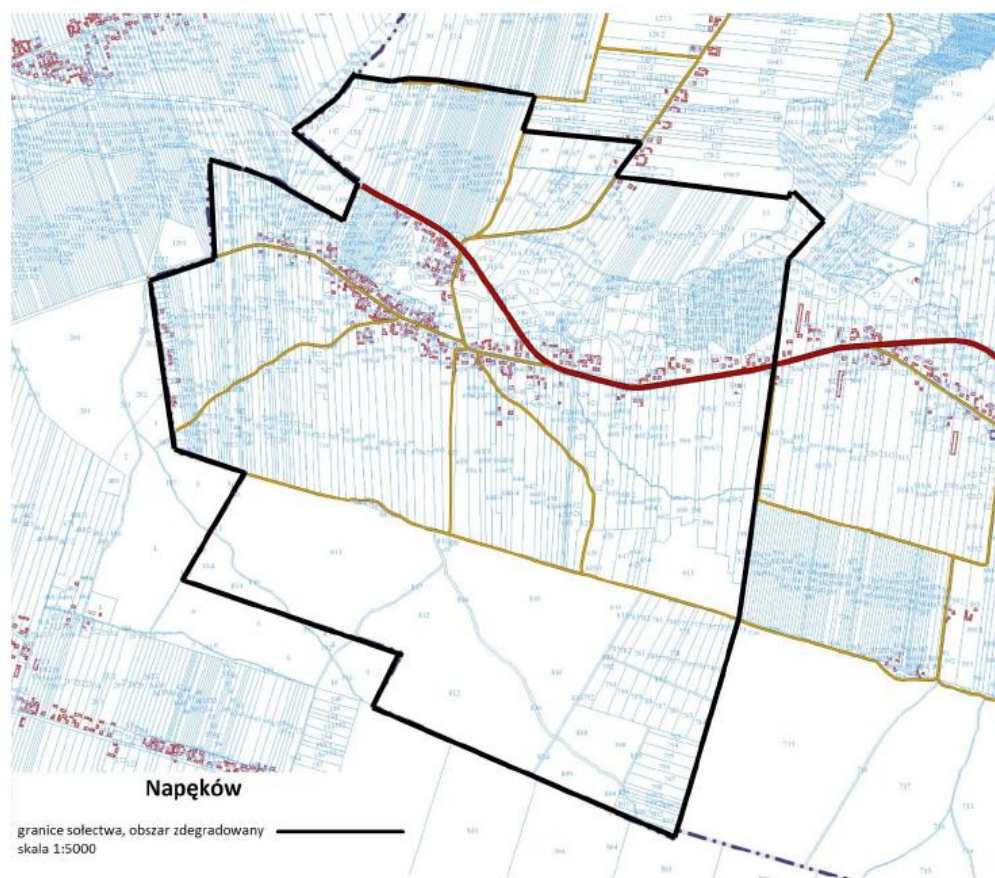
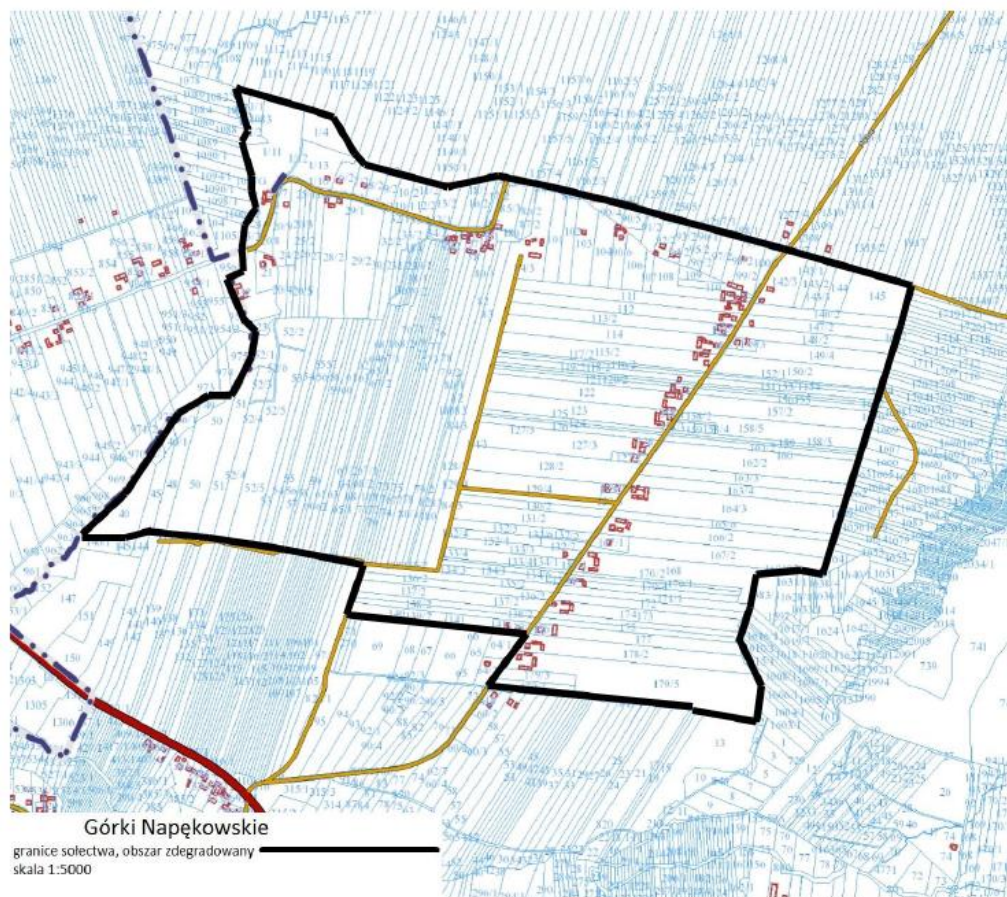

23. BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ – ANALIZA I WNIOSKI

23.1. Założenia wstępne

W związku z art. 10 ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w ramach opracowania projektu studium lub jego zmiany uwzględnia się potrzeby i możliwości rozwoju gminy, uwzględniające w szczególności:

- a) analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne,
- b) prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego,
- c) możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy,
- d) bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę;

23.2. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę – określenie maksymalnego zapotrzebowania

Na podstawie analiz ekonomicznych, środowiskowych, społecznych, prognozy demograficznej oraz możliwości finansowych gminy, wskazanych w powyższych rozdziałach, poniżej sformułowano maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę w podziale na poszczególne funkcje zabudowy.

Celem określenia zapotrzebowania jest ustalenie możliwości lokalizacji nowej zabudowy na terenach nie przewidzianych do zainwestowania w aktualnie obowiązujących dokumentach planistycznych, z uwzględnieniem rodzajów planowanej zabudowy oraz jej lokalizacji.

Z uwagi na złożone uwarunkowania dotyczące położenia Gminy Bieliny oraz stopnia jej zainwestowania przy oszacowaniu zapotrzebowania wzięto pod uwagę głównie następujące czynniki oraz dokumenty kierunkowe wyznaczające ramy rozwoju Gminy:

- diagnoza stanu istniejącego i dotychczasowego rozwoju Gminy oraz rozpoznania głównych uwarunkowań jej przyszłego rozwoju;
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego;
- Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020;
- Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe dla gminy Bieliny;
- Plan Rozwoju Gminy Bieliny na lata 2004-2013;
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Bieliny na lata 2009-2016;
- Program rozwoju turystyki Gminy Bieliny na lata 2011-2015;
- analizy wniosków zgłoszonych przez mieszkańców oraz zainteresowane osoby prywatne i prawne;

- propozycje zawarte w wytycznych instytucji, a także władz gminnych;
- planowane inwestycje celu publicznego.

Na podstawie powyższych określono główne funkcje rozwoju Gminy wraz z oceną stopnia ich zaawansowania oraz potencjalnych możliwości rozwoju:

➤ **Funkcja mieszkaniowa** – w formie zabudowy jednorodzinnej oraz zagrodowej, zgodnie z potrzebami mieszkańców Gminy oraz ludności napływowej;

➤ **Funkcja turystyczno - rekreacyjna** – przy wykorzystaniu potencjału przyrodniczego, kulturowego i ludzkiego, wykorzystując m. in. tereny wokół planowanych zbiorników retencyjnych;

Ze względu na potencjał przyrodniczo - kulturowy Gminy, wzrastające zainteresowanie społeczeństwa różnymi formami turystyki i wypoczynku, w tym agroturystyką oraz konieczność restrukturyzacji rolnictwa, turystyka i rekreacja winna stać się wiodącą funkcją Gminy Bieliny. Walory przyrodnicze i krajobrazowe, a także dogodny dostęp komunikacyjny ośrodków o znacznym zapotrzebowaniu na rekreację (Kielce, Ostrowiec Świętokrzyski, Kraków, Warszawa, Katowice), stanowią atuty dla rozwoju funkcji turystyczno – rekreacyjnej, która powinna wspomóc rolnictwo, stworzyć nowe miejsca pracy i przyczynić się do ogólnego rozwoju Gminy. Dla rozwoju tej funkcji uwzględnia się tereny zabudowy letniskowej (Bieliny, Napęków, Górki Napękowskie, Belno, Makoszyn, Huta Nowa, Huta Szklana i Lechów), usług turystyki (Huta Szklana, Huta Stara, Kakonin, Belno, Makoszyn i Lechów), usług sportu i rekreacji przy planowanym zbiorniku rekreacyjno-retencyjnym „Belno” oraz preferuje się w całym obszarze rozwój agroturystyki.

➤ **Funkcja produkcyjno - usługowa** – rozwijanej szczególnie w sąsiedztwie drogi krajowej nr 74, drogi wojewódzkiej nr 753 oraz projektowanej drogi ekspresowej S-74;

Na terenie Gminy Bieliny dominującą formą podmiotów gospodarczych są zakłady osób prywatnych. Funkcjonujące podmioty dotyczą głównie handlu i naprawy, transportu i gospodarki magazynowej, budownictwa oraz działalności produkcyjnej.

Układ komunikacyjny Gminy jest jednym z ważnych czynników jej rozwoju. Przebiegająca droga krajowa nr 74 stanowi główną oś komunikacyjną i transportową nie tylko Gminy, ale całego regionu.

Dla tworzenia ośrodków usługowo-handlowych oraz rozwoju usług komercyjnych i publicznych, tereny usługowe winny zostać wyznaczone w poszczególnych jednostkach osadniczych, dla obsługi ludności, ruchu turystycznego, a także rolnictwa. Kluczową rolę winny ogrywać nowe tereny: produkcyjno-usługowe – w sąsiedztwie projektowanej drogi ekspresowej w Napękowie, Makoszynie i Lechowiu oraz w rejonie projektowanego węzła komunikacyjnego tej drogi w Belnie.

Celem zróżnicowania i rozszerzenia działalności gospodarczej, w Studium dopuszcza się:
w zabudowie jednorodzinnej – obiekty nieuciążliwych usług oraz drobnego rzemiosła;
w zabudowie zagrodowej – obiekty usługowe i drobnej produkcji, nie kolidujące z funkcją mieszkaniową.

Inwestycje celu publicznego, planowane do realizacji na terenie Gminy Bieliny, to inwestycje o znaczeniu ponadlokalnym oraz lokalnym.

Inwestycją celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego, jest budowa drogi ekspresowej S-74 na odcinku Cedzyna – Łągów – Jałowęsy.

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym:

- w zakresie infrastruktury technicznej:
  - budowa brakującej sieci kanalizacyjnej wraz z przyłączami na terenie Gminy Bieliny, tj. dla wsi Lechów, Makoszyn, Górki Napękowski, Huta Nowa – wzdłuż drogi 0324T w kierunku Czaplowa, Belno, Napęków, w przysiółkach: na Podlesiu w Bielinach Kapitulnych, w Wymysłowie – w Hucie Starej, w Zofiówce – w sołectwie Czaplów - Zofiówka, oraz w pozostałych sołectwach skanalizowanych (dla terenów wyznaczonych pod rozwój nowej zabudowy),
  - utworzenie punktu selektywnej zbiórki odpadów przy oczyszczalni ścieków w Bielinach;
  - remont i przebudowa istniejącej sieci wodociągowej w Czaplowie i Porąbkach oraz innych odcinków sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie Gminy;
  - budowa zbiorników małej retencji na potokach Belnianka i Nidzianka,
- w zakresie komunikacji:
  - modernizacja istniejącego układu komunikacyjnego oraz sukcesywna rozbudowa sieci powiązań lokalnych (dróg gminnych);
  - remonty dróg publicznych i wewnętrznych na terenie Gminy;
  - przebudowa, rozbudowa i remont istniejących dróg powiatowych 0324T, 0325T fragmentu drogi 0641T i innych;
  - budowa nawierzchni bitumicznej dróg gminnych: Bieliny - Czaplów - Lechów, części drogi Lechów – Barany i innych;
  - budowa nowych dróg do nowo wyznaczonych terenów budowlanych;
  - budowa mostów, chodników, przejść dla pieszych,
- w zakresie infrastruktury społecznej:
  - rozbudowa, przebudowa i remont Ośrodka Zdrowia w Bielinach i Makoszynie;

- rozbudowa, przebudowa i remont budynku po byłym posterunku policji w Bielinach;
- budowa placów zabaw i innej infrastruktury dla dzieci;
- przebudowa, rozbudowa, nadbudowa i remont świetlicy w Napękwie;
- budowa boiska w Napękwie;
- przebudowa, rozbudowa, nadbudowa i remont domu nauczyciela przy szkole podstawowej w Porąbkach;
- budowa przedszkola;
- modernizacja i doposażenie placówek szkolnych;
- rewaloryzacja sakralnych obiektów zabytkowych,
- w zakresie turystyki i rekreacji:
  - stworzenie sieci tematycznych gospodarstw agroturystycznych;
  - wytyczenie szlaków turystycznych oraz inwentaryzacja istniejących;
  - wypracowanie oferty zielonej szkoły w Gminie;
  - budowa obiektów i budynków usługowo-turystycznych na terenach położonych przy wjeździe do ŚPN oraz na terenie Gminy;
  - budowa Świętokrzyskiego Centrum Kultury Słowiańskiej „Zamczysko” wraz z leśnym tarasem widokowym i leśną ścieżką zdrowia;
  - realizacja obiektów i urządzeń sportowo – rekreacyjnych,
  - budowa zaplecza gastronomiczno - hotelarskiego o standardzie europejskim (w tym hotele, kluby oraz inne usługi okołoturystyczne),

Na podstawie przedstawionych w dokumencie studium analiz określono podstawowe czynniki i uwarunkowania rozwojowe Gminy, które w sposób bezpośredni warunkują zapotrzebowanie na nowe tereny budowlane w podziale na poszczególne funkcje zabudowy:

- ❖ Wnioski mieszkańców w tym szczególnie wnioski świadczące o zapotrzebowaniu na nowe tereny usługowe i produkcyjno-usługowe oraz turystyczne jako wyznacznik potencjału rozwojowego gminy. Nowe miejsca pracy wiązać się będą z napływem ludności nie wynikającym wprost z prognoz demograficznych.
- ❖ Inwestycje celu publicznego jako czynnik warunkujący atrakcyjność gminy jako zaplecza mieszkaniowego oraz turystyczno-rekreacyjnego Kielc. Aktywizacja Gminy poprzez uruchomienie nowych terenów inwestycyjnych zwiększy napływ mieszkańców reprezentujących tendencje do odpływu ludności z większych miast do ośrodków i gmin podmiejskich.

- ❖ Uwarunkowania środowisko-przyrodnicze jako czynnik stymulujący rozwój funkcji turystyczno-rekreacyjnej Gminy - w tym wykorzystanie potencjału Parków Krajobrazowych, Obszaru Chronionego Krajobrazu, Rezerwatu Przyrody. Budowa zbiorników wodnych o funkcjach rekreacyjnych w miejscowościach Belno, Huta Nowa, Makoszyn.
- ❖ Inwestycje celu publicznego o charakterze ponadlokalnym - realizacja układu komunikacyjnego o randze wojewódzkiej jako czynnik wpływający na aktywizację terenów inwestycyjnych, przyciągający nowych inwestorów, generujący nowe miejsca pracy dzięki zwiększeniu potencjału inwestycyjnego terenów położonych głównie w miejscowościach Belno, Lechów, Makoszyn, Górki Napękowskie, Czaplów.

Dla potrzeb niniejszego dokumentu ustalono definicję **powierzchni użytkowej zabudowy [PUZ]** (wyrażona w ha), która jest wyrażona jako powierzchnia terenów przeznaczonych pod zabudowę wyznaczonych w stanie istniejącym, w obowiązujących planach miejscowych lub projektowanych w studium terenach w granicach przeznaczenia terenu danej funkcji (w ha) mnożona przez istniejący lub projektowany maksymalny wskaźnik intensywności zabudowy w danej jednostce funkcjonalnej.

Tabela 47. Zapotrzebowanie na PUZ wynikające z wniosków o zmianę przeznaczenia terenu

FUNKCJA SOŁECTWA	BELNO	BIELINY	CZAPLÓW	GÓRKI NAPEKOWSKIE	HUTA KOSZARY	HUTA NOWA	HUTA PODLYŚCIE	HUTA STARA	KAKONIN	LECHÓW	MAKOSZYN	NAPEKÓW	PORĄBKI	HUTA SZKLANA	SUMA DLA FUNKCJI
MN	23.83	158.16	42.35	10.07	46.71	28.30	25.76	25.33	20.48	195.43	120.27	46.69	33.57	-	776.97
RM		8.42		0.65	6.50	2.61	1.09	0.28			8.03	1.17	0.57	-	29.33
TL		5.65			4.04	3.49	3.31			2.84	12.55			-	31.87
U	0.96	6.13	7.79	0.86	5.71	5.78	1.68		0.23	26.16	7.86		0.45	-	63.61
ZL		1.63		1.62										-	3.25
W											0.13			-	0.13
KDW						0.20					2.25			-	2.45
T		1.82				4.00								-	5.82
MW											2.98			-	2.98
P						1.11				3.20	2.74			-	7.05
SUMA DLA SOŁECTWA	24.79	181.81	50.14	13.21	62.96	45.49	31.84	25.61	20.71	227.62	156.81	47.86	34.59		923.46

Oprócz powyższych danych, dla określenia całkowitego zapotrzebowania na powierzchnię użytkową zabudowy wzięto pod uwagę także analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne, prognozy demograficzne, oraz możliwości finansowania przez gminę wykonania

sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy, przedstawione we wcześniejszych rozdziałach dokumentu. Na tej podstawie oszacowano PUZ w rozbiu na poszczególne funkcje zabudowy w skali Gminy, zgodnie z poniższym zestawieniem:

Tabela 48. Zapotrzebowanie na PUZ uwzględniające wszystkie czynniki rozwojowe Gminy

FUNKCJA	POWIERZCHNIA ZAPOTRZEBOWANIA [ha]	ZAPOTRZEBOWANIE NA PUZ [ha]
MW	0.77	0.92
MN	518.64	363.05
MNU	144.27	115.42
MNR	1475.23	737.61
ML	101.91	50.96
U	49.92	49.92
US	14.27	11.41
UT	48.94	39.16
RU	0.98	0.98
PU	105.65	84.52
SUMA	2460.59	1453.95

23.3. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę – chłonność obszarów

- 1) Oszacowano chłonność obszarów (ha) o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej w granicach jednostek osadniczych, rozumianą jako potencjał do lokalizacji na tych obszarach nowej zabudowy.

Tabela 49. Chłonność obszarów o wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej

SOŁECTWO	FUNKCJA	POWIERZCHNIA [ha]	PUZ [ha]
BELNO	MN	9.53216	6.672512
	TL	7.29836	4.379016
	U	20.898	16.7184
	UO	0.2664	0.31968
	US	4.18888	2.513328
	RU	0.52664	0.315984
	RM	14.39812	8.638872
	RM.ZZ	0.12364	0.074184
	RMZ	5.76084	1.44021
	suma		0
BIELINY	MW	0.228	0.2736
	MN	34.62	34.62

	RM	51.192	30.7152
	RMZ	28.192	7.048
	P	0.464	0.3712
	U	4.16	5.616
	US	0.644	0.483
	UT	0.308	0.1848
	RU	0.312	0.2184
suma		0	79.5302
CZAPLÓW	MN	18.93612	15.148896
	U	0.05248	0.047232
	RM	14.19148	8.514888
	RMZ	4.3778	1.75112
suma		0	25.462136
GÓRKI NAPĘKOWSKIE	RM	13.436	8.0616
	TL	2.936	0.8808
	US	0.836	0.7524
suma		0	9.6948
HUTA KOSZARY	TL	1.01372	0.304116
	UL	0.14908	0.059632
	UT	1.39904	1.468992
	RM	11.40928	6.845568
	P	0.10776	0.096984
suma		0	8.775292
HUTA NOWA	MN	3.072	2.1504
	RM	36.936	22.1616
	RMZ	8.656	4.328
	TL	4.588	2.7528
	P	0.272	0.2176
	U	0.836	0.7524
	UO	0.556	0.5004
	RU	0.144	0.1008
suma		0	32.964
HUTA PODŁYSICA	UO	0.20756	0.280206
	UT	0.96844	0.581064
	RM	22.40616	13.443696
suma		0	14.304966
HUTA STARA	MN	0.472	0.2832
	RM	10.012	6.0072
	UO	0.248	0.372
	UT	0.452	0.3164
suma		0	6.9788
KAKONIN	MN	1.40688	1.125504
	U	0.20132	0.241584
	UO	0.1052	0.12624

	US	0.13876	0.083256
	UT	0.4092	0.32736
	RM	10.6446	6.38676
suma		0	8.290704
LECHÓW	MN	4.48	3.584
	RM	86.936	52.1616
	RMZ	133.64	66.82
	P	2.176	1.7408
	U	0.536	0.4288
	UO	0.576	0.6912
	UT	3.712	2.5984
suma		0	128.0248
MAKOSZYN	MN	6.9174	4.15044
	ZN.MN	5.05616	3.033696
	TL	1.7334	1.04004
	ZN.TL	11.85588	7.113528
	U	1.1414	1.1414
	UZ	0.34428	0.413136
	UO	0.27184	0.326208
	US	5.17292	6.207504
	RM	24.7886	14.87316
	ZN.RM	10.6434	6.38604
	RMZ	27.1086	13.5543
	ZN.RMZ	33.2122	16.6061
	P	0.26948	0.26948
suma		0	75.115032
NAPĘKÓW	MN	12.468	12.468
	RM	10.116	6.0696
	RM.ZZ	0.612	0.3672
	PE	6.092	0
	U	0.11716	0.11716
suma		0	19.02196
PORĄBKI	UO	0.08612	0.077508
	US	0.14672	0.088032
	RM	12.51216	7.507296
suma		0	7.672836
HUTA SZKLANA	TL	0.2258	0.13548
	UL	0.07376	0.077448
	UT	6.47068	6.794214
	RM	4.89308	2.935848
	RMZ	0.68028	0.34014
suma		0	10.28313
SUMA CAŁKOWITA		769.75524	467.190842

2) Oszacowano chłonność obszarów (ha) innych niż położone w terenach w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej terenów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, rozumianą jako potencjał do lokalizacji na tych obszarach nowej zabudowy, zgodnie z ustaleniami mpzp. Do analizy przyjęto obowiązujące, w rozumieniu ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Tabela 50. Chłonność pozostałych obszarów objętych mpzp

SOŁECTWO	FUNKCJA	POWIERZCHNIA [ha]	PUZ [ha]
BELNO	MN	14.29824	10.008768
	TL	10.94754	6.568524
	U	31.347	25.0776
	UO	0.3996	0.47952
	US	6.28332	3.769992
	RU	0.78996	0.473976
	RM	21.59718	12.958308
	RM.ZZ	0.18546	0.111276
	RMZ	8.64126	2.160315
	suma		0
BIELINY	MW	0.342	0.4104
	MN	51.93	51.93
	RM	76.788	46.0728
	RMZ	42.288	10.572
	P	0.696	0.5568
	U	6.24	8.424
	US	0.966	0.7245
	UT	0.462	0.2772
	RU	0.468	0.3276
	suma		0
CZAPLÓW	MN	28.40418	22.723344
	U	0.07872	0.070848
	RM	21.28722	12.772332
	RMZ	6.5667	2.62668
suma		0	38.193204
GÓRKI NAPIĘKOWSKIE	RM	20.154	12.0924
	TL	4.404	1.3212
	US	1.254	1.1286
suma		0	14.5422
HUTA KOSZARY	TL	1.52058	0.456174
	UL	0.22362	0.089448
	UT	2.09856	2.203488

	RM	17.11392	10.268352
	P	0.16164	0.145476
suma		0	13.162938
HUTA NOWA	MN	4.608	3.2256
	RM	55.404	33.2424
	RMZ	12.984	6.492
	TL	6.882	4.1292
	P	0.408	0.3264
	U	1.254	1.1286
	UO	0.834	0.7506
	RU	0.216	0.1512
suma		0	49.446
HUTA PODŁYSICA	UO	0.31134	0.420309
	UT	1.45266	0.871596
	RM	33.60924	20.165544
suma		0	21.457449
HUTA STARA	MN	0.708	0.4248
	RM	15.018	9.0108
	UO	0.372	0.558
	UT	0.678	0.4746
suma		0	10.4682
KAKONIN	MN	2.11032	1.688256
	U	0.30198	0.362376
	UO	0.1578	0.18936
	US	0.20814	0.124884
	UT	0.6138	0.49104
	RM	15.9669	9.58014
suma		0	12.436056
LECHÓW	MN	6.72	5.376
	RM	130.404	78.2424
	RMZ	200.46	100.23
	P	3.264	2.6112
	U	0.804	0.6432
	UO	0.864	1.0368
	UT	5.568	3.8976
suma		0	192.0372
MAKOSZYN	MN	10.3761	6.22566
	ZN.MN	7.58424	4.550544
	TL	2.6001	1.56006
	ZN.TL	17.78382	10.670292
	U	1.7121	1.7121
	UZ	0.51642	0.619704
	UO	0.40776	0.489312
	US	7.75938	9.311256

	RM	37.1829	22.30974
	ZN.RM	15.9651	9.57906
	RMZ	40.6629	20.33145
	ZN.RMZ	49.8183	24.90915
	P	0.40422	0.40422
suma		0	112.672548
NAPĘKÓW	MN	18.702	18.702
	RM	15.174	9.1044
	RM.ZZ	0.918	0.5508
	PE	9.138	0
	U	0.17574	0.17574
suma		0	28.53294
PORĄBKI	UO	0.12918	0.116262
	US	0.22008	0.132048
	RM	18.76824	11.260944
suma		0	11.509254
HUTA SZKLANA	TL	0.3387	0.20322
	UL	0.11064	0.116172
	UT	9.70602	10.191321
	RM	7.33962	4.403772
	RMZ	1.02042	0.51021
suma		0	15.424695
SUMA CAŁKOWITA		1154.63286	700.786263

- 3) Oszacowano sumaryczną chłonność obszarów (ha) terenów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, rozumianą jako potencjał do lokalizacji na tych obszarach nowej zabudowy, zgodnie z ustaleniami mpzp. Do analizy przyjęto obowiązujące, w rozumieniu ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Tabela 51. Chłonność obszarów przeznaczonych pod zabudowę w stanie istniejącym

SOŁECTWO	FUNKCJA	POWIERZCHNIA [ha]	PUZ [ha]
BELNO	MN	23.8304	16.68128
	TL	18.2459	10.94754
	U	52.245	41.796
	UO	0.666	0.7992
	US	10.4722	6.28332
	RU	1.3166	0.78996
	RM	35.9953	21.59718
	RM.ZZ	0.3091	0.18546
	RMZ	14.4021	3.600525
suma			102.680465

BIELINY	MW	0.57	0.684
	MN	86.55	86.55
	RM	127.98	76.788
	RMZ	70.48	17.62
	P	1.16	0.928
	U	9.63	13.0005
	US	1.61	1.2075
	UT	0.77	0.462
	Uks	0.77	0.924
	RU	0.78	0.546
suma			198.71
CZAPLÓW	MN	47.3403	37.87224
	U	0.1312	0.11808
	RM	35.4787	21.28722
	RMZ	10.9445	4.3778
suma			63.65534
GÓRKI NAPĘKOWSKIE	RM	33.59	20.154
	TL	7.34	2.202
	US	2.09	1.881
suma			24.237
HUTA KOSZARY	TL	2.5343	0.76029
	UL	0.3727	0.14908
	UT	3.4976	3.67248
	RM	28.5232	17.11392
	P	0.2694	0.24246
suma			21.93823
HUTA NOWA	MN	7.68	5.376
	RM	92.34	55.404
	RMZ	21.64	10.82
	TL	11.47	6.882
	P	0.68	0.544
	U	0.83	0.747
	UO	1.39	1.251
	Uks	1.26	1.512
	RU	0.36	0.252
suma			82.788
HUTA PODŁYSICA	UO	0.5189	0.700515
	UT	2.4211	1.45266
	RM	56.0154	33.60924
suma			35.762415
HUTA STARA	MN	1.18	0.708
	RM	25.03	15.018
	UO	0.62	0.93
	UT	1.13	0.791

suma			17.447
KAKONIN	MN	3.5172	2.81376
	U	0.5033	0.60396
	UO	0.263	0.3156
	US	0.3469	0.20814
	UT	1.023	0.8184
	RM	26.6115	15.9669
suma			20.72676
LECHÓW	MN	11.2	8.96
	RM	217.34	130.404
	RMZ	334.1	167.05
	P	5.44	4.352
	U	1.34	1.072
	UO	1.44	1.728
	UT	9.28	6.496
suma			320.062
MAKOSZYN	MN	17.2935	10.3761
	ZN.MN	12.6404	7.58424
	TL	4.3335	2.6001
	ZN.TL	29.6397	17.78382
	U	2.3898	2.3898
	UZ	0.8607	1.03284
	UO	0.6796	0.81552
	US	12.9323	15.51876
	Uks	0.4637	0.55644
	RM	61.9715	37.1829
	ZN.RM	26.6085	15.9651
	RMZ	67.7715	33.88575
	ZN.RMZ	83.0305	41.51525
	P	0.6737	0.6737
suma			187.88032
NAPĘKÓW	MN	31.17	31.17
	RM	25.29	15.174
	RM.ZZ	1.53	0.918
	PE	15.23	0
	U	0.2089	0.2089
	Uks	0.084	0.1008
suma			47.5717
PORĄBKI	UO	0.2153	0.19377
	US	0.3668	0.22008
	RM	31.2804	18.76824
suma			19.18209
HUTA SZKLANA	TL	0.5645	0.3387
	UL	0.1844	0.19362

	UT	16.1767	16.985535
	RM	12.2327	7.33962
	RMZ	1.7007	0.85035
suma			25.707825
SUMA CAŁKOWITA		1924.3881	1168.349145

23.4. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę – analiza porównawcza

W poniższym zestawieniu przedstawiono zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową zabudowy według definicji przyjętej na potrzeby niniejszej analizy oraz sumę tej powierzchni w stanie istniejącym i aktualnym stanie prawnym zwana dalej „aktualną”), tj. obliczoną dla obszarów o zwartej strukturze funkcjonalnej oraz pozostałych obszarów objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Zestawienie to podano łącznie dla całej powierzchni Gminy w rozbiciu na poszczególne funkcje zabudowy, z uwzględnieniem zmian wynikających z zapotrzebowania na nie na przestrzeni lat obowiązywania mpzp.

Tabela 52. Zapotrzebowanie na PUZ w zestawieniu ze stanem aktualnym

FUNKCJA	POWIERZCHNIA ZAPOTRZEBOWANIA [ha]	ZAPOTRZEBOWANIE - PUZ [ha]	AKTUALNA POWIERZCHNIA [ha]	AKTUALNY PUZ [ha]
MW	0.77	0.92	0.57	0.68
MN	518.64	363.05	242.40	213.15
MNU	144.27	115.42	0.56	110.34
MNR	1475.23	737.61	1442.20	734.75
ML	101.91	50.96	74.13	43.37
U	49.92	49.92	76.51	40.25
US	14.27	11.41	27.82	25.32
UT	48.94	39.16	34.30	30.68
RU	0.98	0.98	2.46	1.59
PU	105.65	84.52	23.45	51.97
SUMA	2460.59	1453.95	1924.39	1252.11

Tabela 53. Bilans porównawczy - Zapotrzebowanie na PUZ a stan aktualny

FUNKCJA	POWIERZCHNIA ZAPOTRZEBOWANIA [ha]	ZAPOTRZEBOWANIE NA PUZ [ha]	AKTUALNA POWIERZCHNIA [ha]	AKTUALNY PUZ [ha]	RÓŻNICA W PUZ [ha]	RÓŻNICA PUZ [%]	UWAGI
MW	0.77	0.92	0.57	0.68	0.23	34.32	
MN	518.64	363.05	242.40	213.15	149.90	70.33	
MNU	144.27	115.42	0.56	110.34	5.07	4.60	
MNR	1475.23	737.61	1442.20	734.75	2.86	0.39	
ML	101.91	50.96	74.13	43.37	7.59	17.49	
U	49.92	49.92	76.51	40.25	9.67	24.03	
US	14.27	11.41	27.82	25.32	-13.91	-54.93	Zapotrzebowanie oceniono na poziomie niższym niż aktualne z uwagi na wnioskowaną zmianę przeznaczenia terenu oraz zaistniałe przekształcenia funkcjonalne
UT	48.94	39.16	34.30	30.68	8.48	27.63	
RU	0.98	0.98	2.46	1.59	-0.60	-38.01	Zapotrzebowanie oceniono na poziomie niższym niż aktualne z uwagi na wnioskowaną zmianę przeznaczenia terenu oraz zaistniałe przekształcenia funkcjonalne
PU	105.65	84.52	23.45	51.97	32.55	62.64	
SUMA	2460.59	1453.95	1924.39	1252.11	201.85	16.12	

23.5. BILANS TERENÓW – WNIOSKI

Przedstawiona powyżej analiza oraz bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę, opracowane na okres max. 30 lat wskazują na zasadność wyznaczenia w gminie Bieliny nowych terenów inwestycyjnych w ramach wszystkich planowanych funkcji zabudowy.

Z uwagi na niepewność procesów rozwojowych przyjęto zwiększenie zapotrzebowania w stosunku do wyników analizy na poziomie max. 30% co umożliwi harmonijny i dalekowzroczny rozwój gminy, ułatwi sprawne reakcje polityki przestrzennej samorządu na zmiany zachodzące w strukturze przestrzennej oraz na poziomie społecznym.

Różnice wynikłe pomiędzy ujawnionym zapotrzebowaniem na tereny inwestycyjne w poszczególnych jednostkach osadniczych a obszarami wyznaczonymi w studium, są głównie wynikiem przyporządkowania poszczególnych rodzajów zabudowy do odpowiadających im funkcji

projektowanych w sytuacji dynamicznego rozwoju oraz zmian zachodzących w strukturze funkcjonalnej terenów. Wynikają także bezpośrednio z potrzeby optymalizowania dokumentu studium, mającego na długie lata wyznaczać kierunki działań gospodarki przestrzennej gminy, z jednoczesnym określeniem funkcji w sposób elastyczny, stanowiący o atutach i potencjale rozwojowym gminy.

Stąd, z uwagi na szerokie spektrum problemowe, w studium wyznaczono obszary potencjalnego rozwoju zabudowy, uwzględniające oprócz istniejącej zabudowy także docelowe kształtowanie granic zwartych struktur przestrzennych poszczególnych jednostek osadniczych.

Optymalne obszary zabudowy, spełniające potrzeby mieszkańców wyrażone we wnioskach i w obowiązujących planach miejscowych oraz potrzeby w zakresie wskazania potencjału inwestycyjnego dla przyszłych inwestorów zostały zaplanowane z uwzględnieniem walorów przyrodniczych oraz uwarunkowań fizjograficznych, ochrony środowiska i elementów krajobrazu kulturowego.

Studium nie przewiduje nowych obszarów pod zabudowę, wymagających znaczących inwestycji samorządu gminy w zakresie dostępu do dróg publicznych lub infrastruktury technicznej gdyż wyznaczone w studium tereny budowlane znajdują się w większości przy istniejących drogach publicznych, posiadają dostęp do ciągle rozbudowywanych sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej. Tym samym, należy stwierdzić, że wskazane w studium tereny inwestycyjne zostały wyznaczone rzetelnie jako naturalna kontynuacja istniejącego układu osadniczego oraz wcześniejszych działań samorządu w zakresie infrastruktury.

23.6. MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA

Analiza możliwości finansowych gminy oraz sposobu i trybu finansowania poszczególnych inwestycji celu publicznego wskazuje, iż szereg z nich, dotyczących infrastruktury drogowej, społecznej i technicznej zostało zrealizowanych w ramach zadań własnych gminy, ale także przy pomocy programów i funduszy spoza budżetu zasadniczego gminy. Planowane na najbliższe lata inwestycje, które zostały uwzględnione w niniejszej analizie wynikają bezpośrednio z oceny zakończonych i rozliczonych inwestycji lat poprzednich.

W roku 2015 całkowite nakłady poniesione na inwestycje komunikacyjne oraz infrastrukturalne w Gminie Bieliny wyniosły 2.299.943,93 zł z czego poszczególne gałęzie stanowiły odpowiednio:

- drogi - 1.162.082,71 zł
- wodociągi i kanalizacja - 1.014.122,82 zł
- oświetlenie - 123.738,40 zł

W roku 2016 koszty te będą się zgodnie z założeniami budżetowymi kształtować na poziomie – 4.738.000,00zł, gdzie :

- oświetlenie - 412.000,00zł
- wodociągi i kanalizacje – 1.639.000,00zł
- drogi – 2.687.000,00zł

Zapotrzebowanie na nowe tereny budowlane wyrażone we wnioskach o zmianę przeznaczenia a także to, wynikające z analizy struktury przestrzennej poszczególnych miejscowości oraz czynników predysponujących poszczególne obszary do rozwoju inwestycyjnego wykazuje, iż nowe tereny uruchomiane w ramach dalekowzrocznego planu rozwojowego gminy nie są rozbieżne z możliwościami finansowania zadań własnych gminy. Należy tu wskazać szczególnie brak konieczności poniesienia znacznych kosztów na rozbudowę układu komunikacyjnego oraz infrastruktury komunalnej, z uwagi na fakt, iż planowana zabudowa wyznaczona zostanie wzdłuż istniejących układów komunikacyjnych, bądź układów realizowanych w ramach inwestycji ponadlokalnych, oraz fakt dobrego zwodociągowania gminy i dobrego poziomu dostępu do sieci kanalizacji gminnej oraz tymczasowych bądź docelowych rozwiązań zastępczych.
